

קלקראת שבת מלאכתא

Dirshu

דרשן ד' ועוזן

קרן עולמית לחיזוק
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלוני השבת

פרשת ויקרא

לקראת שבת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 318

פנינים לפרשת ויקרא

קחו בחשבון שבמסכת יבמות 49 דפים בלבד נחשבים למורכבים יותר, בעוד ששאר המסכת דומה לכל מסכתות הש"ס האחרות, יש נושאים מאוד מעניינים ולא מורכבים, יש מושגים חדשים, ויש גם לא מעט אגדות מעניינות מאוד. זאת מסכת מלאת מתיקות, לא לוותר עליה!!!

הדרן עלך סדר מועד והדרך עלן!!! - מגידי השיעורים המפורסמים של 'דרשו' הרה"ג רבי אפרים סגל והרה"ג רבי מאיר שפרכר, משתפים את קוראי 'לקראת שבת' בהרגשה המיוחדת שהם חוו עם סיום סדר מועד

הרב מאיר שפרכר (מימין) הרב אפרים סגל (משמאל)

אליעזר (לייזר) רוט

731 יום אחרי שכלל ישראל החל ברוב התרגשות ללמוד את פרק 'יציאות השבת' שבמסכת שבת, סיימו המוני בית ישראל בקול רינה והמון חוגג את הדף האחרון שבמסכת חגיגה, ובכך השלימו את לימוד כל סדר מועד, במשך 731 ימים, (פרט למסכת ברכות) יום אחר יום, ללא לאות וללא הפסקה.

לכבוד ציון הדרך המיוחד הזה, עם סיומו של הסדר הגדול ביותר בש"ס הבבלי, ביקשנו לשוחח עם שני אנשים מאוד מיוחדים, שיש להם חלק מכריע בהצלחתם של אלפי לומדים להגיע אל הרגע המיוחד הזה: הרה"ג ר' מאיר שפרכר והרה"ג ר' אפרים סגל, שני מגידי שיעורים ב'דרשו', המוסרים שיעורים מוקלטים ומצולמים בסגנונות מיוחדים, בלשון הקודש ובאידיש, לעשרות אלפי לומדים קבועים המאזינים לשיעורים שלהם מדי יום ביומו, מי בבית, מי ברכב ומי בהמתנה לאוטובוס בדרכו למקום העבודה שלו או לשמחה משפחתית.

מסיימים סדר מועד, איך ההרגשה?

הרב אפרים סגל: ההרגשה עילאית! לחשוב על כך שמאחוריך הקלטת 736 שיעורים!! תכפיל זאת בשניים [אידיש עברית] מדובר ב-1,472 שיעורים - כשמאחורי כל שיעור שעות של לימוד והכנה מדוקדקת, וטרחה מרובה בהקלטות מדויקות, ולפעמים צריך

להקליט 4 ו-5 פעמים קטעים מסוימים עד שהדברים יהיו ברורים ומובנים.

להיזכר בכל הרגעים המרגשים של סיום מסכת נוספת, מי מדבר על השמחה בסיום מסכת כמו עירובין בה ההשקעה היתה יוצאת דופן באופן מיוחד.

ולהיזכר גם ברגעים המאתגרים יותר, כמו למשל בשלהי תש"פ בעיצומה של מסכת עירובין - הקלטת שיעורים תוך כדי תחלואה ב'קורונה' באולפן מאולתר שנבנה בבית עקב הבידוד, כאשר ההקלטה נעצרת מדי פעם לטובת שיעול שמקל על הליחה החונקת...

כשאני מעיין בספרים חדשים שמוציאים, יש כאלו שאני ממש מתפעל מהם ויש לי חלישות הדעת מהבקיאות האדירה, עד שאמר לי חתני הגאון רבי חיים פרץ שליט"א, שיש כיום מאגרי מידע שניתן להגיע אל המידע בלחיצת כפתור, ושם הם מסתכלים ויודעים את הכל... כך זה יכול להיות גם באדם עצמו! הוא יודע הכל, אבל כלום לא שייך אליו. יש לו רק מחשב בראש, אבל הוא לא מושפע מזה מאומה!

הגאון הגדול רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א, על סוד ההצלחה בחינוך

"הואיל וקרבות טהורים והתינוקות טהורים, יבואו טהורים ויתעסקו בטהורים" (מדרש)

אני זוכר כשעוד גרנו בחוץ לארץ, היינו תקופה בוילנא, גרנו שם בבית עם חצר. היינו ילדים, והיו שם גם ילדים גויים, ואבא מרן ראש הישיבה זצוק"ל היה אומר לי: "על דבר אחד תקפיד, לא להיכנס לבית של הגויים ולא להכניס אותם לבית שלנו! לשמור על הבית!". כששומרים על הבית יש ילדים טובים!

אגיד לכם את העצה: תשמרו על ביתכם, ותדעו שבית יהודי הוא בית קדוש ומיוחד. עם הבדלה מוחלטת מן הגויים. אם תהיה הבדלה והילד ירגיש את זה, הוא ירגיש שהוא לא נמצא בתם באיזה בית, אלא הוא נמצא בבית המקדש! הוא רואה בבית את האבא ואת האמא, וזה גם מחייב את ההורים להראות את הדוגמא האישית בשלימות!

שלמה המלך אמר: "טוב שם משמן טוב". מה זה שם טוב? שבעיתונים יהיה כתוב עליו הרבה - זה לא שם טוב! אומרים חז"ל: שמן טוב נותן ריח אבל עד איפה מגיע הריח? עוד חדר ועוד חדר ובסוף נגמר. שם טוב הולך מסוף העולם ועד סופו, על מה מדובר כאן?

בעולם יש מרביצי תורה. למשל בישיבות יש ראש ישיבה, יש משגיח, יש רמ"ם, ויש גם גדולי ישראל שלא תמיד הם מוסרים שיעורים. מה ההבדל בין אדם גדול לכל מוסר תורה? ההבדל הוא עצום: אחד שלומד תורה מרבו, הוא צריך לשמוע ממנו מה שהוא אומר. מי שרק מסתכל על הרב כל היום - ישאר עם הארץ. הרב'ה אומר שיעור והתלמיד שומע את התורה. לעומת זאת כשעומדים על יד צדיק לא צריכים לדבר בכלל, עומדים ומתעוררים!

כשהייתי נכנס אל מרן הרב מברסקי זצוק"ל, עוד לפני שהייתי שומע את דבריו כבר היו רועדים כל אברי. כך גם היה אצל מרן החזו"א

זצוק"ל, וככה אצל כל גדולי ישראל. זה נקרא 'שם טוב'. יש רב שלפני שהוא מלמד אני כבר לומד. אני רואה אותו כראות מלאך אלוקים. כשיש אדם גדול, זה משפיע בכל העולם! זה אחד מהיסודות: צריך שהרב יהיה גם מושלם, שהתלמיד יראה שזו הדוגמא שלו! אחר כך כמובן הוא גם מלמד תורה, זה אחד מהיסודות העיקריים!

מאיזה גיל מתחילה ההשפעה על התלמידים?

הגאון הגדול רב"ד שליט"א: השפעת תורה מתחילה מהגיל הרך, ולא רק מתחילה, אלא שם זה יותר חשוב ומסוכן.

אבוי אם מחנך בגיל הזה טועה! אם אחד היה מהנדס בנין, והיתה טעות קטנה ביסוד, אמנם כעת לא נראה מאומה, אבל אחרי כמה שנים כל הבנין יתמוטט. כשמתחילים את היסוד של כלל ישראל, טעות קלה איננה טעות קלה, כי עכשיו לא מרגישים, אבל אחרי זה -

לתשומת לבכם: בעקובת חג הפורים לא תופץ מהדורה מודפסת של לקראת שבת בשבוע הבא העלון יופץ במיילים אי"ה ביום רביעי י"ג אדר

מי יודע מה יהיה מזה? היסוד מהגיל הרך יותר חשוב! גם אחר כך צריך להיזהר, אבל זו כבר לא סכנה כל כך גדולה, כמו בגיל הרך שיכול כל הבנין להתמוטט - וזה מדיני החינוך.

עוד נקודה חשובה, הכתובה בשולחן ערוך על איך מלמדים: חייב אדם ללמד את בנו תורה, ולא רק אבא, כל חכם חייב ללמד את ילדי ישראל תורה. היכן זה כתוב בתורה? שנאמר: "ושנתם לבניך" אלו התלמידים. תלמידים קרויים בנים. שואלים חז"ל: מאיפה אתה יודע שגם הרב נקרא אבא? יש עוד פסוק: "אבי אבי רכב ישראל ופרשיו". תמיד הייתי מתקשה: הגמרא אומרת שהרב יותר חשוב מאבא, אביו הביא אותו לחיי העולם הזה, ורבו מביאו לחיי עולם הבא. הרב מלמד תורה שהיא חיינו, אז הוא יותר מאבא! אשאל אותך שאלה: אחד שהוא חולה מסוכן, ויש לו רק כסף לקנות תרופה אחת. הוא נכנס לבית מרקחת, משלם הרבה כסף, הרוקח נותן לו את התרופה והוא נשאר בחיים, אז הרוקח הוא אבא שלו? לא! הוא לא יודע אפילו את שמו!

יש בכירורגיה השתלת לב, וזו כבר התקדמות. נכנס אדם עם לב חולה לבית חולים. הרופא מרדים אותו, מכניס לו לב חדש, ממש אבא שלו, נתן לו ואת הלב! הרופא אפילו לא יודע מי החולה, אצלו הוא מספר, מספר זה וזה ברשימה, זה לא אבא!

אבא לא נותן חיים! אבא נותן את חייו! חיים נותן גם בית מרקחת, גם כירורג, זה לא אבא! אבא נותן את חייו! לתת את חייו זו הרגשה פנימית, וזה בא רק מתוך אהבה מוחלטת ודבקות בלב כאחד. גם הרב צריך להרגיש, והוא צריך לתת לילד את ההרגשה הזאת: אני אבא שלך, אני אוהב אותך ואת חיי אני נותן לך! כשבא מורה ללמד - דע! תרגיש "כעת אני בא ללמד את בני", וכולם ילדיו!

יש סיפור עם מרן המשגיח רבי ירוחם זצוק"ל: הוא פעם קם בבוקר ואמר: "יש לי היום עגמת נפש גדולה. תמיד חשבתי שכל התלמידים שלי בישיבה, הם ילדים שלי ממש. הייתה לי הרגשה כזאת. השבוע הבן שלי נהיה חולה, משה לייב לא הרגיש טוב, ואני מרגיש יותר! טעיתי! אני חשבתי שזה אותו דבר, אני רואה שבכל זאת יש הבדל!..." כך אמר המשגיח ממיר.

אני זוכר, שפעם אבא זצוק"ל הלך עם מרן המשגיח הרב דסלר זצוק"ל לחתונה. בסוף החתונה אמר הרב דסלר לאבא: "ר' דוד, כבר אין לי כח!". שאל אותו אבא: "בחתונה של הבן שלך גם כן היית אומר כך?"; המשגיח חשב רגע: "אני חושב שאם היו לי ארבע מאות בנים, הייתי כבר חושב ככה!..." שומעים? אבל כך צריך להרגיש! אז היו ארבע מאות תלמידים בישיבה, היום ברוך ד' יש כבר פי כמה וכמה, וזה מחייב יותר!

כשילד בא לישיבה, לחיידר, לבית הספר, צריכים להסביר לו: תדע לך: יש לך אבא בבית, אמא בית, כאן יש לך עוד אבא, אני האבא שלך ואני אוהב אותך אהבת נפש! תכניס את זה ללב!

ברמב"ם כתוב שאסור לכעוס על ילד. אפילו כשמרביצים בלי כעס, היו גדולים שכשהילד עשה איזה חטא - לא נתנו לו מכה. הם חיכו כמה דקות ואחר כך נתנו לו, כי הרגע הראשון זה לא נקי. זה בא באופן טבעי. קודם צריך להירגע, ואחר כך, אם אכן מגיע לו, לתת לו.

בתורה נאמר: "כאשר ייסר אים את בנו ד' אלוקיך מייסרך", הקב"ה נותן לנו עונשים, והוא אוהב אותנו אהבת בנים, אבל ככה מטפחים אהבת בנים. כשעושים לילד ניתוח כואב מאד, זה נקרא חבלה? הולכים לרופא שיניים גם כואב מאוד, אבל אומרים לו על זה תודה רבה, משלמים לו כסף עבור זה. הילד צריך להרגיש את זה שאבא לא מעניש סתם! הוא אוהב אותי כנפשו, אבל זה יהיה התיקון שלי. עשיתי משהו - וכך מתרפאים. זה כמו לשים אלכוהול על היד, זה שורף אבל מחטא!

כזאת הרגשה צריכים לתת לתלמיד! לא לכעוס אלא להסביר לו: 'נכשלת, אבל אני אוהב אותך! אני רוצה לתקן אותך, בוא נשב נדבר!'. במילים האלה צריך דבר עם הילד, זו חובת חינוך!

איך ממתיקים לילד את התורה?

הגאון הגדול רב"ד שליט"א: ילד צריך להרגיש שהדבר הנעים ביותר בעולם זה ללמוד תורה: א' ב', חומש, משניות, גמרא - העיקר להכניס את הגישמאק! זה תפקיד לא קל, אבל זה התנאי ועל זה מתפללים כל בוקר: "והערב נא ד' אלוקינו את דברי תורתך בפינו".

צריכים להכניס לילד אהבת תורה, אבל זה רק אם התלמיד רואה שהרב"ה הוא ככה! שידע שאלו הם החיים! שזה האוויר לנשימה, כי הם חיינו! יש רבע'ס שנותנים גישמאק בכל דבר, גישמאק בא' ב', גישמאק בסידור, וכשהילד מרגיש אצל הרב"ה את הטעם של מתוקים מדבש, הוא נעשה דבוק בתורה, ודבוק בריבוננו של עולם.

צריכים להשתדל ללמד באופן כזה שמחדיר אהבת תורה, כי שאר דברים שנלמד את הילד - הם יכנסו לו לראש כחכמה בעלמא, כמו שיש אנשים מומחים בחשבון. לאחרונה, כשאני מעיין בספרים חדשים שמוציאים - יש כאלו שאני ממש מתפעל מהם, ויש לי חלישות הדעת מהבקיאות האדירה, עד שאמר לי חתני הגאון רבי חיים פרץ שליט"א, שיש כיום מאגרי מידע שניתן להגיע אל המידע בלחיצת כפתור, ושם הם מסתכלים ויודעים את הכל. כך זה יכול להיות גם באדם עצמו: הוא יודע הכל, אבל כלום לא שייך אליו! זה לא הוא, יש לו רק מחשב בראש אבל הוא לא מושפע מזה מאומה. חכם הוא רק מי שאוהב תורה, זה נותן לו את החיים! אנחנו הרי רוצים להמשיך את החיים לילדים, זה הדבר הראשון, לתת להם אהבת תורה.

אי אפשר לטעת אהבת תורה בקלות, שהרי ילד קטן אוהב יותר בטבעו לשחק. אבל יש לזה דרך, צריך להשתדל ללמוד עם ילדים דברים שיש להם הנאה מהם, לא דברים קשים ודחוקים. אצלי בשיעור בישיבה יודעים כבר כולם, אני מקפיד לא לומר: "ויש ליישב בדוחק", למה לי לדחוק? אומרים רק מה שטוב, מה שהתלמידים מבינים, וכשמבינים זה נקרא מתוקים מדבש!

כדי להקנות לילד אהבת תורה, צריך שיבין שהוא לומד תורה ד'! לשנן לו: 'אתה יודע יקירי, עכשיו אני אומר לך מילה שהקב"ה ברא אותה! מה זה - אל"ף!' כך על האותיות וכך על הניקוד, ולהחדיר בו: אתה יודע מה זה? הקב"ה הוריד כזה אור מיוחד, ואתה כבר אומר את זה! וכשהילדים מרגישים שעוסקים הם בדבר ד', הם מרגישים שייכות

מרן רבי איסר זלמן מלצר התרגש מאד, ואמר: "עס קען ניט זיין! לא יתכן! אם את עסקת במצוה הדורה וחשובה, בנתינת צדקה לעני, לא יתכן שיצא מזה הפסד! משהו אחר יש כאן... עס איז דא דא עפעס אנדערש..."

הגה"צ רבי גמליאל רבינוביץ שליט"א, על זכות המצווה

"מן הפְּשָׁבִים אוּ מִן הָעֵיזִים" (ויקרא א', י')

מצעירותו סבל רבי איסר זלמן מלצר זצוק"ל, בעל 'אבן האזל', ממחלה קשה בריאותיו, והוא נצרך לרפואתו לשתות מידי יום כוס חלב עיזים על פי הוראת הרופא.

עזים כמזבן לא היו ברשותו... אבל תלמידיו המסורים שאהבוהו אהבת נפש, מצאו עד מהרה גוי אחד שהיתה לו עז בביתו, והסכים למכור כוס חלב טרי מידי יום עבור הרב. העמיד, אפוא, הרב את אחד מתלמידיו שיהיה אחראי בדבר, וישגיח בכל תהליך החליבה מתחילתו ועד סופו כדין, שלא יהיה בו חלילה חשש של חלב עכו"ם, הוא ישב עמו והדריכו בפרוטרוט כיצד בדיוק יעשה את מלאכתו נאמנה, היו לו כמה חומרות וכמה הידורים בדבר, וביקש מאד מתלמידו שיקפיד היטב על קיום כל ההוראות כולן, ללא שום התחכמות.

התלמיד הנאמן, פקודת רבו שמרה רוחו, הוא שמר בקפידה על קיום כל ההוראות לשביעות רצונו של רבינו. יום אחד נבצר מן התלמיד לגשת אל בית הגוי ולהשגיח על תהליך חליבת העז, והעמיד את חברו במקומו, שיגש הוא אל המקום, ויביא את החלב הדרוש לבית ראש הישיבה.

השליח החרוץ עשה שליחותו בשמחה כראוי, אך לא ידע על כל אותם הידורים שהקפיד עליהם הרב, כאשר לא היה לחברו זמן לשבת עמו באריכות על כל פרט ופרט... והחליט המשולח בדעתו, שאלו הן רק חומרות והידורים, ובשעת הדחק הלא מספיק שיעמוד ישראל על גביו כל עת החליבה... [ועיין יורה דעה סימן קט"ו ס"א, ונושאי כלים, ומעדכני השולחן שם].

כשהגיע השליח אל הרבנית הצדקנית, מרת בילא הינדא עליה השלום, מחברתו בקודש של רבינו, סיפר לפניה כל הענין, שחברו נעדר היום והעמידו כשלוחו להביא את החלב עבור ראש הישיבה. הרבנית שהיתה מפורסמת בפקחותה, כאשר חבר חכמה ונאמנה מאד [היא סידרה את כל חידושיו של רבינו בספר 'אבן האזל'], החלה לחקור ולשאול אותו כיצד בדיוק היה סדר החליבה, ולאחר ששמעה הפרטים, החליטה בדעתה שעל אף שלא התקיימו בדיוק כמה הידורים שהרב אוהב להקפיד עליהם, מכל מקום מפאת חולשתו הגדולה של רבינו וקיום בריאות גופו, יש להקל בדבר...

שפתה אפוא הרבנית את סיר החלב על גבי פתיליית האש, כדי שיתבשל כראוי, בטרם תגיש אותו לארוחת הבוקר לבעלה הדגול. והנה בינתיים דפק עני בדלת. היא ניגשה אל הפתח, והאיש העני החל

לספר בפניה על מצבו העגום, וביקש והתחנן אם אפשר תרומה הגונה, של לא פחות מלירה שלמה... הרבנית חיפשה בארנקה, אך לא מצאה בו אלא אגורות בלבד... והציעה לעני בתמורה ארוחה מזינה וטעימה, אך משום מה התעקש העני במרירותו על לא פחות מלירה... עד שלבסוף הצליחה הרבנית לאסוף לו מפה ומשם לירה שלמה...

כל העסק הזה לקח זמן רב, כשלבינתיים רתח החלב שבסיר, ועד מהרה גלש כולו ונשפך החוצה... הסיר הריק שעמד על האש, נהיה חרוך כולו, והעלה עשן רב, וריח רע התפשט בבית...

רבי איסר זלמן ישב אז בחדר, ספון ושקוע עמוק בתורתו הגדולה, והנה הריח הקשה מגיע לאפו. הוא נחרד ומיהר אל המטבח, ונדהם לראותו אפוף עשן. הוא שאל בבהלה את זוגתו הרבנית מה קרה כאן? סיפרה לו אשתו, שתוך כדי שהעמידה את החלב לבישול, עיכב אותה עני משונה, שהתעקש דווקא לקבל צדקה של לירה שלמה, ואדהכי והכי גלש כל החלב מהסיר...

רבי איסר זלמן התרגש מאד, ואמר: "עס קען ניט זיין! לא יתכן! אם את עסקת במצוה הדורה וחשובה בנתינת צדקה לעני, לא יתכן שיצא מזה הפסד! משהו אחר יש כאן... עס איז דא דא עפעס אנדערש...". כראות הרבנית גודל חרדתו, נאלצה לספר לפניו כל האמת, שהתלמיד הקבוע נעדר היום מן החליבה, והעמיד ממלא מקום שלא ידע בדיוק את כל אותם הידורים שהרב מקפיד עליהם...

"אם כן, אפוא" - צהלו פני הרב בשמחה עילאה - "אדרבה, זכות 'מצות הצדקה' עמדה לנו, להצילנו מחלב זה שיש בו חשש נדנדוד של איסור..."

(מתוך 'טיב המעשיות')

"מבטח לו נשוא בן העולם הבא"

(תלמוד בבלי
מסכת גדה עג ע"א)

שיעורים מבוארים ומתומצתים מפי הרבנים הגאונים שליט"א
בקו השיעורים של 'דרשו' על פי תוכנית 'דף היומי בהלכה'

077-2222-666

הרב אריה זילברשטיין שליט"א
שלוחה 1/1

הרב אפרים סגל שליט"א
שלוחה 1/2 בעברית ובאידיש

הרב מרדכי שלמה פריינד שליט"א
שלוחה 1/3 באידיש

קו השיעורים של 'דרשו' לחייג, ללמוד, לדעת

פעם בערב יום הכיפורים, נכנסתי אל מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, כדי לבקש את ברכתו. הרב ישב במקומו ודרש באגדה, והקשה על הגמרא האומרת שרבא ואביי שניהם היו מבית עלי, אולם רבא שעסק בתורה זכה לחיות ארבעים שנה, ואילו אביי שעסק בתורה ובגמילות חסדים חי שישים שנה

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א: גמילות חסדים נותנת סיעתא דשמיא להצלחה בתורה

"אדם פי יקריב מִמָּה קָרָבָן" (ויקרא א, ב')

פעם בערב יום הכיפורים, נכנסתי אל מרן הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל, כדי לבקש את ברכתו. הרב ישב במקומו ודרש באגדה, והקשה על הגמרא האומרת שרבא ואביי שניהם היו מבית עלי, וכידוע על בית עלי חלה קללה נוראה, שכל צאצאיו ימותו בצעירותם, אולם רבא שעסק בתורה זכה לחיות ארבעים שנה, ואילו אביי שעסק בתורה ובגמילות חסדים חי שישים שנה.

הקשה רבינו: וכי מה חשוב יותר, תורה או גמילות חסדים? אין ספק שחשיבות לימוד התורה עולה לאין ערוך על כל המצוות האחרות. המשנה אומרת (פאה א, א): "אלו דברים שאדם אוכל פרותיהם בעולם הזה, והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן, כיבוד אב ואם וגמילות חסדים... והכנסת אורחים וביקור חולים והכנסת כלה ולוויית המת... ותלמוד תורה כנגד כולם". כלומר חשיבות לימוד התורה עולה על כל האפשרויות לגמילות חסדים.

מלבד זאת נאמר (משלי ג, טו): "וכל חפציך לא ישוו בה", וכמובן שאין הכוונה לחפצי הגוף שאינם שווים לדף גמרא, אלא שאפילו חפצי שמים אינם משתווים לתלמוד תורה.

הגמרא אומרת (בבא קמא לח ע"א): "יקרה היא מפנינים - מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים". הבה נתאר לעצמנו את משמעות הדברים: בעוד זמן מה יבוא המשיח, וכאשר יגיע יום הכיפורים, יסעו כולם לירושלים, כדי לראות את עבודת הכהן הגדול.

לא רק אנו נמלא את רחובות ירושלים, אלא אף כל בני הגולה שיתקבצו מכל העולם כולו, ועמם כל המתים שמתו במהלך אלפי שנות הגלות, שיקומו לתחיה. הצפיפות תהיה גדולה, אולם כאשר ישתחוו כולם יתרווח המקום באופן ניסי, ואז נזכה לראות את הכהן הגדול, אהרן הכהן, מראהו יהיה כמלאך ה' צבקות, על זקנו ניתן יהיה להבחין בכמה טיפות שמן, שנטפו בשעה שמשח אותו משה לכהן גדול, וכל חייו היה מצטער אהרן שמא מעל בשמן, עד שמן השמים אמרו לו (תהילים קלג, ב): "כשמן הטוב יורד על הזקן זקן אהרן שיוורד על פי מידותיו", כלומר הדבר לא נחשב עבורך כמעילה. מציאותו של השמן הזה היתה ניסית, ובכל פעם שהיה אהרן צריך לספר את זקנו, היה השמן עולה למעלה, ולאחר מכן שב ויורד בחזרה.

הכהן הגדול יעמוד בקדושה ובטהרה, ואנו נבחין כי לשון הזהורית

אדומה לגמרי - ופחד נורא ימלא את לבנו. לאחר מכן יפרשו סדין של בוך, אהרן ירד לטבול, ולאחר שהוא יתקדש בקדושה נוספת על קדושתו, הוא ילבש בגדי לבן, ומראהו של הכהן הגדול, שזקנו הלבן יורד על מידותיו והוא לבוש בגדי לבן, יחריד את לב העם כולו.

או אז נבחין כי הוא כבר מחזיק את המחתה עם הגחלים ביד אחת, וביד השנייה הוא אוזח כף מלאה בקטורת, והנה הוא עומד להכנס לקודש הקדשים... הפחד והמתח ירקיעו שחקים!...

ואז, בדקות האחרונות, יקרא אהרן לאי מי, ויאמר לו: "אתה הוא זה שהזכרת לפני את אביך החולה? אם רוצה הנך שאזכיר את שמו בקודש הקדשים, אמור לי כעת מה שמו?".

האם נעלה על דעתנו שהוא ישיב לכהן הגדול: "תודה רבה, אך אין צורך. אזכיר את אבי בעוד זמן קצר על דף הגמרא שאלמד"!... אך אלו בדיוק דברי הגמרא: דברי התורה יקרים יותר מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים!...

באבות דרבי נתן (פרק אחד וארבעים) מובא, כי רשב"י הגיע לבקר חולים, וראה אדם בעל חולי מעיים המתפתל בייסוריו, ומתוך כך החל לגדף.

העיר לו רשב"י: "ריקא, אם מילא אתה מדבר, אמור דברים של טעם והתפלל לה' שיצילך".

**עשיתי חשבון: הוא רוצה להתחזק
ואם הוא יבוא כל יום לקחת
אותי, זה יחייב אותו להתמיד
להתפלל ותיקין ולהתחיל את
היום בצורה טובה, ויגרום לו
לעליה גדולה, ולשם כך ויתרתי
על הצורך שלי בהליכה**

מה רצונו. ענה לו: "פלוני לא יכול לבוא לקחת את הרב, ואני באתי במקומו".

"ראה נא", אמר לו הרב, "בשנים האחרונות כמעט ואינני הולך ברגל. לכל מקום לוקחים אותי ברכב וכל ההליכות שלי הן מהרכב לבית ומהבית לרכב. המקום היחיד שיכולתי להמשיך קצת ללכת הוא מהבית לבית הכנסת בבוקר. אלו הן חמש הדקות היחידות שאני יכול ללכת. בא אותו יהודי והציע לקחת אותי ברכבו. באמת אינני צריך שיקח אותי, אבל עשיתי חשבון: הוא רוצה להתחזק, ואם הוא יבוא כל יום לקחת אותי, זה יחייב אותו להתמיד להתפלל ותיקין ולהתחיל את היום בצורה טובה, ויגרום לו לעליה גדולה, ולשם כך ויתרתי על הצורך שלי בהליכה. אבל אתה הרי לא צריך זאת, אז במטותא ממך, הנח לי ללכת ברגל..."

(מתוך 'ומתוק האור' פניני הגרא"ל)

במקום להאזין לדבריו נענה האיש ואמר: "רב! הלוואי שמה שיש לי יהיה לך"...

תגובתו של רשב"י היתה: "ראוי אני לכך, משום שעזבתי דברי תורה ועסקתי בדברים בטלים, שכן מצוות ביקור חולים נקראת דברים בטלים ביחס ללימוד התורה, כפי שנאמר: כל חפצך לא ישוו בה". ורק אם אין אדם אחר בעולם המסוגל לקיים מצוה זו, היא יכולה להעשות על ידי לומד התורה"...

אם כן - הקשה מרן - כאשר אביי ורבא למדו, ואביי הפסיק משום שהלך לשמח חתן וכלה, הלא רבא המשיך ללמוד. ולימוד התורה גדול יותר מגמילות חסדים. מדוע, אפוא, רבא חי רק כארבעים שנה ואילו אביי האריך ימים עד גיל שישים?

שאל מרן את הנוכחים: מה מזין יותר, בשר או מים? אין ספק שהבשר מזין יותר, אך גם אותו לא ניתן לבשל ללא מים...

על דרך זו יש לומר, שודאי שתורה חשובה יותר מגמילות חסדים, אך כדי שהלימוד יצליח ותהיה ללומד סיעתא דשמיא, חייבים גמילות חסדים, ולכן אביי שעסק בתורה וגמילות חסדים, זכה לחיות שנים רבות יותר.

נסיעה למען חיזוקו של הזולת

רבינו, כידוע, היה מתפלל שנים רבות תפילת שחרית כ'ותיקין' בבית הכנסת 'איצקוביץ'.

פעם ניגש אליו יהודי שהיה בהתחזקות ואמר לו: "הרי הרב הולך כל בוקר ברגל מהבית לבית הכנסת איצקוביץ, אולי הרב מסכים שאקח אותו ברכבי?".

רבינו הסכים להצעה, ומאז כל יום לפנות בוקר היהודי היה דופק בדלת, והרב יוצא ונוסע עמו לאיצקוביץ.

אחר שנה וחצי היהודי הזה הוצרך לטוס לחו"ל למשך עשרה ימים, ולפני שנסע פנה למישהו, וביקש שיחליף אותו ויקח את הרב.

בשעה חמש בבוקר דפק הלה בדלת. רבינו פתח, וכשראהו שאלו

**הצטרף עכשיו
גם אתה**

להצטרפות מוקד 'דרשו'
02-5609000

**המוני בית ישראל
בכל העולם היהודי
התחילו בלימוד
המשנה ברורה
במסגרת הדף
היומי בהלכה**

**דף
היומי
בהלכה**

ילד קטן הייתי. מדי בוקר הייתי יורד בשעה מוקדמת מאוד לחכות להסעה שתיקחני לתלמוד תורה. יום-יום, באותה שעה בדיוק, היה ראש הישיבה יורד מביתו ועולה לרכב מסחרי פשוט של אחד מעובדי הישיבה, שהמתין לו ברחוב להסיעו לישיבה. בכל יום, היה ראש הישיבה מחפש אותי בעיניו הטובות, ניגש אלי בחיוך מאיר, צובט את לחיי ואומר לי בקולו החם: "בהצלחה!"

הרה"ג ר' אלחנן חדש שליט"א - על הארת הפנים של אביו הגאון רבי משה חדש זצ"ל

"ויקרא אל משה" (ויקרא א, א')

"לכל דברות ולכל אמירות ולכל ציונים קדמה קריאה לשון חיבה..." (רש"י)

"כשהייתי בארצות הברית, נפגשתי עם גבירים במלון רב-קומות, והבחנתי שבכל קומה תלויה מראה גדולה. אדריכל מומחה הסביר לי שהמטרה היא לגרום לאנשים לרצות לשוב למקום, שהרי כל אדם אוהב לראות את עצמו..."

"כאן, בישיבה, אי אפשר לשים מראות. לכן משתדל אני להיות במקום מראה! מתאמץ שלכל אחד תהיה כאן הרגשה טובה וירצה לשוב לכאן. הא כיצד? על ידי שאני מאיר פנים לכולם, אך לא מן השפה ולחוץ חלילה, אלא אור שבא מתוך הפנים!" (מאמרותיו של אבא)

האנשים שהלכו בדרך. והנה הבחין אבא שהאנשים אינם מברכים זה את זה לשלום. לכן קיבל עליו לברך ב'גוט שבת' את כל מי שנתקל בו בדרכו! בתוך זמן קצר נעשה הדבר למנהג בקרב צועדי הדרך הזאת, וכל האנשים ההולכים בה החלו לאחל זה לזה 'גוט שבת'..."

"פעם התלוויתי לראש הישיבה בחו"ל, בהיותו במקום שבו מתגוררת סבת"י, מספר בוגר הישיבה. "באחד הימים ראתה אותי סבתא עם ראש הישיבה ומייד שאלה: 'מיהו היהודי הזה?'. סיפרתי לה שזהו ראש הישיבה שלי, והיא אמרה לי בהתרגשות: 'אני מכירה אותו היטב! תמיד כשהוא נמצא כאן הוא מברך אותי לשלום במאור פנים מיוחד, בכל פעם שהוא עובר על פניי, אף שאינו מכיר אותי כלל!'..."

באחד מלילות שבת, לאחר תפילת ערבית, כאשר עברו הבחורים לפני אבא כנהוג לאמירת 'גוט שבת', התעכב ליד אבא יהודי מחו"ל, שהתארח בארץ הקודש והתפלל בישיבה. אבא האריך עימו בשיחה, בעוד הבחורים ממשיכים לעבור ואבא נד להם בראשו - 'גוט שבת'. במוצאי שבת, בשעה מאוחרת, קרא אבא לבחור צעיר משיעור א' ואמר לו: "עלי להתנצל בפניך, על שלא עלה בידי להתייחס אליך כראוי בליל שבת..."

"בהארת פנים אפשר לפעול הרבה מאוד", היה אבא חוזר ואומר, "ויש בזה קידוש השם, וחלילה להפך - זה חילול השם ממש".

פעם אמר אבא בזעזוע: "שמעתי מי שטוען, ש'הארת פנים' בקרב בני התורה אינה מוקפדת דיה. חלילה, אין אני מאמין לדברים אלו. אבל אם יש בהם מן האמת, היאך ייתכן מצב שכזה?!"

אבא הרבה לצטט את הסבא מסלבודקה, שאמר שפניו של האדם הן רשות הרבים, ועל כן כאשר אדם מתהלך בפנים זעופות, הרי הוא 'בור ברשות הרבים'! ואילו כאשר הוא מאיר פנים לזולתו ביכולתו לרוממו ולבנות בו עולמות.

אחי ר' דב זוכר, איך היה אבא מהלך ברחובות ביום השבת, ומברך כל אחד שנקרה בדרכו בברכת 'גוט שבת' חמימה, כשהוא מאיר פניו לכל אחד ואחד.

"הייתי ילד, ולא הבנתי מנין מכיר אבא אנשים רבים כל כך!", זוכר ר' דב, "אבל פעם אחת זכיתי שאבא יסביר לי את הדבר. הוא סיפר לי כי בעת ששימש ראש ישיבה ב'כנסת יהודה', היה הולך בשבת כמה פעמים מביתו אל הישיבה וחוזר. שכונת סנהדריה המורחבת, שבה שוכנת הישיבה, הייתה אז מרוחקת מעט מבתי העיר, ולא רבים היו

להארת הפנים של אבא הייתה השפעה עמוקה על רבים!
"לפני כשלושים שנה", סיפר אחד מראשי הישיבות, "בעודי נער, הגעתי מארצות הברית לארץ ישראל עם קבוצת נערים. עדיין לא החלטתי אז לאיזה עולם אני שייך. התלבטתי בין עולם התורה לעולם המעשה. והנה לקחו אותנו לביקור בישיבת 'אור אלחנן'. כאשר ראיתי באיזו הארת פנים, באיזו חביבות קיבל אותנו ראש הישיבה - ידעתי מייד להיכן אני משתייך - לדרך התורה והיראה!".

דברי התורה של הנער ולהתעניין בקורותיו!".

ליד בנין הישיבה שוכן מפעל שיקומי לאנשים תשושי נפש. רבים מהם היו באים להתפלל בישיבה באומרים: "הרי ראש הישיבה כל כך אוהב אותי!".

אבא הרבה לעורר את התלמידים, כי מעשים של חסד מזדמנים להם כל העת בין כותלי בית המדרש, ואין צורך לחפשם מחוץ לישיבה. הוא סיפר שבתקופת לימודיו בישיבת חברון, התגבש עם קבוצה מחבריו לקבל מדי תקופה קבלה אחרת להתחזקות, והם היו מעדכנים את סבא המשגיח בדרכי עבודתם המוסרית.

פעם אחת נכנסו אליו, ואמרו שקיבלו עליהם להתחזק בגמילות חסדים, ולכן יחפש כל אחד מהם הזדמנות לעשות בכל יום מעשה חסד אחד לפחות.

לשמע הדברים העמיד אותם המשגיח על טעותם: "אין צריכים לחפש מעשי חסד! מעשי חסד מזדמנים בכל רגע בתוך בית המדרש!".

כשאך פקחו עיניהם הבינו כי אכן, הזדמנויות כאלה ישנן למכביר - להאיר פנים זה לזה, להחמיא, לשבח, לעודד...

אבא אף היה מוסיף דוגמה בשם סבא: "מצוי אצל הבחורים שכאשר אינם מבינים דבר מה בסוגיא, ניגשים אל חבר ושואלים: 'איך אתה למדת בסוגיא?' כביכול: 'אני כבר מבין את הסוגיא, אבל אני רוצה לדעת איך אתה למדת אותה...'

"הנוסח הנכון כאן הוא לומר לחבר בפשטות: 'לא הבנתי פשוט בסוגיא, האם תוכל להסביר לי?'"

זוהי דוגמה להרגשה טובה, שאפשר לתת לזולת בין כותלי הישיבה, בלי לחפש 'מעשים נשגבים' בחוץ.

אבא שימש דוגמה חיה להנהגה זו, כפי שהיטיב להגדיר זאת דודי רבי ישעיה לפין:

"מאור הפנים הוא חלק מעצמותו של האדם, כפי שלומדים מלשון התורה על משה רבינו: 'כי קרן עור פניו'. רבי יצחק הוטנר כתב על רבי ישראל מסלנט, שהוא ידע להסתיר את גאונותו ואת כל מעלותיו, אך דבר אחד לא הצליח להסתיר - את מאור פניו!"

כך היה גם אצל אבא. הארת הפנים הייתה חלק מעצמותו. היא התעצמה בעת לימוד תורה, ויותר מזה בזמן מסירת שיעור, והגיעה לשיאה בהתקרב הימים הטובים. כל מי שעמד במחיצתו הושפע מהודו, "ומשה לא ידע כי קרן עור פניו..."

הארת הפנים של אבא הייתה תמידית. היא הייתה אצלו תכונה פנימית ואמיתית שנבעה מעומק הנפש.

על כן לא היה בכוחו של שום מצב לשנות את זיו פניו של אבא, או להעכיר.

(מתוך הספר 'גדלות ואדם')

אחי ר' יצחק פגש יהודי שלא היה לו קשר עם אבא, וכך סיפר לו: "שמעתי על היחס של אביך לכל אדם, ועל הארת הפנים המופלאה שלו. זה תפס אותי מאוד, ומאז קיבלתי עלי שלא יעבור עלי יום בלי שאומר מילת עידוד וחיוזוק למישהו!"

כך שמע גם בוגר הישיבה ר' אליאב מילר, מפי אחד מרבני הארגון: "ילד קטן הייתי. מדי בוקר הייתי יורד בשעה מוקדמת מאוד לחכות להסעה שתיקחני לתלמוד תורה.

"יום-יום, באותה שעה בדיוק, היה ראש הישיבה יורד מביתו, ועולה לרכב מסחרי פשוט של אחד מעובדי הישיבה, שהמתין לו ברחוב להסיעו לישיבה. בכל יום, בלא יוצא מן הכלל, היה ראש הישיבה מחפש אותי בעיניו הטובות, ניגש אלי בחיוך מאיר, צובט את לחיי ואומר לי בקולו החם: 'בהצלחה!'

"בכל ראש חודש הייתה הרבנית מזמינה אל ביתה את ילדי השכנים, ששבו מוקדם מלימודיהם, ובחגיגות רבה הייתה מקרינה לנו שקופיות מעניינות. מעולם לא ויתרתי על הבילוי המענג הזה, וכמוני ילדים רבים נוספים. כי איך אפשר לוותר על הארת הפנים, על החיוך והחום שנשבו בכל פינה בבית הזה?

"קשה להאמין מה רבה השפעתו של ראש הישיבה על חיי - מאז ועד היום. מגיל עשר אני מנסה לחקות את התכונות שקרנו ממנו, והחדירו בי רצון עז להיות מרביץ תורה, לצאת מוקדם בבוקר ולא להחמיץ שום חיוך לילד ברחוב. עד היום נותר בי המבט של הילד הקטן, הנושא עיניים אל הרב הגדול וממתין בציפייה לחיוכו החם..."

סיפרה אישה שמתגוררת בקרבת הישיבה: "תלאות החיים מצאוני בודדה, ומגדלת את ילדיי לבדי. כאשר עברנו לגור ליד 'אור אלחנן' ביקש בני, שהיה אז בחור צעיר, לקבוע את מקום תפילתו בישיבה. חשבתי להתקשר לישיבה ולספר כי מדובר בבחור שאין אב לצידו, כדי שיקרבו אותו.

"כמה התרגשתי לשמוע מבני, כששב לאחר התפילה הראשונה בישיבה, שראש הישיבה קיבלו בחמימות גדולה ובמאור פנים מיוחד, בלי שידע מאומה על מצבו!

"מאז ועד נישואיו היה ראש הישיבה מקרב אותו ומתעניין בו, וכל יחסו אליו - כאב לבנו. הגיע היום ובני עבר ללמוד בישיבה גדולה מרוחקת, אך גם אז לא ניתק הקשר. בני שלח לראש הישיבה מכתבים בלימוד - וראש הישיבה השתדל למצוא זמן להגיב על

מעשה שהיה באוטובוס עמוס-נוסעים, שנסעו מירושלים לבני ברק בקו 402, ובהגיעם לכניסה לבני ברק, בכביש גהה, הצביע השעון על כמחצית השעה לפני הדלקת הנרות. הנהג, שהיה אדם דתי, הפתיע את כל הנוסעים, בעוצרו את האוטובוס בצידי הכביש, וביקש מכל הנוסעים לרדת מהאוטובוס, ולהגיע לבני ברק בכוחות עצמם... הנהג הסביר את צעדו החריג בכך שהוא מתגורר בירושלים

הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, על הזהירות בקדושת השבת

"ואם פל ענדת ישראלי ישגו" (ויקרא ד', י"ג)

אחת הסיבות המחייבות את היציאה המוקדמת מהעיר בערב שבת, היא כדי לא לגרום לנהג האוטובוס או המונית לחלל שבת. והנה, לא פעם יוצא לנו להתקל במשפחות הבאות לעשות את השבת בבית ההורים, ומגיעות במונית דקות ספורות לפני השקיעה, כך שברור ללא כל ספק שהנהג החוזר לביתו יחלל את השבת בגללן.

ולא ברור לי כיצד בעלי המשפחות מתירים לעצמם דבר חמור שכזה, לגרום לנהג יהודי לחלל שבת!

ופעם הטריחו את עצמם הרבנים ומורי ההוראה המפורסמים, להגיע לצומת הכניסה לעיר בני ברק, כדי לבדוק את המצב מקרוב. היו שם כל גדולי הרבנים מכל החוגים, שבמשך שעה ארוכה לפני כניסת השבת, עצרו את הנהגים החרדיים שהגיעו מחוץ לעיר, עם משפחותיהם ומטלטליהם, כדי לעשות את השבת בבני ברק, ומחו על השעה המאוחרת שבה נכנסות המכוניות לעיר.

תדהמה גדולה נראתה על פניהם של גדולי התורה, בראותם יהודי חרדי, המתגורר בירושלים, שהגיע לבני ברק ל'שבת אופרוף', ונכנס לעיר דקות מעטות לפני השקיעה. הדבר עורר מאוד את רוגזם של הרבנים, שראו בכך זלזול רב בשמירת השבת.

הרבנים ניסו לברר האם היתה תקלה בדרך, האם נתקלו בפקק רציני או שמא היה תקר באחד הגלגלים, אבל לתדהמתם התברר שלא מיניה ולא מקצתיה.

האיש יצא מביתו שבירושלים 45 דקות לפני הדלקת נרות בבני ברק. "לצאת בשעה כזו, ולהגיע כל כך מאוחר לבני ברק, זה כמו להכריז שלא אכפת לי בכלל אם אגיע למצב של חילול שבת רח"ל", אמרו לו הרבנים.

הנהג הסביר את הצעד החריג

ומעשה שהיה באוטובוס עמוס-נוסעים, שנסעו מירושלים לבני ברק בקו 402, ובהגיעם לכניסה לבני ברק, בכביש גהה, הצביע השעון על כמחצית השעה לפני הדלקת הנרות.

הנהג, שהיה אדם דתי, הפתיע את כל הנוסעים, בעוצרו את האוטובוס בצידי הכביש, וביקש מכל הנוסעים לרדת מהאוטובוס, ולהגיע לבני ברק בכוחות עצמם...

הנהג הסביר את צעדו החריג בכך שהוא מתגורר בירושלים, "והרי ברור לי שאף אחד מכם אינו רוצה שאחלל שבת, ואם אצטרך להכנס לבני ברק, ולהוריד את הנוסעים בתחנות הקבועות, לא אספיק לשוב לירושלים לפני כניסת השבת. רק אם תרדו עכשיו, ואני אוכל להסתובב ולנסוע מיד בחזרה לירושלים, אצליח להגיע בזמן, וכולי האי ואולי..."

הנוסעים נאותו לעשות כדברי הנהג

הנהג ציין בפני הנוסעים שגם הוא לא רצה מלכתחילה לבצע את הנסיעה הזו, אולם הנהלת החברה אילצה אותו לכך, ואם לא היה מסכים - היו מפטרים אותו.

יצוין, שלפני צאתם לדרך, עשו הנוסעים את חשבון נפשם, וידעו שהם יגיעו לבני ברק לפני כניסת השבת, אך לא לקחו בחשבון שיתכן שהנהג מתגורר בירושלים, ועד שיחזור לביתו, בודאי ובודאי שהשבת כבר תהיה בפתח.

הנוסעים, שהיו כולם יראי-השם, נאותו לעשות כדבריו, וירדו בכביש גהה, ומשם המשיכו אל תוך בני ברק. חלקם שירך את דרכו

מי שהתורה נמצאת בליבו פנימה, מסוגל ליצור בתוך-תוכו אי-של-שלווה ומנוחת הדעת, ואיש לא יצליח לקחת אותה ממנו. למרות היותם אנשי מעלה, לא יכלו התלמידים לסבול את הקור, נשמטו אחד-אחד וחזרו למקומם. רק תלמיד אחד, ושמו רבי יעקב גלינסקי, נשאר עם הגאון עד תום, וסיים לומר יחד עימו את כל ה'לכו נרננה'.

הגאון האיר לו פנים

ויהי לאחר שנים, כאשר שניהם היו כבר בארץ ישראל, נכנס פעם הגר"י גלינסקי אל הגאון מטשיבין, והזכיר לו שהוא הבחור שנשאר יחד עימו בסיביר ואמר את הפסוקים. הגאון האיר לו את פניו במאוד, ואחר כך אמר כדברים האלה: "אל תחשוב שהפסוק 'קול ה' יחיל מדבר' נכון רק באשר למדבר הסיבירי. העיקרון הזה אמת ויציב וקיים גם כאן, בארץ ישראל ובירושלים, שבה אנחנו נמצאים. בכל מקום אפשר למצוא את האנשים שהם בבחינת מדבר שממה, ציה וצלמות, וגם הם ממתנינים ומצפים לשמוע את קול ה'!". אהה, כמה אנשים בתקופתנו מהלכים בשממה רוחנית! וחובתנו הגדולה היא לסייע להם, ולחלצם מהריקנות הנוראה המכלה כל חלקה טובה בכרם בית ישראל.

יצא לרחובותיה של סיביר לחפש מרור

כאשר סיפרתי את הסיפור הנ"ל עם הגאון מטשיבין להרב החסיד ר' אברהם לודמיר, אמר לי שהוא מכיר יהודי נוסף ששהה עם הגאון זצ"ל בסיביר.

היה זה החזן הראשון של בני ברק, שכיהן בבית הכנסת הגדול, ושמו הרה"ח ר' יחזקאל קלגברד, שהיה בעל תפילה מעולה וירא שמים גדול, שעורר את הלבבות בתפילתו הזכה.

כשהתקרבו ימי הפסח, דאג הרב מטשיבין לקיום מצוות מרור, ולא ידע מהיכן ישיג בסיביר את ירק ה'חסה' העונה על דרישות ההלכה לקיום המצוה, כיון שבאיזורים קפואים אלה, כמעט ולא היו ירקות. חיפש הרב וחיפש ולא מצא, ודאגתו לפני ליל הסדר הלכה וגברה. קרא הגאון לר' יחזקאל וביקש ממנו שיילך ויחפש ירק למרור, "ואני אכיר לך טובה גדולה על כך", הבטיח.

סיפר לי הרב לודמיר, שהרב קלגברד יצא לרחובותיה הקפואים של סיביר לחפש מרור... גם הוא חיפש וחיפש, ולא מצא. הוא כבר הבין שבדרכים טבעיות לא יוכל למצוא ירק למרור בסיביר, ואמר לעצמו: 'אני צריך לעשות מה שאני יכול, והשאר יעשה כבר השי"ת'.

מה עשה? יצא שוב לרחובות סיביר, והחל לפזם ולשיר ממיטב הניגונים שלו... קולו היפה נשמע היטב ברחובות, והאנשים שראוהו הולך ומתחזן בקול גדול, הביטו עליו כמי שיצא מדעתו...

לפתע יצאה אשה זקנה מאחת הסמטאות, וכששמעה את קולו המסתלסל של היהודי, קראה לו, ואמרה: "הניגון שהינך משמיע עכשיו, מוצא חן בעיניי. ההינך מוכן לשיר אותו שנית, ואני אשלם לך על כך?"...

ברגל, ואלה שהיו צריכים להגיע עד לשכונות המרוחקות, עשו את הדרך במוניות.

השאלה שהגיעה אליי היתה, האם הנוסעים רשאים לתבוע את נהג האוטובוס שישלם להם את מחירי המוניות שהסיעום לבני ברק. והשבנו, שהם אינם רשאים לדרוש מהנהג את התשלום של המוניות, כי הם היו חייבים לרדת מהאוטובוס מדין 'ערבות', ולתת לנהג את האפשרות לחזור לירושלים. האפשרות שהנהג היה נשאר ללון בבני ברק, כשמשפחתו נמצאת בירושלים, לא היתה מעשית.

הנהג גם לא הרויח מאומה מנסיעה זו, מאחר והוא שכיר חודש, ומקבל תשלום קבוע, בין אם יבצע את הנסיעה ובין אם לא. ולכן היו כל הנוסעים חייבים מן התורה לרדת בכביש גהה, ולהניח לו לעשות מיד את הדרך לירושלים, ולא לדרוש ממנו תשלום עבור המונית.

וביותר, שהרי כבר בשעה שעלו לאוטובוס בירושלים, היו צריכים לעשות את החשבון, ולהבין שלא יוכלו להכנס עם האוטובוס עד לתוככי בני ברק.

גם מהנהלת החברה לא יוכלו הנוסעים לדרוש תשלום, מפני שהם הכניסו את עצמם לשעת-דחק שכזו, והם-עצמם אשמים במה שקרה.

בדור-אחרון זה שבו אנו חיים, יש מקרים רבים שבהם מושמע קול התורה, וקולה של דעת ההשקפה הצרופה, מתוך החושך, הענן והערפל, וגם מתוך ים הצרות והיסורים אפשר לשמוע את קול ה'. לא צריך לחפש הרבה את התופעה הזו. היא נמצאת כמעט בכל פינה.

בהיותו בסיביר, קרא פעם הגאון מטשיבין זצ"ל עם כניסת השבת למנין בחורים, והוציאם בכפור הנורא למדבר-הקרח שבחוץ, וביקשם לומר יחד עימו, שם במדבר הסיבירי השמם, את פסוקי ה'לכו נרננה'.

התפלאו התלמידים מאוד מה ראה רבם על ככה, להוציאם אל הכפור, ולומר שם פסוקים שכאלו?

השיב הגאון זצ"ל ואמר, שעשה זאת על פי הפסוק (תהלים, כ"ט ח') "קול ה' יחיל מדבר", ופירש שגם המדבר, למרות היותו מדבר, ממתין ומצפה מימי בראשית לקול ה'. גם הוא רוצה לשמוע את קולה של השכינה הקדושה. "ולכן מצאתי את ההזדמנות שאני כאן, במדבר הזה, כדי להשמיע את קול ה'".

אי של שלווה

התלמידים ראו-כן-תמיהו בגדלותו הענקית של הגאון זצ"ל, שגם כאן, בעיצומם של היסורים ובלב-ליבה של השממה, זכר את הפסוק ואת פירושו, וביקש לְבַצְעוֹ הַלְכָה לַמַּעֲשָׂה.

בדרך אגב נוכל ללמוד מכאן על השלווה הנסוכה בליבם של לומדי תורה, המביאתם לידי אפשרות להתנתק מכל הסובב אותם, גם אם מדובר בגיהנום של צרות ויסורים, כאשר מטרתם של האויבים היא להשמיד ולכלות, לשרוף ולאבד כל זיק של יהדות בליבם של יהודים.

פעם הגיע לשיעור בישיבתנו אדם מנותק לגמרי, במלוא מובן המילה. שיעור, ועוד שיעור, ועדיין היה יוצא בלי "לקחת" איתו כלום. לאחר מספר שיעורים הוא ניגש אלי לראשונה ואמר: "כבוד הרב! אתה רואה שאני רחוק מאוד. בכל זאת אני מבקש שהרב יתן לי משהו קטן שאטול עימי הביתה. אבל אני מבקש שיהיה זה משהו שלא יפריע לי, ולא יטריד אותי בחיי השגרה"

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על ההקרבה לעבודת הבורא

"אדם כי יקרוב מקרבן לה" (ויקרא א', ב')

מפני מה הוצרך הכתוב לומר "מכם"? פירש ה"אור החיים" הקדוש: "עוד ירמוז, לצוות את אנשי חיל להשתדל לקרב לבבות עם בני ישראל לעבודת ה', ולזה יקרא 'קרבן לה', כי על ידי חטא האדם יפרד הדבקות של ישראל עם אביהם שבשמים, כדכתיב (דברים ד, ד): 'ואתם הדבקים בה', ויהיו נבדלים ומרוחקים מהשכינה. והאדון ברוך הוא יקפיד כביכול על הדבר, ויתאווה לקרב אותם אליו, וציווה להוכיח לכל הרחוק ולקרב לבו. גם העניש למעלים עין מהדבר, והגדיל שכר המזכה, כמאמר התנא (אבות ה): 'כל המזכה את הרבים - אין חטא בא על ידו', כי ישמרנו ה' משגינות".

החטאים גורמים להפרדת הדבקות של ישראל עם אביהם שבשמים. הקב"ה מתאווה לעוד ועוד נשמות שהתרחקו, והקורבן המעולה והמובחר ביותר הוא, כשאדם זוכה לקרב יהודי רחוק לאביו שבשמים, ומסייע בעדו להפסיק לחטוא, בכך הוא מקרב בחזרה את השכינה לעם ישראל.

משום כך, היצר הרע מנסה בכל כוחו למנוע את האדם מלעשות זאת, באמרו: "אני צריך ללמוד, חבל לי לאבד את זמני היקר..."

בטענות כאלו הוא מונע בעדנו מלהקריב קרבן לה'.

בעונותינו הרבים, אין לנו כיום את בית המקדש, ואין לנו אפשרות להקריב קרבנות שייכפרו עלינו. מה יעשה, אפוא, אדם שחטא בשוגג ורוצה כפרה? - יקרב יהודי להשי"ת! והרי זה חשוב ומקובל יותר ממה שהביא חטאת!

מרחן רבינו עובדיה יוסף זצוק"ל היה אומר, שעיכוב הגאולה נובע מכך שאנשים אינם יוצאים לקרב יהודים לאביהם שבשמים. הם דואגים רק לעצמם, שהם יסיפו לגדול בתורה, ולא דואגים לאחרים, שיתקרבו גם הם לתורה!

בוודאי שכל אחד חייב לשאוף לגדול בתורה, אולם אל לו להזניח, בגלל שאיפה זו, יהודים אחרים. עליו להתיעץ עם רבותיו איך לשלב בצורה נכונה בין הדברים.

על ידי הקרבה הזאת שמקרבים יהודים לאביהם שבשמים, מרגישים הרגשה טובה יותר, הרגשה של עונג, נחת וסיפוק. כל ההרגשות הטובות האלו נובעות מדבר אחד - קרבת ה'.

תהליכים שונים בחזרה בתשובה

בנושא החזרה בתשובה, צריך לדעת שלעיתים נדרשת סבלנות מרובה. ישנם אמנם כאלו הזוכים בבת אחת לאור גדול, עוזבים מיד את דרכם הנלווה, ונדבקים להשי"ת. כבר בשבת הראשונה קשה להם לזוז מבית הכנסת, והם בקושי הולכים הביתה לסעוד את סעודת השבת... אין להם בעולמם אלא לימוד תורה והלכה.

אולם אלו הם יחידי סגולה. בדרך כלל תהליך החזרה בתשובה אינו מתרחש במהירות ובבת אחת, אלא מגיע בשלבים.

פעם הגיע לשיעור בישיבתנו אדם מנותק לגמרי, במלוא מובן המילה. שיעור, ועוד שיעור, ועדיין היה יוצא בלי "לקחת" איתו כלום. לאחר מספר שיעורים הוא ניגש אלי לראשונה ואמר: "כבוד הרב! אתה רואה שאני רחוק מאוד. בכל זאת אני מבקש שהרב יתן לי משהו קטן שאטול עמי הביתה. אבל אני מבקש שיהיה זה משהו שלא יפריע לי, ולא יטריד אותי בחיי השגרה".

הצעתי לו שבכל בוקר, מיד כשהוא מתעורר משנתו, יאמר "מוודה אני". יניח דף עם הנוסח מתחת לכרית, ומיד כשפוקח את עיניו, מבלי שיצטרך אפילו לקום מן המיטה, יאמר את הנוסח הזה, ויודה להשי"ת שהשיב לו את הנשמה, שהופקדה בידו, עם כוחות רעננים ליום נוסף. "קבלה זו", אמרתי לו, "לא תפריע לך בכלל, ועל כל פנים אם תרגיש איתה שלא בנוח - אתה מוזמן לומר לי, ואתן לך משהו אחר".

כעבור כמה ימים הוא פנה אלי שוב: "זה קל מאוד להגיד כל בוקר משפט אחד. אני רוצה שהרב יתן לי משהו מעשי. אבל שוב אבקש שיהיה זה משהו שלא יציק לי".

הצעתי לו ליטול ידיים שחרית, ולברך 'על נטילת ידיים'. הסברתי לו את צורת הנטילה, ושאלתי אותו האם הוא יודע לברך? "אני יודע טוב מאוד", השיב, "אבי היה החזן הראשי באחד מבתי הכנסת בחוץ לארץ". כואב הלב, האב חזן בבית כנסת, והבן לא שומר כלום. לא שבת, לא תפילין, כלום.

כעבור שבוע הוא בא פעם נוספת: "עשיתי בדיוק כמו שהרב לימד אותי. תן לי עוד משהו, אבל לא כבד". נתתי לו סידור עם הקדשה בכתב יד, ואמרתי לו: "בכל בוקר תברך ברכות השחר. זה ייקח לך מקסימום שלוש דקות. האם זה כבד עליך?". עדיין חששתי ולא הצעתי לו להניח תפילין.

בשבוע שלאחר מכן הצעתי לו להוסיף קטע נוסף מהסידור, ולקרוא קריאת שמע.

זמן לא מבוטל עבר מאז שהחל כל התהליך, וכשבא שוב לבקש 'תוספת', אמרתי לו: "ברצוני לתת לך מתנה. אולם אני חושש שהיא תהיה לך קצת כבדה", והצעתי לו להניח בכל בוקר תפילין.

"יש לך תפילין?" שאלתי.

"יש לי תפילין מהדרות שאבי קנה לי לבר מצוה. הנחתי אותן פעם אחת בחיי, מאז הנחתי אותן בארון". וישם בארון במצרים...

וכך, לאט לאט, המשיך להתקדם.

בתחילה רק ישב בשבת בבית הכנסת והאזין לחזן, שהזכיר לו את אביו החזן, בהמשך הגיע לשמירת שבת כהלכתה, עד שבסיעתא דשמיא הפך לבעל תשובה גמור, מדקדק בקלה כבחמורה.

אגב, אספר כי פעם אחת התארחתי בביתו של אחד מגדולי המדינאים בארץ. שוחחנו על נושאים שונים, ובין הדברים הוא התייעץ איתי: במה ראוי לו להתחזק? השבתי לו שיהודי מצווה להניח תפילין בכל יום. האיש נדרך והשיב לי ברצינות תהומית: "על מה אתה מדבר? אני לא אז מהבית בלי תפילין. אין מצב שאני לא מניח אותן. אתה יכול לפתוח בזה הרגע את תא המטען של מכונית, ותראה אותן מונחות שם. בדרך קבע אני מניח אותן שם..."

כשעברנו לדבר על נושא השבת, אמרה אשתו, שגם היא ישבה בשיחה: "אין לרב מושג כמה פמוטות לשבת יש לנו. אפשר למלא שולחן שלם מהם. הצלחתי אף להשיג את הפמוטות של אמי ע"ה, שהחביאה אותם בביתם כשהנאצים נכנסו לביתם, ובזו את כל רכושם. וכל זה מלבד עשרות גביעי כסף שיש לנו בוטרינה. ואתה עוד מדבר אתנו על שבת?", התפלאה. כאילו שהפמוטות והגביעים הם שעושים את השבת... ה' ירחם כמה רחוקים הם היו.

על כל פנים, יש שזוכים לחזור בתשובה מיד, ויש שזוכים לכך באופן הדרגתי, טיפין טיפין. לכולם ה' מתאוה. הוא מתאוה שישבו לו את בניו האבודים.

זהו הקורבן המעולה ביותר שיכול אדם להקריב לה'. להקריב "מכם" - עוד יהודי, עוד יהודי, קורבן לה'. זהו הקורבן שעושה את נחת הרוח הגדולה ביותר לבורא יתברך שמו.

"אדם פי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבהמה מן הצאן" (ויקרא א, ב) הפסוק עוסק בסוגי בעלי החיים שניתן להקריב מהם קרבן לה' - בהמה, בקר וצאן.

רבינו יוסף חיים זצ"ל מבאר (בן איש חיל ח"ב, דרוש א' לשבת הגדול), שבדברים אלו מתבררת באופן נפלא דרך עבודת ה' בעולם, ובהקדם המעשה הבא:

רב גדול, תלמיד חכם מופלג, היה ספון בבית המדרש ולומד ללא הפסקה. באחד הימים פנה לתלמידיו ואמר: "רוצה אני לצאת לטייל".

"לאן?" - שאלוהו.

"לשוק".

תמהו, השוק כולו מלא באנשים, מי 'מטייל' בשוק? בכל זאת מילאו את רצונו ולקחוהו לשם.

הלכו וראו שישה סבלים נושאים ביחד משא כבד מאד - דלת גדולה עשויה מברזל. הסבלים התאמצו מאד והזיעו. נראה היה שהדלת כבדה ביותר, וזקוקים לכעשרים אנשים כדי לשאתה... אך היו רק ששה, והם הלכו נושפים, מתנשפים ומזיעים.

פנה הרב אל תלמידיו ואמר: "הראיתם אותם? כמה הם מזיעים ומתייגעים. למרות זאת גם כאשר יגיעו ליעדם, ויניחו את הדלת במקומה, לא יסיימו את מלאכתם להיום. עליהם יהיה ללכת לסחוב דלת נוספת, סולם גדול או שקים גדושים. גם מחר ימשיכו לשאת משאות כבדים עוד ועוד - ואף על פי כן הם אינם מואסים בעבודתם, ואינם מתייגעים.

"ואילו בן אדם רק מתיישב ללמוד, ומיד - 'התעייפתי'... הם, בשביל דלתות מייגעים את גופם, ואנחנו פוחדים על עצמנו כל כך. אדם אומר על עצמו: 'אם אתעייף מלימוד, אני עלול להחלש...' ממה הוא פוחד כל כך? הוא לא יחלש! אדרבה, ההיפך הוא הנכון - 'אז תתחזק ותתרפא והיתה לה שמחת עולם!'".

המשיכו הרב ותלמידיו בדרכם, והנה ראו חנות ענקית מלאה בסחורות.

חיפשו בעיניהם אחר בעל הבית, ומצאוהו טרוד מאד. הוא ישב בפניה וערך ביקורת על החשבונות. מי יודע, אולי חסרים כמה שקלים בחשבון?!... הוא היה כל כך שקוע בחשבונותיו, עד שאפילו לא הבחין באוכל שהגישו לו ובשתייה שעמדה לידו. לא אוכל ולא שותה, רק מדקדק בביקורת ספרי החשבונות.

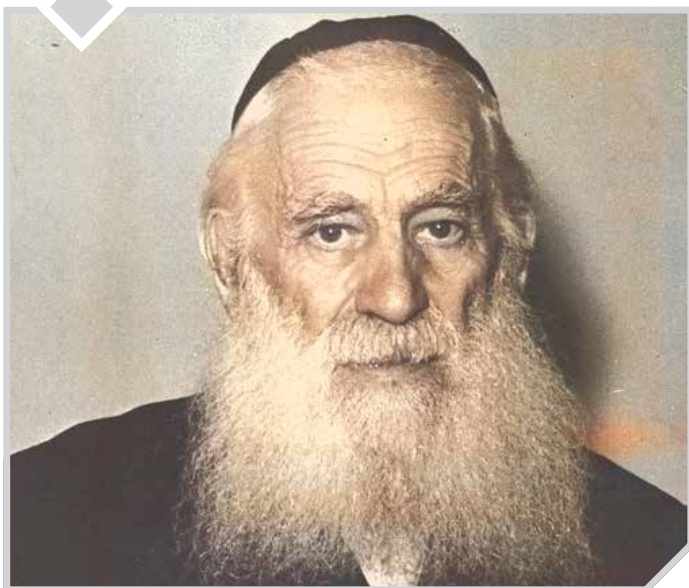
אמר להם הרב: "ראו, הוא מוסר את נפשו בכדי להרוויח כמה שקלים. לשם כך מוכן הוא לא לאכול ולא לשתות. עלינו ללמוד ממנו מהו עמל אמיתי. כך עלינו לשבת וללמוד את התורה הקדושה! לשכוח מצרכי הגוף ולמסור את עצמנו לעמל התורה!

בדרכם חזרה הבחינו בילדים משחקים. הילדים רצו מכאן לשם, והיו מרוכזים בו כל כך, עד ששום דבר מסביב לא עניין אותם.

"לימדו מהילדים" - אמר הרב לתלמידיו. "כשהם משחקים הם שוכחים את העולם כולו. ומהו משחק? שטויות והבלים שאין בהם כלום... ואנחנו, שיושבים ולומדים, כמה צריכים אנו להשקיע את מוחנו אך ורק בתורה הקדושה, בלי למצוא ענין בשום דבר אחר".

דממה של תמיהה השתררה בבית הכנסת הגדול. איש לא הצליח לרדת לסוף דעתו של אבי זצוק"ל. ואז הדהד קולו של רבה של פוניבז' בעוצמה: "הנני לבשרכם: מחר בערב תבוא לבני-ברק קבוצת ילדים ניצולים, אודים מוצלים מאש. הכנו להם בית ומיטה, אך לצערי הרב לא הצלחנו למצוא עבורם כרים וכסתות"...

בנו של הרב מפוניבז', מספר על אביו הגדול - הרב מפוניבז', מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל

הרב יהושע לייבזון

כשאנו עומדים לפני ימי הפורים, ומגביות הצדקה פועלות במלוא הקיטור, מצאתי קטע מעניין מאוד שיכול ללמד אותנו רבות. מדובר בראיון ושיחה של הרה"ג רבי אברהם כהנמן זצ"ל, בנו בכורו של הרב מפוניבז', שמספר משולי אדרתו התורנית של אביו הגדול - הרב מפוניבז', מרן הגאון רבי יוסף שלמה כהנמן זצוק"ל

אחד מסיפורי העדות המופלאים וההרואיים אותם שמר רבי אברהם כהנמן זצ"ל במוחו, היה סיפור הפעילות הרבה אותה פעל אביו הגדול, הרב מפוניבז', למען ילדי טהרן שהגיעו ארצה.

והרי הדברים כפי שנשמעו מפיו:

אבי זצוק"ל נזעק להציל את 'ילדי טהרן'. היה זה שעה ששיירות ילדים, פליטים מסכנים שעלו ארצה מיותמים מן השואה ומערבות רוסיה לחיפה. רובם של אותם ילדים הגיעו מבתיים חרדיים, שם גידלו אותם הוריהם לתורה ולמצוות, עד שהגיע הכורת הנאצי והניף את חרב הדמים על אדמת אירופה. כשהם הגיעו ארצה, הם עברו "מיון" על ידי נציגי הציונות, שרצו להעביר אותם מדתם בכוח ולהעניק להם חינוך מחדש, נטול תורה ומצוות.

סערה רבתית התחוללה אז ברחבי ארץ הקודש, כאשר היהודים החרדים לדבר ה' הזדעקו מרה על העוול הגדול. באותה שעה הכניס רבינו עצמו לעובי הקורה, וקפץ אל המים הזידונים על מנת להציל את הנפשות הטהורות. במאמצים כבירים שהגיעו עד כדי מסירות נפש, הוא הצליח לעשות ולפעול ככל שידו השיגה, והציל למעלה משלושים ילדי חמד מ'ילדי טהרן', אותם משך מבין ציפורני הטומאה והרשע אל היכל בית המדרש, בחזרה אל החיק התורני והרוחני אותו הם הכירו בבית הוריהם, טרם נהפכו כל מוסדי עולם, טרם נספגה אדמתה של אירופה במעיינות הדמים.

הבעיה העיקרית והמרכזית שעמדה לו למכשול משהציל את הילדים, היתה בעיית המקום. היינו חייבים לאתר במהירות אכסנייה למען הילדים האומללים. רבינו ידע את אשר לפניו, הוא הורה לי לאתר צריך עץ מוכן ובנוי, כזה שמאפשר את שינועו ממקום למקום, כדי שנוכל להביא אותו ולהתאים אותו למגוריהם של

הילדים, לפחות בצורה ארעית וזמנית.

אותה תקופה הרת גורל, היתה גם תקופת 'משבר הפרדסנות' - טירוף המלחמה שהיכה בעולם, לא איפשר ייצוא של פירות הדר מחוץ לגבולות הארץ. הפרדסנים נתקעו אפוא עם מלאי עצום של פירות שהרקיבו מבלי דורש ומבקש. כצעד אחרון כדי למנוע גוויעה ברעב, הם החלו מוכרים את הציוד החקלאי ואת כל אשר רק יכלו, כדי להשיג כסף. כסף שמשמעו אוכל לפי הטף. כך מצאתי בפתח-תקוה פרדסן, שביקש למכור ביתן עץ אשר נבנה במקור לאחסון תפוזים. רכשנו את הצריך ושתלנו אותו למרגלות הגבעה בשכונת 'זכרון מאיר' הבני-ברקית.

מיהרנו להקים בתוכו מטבח עשוי בלוקים. תחמנו חלק מהצריך שהפך לחדר שינה, בו הצבנו מיטות ברזל שהרכבנו בעצמנו. הכל היה מוכן לקליטתם של הילדים. רק כרים וכסתות עבור הפליטים הצעירים והמסכנים, חסרו לנו.

הדבר כאב מאוד לאבי זצוק"ל. באותם ימים לא ימים לא היתה אפשרות לרכוש מן המוכן כרים וכסתות, והוא לא היה יכול לתאר לעצמו סיטואציה, בה הילדים מגיעים לפנימיה החדשה שלהם ואין

ובלי כסת, הוא הרי לא יוכל להירדם, הוא לא יוכל להירגע! מצפוני יבער בקרבו וייסר אותו, עד כדי שלא יצליח לתת תנומה לעפעפיו. לכן הגיעו חכמי התורה, מתוך דאגה לאדון שחיי קודמים, והציעו לו פתרון שכולו אמת וצדק - שימסור את הכרית הבודדת לעבדו העברי; העבד יישן שנת ישרים, וכך גם תערב שנתו של האדון מבלי שיסורי מצפון יהפכו אצלו לנדודי שינה".

דממה של תמיהה השתררה בבית הכנסת הגדול. איש לא הצליח לרדת לסוף דעתו של אבי צוק"ל. הכל ניסו לטוות חוטי שיערה במוחם, להבין אל מה חותרים הדברים.

ואז הדהד קולו של רבה של פוניבז' בעוצמה:

"משהבנתם, אחים יקרים, את בסיס ההלכה; הנני לבשרכם: מחר בערב תבוא לבני-ברק קבוצת ילדים ניצולים, אודים מוצלים מאש. הכנו להם בית ומיטה, אך לצערי הרב לא הצלחנו למצוא עבורם כרים וכסתות. והתורה אומרת 'וחי אחיך עמך' - חייך קודמים', ואני שואל אתכם - הכיצד תוכלו לעלות על מיטותיכם לישון, כשאתם יודעים שבאותה שעה שוכב לו ילד מסכן, אומלל, בודד ויחיד בעולמו, שאין לו כר למראשותיו? שאין לו שמיכה שתחמם את עצמותיו הרכות!?! אין לי ספק שלא תצליחו להירדם! על כן אני מייעץ לכם את עצת התורה, הביאו נא כרים, הביאו נא כסתות, הנעימו לאותם אומללים את שנתם וכך תערב גם שנתכם..."

עוד באותו ליל, במוצאי מנוחה, הגיעו יהודי בני-ברק אל צריף העץ כשהם מביאים אתם את כריהם וכסתותיהם, עד שנערמה ערימה גדולה עוד יותר מכפי שנדרש...

תוך כדי שיחתו, מגדיר הרה"ג רבי אברהם כהנמן זצ"ל את אבי הגדול ואת פעולותיו הרמות, ממבט קרוב ואישי:

מקובל לראות באבי צוק"ל 'מהפכן' גדול, מופלא ומפליא, מי ששוב ושוב מחדש ומביא המצאות חדשות ומוסדות חדשים למען הרמת קרן התורה והפצת לימוד התורה. אם מדובר בישיבה המעטירה, על כל הדרכים המקוריות להביא לה משאבים, ואם על כל אחד מעשרות המוסדות והיזמות שהוציא אבי צוק"ל מן הכוח אל הפועל.

והאמת היא: הוא לא חידש דבר מעצמו! כל מה שחידש וייצר והגה, היה מתוך התורה הקדושה, אליה היה דבוק וממנה שאב את החכמה ואת הבינה, ואת העצות ואת הפעולות. הוא היה איש שכולו תורה, והכל נבע אצלו מהתורה הקדושה. סייעתא דשמיא מיוחדת הייתה לו בבחינת 'והאר עינינו בתורתך', התורה האירה את עיניו בצורה יוצאת דופן, ולימדה אותו איך לפעול ללא לאות למען הקמת קרנה של תורה וקרנה של יהדות.

(המבשר תורני י"ג באלול תשע"ט)

להם כר וכסת למנוחת גופם הדוויו. הוא ניסה מכל הכיוונים משך שבוע שלם, אך שבת קודש פרשה את כנפיה כשעדיין לא היו לא כרים ולא כסתות.

הילדים צריכים היו להגיע ביום ראשון בשבת - - -

הדרשה שהרטיטה

כאן מספר בנו בכורו ויד ימינו של הרב מפוניבז', על אותה דרשה מרטיטה ומפורסמת אותה נשא אביו בשבת קודש. הדרשה שהביאה 'יש מאין' כרים וכסתות לאותם פליטים ילדים אומללים. הדרשה וההדים שיצרה, אולי שוכתבו מאוחר יותר בידי כותבי פרקי חיים של רבינו, אולם אין תחליף לאוטנטיות העדות המקורית-ראשונית של הבן הגדול, שנוכח היה באותם רגעים ושחזר אותם לאחד, במתיקות לשון ובמוחשיות רבה:

אבי צוק"ל מיהר לפרסם, שבשבת קודש אחר הצהריים, הוא ימסור 'דרשא בעניינא דיומא' בבית הכנסת הגדול בבני-ברק, השוכן במרכזו של רחוב רבי עקיבא. הייתה זו הפתעה מוחלטת לתושבי בני-ברק, שלא הורגלו לידיעות כגון דא. הכל חפצו לשמוע את אשר בפיו של הרב מפוניבז', וקהל רב גדש את ביהכ"ס ואת מבואותיו הרבה לפני השעה היעודה.

רבינו עלה אל הדוכן ופתח בביור הלכת:

"רצוני לברר אתכם, טייערע ברידער, מצוה אחת מן התורה, הלכה למעשה" - קולו היה נעים ורגוע. "חכמינו קובעים ש'הקונה עבד עברי, קונה אדון לעצמו'. כלומר: אם יש לו לאדון רק כר אחד בביתו, הדין מחייב אותו למוסרו לעבדו העברי, גם אם הוא יצטרך לישון בשל כך על הרצפה הקרה והמוצקה! לומדים זאת מהצו האלוקי המפורש 'הענק תעניק לו' המלמד אותנו שזכויותיו של העבד העברי קודמות אפילו לזכויותיו של אדונו בעצמו".

אבי צוק"ל השתהה כדי שניות אחדות, והמשיך בביור ההלכת: "בספרי הפוסקים אנו מוצאים את מי שתמה על הוראה חז"לית זו, שהיא אסמכתא מפורשת, איכה יתכן כדבר הזה בעוד הוא סותר ציווי מפורש אחר בתורה 'וחי אחיך עמך' - חייך קודמין'. ואם כן מדוע שהאדון יחוייב למסור את הכרית היחידה שברשותו לעבדו העברי, הלא חיי קודמין?"

ומן הקושיה לתירוץ: "בספרי ההלכה ישנה שקלא וטריא בנידון, אולם אני רצוני להביע בפניכם 'סברא' משלי. סברא פשוטה: לעניות דעתי אין כל ניגוד בין הציווי של 'חייך קודמין' לבין הציווי להעניק לעבד את הכר היחיד. אדרבה, ציווי ההעניקה לעבד נובעת מעצם הציווי של חייך קודמין.

"הנה החסבר: התורה רוצה אך את טובתו של האדון, היא רוצה שהוא יוכל לישון במנוחה ובמרגוע, שכן חיי קודמים לחיי העבד, וראשית יש לו לדאוג לעצמו. והתורה מבינה שאם הוא ייקח לעצמו את הכרית היחידה, ואילו את עבדו ישכב על הרצפה הקרה, בלי כר

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

כאשר סיים לרקוד, פנה הרב לרבנית ואמר: "רעבעצין, האם היית רוצה לתת לי גם משלוח מנות?" והרבנית משיבה: "כמובן!". ואז אומר לה הרב: "את זוכרת שסיכמנו להתחיל בסעודת פורים בשעה חמש אחר הצהריים? אז אם רצונך לתת לי משלוח מנות, אנא ממך בואי ונאחר את הסעודה בשעה אחת, ובאותה שעה, אכנס לחדר ואלמד מהגמרא החדשה באין מפריע, וזה יהיה 'משלוח המנות' שלך אלי!..."

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, על השמחה הגדולה בחודש אדר

כספים עבור הישיבה הקדושה, בלי להתעייף. פעם שאל אותי אחד ממקורביו: "מהיכן שואב הרב את הכוחות הללו, לפעול עבור העמדת תורה, ללא עייפות, ללא לאות, מתוך מרץ ושמחה?"

השיב לו הרב: "אספר לך את ה'סוד' הגדול, מהיכן שאבתי את הכוחות הללו להעמיד תורה בישראל:

"בהיותי ילד קטן, בעיירה שבה התגוררנו, היה מנהג המקום מידי שנה בפורים, להביא משלוח מנות לרב המקומי. היינו כמה אחים, וכל אחד מאיתנו ראה כבוד גדול להיות זה שיגיש את משלוח המנות לרב, לכן מידי שנה היה אבינו מטיל גורל בינינו, מי יזכה להיות זה שימסור את משלוח המנות לרב. ומה כבר יכולנו להרשות לעצמנו להביא לרב? כמה חתיכות עוגה עם בקבוק יין ותו לא!

"ההכנות לפורים החלו כבר כמה שבועות קודם לכן, כאשר אמא קנתה קמח שמרים ושמון, שיהיה למשלוח מנות לפורים, וההתרגשות לקראת היום הגדול והשמחה גברה ככל שהוא התקרב.

והנה כמה ימים לפני פורים, אבא הגיע הביתה מאושר ושמח והחל לרקוד איתנו, על מה ולמה השמחה הגדולה? אמר לנו אבא: 'כל שנה, מי שדואג למשלוח המנות לרב זו אמא, והנה היום הגיע לעירה מוכר ספרים ובאמתחתו מסכת 'בבא בתרא' דפוס וילנא. באותם

בחודש אדר ישנה מצוה לשמוח. "משנכנס אדר מרבנים בשמחה". עלינו לדעת כי בעבודת ה', בלימוד תורה וקיום מצוותיה, ישנן שתי דרכים: הדרך האחת היא, אדם מקיים מצוות כ'מלומדה'. כך הוא ראה בבית הוריו, כך הוא רגיל לעשות מאז ומתמיד. וכי מה יגידו בבית אם לא ילך לשיעור תורה? ומה יגידו החברים אם לא יקיים מצוות? והדרך השנייה היא, לגשת לקיום מצוה ולימוד תורה בשמחה עצומה, כמו שאמר דוד המלך ע"ה (תהילים ק, ב): "עבדו את ה' בשמחה בואו לפניו ברננה".

שני יהודים יכולים לקיים אותה מצוה, אבל הבדל תהומי ביניהם. שניהם מניחים תפילין בבוקר, האחד עושה זאת מתוך הרגל של שנים, ואילו השני חש תחושת אושר, כי הרי הוא האדם הנבחר שהשי"ת בחר בו מכל העמים ונתן לו את תורתו.

בספר 'ארחות צדיקים' [שאין ידוע מי מחברו אבל מוסכם שהוא מספרי המוסר הקדמונים, אשר על פי ה'שדי חמד' הוא חי עוד לפני תקופת האר"י] כותב ב'שער השמחה': "וכל העושה המצוות בשמחה, יש לו שכר אלף ידות יותר ממי שהמצוות עליו למשא". כי מצוה שמקיים יהודי מתוך שמחה, שכרו עליה גדול פי אלף, מאשר אם מקיים אותה בלי שמחה.

אין לנו אמנם מושג מהו מתן שכרן של מצוות, אבל אם נתאר לעצמנו שעל מצוה חשובה כמו הנחת תפילין יש שכר מסויים, הרי אם ניגשים למצוה הזאת מתוך שמחה אמיתית, מקבלים שכר גדול אלף מונים. וכך בכל מצוה ומצוה שמקיים האדם.

השפעת ריקוד הרב עם הגמרא

אספר סיפור מרגש, על הרב מפוניבז' זצ"ל, אשר כידוע הקים עולה של תורה בארץ ישראל, לאחר שעולם התורה שהקים בעירו פוניבז' בליטא עלה בלהבות בימי השואה הנוראים.

מיד בהגיעו לארץ, גם לאחר שנודע לו על החורבן הגדול באירופה, שינס את כל כוחותיו וכל מרצו, להתחיל הכל מחדש.

בשנות חייו האחרונות, היה הרב מפוניבז' ידוע חולי. הוא סבל מאד, ועם זאת המשיך כל העת בנסיעותיו ברחבי העולם, כדי לאסוף

לתדהמתי, נטל הרב את הגמרא בידיו, והחל לרקוד איתה סביב השולחן, כמו שרוקדים עם ספר תורה בשמחת תורה, כאשר בפיו הניגונים המתלווים לכך

ברחבי תבל, כדי להגדיל עוד ועוד תורה, הרי זה מאותה 'שמחת תורה' של פורים באותה שנה. דע לך, כי גם לו הייתי חי מעכשיו עוד שמונים שנה נוספות, הייתי ממשיך באותה דרך, להוסיף עוד ועוד תורה בישראל".

עד כאן סיפורו של הרב מפוניבז', שכבר איננו איתנו עשרות בשנים. בוודאי שאותו רב בעיר הולדתו של הרב מפוניבז', כבר אינו בין החיים שנים רבות הרבה יותר. בוודאי הוא לא יכול היה להעלות בדמיונו, כי בזכות אותו ריקוד של שמחה בפורים על קבלת גמרא חדשה, יקום לאחר עשרות שנים עולם של תורה בארץ ישראל. הרי יודעים אנו את כל מפעלי התורה שהקים הרב מפוניבז'. את כל רבבות לומדי התורה שלמדו בזכות מפעליו אלו. וכל היש' האדיר הזה, הוא בזכות אותו ריקוד של שמחה, שרקד רב יהודי בעירה קטנה בליטא.

היש לנו מושג לגודל שכרו על המעשה הכביכול-קטן שעשה? אין ספק שנשמתו מתעלה בגנאי מרומים עוד ועוד, בזכות הפרות ופרי-הפרות של אותו ריקוד שמחה.

לו היינו יודעים את התוצאות המופלאות, שיכולות לנבוע משמחה של מצוה ולימוד תורה, בוודאי היינו מתחזקים עוד ועוד להרבות שמחה בימים קדושים ונעלים אלו.

(מתוך 'דורש טוב' פורים)

מיים, מי שהחזיק מסכת שלמה בבית, ועוד מדפוס וילנא שהיה עדיין חדש, היה המאושר באדם. 'הנה', אומר לנו אבא. 'קניתי ממנו את הגמרא, כדי שאוכל להביא אותה כמשלוח מנות ממני אל הרב'. עדיין לא הבנו את משמעות הדבר" - המשיך הרב מפוניבז' וסיפר - "אבל ביום הפורים, אבא אמר לאח שנפל בגורלו להביא את משלוח המנות, שהוא יטול את העוגה ואת היין, ואילו לי הוא אמר לקחת את הגמרא, ולומר לרב שזה משלוח מנות 'אישי' ששלח האבא.

"כאשר הגענו אל בית הרב, קיבלה אותנו הרבנית בשמחה, כדרכה תמיד, ונטלה מאחי את העוגה והיין, ואילו אני ניגשתי אל הרב, מסרתי לו את הגמרא, ואמרתי לו שזה משלוח מנות אישי מאבי אליו.

"לתדהמתי, נטל הרב את הגמרא בידיו, והחל לרקוד איתה סביב השולחן, כמו שרוקדים עם ספר תורה בשמחת תורה, כאשר בפיו הניגונים המתלווים לכך.

"דקות ארוכות רקד הרב עם הספר בידו, כאשר כולנו ניצבים בצד, מופתעים מהמראה, ואיתנו גם הרבנית, ואילו הרב רוקד ושר בשמחה שאין למעלה ממנה.

"כאשר סיים לרקוד, פנה הרב לרבנית ואמר: 'רעבעצין, האם היית רוצה לתת לי גם משלוח מנות?' והרבנית משיבה: 'כמובן!'. ואז אומר לה הרב: 'את זוכרת שסיכמנו להתחיל בסעודת פורים בשעה חמש אחר הצהריים? אז אם רצונך לתת לי משלוח מנות, אנא ממך בואי ונאחר את הסעודה בשעה אחת, ובאותה שעה, אכנס לחדר ואלמד מהגמרא החדשה באין מפריע, וזה יהיה 'משלוח המנות' שלך אלי'..."

"צריך להבין, כי במושגי הזמנים ההם, לא היה כמעט לאיש ש"ס שלם בבית, ולפעמים הש"ס היחיד בעיר היה בבית הכנסת, וגם זה לא תמיד. גמרא שלמה, מכריכה על כריכה, גם היא היתה אוצר מיוחד. כמובן, הרבנית הסכימה לבקשת הרב, ושוב נטל הרב את הגמרא, והחל לרקוד איתה סביב השולחן".

אמר הרב מפוניבז': "הייתי אז ילד קטן בן תשע, לא תמיד הבנתי את המשמעות של שמחת התורה, אבל הנה ראיתי במו עיני, באופן מוחשי, שמחת תורה מהי. חשבת' בלבי: אם רב חשוב וגדול בישראל יכול לרקוד ולשיר דקות ארוכות, כי יש לו גמרא אחת, הרי אין אושר גדול יותר מלימוד תורה, ואם כן אקדיש את כל חיי להרבות תורה בישראל. ואם רצונך לדעת מהיכן אני שואב את הכוחות שלי לנדוד

Dirshu
דרשו' ויעזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

מחזור חדש

בהלכה

התחלה חדשה

שיעור חדש בעברית

מתומצת

ממוקד וברור

077-2222-666

עכשיו בקו השיעורים
של דרשו

שלוחה 1/2

המשכילים לקחו ילד גוי, ובמשך כמה חדשים גידלו לו פאות לראשו, ולימדו אותו פרשה בחומש עם פרוש רש"י. לאחר שהילד שלט בפרשה על בוריה - הכניסו אותו בין כל הילדים האחרים, להבחין. בדמיונם הם כבר חיכו לרגע בו תתפרסם תמונתו של ילד גוי מקבל סוכריה מה"חתם סופר" על הצטיינותו בתורה עם פרוש רש"י... תורו של הילד הגיע. הוא התישב מול ה"חתם סופר". אך בטרם הספיק לומר מילה אחת, צעק ה"חתם סופר" לעברו: "שיגעון! צא מכאן! לגוי אסור ללמוד תורה!"

הגאון רבי מאיר צימרוט שליט"א על מחיית עמלק

"אֲשֶׁר קָרָה בְּדַרְךְ" (מתוך פרשת זכור)

על הפסוק בקריעת ים סוף (שמות יד, כא) "ויבקעו המים", דורשים חז"ל במכילתא (פרשה ד): כל מימות שבעולם נבקעו. ומנין אתה למד שאף המים שבבורות ושבשיחין ושבמערות ושבכד ושבכוס ושבצלוחית ושבחבית נבקעו? שנאמר 'ויבקעו המים' - 'ויבקעו הים' אין כתיב כאן, אלא 'ויבקעו המים' - מלמד שכל המים שבעולם נבקעו:

איזה גוי, איוון, באמצע הלילה נהנה ממקלחת חמה ולפתע: חצי מהמים לצד ימין, וחצי מהמים לצד שמאל, והוא באויר שבאמצע... הוא יוצא בבהלה מהמקלחת, להזעיק את בנו, ולפתע הוא רואה את הבן לוגם כוס מים, וחצי מהמים לצד ימין, חצי מהמים לצד שמאל, והבן שלו לוגם את האויר שבאמצע, בולע רוח...

כולם יצאו החוצה בבהלה לברר מה קרה, והתברר שים סוף נקרע ויחד איתו כל מימות שבעולם. חז"ל אומרים שהים צעק צעקה אדירה שכל העולם שמע אותה! כל האניות שבים נשברו! וכשהגויים ראו את כל זה - גם את קריעת ים סוף הכללית, וגם את קריעת ים סוף הפרטית שהיתה בבית כל אחד מהם - הם תפסו את העבודה זרה שלהם וניפצו אותה, שברו אותה לרסיסים, וצעקו כולם: "אין עוד מלבדו!"

לא רק עם ישראל אמר: "מי כמוכה באלם ה'". כל אומות העולם אמרו את הפסוק הזה, וכפי שדורשים חז"ל בהמשך המכילתא שם: "ולא ישראל בלבד אמרו שירה, אלא אף האומות - כששמעו שאבד פרעה ומצרים בים, ובטלה מלכותם של מצריים, ונעשו שפטים בעבודה זרה שלהם, כפרו כולם בעבודה זרה שלהם, ופתחו פיהם כולם, והודו למקום ואמרו: "מי כמוך באלים ה'".

לא פלא הוא אפוא התיאור שבשירת הים: "שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת. אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמוגו כל יושבי כנען".

כל העולם רתח מהאש הלוהטת שהכריזה: 'ה' הוא האלקים!' וכולם פחדו מעם ישראל, כמאמר הכתוב: "תפל עליהם אימתה ופחד", ומה' אלקיהם הנלחם להם.

כל זה - עד שבא עמלק. עמלק החליט לשנות את המצב הזה. הוא רצה לקרר את האש הלוהטת המכריזה אלוקות, הוא רצה להדיח, להדיח, להחטיא, לטמא, לצנן את האמונה בה'.

"אשר קרך בדרך". פרש רש"י: "לשון קור וחום. ציננך והפשירך מרתיחתך. שהיו כל האומות יראים להלחם בכם, ובא זה והתחיל, והראה מקום לאחרים. משל לאמבטי רותחת, שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד, קפץ וירד לתורה. אף על פי שנכוה - הקרה אותה בפני אחרים".

אומר על כך מרן ה"בית יוסף": אם עמלק לא היה בא להילחם עם ישראל אחרי קריעת ים סוף - עד היום הזה, אלפי שנים אחר כך היו הגויים פוחדים להילחם איתנו! עם ישראל היו תמיד בעמדת הנהגה. אבל עמלק בא ונלחם, קפץ לתוך האמבטיה הרותחת, ובכך צינן אותה.

תלמידיו של ה"חתם סופר", שראו מול עיניהם ילד שנראה יהודי לכל דבר, עם פאות וציצית, התפלאו מנין ידע רבם, על אתר, את עובדת היותו גוי?

המשכילים - שסבלו מאד מה"חתם סופר", שהיה נלחם בהם בעוז ובנחישות - החליטו לשים אותו ללעג ולשחוק, ולעשות ממנו ליצנות, בדיוק כמו עמלק שרצה לעשות ליצנות מקריעת ים סוף. הם לקחו ילד גוי, ובמשך כמה חדשים גידלו לו פאות לראשו, הלבישו לו ציצית ולימדו אותו פרשה בחומש עם פרוש רש"י. באחת השבתות - לאחר שהילד שלט בפרשה על בוריה - הכניסו אותו בין כל הילדים האחרים, להבחן. בדמיונם הם כבר חיכו לרגע בו תתפרסם תמונתו של ילד גוי מקבל סוכריה מה"חתם סופר" על הצטיינותו בתורה עם פרוש רש"י... תורו של הילד להכנס הגיע. הוא התישב מול ה"חתם סופר". ממתין לשאלה הראשונה... אך בטרם הספיק לומר מילה אחת, צעק ה"חתם סופר" לעברו: "שיגענך! צא מכאן! לגוי אסור ללמוד תורה!". תלמידיו של ה"חתם סופר", שראו מול עיניהם ילד שנראה יהודי לכל דבר, עם פאות וציצית, התפלאו מנין ידע רבם, על אתר, את עובדת היותו גוי? נענה רבם ואמר: "כל ילד, שמתישב מולי, מתנדנד... רואים שיש לו נשמה, והנשמה כמוה כנר, שכל הזמן זז... 'נר ה' נשמת אדם'" (משלי כ, כז) - נשמתו של כל יהודי לוחטת מאהבת ה', הגוף מתנדנד. הילד הזה ישב מולי קפוא כמו קרח... מיד הבנתי שמדובר בילד גוי, קר וצונן, כמו עמלק שבא לצנן את האמבטיה הרוחתת"...

בגיל חמש עשרה גמר ה"חתם סופר" את הש"ס. הוא פנה לרבו, **רבי נתן אדלר** זצ"ל, ושאל אותו מה עליו לעשות לסיום הש"ס? ורב והשיב לו שמי שמסיים ש"ס - עליו לצום שבעים ושתיים שעות! כך הוא אכן עשה. ביום השלישי, לאחר שבעים שעות של צום, שעתיים לפני סוף היום, הוא יצא עם כמה חברים ליער סמוך, ובשלב מסוים הם נעמד

והנה, הבה ונשאל את עמלק: וכי בני ישראל באו לכבוש את המדינה שלך? מדוע אתה יוצא ממרחק של ארבע מאות פרסה להילחם נגדם? התשובה: עמלק רוצה לשבור את כח הקדושה שיש בעולם. הוא מעונין להרבות טומאה בעולם. הוא רוצה להשבית מן העולם כל מה שמשדר רוחניות, קדושה, אמונה, אלוקות. לפי תפיסת עולמו כל העולם מתנהל על דרך המקרה: "אשר קרך - לשון מקרה". לפי תפיסת עולמו כל התאוות הפסולות מותרות: "אשר קרך, לשון קרי וטומאה". לכן היה חשוב לו לצאת להילחם בישראל, ולצנן את האמבטיה הרוחתת בפני כל העולם, משום שישראל משדרים לעולם כולו את ההפך הגמור מכל תפיסת עולמו.

ומכיון שעיקר מהותו של עמלק היא להילחם בקדושה, לכן אומרת התורה הקדושה: "כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק מדור דור". פרש רש"י: "ידו של הקדוש ברוך הוא הורמה להישבע בכסאו, להיות לו מלחמה ואיבה בעמלק עולמית! ומהו 'כס', ולא נאמר 'כסא'? ואף השם נחלק לחציו?! נשבע הקדוש ברוך הוא שאין שמו שלם, ואין כסאו שלם - עד שימחה שמו של עמלק כולו. וכשימחה שמו - יהיה השם שלם והכסא שלם".

ואנחנו, על ידי שאנו מאזינים בשבת קודש, לקריאת התורה של פרשת זכור - כך כתוב בפסיקתא - מקיימים בשמיעה זו מצות עשה דאורייתא של מחיית עמלק, וכאילו קיימנו את המצוה בפועל. למעשה, אליבא דאמת, היינו צריכים לקיים את מצותה זכירת מעשה עמלק ומחייתו ביום פורים עצמו. ביום זה הרגו היהודים שבעים וחמישה אלף עמלקים. ומן הראוי היה אפוא שנקיים את המצוה ביום הפורים עצמו. מדוע מקדימים אותה לשבת שלפני פורים?

אלא, שביום פורים "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע". "לא ידע" ו"זכור את" - הם תרתי דסתרי. אדם שתוי לא יכול לזכור... על דרך ההלצה אומרים: "ולא זכר שר המשקים את יוסף" - מי שהוא "שר המשקים" ועסוק בכל עת בשתית יין - לא יכול לזכור... לפיכך הוקדם זמן קיום המצוה לשבת קודש, זמן של מנוחת הדעת, בו יכול אדם להתבונן ולזכור את כל אשר עשה עמלק, ולמחות את שמו. רמז יש לדבר: בפרשת זכור נאמר: "והיה בהניח ה' אלקיך לך" - "בהניח" לשון מנוחה, רמז ליום השבת שהיא יום המנוחה, והיא היום המתאים לקריאת "פרשת זכור" ולקיום המצוה!

זאת ועוד, לא רק בקריאת פרשת זכור אנו מקיימים את מצות מחיית עמלק, אלא בכל לימוד תורה שאנחנו לומדים מונחת מחיה של עמלק, שכן כל כוחו של עמלק הגיע מכך שרפו ידיהם של ישראל מן התורה, ובכל רגע שאנו לומדים תורה - מתוך התלהבות, ולא מתוך קרירות, כמו זאת שרצה עמלק לעשות - הננו מקיימים בכך את מצות מחיית עמלק.

מנהגו של ה"חתם סופר" זצ"ל היה, לבחון ילדים על תלמודם ביום השבת. ילד שהצטיין, וידע היטב את החומש עם פרוש רש"י - היה מקבל סוכריה.

כאשר קו החזית היה לא רחוק מטבריק, הבחינו החיילים הרוסיים בשעת לילה מאוחרת באור המנצנץ מחלון ביתו של אחד מתושבי העיירה. מיהרו החיילים להסתער על הבית, בהיותם בטוחים כי מדובר כאן במרגל לטובת האויב המאותת להם ע"י אור הנר הדלוק...

הדבקות בה' - כאש ששורפת הכל!

הרב בנימין בירנצוויג

"אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לֵה" (ויקרא א', ט')

קרבן לה' נקרא בתורה בשם 'אִשָּׁה', ומבאר רש"י שאִשָּׁה לשון אש, ובא לומר לנו, שכשישחטנו יהא שוחטו לשם האש. וזה טעון ביאור! מדוע קורבן נקרא על שם האש של ההקרבה?! מדוע לא על שם השחיטה עצמה, שהיא עיקר המלאכה בקורבן ויקראו לקרבן 'שחוט ריח ניחוח לה'?! ובשפתי חכמים הוסיף לבאר על דברי רש"י, שהכוונה לשוחטו לשם אש - שישרפנו לגמרי באש, ולא לצלותו וישאר ממנו דבר. מדבריהם מתבאר לנו יסוד גדול בעבודת ה': קרבן מסמל את הקרבת כל עצמותו לה', שכל מחשבתו היא לה' לבדו, ולכן קורבן צריך לשורפו באש ששורפת הכל ולא נשאר כלום, הכל לה' בשלמות! וכעין זה מתבאר בדברי הרמב"ן כאן.

זה הטעם שנקרא קרבן 'אשה' על שם הקרבתו באש ששורפת הכל, ובזה מסמל כי הקרבתו לה' מכל לבו ומחשבתו לבלתי השאיר לעצמו שום דבר! וכך כל עבודת ה' שלו צריכה להיות, בלתי לה' לבדו!!

רבה של טבריק, אשר ידע והכיר את מידת אכזריותם של צבאות רוסיה הצארית, השיב ואמר להם: "אם אכן נגזר עלי להיות מוצא להורג, אני מקבל עלי את הדין, אך בקשה אחת לי אליכם ואנא מלאו את בקשתי האחרונה! אני עסוק עתה כל כולי בבירור הלכה מוקשה ברמב"ם, במטותא מינייכו, המתינו לי שעה קלה עד אשר אבהיר לעצמי את משמעות הקטע הקשה הזה ברמב"ם!"

לתדהמתם של החיילים לא היה גבול, מי שמע כדבר הזה? אך דא עקא תדהמה זו גרמה לכך שהם נענו בחיוב לפנייתו של הרב, ואמרו לו שאכן הם מוכנים להמתין עד אשר יסיים את עיונו.

תוך כדי המתנתם לרב בביתו עד שיגמור את לימודו, חל מפנה מפתיע במצבה הצבאי של העיר, הגרמנים פתחו במתקפה רבתי והחיילים הרוסיים המופתעים נסו על נפשם. וכך בזכות שקידתו העצומה ודבקותו המוחלטת בה', ניצל הרב מטבריק מציפורני חיות הטרף הללו.

מספר הגאון רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל בספרו 'חי ראובן': בהיותי באמריקה הצטרף אלי לעזרתי יהודי חשוב שהרבה להתחסד איתי, נסע עימי עד סן פרנסיסקו ולעוד מקומות, והוא היה מקורב מאד לאדמו"ר מבאבוב זצוק"ל.

הוא סיפר לי שבמשך השנים שם לב לדבר מעניין: כל יום בקביעות, אחרי הצהריים בשעות ארבע-חמש, הגבאים היו מניחים לפני הרב'ה

סיפר הגאון רבי חיים ברמן שליט"א: כאשר הרב מפוניבז', הג"ר יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, היה רוצה להדגים את דביקותם של גדולי הדורות שעמלו בתורה היה מספר, כי בזיכרונו נחרט היטב מעשה שהיה ברבה של העיר טבריק שבליטא.

רב זה היה ידוע בגאונותו ובשקידתו המרובה. במלחמת העולם הראשונה, כאשר קו החזית היה לא רחוק מטבריק, הבחינו החיילים הרוסיים בשעת לילה מאוחרת באור המנצנץ מחלון ביתו של אחד מתושבי העיירה. מיהרו החיילים להסתער על הבית, בהיותם בטוחים כי מדובר כאן במרגל לטובת הכובש הגרמני המאותת לגרמנים ע"י אור הנר הדלוק.

משהגיעו החיילים לבית פרצו לתוכו, ומצאו שם את ר' אהרון רב העיר כשהוא רכון על הרמב"ם ושקוע בלימודו, עובדה זו לא שינתה את הערכתם כי מדובר כאן במרגל, אי לכך הודיעו לר' אהרון בצורה שאינה משתמעת לשני פנים, כי הם עומדים להוציאו מיד להורג באשמת ריגול.

"אם כך" - השיב ה'חזון איש' - "קמים ועוזבים את המקום..." ואכן כך עשה השואל, במסירות נפש ויתר על פרנסתו המרווחת, עזב את חיפה ועבר לגור בירושלים

מדוע לאחד פסק החזון איש לעזוב את חיפה ולשני פסק להישאר בחיפה?

הרב ישראל ליוש

"לְיְהוּדִים הָיְתָה אֹרְחָה וְשִׂמְחָה וְשִׁשְׁן וְיָקָר"

הנה ידוע ההבדל בין הגזירה במלחמת היוונים על החשמונאים, לבין גזירת המן ואחשוורוש. גזירת היוונים היתה על עניינים רוחניים, 'להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך...', ואילו גזירת המן היתה על הגופים, 'להשמיד להרוג ולאבד...!'

גם ניסי ההצלה במלחמות אלו השתנו זה מזה, בעוד שנס החשמונאים בחנוכה היה נס גלוי, מחוץ לדרך הטבע, 'רבים ביד מעטים...', ולעומתו נס הפורים היה בדרך טבעית, בלא שהשתנו סדרי בראשית.

יש לומר ששני חילוקים אלו קשורים זה בזה, ולא לחינם הנהיג כך מנהיג הבירה, שבעניינים רוחניים יהיה הנס מחוץ לגבולות הטבע, ובעניינים גשמיים יהיה הנס בטבעיות על דרך מנהגו של עולם. אין זאת אלא כדי להורות לנו, כיצד גם אנו צריכים לפעול בעניינים רוחניים ובעניינים גשמיים. ברוחניות צריך האדם לגייס את כל כוחותיו, ואף מעבר לכוחותיו, כדי לעלות מעלה מעלה במעלות הרוחניות, וכמו שהשי"ת פעל ועשה אף מחוץ לדרך הטבע, כאשר היתה גזירה על קיום התורה והמצוות, כן אנו, ההולכים בדרכיו ומתדבקים במידותיו, עבור לימוד התורה וקיום המצוות - צריכים להתאמץ בכל הכוח ולעשות דברים בלתי רגילים, שלא היינו עושים אותם בשגרת היומיום. לעומת זאת בעבור צרכי הגוף הגשמיים, כגון מזונותיו של אדם, מגוריו וכלי ביתו, אין זה מן הראוי לפעול בדרכים לא דרכים כדי להשיג ולהגשים הרצונות, די בפעולות רגילות וטבעיות להשגת המבוקש, ואין צורך להשתדל עבורם יותר מדאי, כי אין חפץ הקב"ה בהאדרת והערצת העניינים הגשמיים, רק רצונו שנשקיע כל כוחנו ומרצנו, ואף מעבר לכך, עבור קיום רצונו ית', ואילו בצרכי הגוף הגשמיים נסתפק בדרכי פעולה רגילים.

אל יאמר הקורא, חלילה, כי למדנו מכאן שהצלת חיי אומה או אדם, הם עניינים גשמיים שאין להשתדל עבורם רק בדרכים הרגילות, כשם שהקב"ה הציל את הגופים בפורים רק בדרך טבעית, וכביכול לא התאמץ בזה ולא הנהיג ניסים מחוץ לדרך הטבע...

אלא ודאי כל ענין הצלת חיים הוא ענין רוחני, וכל אחד מצווה לעשות הכל בכל מכל כל, כדי להציל כל אדם מישראל, וכל דברינו הם רק שמאופן הגזירות ומאופן הנהגת הקב"ה בניסים אלו, נוכל

ללמוד דרך בעבודתנו, שגם עלינו לחלק בדרכי פעולותינו בין העניינים הרוחניים לעניינים הגשמיים.

הסיפור הבא יספר את ראייתם התורנית של גדולי הדורות, בהבדלים באופן מוחלט וברור בין שאלה הנוגעת לעניינים רוחניים לבין זו הנוגעת לעניינים גשמיים...

בספר 'מעשה איש', מסופר על שני אנשים תושבי חיפה שעסקו בראיית חשבון, האחד הצליח בעבודתו והתפרנס ברווח, ואילו השני התפרנס בקושי רב.

הראשון נכנס אל מרנא ה'חזון איש' זי"ע ושאל: "בחסדי ה' פרנסתי מצויה, אך חושש אני על חינוך ילדיי בעיר חיפה!", "אם כך" - השיב החזון איש - "קמים ועוזבים את המקום...".

ואכן כך עשה השואל, במסירות נפש ויתר על פרנסתו המרווחת, עזב את חיפה ועבר לגור בירושלים.

רואה החשבון השני, פנה גם הוא אל החזון איש בשאלת מגוריו בחיפה, אך בנוסח הבא: "קשה לי בפרנסה וברצוני לעזוב את חיפה, מה אעשה?" מיד שאל אותו החזון איש: "ומה עם חינוך הילדים?", "דוקא בענין זה" - ענה השואל - "המצב הוא טוב, אני מתגורר בסמוך לבית הספר החרדי, וגם פעלתי רבות למען ביסוס החינוך החרדי בעיר, אך כיון שפרנסתי דחוקה, אני מסתפק אם לעבור לגור בתל אביב"

טרם הספיקו לנסוע כברת דרך של ממש, ולפתע פתאום קול יללות סירנות ונורות כחולות מהבהבות עוטפות את הרכב מכל עבר, כשארבע ניידות משטרה נצמדות לרכבו של הנהג הנחמד, סוגרות עליו וחוסמות את המשך דרכו. מהניידות קופצים שוטרים חמורי סבר, ומורים לנהג לעצור מיד, ולצאת מהרכב. הנהג המבולבל עשה כמצוותם, ועל אתר הסתערו עליו כמה שוטרים...

מי הודה לשוטרים על שעצרו אותו בטעות?

הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

"ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי" (אסתר ב', כ"ב)

ימי הפורים הגדולים עומדים בפתח, כל לב יהודי נרגש ונלהב. מסביב יהום סער הצלופנים והבונבונירות, בחלל עולות נעימות קצובות, שמחות ומרקידות, האווירה כולה צבועה בחגיגות ססגונית עזה, ובעומק הלב פנימה מתחוללת מערבולת של רגשות שמחה ועליצות.

אכן כן, אחת לשנה, כולנו שוכחים את דאגות היום יום, ושוקעים לתוך יממה של שמחה ועליזות יוצאי דופן. 'חייב איניש לבסומי', ודומה שאין חובה שהיא זכות אהובה כל כך, כמו להיכנס אל יום הפורים, לשקוע בשמחתו ולהתענג על גדולתו. זוהי יממה יחידה ונדירה בשנה, בה הכל - מכל הכיוונים ובכל העולמות - אפוף שמחה וגיל, והשפע והאושר אינם ברי תיאור.

זהו יום שמחה השוררת בחוצות וכובשת כל נים בלב, יום של עליצות פורצת גבולות ומרוממת טפח וטפחיים. וביום הגדול והנפלא הזה, כידוע לכולנו, שערי אורה ושמחה נפתחים, שערי שפע וישועה נפערים לרווחה, מזמינים את כל החפץ ליטול כי יבוא ויטול במלוא חופניים, כי כל הפושט יד ומבקש - גם מן שמיא - נותנים לו בשמחה וברוחב לב.

זהו גילוי נפלא שגילה הרוקח בפסוק 'עת צרה היא ליעקב וממנה יוושע', וממנו חשף סוד שכדאי לדעת: המילה 'ממנה' כוללת את האותיות שבמילה 'מהמן'. כלומר, אם 'עת צרה היא ליעקב', אם יהודי חש בצרה ובמצוקה, אם יש משהו שמעיק על כל אחד מאיתנו, אזי 'ממנה יוושע' - כלומר מימים אלו, ימי השמחה על מפלת המן הרשע, ניתן לשאוב ישועות רבות ונכספות, מסוגלים הם להרעיף ישועות כבירות.

וכאן נשאלת שאלה שראוי לייחד לה התבוננות מעמיקה: לאורך ההיסטוריה, סבל עם ישראל גזירות ורדיפות, גלויות ומכאובים, ומחלק גדול מהם נושע ונגאל, זכה בנס הצלה מרגש, ולזכר הניסים אותם חווינו - נקבעו לנו חגים ומועדים. אבל למה דווקא יום הפורים

- הוא המיוחד לחולל בו ישועות לכל אחד מאיתנו? למה דווקא ביום הזה טמונה סגולה כה מיוחדת ועילאית? מה מיוחד בנס הפורים, שהפך את יומו ליום בו השערים נפתחים והישועות זורמות בקצב?! התשובה היא, כי פורים הוא יום של נתינה. יום של התמסרות. יום שאחד מעיקריו הוא לשמח את הזולת, להעניק ליהודי אחר, לתמוך באח מן. פורים מיוחד בכך שהחל מהרגע בו נוצר הנס שלו, ועד כל רגע במהלך היום הגדול הזה בימינו, סמלו הוא הנתינה וההתמסרות לזולת, התמיכה, העזרה והסיוע מכל הלב.

אם נתבונן בנס המגילה, נגלה כי הוא מתחיל בכך שמרדכי הצדיק גילה את הסוד כי בגתן ותרש מבקשים להרעיל את המלך, ודיווח על כך לאסתר שדיווחה על הגילוי בשם מרדכי, ובכך ניצלו חיי אחשוורוש. אסתר המלכה יכולה לקחת את הקרדיט על הגילוי, אבל בחרה לומר אותו בשם מרדכי, כפי שמודגש במגילה 'ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי'. בסופו של דבר כאן החלה הישועה, כי באותו לילה בו נדדה שנת אחשוורוש, נמצא כתוב בספר הזכרונות שמרדכי הציל את חייו.

בסיכומי של דבר, אם נתבונן, נראה שכל נס המגילה לא היה מתרחש, לולא אסתר היתה נותנת את זכות הגילוי למרדכי. כלומר, כל הנס

**חייך הרב והשיב: 'בוודאי אתם
חושבים, כי בעולם האמת אקבל
שכר רב על כתיבת ספרי 'אבן
האזל', אולי על מלאכת הרבצת
התורה בה אני עמל ללא הרף.
בוודאי אקבל על כך שכר, אך אין
כל ספק כי אקבל שכר רב ונוסף
על השעות בהן אני לא כותב את
ספרי - ותחת זאת כותב המלצות...**

עם כניסתו לחדר המעצר, הסתבר לו כי האיש שהעלה לרכבו הינו שודד מסוכן, ולבסוף נמלט רגלית - והסתייע בטוב לבו של נהג מזדמן כדי להמשיך את הבריחה. אלא שהדבר לא נעלם מעיני השוטרים הדולקים אחריו, והללו היו בטוחים כי הנהג מתואם עם השודד, ולבטח - הוא חבר באותה כנופיה. לא הועילו כל תחנוניו של האיש והוכחותיו, מפקד בית המעצר הורה כי יעצר למשך הלילה, ומחר - מי יודע מתי - יימשך הטיפול בו...

מתנשם ומתנשף הוכנס היהודי הלז, הנהג הנחמד וגומל החסד, אל תוך חדר מעצרים, לצד פושעים. הוא מביט בקירות המקולפים ובתת התנאים, ומבין שזה לא המקום עבורו, הוא לא יצליח להירדם כאן, ובכלל - איך בכלל הגיע לכאן?! וכי העלה בדעתו אי פעם שייקלע לחדר מעצרים?! וכי חטא, עווה או פשע מעולם?! - איך בכלל נקלע למצב הביש הזה?!

מחשבות לא נעימות ריחפו בירכתי מוחו, כיצד מעשה חסד אצילי הוביל אותו ללילה כה עצוב. הוא היה בטוח שכבר ביום המחר - כשתתברר הטעות ועד כמה אין לו קשר לכנופיה - ישתחרר, ובכל זאת - המחשבה על כך שיאלץ לבלות לילה אחד במקום כזה - תסכלה אותו מאוד. הוא חיפש תעסוקה להעביר את השעות שלפניו, ואז גילה כי בחדר חוברת הדרכה להגשת 'עזרה ראשונה', ומתוך שלא היה לו משהו טוב ומועיל יותר לעשות, החליט לעבור על החוברת שלפניו...

בין הנושאים הנידונים בחוברת, מוקדשת יריעה נרחבת לנושא התקפי לב, דרכים למניעה, דרכי טיפול, עזרה ראשונה, ולצד זאת - רשימת תסמינים המעידים כי התקף לב מתקרב. כשקרא את התסמינים הללו, עלתה במוחו מחשבה נועזת:

אם ממילא עליו לבלות את הלילה מחוץ לביתו, אין ספק כי בית חולים עדיף על בית מעצר... לפיכך, קרא ושינן את רשימת התסמינים, וכשהיה בטוח שהוא זוכר אותם היטב, ביצע את

הפלאי מתחיל בנתינת הזכות למרדכי, בהקרבת הזכות הגדולה של הצלת חיי המלך - שירשם על שם מרדכי, ולא על שמה!

ולכן, מצוות היום כוללות בתוכן בעוצמה רבה את המרכיב של ההענקה לזולת, התמיכה בו, הדאגה כלפיו והאיכפתיות למענו. אלו לא מצוות שהובאו ליום הזה סתם, אלא כי יש בהן את הנוסחה האדירה שהביאה את הישועה, את הרצון להעניק, לתת, להקריב למען הזולת, לעשות הכל כדי להקל עליו, לוותר על זכויות אישיות למענו.

הבה נתבונן בסיפור המגילה, ונקרא את מה שטמון בו בין השורות: האיכפתיות למען הזולת, הרצון להיטיב אתו - אלו פתחו את שערי הנס, אלו הביאו את הישועה. לפיכך, יום הפורים הוא היום בו 'כל הפושט יד נותנים לו' - כי זהו יום שכולנו מעניקים ונותנים בשפע רב, מתוך רצון להיטיב, בלי לבדוק בציציות ובלי להתבונן עמוקות - רק לתת ולתת ולתת עם כל הלב!

וככל שנרבה בנתינה ביום הזה, ככל שנתאמץ לשמח את הזולת, להעניק מתת יד הגונה לכל מבקש, לשמח אדם גלמוד במשלוח מנות יצירתיות, לנצל את היום הזה כדי לגרום ליהודי עצוב לחייך - כך נזכה שבזכות הנתינה שלנו ומאמצינו למען הזולת יפתחו עבורנו שערי שמים, ונזכה אכן לנצל את היום הזה לפעול ישועות גדולות, בשפע, באושר, בשמחה!

תודה נרגשת

בבית החולים 'רמב"ם' בחיפה, שעת צהריים מוקדמת. למקום נקלע יהודי חשוב המשמש כמגיד שיעור מפורסם, ובתוך כדי ביקורו במחלקה - שם לב לתכונה מעניינת סביב אחד החדרים במחלקה. עמדו שם כמה שוטרים, מחזיקים בידיהם מסמכים צפופים, ומבקשים להחתים את אחד המטופלים - תוך כדי שהם מתנצלים בפניו על אי הנעימות, כשמנגד - הלה מודה להם בהתרגשות...

המחזה הזה עורר את סקרנותו של אותו מגיד שיעור, וכשהבחין בכך המטופל המאושפז - ביקש ממנו להתקרב ולספר לו על מה ולמה כל המהומה, מדוע השוטרים מתנצלים ומדוע הוא כל כך מודה להם. וכך סיפר האיש את הסיפור המדהים הבא:

היה זה ביום האתמוול, כשנסע על ציר תנועה ראשי בחיפה, אז הבחין מרחוק ביד מתנופפת, ואדם שנראה כנתון במצוקה מבקש כי יעזור לו. הוא האט את רכבו ועצר, והלה הסביר כי הוא ממהר מאוד ועליו להגיע למקום אחר בדחיפות, והוא מבקש אם ניתן לעלות לרכב ולהצטרף לנסיעה. הנהג - יהודי טוב לב ונחמד, הסכים בשמחה לעשות את מעשה החסד הזה, והזמינו לעלות לרכב ולהצטרף.

טרם הספיקו לנסוע כברת דרך של ממש, ולפתע פתאום קול יללות סירנות ונורות כחולות מהבהבות עוטפות את הרכב מכל עבר, כשארבע ניידות משטרה נצמדות לרכבו של הנהג הנחמד, סוגרות עליו וחוסמות את המשך דרכו. מהניידות קופצים שוטרים חמורי סבר ושלופי נשק, ומורים לנהג לעצור מיד, ולצאת מהרכב בידיים מונפות אל על. הנהג המבלבל עשה כמצוותם, ועל אתר הסתערו עליו כמה שוטרים, אזקו אותו באזיקים, והובילו אותו לתא המעצר.

שנרבה בעשיית חסד ובנתינה למען זולתנו - כך נזכה שבורא עולם ייטיב עימנו במידה כנגד מידה, ויפתח לנו את אוצרו הטוב!

20 המלצות בבת אחת!

בבית הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, ראש ישיבת 'עץ חיים' ומחבר ספרי 'אבן האזל', נשמעה באותו ערב נקישה רפה על הדלת, ובפתח נראה יהודי מיהודי ירושלים, שניכר שמצבו הכלכלי לא שפר עליו. הוא ביקש להיכנס ולשוחח עם הרב, ועם כניסתו אל חדרו של הרב הניח שני עמודים כתובים בכתב יד צפוף, וביקש מהרב לעיין בהם... היתה זו רשימה ארוכה של נדיבי עם מעבר לים, אשר אותו יהודי ביקש לצאת לחו"ל ולהתרימם לעזרתו, הואיל ומצבו הכלכלי קשה מנשוא. ואם כל נזקק מיהודי ירושלים היה נכנס אל הרב מלצר ומבקש מכתב המלצה, הרי שהלה היה מקורי בבקשתו:

'אני מבקש כי הרב יכתוב לי 20 מכתבי המלצה שונים, ממוענים אישית לכל אחד מנדיבי הלב הללו, כאשר כל מכתב פונה אל הנדיב באופן אישי לפי כבודו ומעמדו. אני סמוך ובטוח שאינו דומה מכתב המלצה כללי למכתב המלצה אישי, שלבטח ימצא מסילות ללבו של כל נדיב - שעה שיראה שהרב פונה אליו אישית. אני יודע שמדובר בבקשה חריגה שתעלה לרב זמן רב ומאמץ מרובה, אבל זו הדרך שלי להצליח להתרים הרבה כסף...' - סיכם הלה את בקשתו המוזרה.

בני הבית, בשומעם את הדברים, התפלצו ממש. 'החוצפה עוברת כל גבול' - התלחשו ביניהם, 'זהו, אנשים איבדו את הבושה! ככה להטריח את הרב? ככה ללחוץ עליו שיכתוב 20 מכתבים שונים? וכי אין גבול למה שניתן לדרוש מהרב?'

גם כך, כל העסק הזה של כתיבת ההמלצות לכל מי שיצא לחו"ל לקושש מעות, כבר מזמן אינו מוצא חן בעיניהם. היטב ידעו כי רבנים שעסוקים הרבה פחות מהרב מלצר, כבר עברו מזמן לטופס המלצה בדגם אחיד המצולם פעם אחר פעם, שכל הדרוש מהרב הוא להוסיף את שם המבקש ולחתום בשולי המסמך. ואם לא די בכך שהרב מוסיף וכותב המלצה ארוכה ומפורטת לכל מבקש, כאן זה כבר מוגזם ממש: 20 המלצות לאדם אחד! היתכן כדבר הזה?!

הם פנו אל הרב, וביקשו לעצור אותו בטרם יעשה מעשה. 'לא שייך לתת למצב להימשך כך!' - טענו בתוקף, 'אנו של הרב יקר מפז, אי אפשר שיקדיש שעות כה רבות וטירחה כה גדולה למען כל מבקש מכתב. אם היה הלה מסתפק במכתב אחד - גם זה יותר מדי, אבל ניחא. אולם כעת - נראה כי איבד את הבלמים לחלוטין, הוא בטוח שעל הרב לטרוח בעבורו כל כך, לכתוב 20 מכתבים... לא יעלה על הדעת!'

חי"ך הרב והשיב: 'בוודאי אתם חושבים, כי בעולם האמת אקבל שכר רב על כתיבת ספרי 'אבן האזל', אולי על מלאכת הרבצת התורה בה אני עמל ללא הרף. בוודאי אקבל על כך שכר, אך אין כל ספק כי אקבל שכר רב ונוסף על השעות בהן אני לא כותב את ספרי - ותחת זאת כותב המלצות... אין צורך לחסוך בשעות הללו או להימנע מהטירחה הזו - הרי שכרי מובטח בגינן לא פחות משהוא

תוכניתו: הוא החל משתנק ומתקשה לנשום, דופק על חזהו בחוזקה ומפלבל בעיניו כמסוחרר...

באישון ליל החלה מהומה בחדר העצורים, אחד העצורים נראה כי אינו חש בטוב..., כששמע כי ראש המשמרת מזמן אמבולנס בחשש לאירוע לבבי בבית המעצר - הביץ כי תוכניתו הצליחה... לפחות יבלה את הלילה על מיטה נוחה בבית החולים כשלצידו צוות רפואי רחום, ולא על דרגש בבית המעמד כשסביבו פושעים מסוכנים...

ה'עצור' שנראה כי לבו לא עומד לו, הועלה לאמבולנס, מלווה בארבעה שוטרים חסונים שישמרו עליו כל העת. כראוי ל'עצור' במעמדו, הוא אפילו לא עבר את חדר המיון, הובהל מיד למחלקה הקרדיולוגית, שם החלו מיד בסידרת בדיקות מקיפה. ואז, הרופאים גילו את שגילו - - -

אכן כן, אחד העורקים הראשיים היה סתום ב-99 אחוז, והלה אפילו לא ידע! בעודו משתנק ועושה עצמו כבעל בעיה לבבית - אכן כן, לבו עמד לחטוף התקף אמיתי בכל רגע!

בני המשפחה הוזעקו למחלקה, מובלבלים ונבוכים מהלילה המוזר העובר עליהם, אבל אפילו לא ניתנה להם השהות לדבר עם אביהם. רופא מומחה הוזעק בשעות הלפנות בוקר, וביצע טיפול לבבי מורכב באופן דחוף ביותר, מציל בכך את לבו של היהודי שהבהיל את עצמו לבית החולים כתוכנית חמקנות מלילה בבית המעצר, ועתה מסתבר - כי זה מה שהציל את חייו!

עד שעות הבוקר המאוחרות, כבר התבררה למשטרה האמת הברורה מראש, כי האיש חף מפשע, הסך הכל הינו נהג טוב לב שביקש לעשות חסד עם יהודי שביקש 'טרמפ', ומצא עצמו מתגלגל לחדר המעצר על לא עוול בכפו. כעת באו השוטרים להתנצל ולהחתימו על מסמכי השחרור, בעוד הוא עומד ומודה להם על הטעות שעשו, שהרי רק בזכותה התברר עד כמה סתום עורק ראשי בלבו, וחייו ניצלו!

וככל הסיפור הזה, סיפר אותו נהג בעצמו, בעודו בבית החולים, למגיד שיעור מפורסם שסיפר את הסיפור להרה"ג רבי גואל אלקריף שליט"א, והוסיף: 'הבנת מה הולך בעולם הזה? אני חשבת ששעשיתי לפלוני טובה, ומחמתה התגלגלה עליי רעה שכזו - להיעצר על לא עוול בכפי. ומה מסתבר? שההיפך הגמור הוא הנכון:

הטובה שעשיתי - היא שהצילה את חיי! ההיקלעות לבית המעצר - היא שהובילה לטיפול לבבי בזמן הנכון! המעצר שנגרם ממעשה החסד שעשיתי - הציל אותי.

מדהים! מתברר, שמעשה חסד ונתינה למען הזולת, פותח שערים מפתיעים של שפע ורחמים מן שמיא, מעניק ניסים ונפלאות שלא ניתן לתאר או לשער. לפתע פתאום, במבט לאחור, ניתן לגלות עד כמה המאמץ למען הזולת, ההתמסרות למענו, הרצון להיטיב אתו - אלו פותחים לנו שערי ישועה, אלו מביאים בכנפיהם את השפע הנכסף.

הנה כי כן, אנו ניצבים בפני יום כה גדול, יום שכולו נתינה. הבה ננצל את היום הזה כדי לתת, להעניק, להתאמץ, להקריב להתמסר ולסייע - לעשות הכל למען יהודי אחר, להקל עליו, לשמח את לבו. וככל

מרוכמות ומיוחדות. אבל מתי בתוך היממה הזו היא עת הרצון הנעלית ביותר? מתי הזמן של יהודי להקיש על שערי שמים במלוא העוז והתעצומות, ולהיושע באמת? את השאלה הזו הפנו לכ"ק האדמו"ר מנדבורנה זי"ע. ואז, השיב הרבי גילוי שמיימי מסעיר, מילים שכדאי לזכור אותן ולנצלן היטב: בבוקרו של יום הפורים, קודם תפילת שחרית, היא עת רצון עילאית לאמירת תהלים. ולאחר אמירת התהלים, לפני תפילת שחרית - זוהי עת הרצון המיוחדת והעילאית ביותר, והו הרגע הנעלה ביותר לפעול בו ישועה ביום הגדול והנשגב הזה! הבה ננצל את הרגעים העילאיים האלה, ובכל הכח. אמירת תהלים לפני התפילה, ומיד אחריהם - עוד קודם התפילה - נקיש על שערי שמים, נתחנן על כל מה שמעיק עלינו, נתפלל על המצוקות האופפות אותנו. זוהי שעת זהב ועת רצון עילאית, הבה ננצל אותה בכל הכח!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-6182918@gmail.com מתוך הספר המפואר פניני פרשת שבוע

מובטח על עסק התורה בו אני עוסק ביתר שעות היממה! ובאומרו זאת, פתח הרב מלצר צוהר, חרף הצצה לסולם העדיפויות של יהודי. לפעמים נראה, כי ישנם עיסוקים חשובים ורבי מעלה, ואילו ההתמסרות לזולת לא מצליחה להשתחל לראש סולם העדיפויות, זוכה במקום סמלי אי שם בירכתיים... בסיפור נפלא זה, אותו סיפר תלמידו הגה"צ רבי חיים בריס זצ"ל, אנו מגלים את האמת: ההיפך! ההתמסרות לזולת, הטירחה למענו, הפעלתנות כדי להקל עליו, האיכפתיות לגורלו - אלו קודשי קודשים ממש, זהו העיסוק הנעלה ביותר! כמה כדאי להשקיע בו, להקדיש לו זמן וכוחות, לתת לזולת את מלוא האנרגיה והסיוע שנוכל. עכשיו, בעומדנו ערב ימי הפורים, זה הזמן המסוגל לכך ביותר, זו העת הנכונה. הבה ננצל את היום הזה שכולו חסד ונתינה כדי להרבות חסד ונתינה מכל הלב, ונזכה שהשפע, האושר והשמחה של היום הזה, ירדפנו כל ימי חיינו!

שעת זהב...

יום הפורים הוא עת רצון מיוחדת, זמן מסוגל לפעול ישועות, שערי שמים פתוחים לרווחה. ובתוך היום הגדול הזה יש 24 שעות, כולן

המשך מעמוד 20 | הרב בנימין בירנצוויג

'הברכה היחידה שאומרים בה 'ונברך עליה בקדושה ובטהרה' היא ברכת מעין שלוש, איני יכול לעבור יום אחד מבלי לומר להקב"ה 'ונברך עליה בקדושה ובטהרה!'. כזו היתה דבקתו של הרבי זצ"ל באמירת הברכות יום יום!

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצוויג, כתבו ל: 7622500@gmail.com

כמה עוגיות פשוטות, קיכלאך, הרבי היה מברך עליהם מזונות ואחר האכילה מברך על המחיה בדבקות גדולה. פעם אחת קרה שלא היו עוגיות, ושאלו את הרבי האם להביא תפוחים במקום? אמר הרבי 'לא אני רוצה דוקא את הקיכלאך...' ולא הבינו מדוע. כמה חודשים לפני פטירתו, אחד מבאי הבית אור אומץ ושאל את הרבי על מנהגו זה לאכול דוקא עוגיות. השיב הרבי:

המשך מעמוד 21 | הרב ישראל ליוש

רבי אלחנן נסע עם המכתב ל'חזון איש', 'אולי תיסע אליהם...' - הציע ה'חזון איש'. 'הנסיעה לחיפה בימים ההם' - מספר רבי אלחנן - 'לא היתה קלה כלל וכלל, היא התארכה שעות ארוכות, ורבים היו טלטולי הדרך, אך ה'חזון איש' אמר, אז לא הסתפקתי והחלטתי לצאת לדרך. אך יצאתי מבית ה'חזון איש', פגש אותי יהודי ושאל אותי: 'אולי אתה צריך ליסוע? אני נוסע כעת לחיפה!'... ראיתי בזאת סיעתא דשמיא", מספר רבי אלחנן. "היתה זו עבורי קפיצת הדרך, וברוך ה' הצלחתי במשימתי, ההורים השתכנעו לתת לבנם להמשיך ללמוד תורה..."

לשליחת תגובות לכותב הטור הרב ישראל ליוש, כתבו ל: israel.layosh@gmail.com

"בשביל פרנסה לא עוזבים את המקום..." - פסק ה'חזון איש' נחרצות.

ואם כבר בחיפה עסקינו, ובפסקי ה'חזון איש' בענייני מסירות נפש לרוחניות, הנה לנו הסיפור הבא, גם הוא מספר 'מעשה איש': צעיר חיפאי למד שנתיים וחצי בישיבה קטנה בכפר סבא, ונפשו חשקה ללמוד בישיבת פוניב'ז, אלא שהוריו התנגדו לצעד הזה ורצו שישאר בחיפה ללמוד בטכניון...

המדריך של הצעיר הזה ב'נוער האגודתי' היה רבי אלחנן סמט ז"ל, הוא שלח לו מכתב ושאל אותו כיצד עליו לנהוג בסתירה הזו בין רצונו לרצון הוריו?

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

השיעור ובהמשך ב"ה הגיעו עוד הרבה תגובות שמלמדות על כך שיש לו בהחלט ביקוש גדול.

הרב שפרכר: התגובות אכן מגיעות מכל קצווי הארץ, וגם מחו"ל. יש לנו לומד אחד קבוע שמתגורר באודסה שבאוקראינה, ומכהן כאחד מרבני העיר שם. הוא שוחח איתי בשבוע שעבר ואמר לי: "נו, מתחילים עוד מעט יבמות, הרב שפרכר, אני סומך עליך שתעזור לנו לעבור את המסכת כי ברור לי שבלעדיך לא אצליח ללמוד אותה..."

כמובן שהמחמאה היתה מאוד גדולה, אבל אני חושב שהחלק היותר חשוב בסיפור הזה הוא שיושב אדם באודסה, אזעקות מנסרות את החלל, התושבים נערכים לקראת המתקפה הרוסית הקרובה לבוא, והוא מה מעסיק אותו? איך ללמוד מסכת יבמות!!! אשריכם ישראל!

באשר לשאלה אודות תגובה שגרמה לי לשינוי כלשהו, אני יכול לספר שאני תמיד אוהב להרחיב גם בעניינים הפחות מרכזיים בדף, אבל כשלמדנו מסכת ראש השנה, היה שם מקום שבו רש"י נכנס להסביר כל סדר גלגל המזלות, ואני מאוד התלבטתי ואפילו התיעצתי עם חבר אם להיכנס לזה או לא, כי היה ניתן להסביר גם בלי לפרש ולפרט את המהלך של גלגל המזלות אבל בסופו של דבר החלטתי לא לעשות לעצמי הנחות, נכנסתי לעניין למדתי אותו כמו שצריך ובשיעור הסברתי אותו בשפה ברורה ונהירה.

ביום שבו למדו את הדף הזה קיבלתי טלפון נרגש מיהודי שאמר לי: "למדתי את הדף, ולא הצלחתי להבין את הרש"י עם גלגל המזלות. האזנתי לכמה שיעורים מוקלטים וכולם התחמקו מזה, ואז נזכרתי שיש את השיעורים של הרב שפרכר, הוא בוודאי לא דילג על החלק הזה. האזנתי לשיעור שלך ואכן לא התאכזבתי!"

התגובה הזאת, חוץ ממה שהיא מאוד החמיאה לי כמובן, היא גם הציבה לי רף מחייב גבוה מאוד. הציבור מצפה ממני לרמה גבוהה של פירוט והסברה, אני לא יכול לאכזב את הציבור...

מסכת יבמות, סביר להניח שיש הרבה לומדים שחוששים כשמתחילים את המסכת הזאת. איך אנחנו יכולים לחזק אותם ולנטוע בהם תקוה שהם אכן יצליחו ללמוד גם אותה כמו שהצליחו ללמוד את כל המסכתות עד כה?

הרב שפרכר: נכון, מסכת יבמות היא לא מסכת קלה. הזהר הקדוש אומר ש'עני ורוכב על החמור' רומז לשלושת המסכתות הקשות שבש"ס שמתחילות באותיות אלו 'ע' 'נ' 'י'. לפי רוב הדעות האות 'י' מרמזת על מסכת יבמות. יש אומרים שזאת מסכת ידיים, אבל כולי עלמא מודו שמסכת יבמות היא לא מהמסכתות הקלות בש"ס. אבל אחרי שכבר עברנו קשיים כאלו, יכול נוכל גם לקושי הזה בסייעתא דשמיא. אדם שלמד את כל סדר מועד, בנוסף למסכת ברכות, ועמד בכל התהפוכות שידענו בשנתיים האחרונות, לא יישר מלימוד של מסכת יבמות."

וגם בימי שמחת חתונת ואירוסי הילדים שיחי', לפני ואחרי השמחה לשבת ולהקליט....

מעניין במיוחד שדווקא האתגרים הגדולים שצלחנו הם אלו שאנחנו זוכרים בסיום. הם אלו שמעניקים לתחושת הסיפוק תוספת מיוחדת....

הרב שפרכר: אני חושב שמעולם לא הצלחתי להרגיש את הביטוי 'הלב עולה על גדותיו', כפי שהרגשתי אותו כשסיימתי למסור את השיעור האחרון במסכת חגיגה. זאת הרגשה מיוחדת במינה. איך הגדיר זאת הרב סגל: "הרגשה עילאית", אכן, הרגשה עילאית!

בהחלט, עברנו תקופה לא פשוטה. הנה, אנחנו כאן, מסיימים את סדר מועד בשמחה עצומה, יצאנו מחוזקים ומחושלים למרות ועל אף כל הקשיים, וזה חיזוק עצום וגדול במיוחד לקראת תחילת לימוד מסכת יבמות, שנחשבת לאחת המסכתות הקשות בש"ס.

אנחנו כבר התמודדנו עם קשיים יותר גדולים, הצלחנו לשרוד גם בתקופות של בידודים וסגרים והגבלות על מפגשים חברתיים, למדנו בחוץ, בחצרות, על הגגות, במרפסות, דרך הטלפון וגם בחדר המדרגות.

ספרו לנו על תגובות מעניינות שקיבלת מהלומדים, ושגרמו לכם לשנות אולי את צורת ההגשה או תוכניות שהיו לכם בעניין?

הרב סגל: עם רוב הלומדים אין לי בכלל היכרות וכמובן שהרוב גם לא מגיבים, אבל גם המיעוט שכן מגיבים זה הרבה מאוד תגובות ויש הרבה סיפורים שעוסקים בתגובות.

תגובה מיוחדת קיבלתי פעם במכתב מאיש חינוך ומנהל ת"ת גדול וידוע בניו יורק, שגם משמש כמגיד שיעור דף היומי בבית כנסת מפורסם שם, בתוך הדברים כותב כך: 'הבהירות של השיעור הוא להפליא. אף פעם לא מתבלבל וגם לא מבבלב השומע. אתם מוסיפים - רעדט אויס' - מה שצריך לשיעור עבור ההבנה הבסיסית, ולא יותר ממה שצריך'. זה מאוד חיזק אותי להמשיך בסגנון השיעור - מצד אחד לא לפספס נקודות הנחוצות לפשט, ומצד שני לא להתרחב יותר מדאי.

אני אזכיר כאן רק עוד תגובה אחת שעשתה אצלי שינוי בצורת החשיבה: תקופה אחרי שהתחלתי למסור שיעורי 'הדף היומי בהלכה', שמתי לב שלא קיבלתי בכלל תגובות על השיעור באידיש, וחשבתי לעצמי שאולי כדאי להפסיק עם מסירת השיעור הזה. מדובר בהכנה לא פשוטה, טרחה מרובה, ואם בסוף אף אחד לא מאזין, אז אולי חבל על ההשקעה?

בעודי מתלבט סובבה ההשגחה העליונה שיפגוש אותי יהודי שלא הכרתי. הוא מיד זיהה אותי ופנה אלי באידיש בשמחה גדולה: "אתה הרב אפרים סגל??? אתה לא יודע איך אני שמח לפגוש אותך. אני לומד כל יום 'דף היומי בהלכה' ולאחר מכן צופה בשיעור שלך ונהנה מכל רגע, זה חזרה נפלאה עבורי, וכבר מזמן חשבתי שאני צריך להודות לך על כך!".

אמרתי לעצמי, אם יש לומד אחד שהשיעור הזה עוזר לו, המשמעות היא שהוא כן שווה את המאמץ! כמובן שהמשכתי למסור את

מי שכבר למדו את מסכת עירובין, שהיא רמוזה באות ע' של 'עני', בוודאי לא נכנסים ללחץ. הם מבינים שגם מסכתות קשות נועדו שילמדו אותן, ושלכל יהודי יש סייעתא דשמיא מיוחדת ללמוד כל חלק מחלקי התורה שהוא רוצה ללמוד.

אבל גם מי שרק עכשיו מצטרף ללימוד 'הדף היומי', וכל דברי החיזוק שאמרנו עד כה לא נוגעים אליו, הוא לא למד בקורונה ולא למד את מסכת עירובין, עדיין אין סיבה להיכנס ללחץ. מסכת יבמות היא בהחלט מסכת שאפשר ללמוד אותה. הלימוד עצמו אינו קשה, ואינו מעבר ליכולת ההבנה של אדם רגיל. אלא מה? יש הרבה 'משפחות מורכבות' במסכת, וצריכים להכיר את ה'משפחות' הללו. צריך ללמוד את זה עם סבלנות, בלי לחץ ובלי פאניקה. לומדים בצורה רגועה, מכירים את ה'משפחה' שעליה מדברים בכל פעם, מי ההורים, מי הדודה, והאמא שלה ובעלה ואשתו וכו', וככה מתקדמים.

באידיש יש פתגם ידוע שאומר "חאפ נישט קיין הייסע לאקשן" כלומר, אל תחטוף אטריות חמות... אכול בסבלנות, המתן שיתקררו מעט ותוכל לאכול ולהינות מהאוכל. אותו הדבר בלימוד גמרא, לא צריכים לרוץ לשום מקום. לומדים בנחת, ומגיעים רחוק בסייעתא דשמיא.

לגופו של עניין, יש ספר שחיבר רבי טוביה וולף בשם 'מראה יבמות', זה ספר נפלא שעושה סדר בכל המשפחות המורכבות ומבאר בצורה נפלאה את המסכת. אני מאוד ממליץ למי שחושש מלימוד 'יבמות' להצטייד בספר הזה שבוודאי יעזור לכל אחד לצלוח את המסכת בצורה טובה בעזרה.

ה'עוילם' אומר שמסכת יבמות מתחילה בחמש עשרה צרות... אני חושב שצריך לדקדק בדברי המשנה כתוב שמה "פוטרות חמש עשרה צרות", כלומר על ידי לימוד המסכת הזאת אפשר להיפטר מכל הצרות שבעולם בעזרת ה'.

ועוד דבר קטן אני רוצה לומר למי שמאוד חושש מהמסכת. קחו בחשבון ש'יבמות' היא מסכת של 121 דף. רק 49 דפים מתוכם הם החלק המורכב יותר. רוב המסכת דומה לכל מסכתות הש"ס האחרות, יש נושאים מאוד מעניינים ולא מורכבים, יש מושגים חדשים שמעשירים מאוד את הידע, ויש גם לא מעט אגדות מעניינות מאוד. זאת מסכת מלאה מתיקות ולא הייתי ממליץ לאף אחד לוותר עליה!!!

הרב סגל: "מישהו שאל אותי אם זה מלחיץ אותי ללמוד מסכת יבמות מול המצלמה... אמרתי לו ש'מלחיץ' זו מילה דלה מכדי לתאר את ההרגשה. ישנה הרגשת אחריות כבדה בפרט שבו בד עם התחלת המסכת התחלתי גם את המחזור החדש במסירת שיעורים ב'דף היומי בהלכה', והוספתי גם שיעורים בעברית. אך מאידך יש ביטחון ואמונה בסייעתא דשמיא שמובילה אותי תמיד בכל הקשור לזיכוי הרבים.

"בשעה שאנחנו מדברים אני כבר עומד אחרי הקלטת כמה דפים ביבמות, ונוכחתי לראות שאמנם זה לא כ"כ קל להסביר את

העניינים, אך לא 'כצעקתה'... ונרגעתי קצת".

הרב שפרכר: "האמת שאת הדף הראשון הקלטתי כמה פעמים עד שיצא בצורה טובה. כי בכל פעם תוך כדי מסירת השיעור הרגשתי שאני לא מדבר מספיק בבהירות, שמשוהו לא חד ורהוט עד הסוף, פשוט עצרתי את ההקלטה, ואז ניסיתי שוב להקליט. כדי לתת ללומדים גישה חלקה ככל האפשר למסכת הזאת".

הרב סגל ממשיך את דבריו: כשאני מגיע לדפים כאלו, ובעצם לפני כל שיעור אני משתדל לחשוב לעצמי ש"לאדם מערכי לב ומה מענה לשון" - אני עושה את ההשתדלות המקסימלית מבחינתי לערוך את ליבי שיהיה מוכן למענה הלשון שישים ה' בפי ללמוד לעמו ישראל תורתו הקדושה בהבנה.

לימוד מסכת יבמות הוא אמנם לימוד מורכב, אך מצד שני מאוד מאתגר, מושגים חדשים ולא תמיד מוכרים, והרבה סוגיות שאמנם מורכבות אך מאוד מלהיבות בספרות מחודשות - צריך לזכור את דברי ה'אגלי טל' הידועים בהקדמתו וז"ל: 'כי זה היא עיקר מצות לימוד התורה להיות שש ושמה ומתענג בלימודו ואז דברי תורה נבלעין בדמו. ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה' וכמדומני שבמסכת יבמות אפשר גם אפשר להתענג, בפרט שכשאדם עמל ולבסוף מבין הרי התענוג גדול יותר.

אך כמובן העצה הטובה ביותר עבורי ועבור כל אדם באשר הוא, כמו על כל דבר בחיים - תפילה! לכוון בברכה 'אהבת עולם' ובברכת אתה חונן, וכמובן להתפלל בלשון שלך בכל יום על הדף של היום - שתזכה ללמוד ולהבין.

אני רוצה לתת כאן טיפ קטן למגידי השיעורים שקוראים את הדברים: ראשית, כמובן מי שיכול להיעזר בתרשימים זה יכול מאוד לעזור. אמנם למי שמסביר בלי תרשימים, לפעמים חושבים שאם רוצים להסביר מקרים של איש ואשה ואחים וכו' כדאי לתת להם שמות ולבנות מבנה משפחתי, כגון: ראובן נשא את לאה ואת רחל, ורחל היא בתו של שמעון אחיו, ויש להם אח נוסף ששמו לוי שנשא את עדה וצילה.... לדעתי זו טעות, כי בדינים שיבואו אח"כ הלומד צריך להחזיק ראש מי היבמה ומי הצרה ומי המייבם, הרבה יותר טוב להשתמש בביטויי ההלכתי שלהם 'היבם' 'הצרה' 'המייבם', 'האח הנוסף', מאשר "לתת" להם שמות, כמובן שזה לא כלל, וגם אני נותן בשיעורים שמות באופן שזה יכול לעזור, אך צריך תמיד לשקול את האופן הטוב ביותר להסברה הטובה ביותר.

יש חשש שחלק גדול מהלומדים יפלו חלילה ולא יצליח לסיים יבמות?

הרב סגל: קודם כל, גם מי שחושב שלא יצליח לסיים זו לא סיבה לא להתחיל, כל דף שהוא ילמד ויבין זה קנין נצחי לעולמי עד.

כמו כן, אסור ליפול ליאוש, גם אם יום אחד לא הבנת כ"כ את הסוגיא המורכבת זה לא אומר שכך יהיה גם בדפים הבאים, וזו לא סיבה לעזוב את המסכת ולחכות למסכת הבאה [שגם היא לא כ"כ קלה...]. אך כמובן שכל אחד יכול לעשות לעצמו תמריצים ומחויבויות

כמוכן שהוא הגזים קצת, כי יהיה המג"ש בכושר ההסברה הגבוה ביותר, עדיין יש הבדל עצום בין הריכוז הדרוש להקשיב לשיעור על דרשות באגדה על פסוקי המגילה לבין זה הדרוש להקשבה לשיעור על 'צרת צרת ערוה' וכדו', אך יש בזה משהו מן האמת - אנחנו כלל מגידי השיעור משתדלים להנגיש את דף הגמרא והלומדים צריכים רק להתרכז כראוי ולקלוט את הדברים אז מה הלחץ הגדול?... ובעז"ה בח' תמוז הבעל"ט נוכל כולנו להביט אחורה בסיפוק על המאמץ הגדול שעשינו למען הבנת התורה הקדושה בלימוד מסכת זו - ולחגוג ברוב שמחה את הסיום במאמר הידוע [שמסיים עוד כמה ממסכתות הש"ס] "תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם....." - וכשם שזכותם להתחיל ולסיים מסכת יבמות כך תזכו להתחיל ולסיים שאר מסכתות הש"ס ולהרבות שלום בעולם!

שיעורו לו לעמוד ביעד של לימוד כל המסכת הקדושה בהבנה. וצריכים לזכור קודם כל ש'לפום צערא אגרא'. אם הלימוד קשה, השכר גדול שבעתיים, נו... כדאי לוותר על כזה שכר עצום???

אני רוצה להוסיף כאן סיפור שקרה איתי בעבר כשהייתי מוסר שיעורים בפני קבוצת לומדים, ולפעמים הייתי אומר בתחילת השיעור: רבות! היום יש דף קשה, 'און מדארף זיך אונטערגאטלן...!', כלומר צריכים לחגור את האזור ולהתכונן ל'מסע לא פשוט'. אחד הלומדים היה אומר לי תמיד: לנו אין דף קשה, רק למגיד שיעור יש דף קשה! כלומר, הקושי הוא למג"ש להתכונן יותר זמן ולתכנן את ההסברים וגם לעבוד קשה יותר להסביר, אבל הלומדים ממילא מקבלים כל יום את ההסברים הנחוצים להבין את הדף, כך שהקושי נופל עליך ולא עלינו.

המשך מעמוד 3 | הגאון הגדול רבי ברוך דב פוברסקי שליט"א

בחור שהיו דמעות בעיניו כשלא הבין טוב. זה בחור שאכפת לו שהוא לא מבין! חלילה לכעוס על כזה בחור! אפשר אולי להראות כעס הפנים.

מותר ואפילו צריך לומר לילד: 'אני אוהב אותך מאד. נכון, נכשלת, אני מבין שזה היצר הרע, בוא אני אעזור לך לצאת מזה'. אם ילד מרגיש שהאבא שונא אותו - הוא הרס את כל החינוך. הילד לא יקבל ממנו שום השפעה.

תורת החינוך זו תורה מאד חשובה, ויש שני דברים נוספים שחשוב להדגיש: כשאבא לפעמים מעניש, שהאמא לא תראה בפני הילד שהיא לא מסכימה לעונש, זה הורס את החינוך. הם צריכים להיות ביחד אפילו שהיא חושבת שכעת לא צריך להעניש, אח"כ שתגיד לו.

זה קורה לפעמים וזו טעות חמורה!

דבר נוסף: בסעודות שבת לדבר על אהבת תורה, זה זמן שהלבבות פתוחים. מו"ח הגרי"ח קפלן זצוק"ל כל סעודה היתה שיחת מוסר. היו כאלו שכשלו עם ילדיהם ואחת הסיבות שהם לא השקיעו בכל בשולחן שבת ובסוף לא הצליחו עם הילדים. אצל מרן הרב מברסק זצוק"ל אני זוכר ששרו זמירות שבת ודברו הרבה היה מאד נעים בסעודות שבת שם.

(לקט מתוך מוסף שבת קדוש יתד נאמן פסח תשע"ח)

אליו ובאים לידי אהבת ד'. ככה לומדים עם ילדים כדי להכניס בהם אהבת תורה, ברגע שמכניסים בהם אהבת תורה, הילד הזה כבר נקרא חכם. הוא עדין אינו יודע כלום, אבל הוא כבר חכם. את זה מחנכים צריכים לדעת!

אינני יודע איך נוהגים היום המלמדים, אבל אני זוכר כשהייתי ילד, אצלו בחיידר בברנוביץ', המלמד התחיל ללמוד משניות: "שניים אוחזין בטלית", היה אומר המלמד ככה: "זאגט די הייליגער תנא, פון דער הייליגער משנה אהייליגע דין, שנים אוחזין בטלית". אבל זה כבר לא מקובל היום...

אבא שמרגיש שכועס על בנו, איך הוא יכול להימנע מכעס?

הגאון הגדול רב"ד שליט"א: זו בעיה. אנחנו הרגלנו ילד שעושה משהו רע שהאבא יחכה דקה להעניש. אחרי שמחכה זה נהפך לנשיקה. הילד צריך להרגיש שהאבא כאילו אומר לו: 'אני אוהב אותך אבל אני רוצה להציל אותך'. לא מיד לתת את העונש, כי ברגע הראשון זה לא נקי ואחרי רגע משתנה המצב וזה מועיל יותר.

אבי מרן זצוק"ל... על שובבות לא היה אכפת לו. אגב, זה לא אמור רק לאבות, גם למלמדים: אתה בשיעור לא צריך להראות כעס לתלמידים. אני לפעמים אומר לבחורים בשיעור: אני אוהב אותך מאוד, אבל אתה שואל כעת שאלה שלא מתאימה... לאחרונה ראיתי

המשך מעמוד 13 | הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א

שקלים, כך צריך לנהוג בעבודת ה' - להיות שקועים בה בתכלית השקיעות ולהסכים לוותר מרב שקיעות גם על צרכי הגוף.

ומן הצאן - אלו הילדים, צאן קדשים. כדרך שהם שקועים במשחקיהם, כך עלינו להיות שקועים בלימוד ובענייני עבודת ה', בלי להסיח את דעתנו לשום דבר אחר.

(מתוך הספר 'משכני')

זהו שאמרה התורה: "מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם"

'מן הבהמה' - אלו הסבלים, כמו בהמה שנושאת משאות בשתיקה, וסובלת את העול, כך צריך לסבול עולה של תורה.

'מן הבקר' - זו הביקורת שעשה אותו עשיר על חשבונותיו, כפי שהיה שקוע בביקורת הזו, כדי שאולי ירוויח באמצעותה עוד כמה

של אז לא היו הרבה תלמידי חכמים שהגיעו לדרגה כזו - בבחורותם. ורבי יוסף הי"ד לא כיחד, ואמר את כל האמת: 'היינו חבורת בחורים שסיכמנו יחד שמדי יום ששי בצהרים, נתלבש כבר בבגדי השבת ונבוא ללמוד בבית המדרש את הסוגיות הקשות בש"ס כמו 'העור והרוטב' וכיו"ב, וכתוצאה מכך היתה לנו סייעתא דשמיא מיוחדת!".

הגר"ש וואזנר שהזכיר את הגאון הוא בהתפעלות גדולה, עורר על הסגולה המיוחדת של לימוד התורה ביום ששי, וכן בקבלת השבת כמה דקות מוקדם יותר, כדי להוכיח ל'שותף', שהוא הקב"ה, שאנו חפצים בשמירת השבת וממתנים לבואה.

כל השבת נראית אחרת אם פורסים את המפה בשעה מוקדמת! אווירה של קדושה תיעטה על כל בני המשפחה שישתו לרוויה ממזמיה המטוהרים של שבת המלכה.

(לקט מתוך הספר 'שבת בשמחה' בעריכתו של הרב משה מיכאל צורן)

ר' יחזקאל קיים את בקשתה, וכשסיים אמר לה שהוא אינו זקוק לכסף, אלא ל... ירק ה'חסה'. להפתעתו, ירדה הגויה הזקנה למרתף הבית, והביאה לו משם את ה'חסה' המבוקשת, שסיפקה את כמות המרור לכל האנשים שהיו במחיצתו של הרב מטשיבין.

בעיר קראקא שבפולין, סיפר פעם הגאון רבי שמואל וואזנר, התהלך גאון עצום, מהמופלגים הגדולים שבפולין החרדית לפני השואה, ושמו רבי יוסף שטיינהרט הי"ד. גאון זה שלט עוד בבחורותיו בכל מכמני הבבלי והירושלמי, ספרא וספרי, וידע בעל פה כל ד' חלקי השולחן ערוך.

"פעם", המשיך לספר גאב"ד זכרון מאיר, "פגשתיו בקראקא ובקשתיו שיספר לי כיצד זכה לכתר תורה שכזה, שהרי גם בפולין

הצליח לחטוף את המקל מידי של הגוי ומשום ש"הבא להרגך - השכם להרגו" נתן לו מכה אחת על ראשו, והגוי נפל על הרצפה. הוא ניגש לרבו, ברגשות קשים וכואבים, ואמר לו: "סיימתי ש"ס, צמתי שבעים ושתיים שעות, ובסיום כל זה - אני הורג בן אדם..."

נענה רבי נתן אדלר ואמר לו: "דע לך, הגוי זה היה עמלקי. זכית לקיים מצות מחית עמלק! אכן, זכית לסיים ש"ס, זכית להשלים צום של שבעים ושתיים שעות - ובזכות זאת זיכה אותך הקב"ה לקיים את המצוה הזאת בפועל ממש"

נתחזק כולנו בלימוד התורה הקדושה, נלמד בהתלהבות, עם כל הנשמה, ובכך נלחם בעמלק שנלחם בתורה הקדושה, ומנסה לזרוע קרירות בלימודה ובקיום מצוותיה.

(מתוך 'דורש טוב' פורים)

ולהתפלל תפילת מנחה. בהיותם באמצע תפילת העמידה, הגיע מאיזושהי פינה גוי, מקל בידו, ורצה להזיק להם ולהפליא בהם את מכותיו.

כל הבחורים - שככל הנראה סיימו כבר את תפילת שמונה עשרה - מיהרו לברוח מהמקום ורק ה"חתם סופר", שהיה עדין באמצע התפילה, נותר על מקום עמדו.

הגוי החליט לכלות את זעמו בנער שנותר במקום, ומשום מה החליט להמתין עד שהלה יסיים את תפילתו. ואכן, מיד כשסיים את התפילה, התנפל עליו, עם המקל שבידו, מתוך מטרה ברורה לתת לו מכות רצח עד שימות...

אלא שה"חתם סופר", שהבחין בגוי המתנפל עליו בחמת זעם, לא איבד את עשתונותו, ועל אף היותו לאחר שבעים שעות של צום,

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

תכין עצמך לכבוד שבת

קבל את 'גיליון 'לקראת שבת' שכבש את העולם היהודי
אצלך בתיבת המייל לפני כולם כל יום חמישי

סיפורים ופנינים מרתקים מחייהם של רבותינו הקדושים

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ מדוע על פי הקבלה יש לפשוט את כפות הידים לאחר נטילת הידים בבוקר?
- ◆ מי שהיה ער במשך כל הלילה - האם צריך ליטול את ידיו בבוקר?
- ◆ מה צריך לכוון כשאומרים את שם 'הויה'?

מהלכות נטילת ידים בבוקר

- מלבד תקנת חכמינו ז"ל לנטילת הידים בבוקר, קיים טעם נוסף לנטילת הידים בבוקר, והוא - הסרת הרוח הרעה השורה על הידים בעת הקימה בבוקר; ולשם כך נצרכת שפיכת מים שלוש פעמים על כל יד, לסירוגין.
- בנטילת הידים בבוקר, יש לשפוך את המים על כל האצבעות, כף היד וגב היד. ועל פי הקבלה, יש לפשוט את כפות הידים כמי שרוצה לקבל דבר מה מחבירו, על מנת 'לקבל' את הטהרה.
- לפני נטילת הידים להסרת הרוח הרעה, אין לנגוע בפה, האף, האוזניים, והעיניים. ויש אומרים, שאין לנגוע לפני הנטילה גם בשאר הנקבים שבגוף.
- בנטילת הידים בבוקר, אין לשפוך את המים על גבי קרקע, אלא לתוך כלי, כגון כיור וקערה. וכשנוטל לתוך קערה, יש לרוקן את הקערה למקום שבני אדם אינם עוברים בו.
- השולחן ערוך מסתפק בנוגע לאדם שטבל את ידו במים בבוקר במקום לשפוך עליהן מים כרגיל - האם הטבילה מועילה להסרת הרוח הרעה מהידיים, או שהרוח הרעה סרה דווקא באמצעות שפיכה.
- אדם שהיה ער במשך כל הלילה, ספק הדבר אם צריך ליטול את ידיו. וראוי לגרום לעצמו לפני התפילה חיוב נטילת ידים, וליטול את ידיו עם ברכה.

מהלכות השינה ביום

- הישן ביום שינה שיש בה 'שיתין נשמין' (ראה להלן), יטול ידיו כדרך שנוטלים בבוקר - שלוש פעמים על כל יד, לסירוגין.
- רצוי שלא לישון ביום - בימות החול - שינה שיש בה שיתין נשמין (ראה להלן). והזקוק לשינה ביום כדי שיוכל ללמוד ולעבוד עבודת השי"ת כראוי בהמשך היום - ישן כפי צרכו.

• נחלקו הפוסקים בנוגע לאורך זמן 'שיתין נשמין': יש אומרים, שהוא שלוש שעות; יש אומרים, שהוא מעט יותר ממחצית השעה; ויש אומרים שהוא מעט יותר משלוש דקות. ולמעשה, המנהג הוא כדעה האמצעית, שאורך זמן הוא מעט יותר ממחצית השעה; אך רצוי להחמיר במידת האפשר.

מהלכות נטילת ידים במשך היום

- היוצא מבית הכסא ומבית המרחץ, צריך ליטול את ידיו אף אם לא עשה בתוכם מאומה. ויש אומרים שצריך ליטול שלוש פעמים על כל יד, אך להלכה די בנטילה פעם אחת על כל יד.
- הנוגע בידו במקומות המכוסים שבגוף, או המחכך בידו בשערות הראש, צריך ליטול את ידיו. ויש להזהר שלא לנגוע במקומות אלו בזמן לימוד תורה, או תפילה, וכן בשעת הסעודה.
- היוצא מבית הקברות, צריך ליטול את ידיו, מפני הרוחות הרעות הנמצאות שם ו'מלוות' את היוצאים. ויש אומרים, שצריך ליטול את ידיו שלוש פעמים.
- מי שצריך ליטול את ידיו ואין לו מים, ינקה את ידיו על ידי חיכוך הידים בבגד, וכדומה; ולאחר מכן רשאי ללמוד תורה, לברך ולהתפלל. ויש לחכך בבגד את כל שטח היד המחויב בנטילה.
- 'סתם ידים' כשרות לברכה ולתורה, דהיינו, מי שאינו רואה כל לכלוך בידיו, ולא ידוע לו שהתחייב בנטילתן מסיבה כלשהי, רשאי לומר ברכה וללמוד תורה ללא נטילת ידים.
- לדעת השולחן ערוך, בהזכרת שם 'הויה' בברכות ובתפילה, יש לכוון - 'אדון הכל, היה הווה ויהיה'. ולדעת הגר"א, ד'י בכוונת 'אדון הכל', למעט בפסוק ראשון של קריאת שמע.

בהתהלכי פעם במחיצתו בחצר שאחרי היכל הישיבה הקדושה. הייתה זו שעת ליל, אורות הישיבה הבליחו מן החלונות וקול התורה נשמע מהדהד. התבטא ברגש וכה אמר לי: "לא זכיתי להתברך בילדים, אולם 'ישיבת חכמי לובלין' ו'הדף היומי' הם בני

מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל בעל 'שבט הלוי' על שמחת סיומי השי"ס מימי בחרותו בישיבת 'חכמי לובלין' לרגל סיום סדר מועד

בעומדינו בסיים הלימוד בסדר מועד במסגרת ה'דף היומי' מצאתי לנכון להביא בפניכם שיחה מרתקת על הדף היומי שנערכה לפני כ-17 שנה בכ"א באדר א' תשס"ה - עם מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל, וכך היו דבריו:

איש חן היה מורי ורבי מהר"מ שפירא זצ"ל. איש אשכולות שהכל בו; נתברך בכל מידות שמנו חכמים - בחכמה, ביראת אלוקים, בחסידות ואף בייחוס רם בהיותו נצר להרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע. אף תואר מראהו נסוך היה הוד ויפוי. לא קלים היו חייו הקצרים עלי אדמות, ימיו היו אפופי סבל ומועקה, אולם מלאים וגדושים בחזון ומעשים היפים לדורי דורות.

זכורני, בהתהלכי פעם במחיצתו בחצר שאחרי היכל הישיבה הקדושה. הייתה זו שעת ליל, אורות הישיבה הבליחו מן החלונות לעבר החצר וקול התורה נשמע מהדהד. בתוך כך התבטא ברגש וכה אמר לי: "לא זכיתי להתברך בילדים, אולם 'ישיבת חכמי לובלין' ו'הדף היומי' הם בני, בהם קיימת מצוות פרייה ורבייה".

תקנה גדולה ורבה זו של הדף היומי ניתנה מתנה עבור כלל ישראל - אולם בקרב הישיבה לא למדו את 'הדף היומי'. בחורי הישיבה עסקו בלימוד התורה בהיגיון המוח והלב, בעמקות. גם אלה שמצאו נפשם בלימוד הבקאות למדו יותר מדף אחד ליום... בסמוך אלי ישבו תלמידים שבשנותם בישיבה סיימו את רוב השי"ס.

...גם בהקשר ללימודי הדף היומי בקרב העולם - הייתה משאת נפשו של מורי ורבי מהר"מ שפירא זצוק"ל שילמדו את הדף בהבנה, בבהירות ולא מקופיא. פעם בשיחה אישית אמר לי מפורשות - בדברו עמי על הדף היומי - שרק אם חוזרים על הדף לאחר הלימוד מפיקים את התועלת הרצויה. אמרתי לו אז שלמדתי מסכת שקלים במסגרת לימוד הדף, ונענה לי שאם לא הוספתי על עצם הלימוד את החזרה אין מכך את התוצאה הראויה.

ואכן, בשלב זה ביקש מרן ה'שבט הלוי' זצוק"ל, להניח דגש מיוחד: יש להעיר ולעורר בעניין הזה. בימינו זכינו ורבבות יהודים נמנים על

לומדי הדף; ברם, יש מקום רב וגדול להשביח את האיכות בלימוד. שמועה שמעתי שיש אשר מצאו דרך ופתרון ללמד את הדף במהלך ארבעים דקות - והנני תמה ומיצר על כך: כלום דבר זה אפשרי?! ...ואשר על כן, זאת ברצוני להדגיש באמצעותכם: ללימוד התורה הקדושה נצרכת יגיעה. התורה הקדושה צריכה להיות תורת אמת, צריך אמת בלימוד התורה. היום - בעזרת כל ההתפתחויות החדשות - מגיעים להתרבות בענין ה'כמות', אבל חשוב להקפיד ולהשגיח שלא יהיה חסר ב'איכות' לבל יחסר העיקר.

אמת היא שגדולה ועצומה היא זכותם של יהודים העוזבים ביתם ועסקיהם וקובעים זמנם ללכת לבית הכנסת לשמוע דברי תורה. זכות רבה היא לנשמה בעולם העליון. ואכן, בעניין זה של שמיעת דברי תורה רבו ועצמו הזכויות עד למאוד, אולם אין זה גורע מן החיוב המוטל עלינו למלא את החסר; להשביח את הלימוד ולהעלות בו את האיכות; שלא תהא השמיעה לבדה, ולא בהבנה שטחית, אלא שייקלטו מהלכי הסוגיא במוח ויתיישבו בשיטות על הלב; שיהא לימודו של אדם משומר בידו.

(מתוך שיחה להמודיע)

גליון 512
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

מעשה באפיקורוס אחד ששאל את רבי אבינא: נאמר בתורתכם "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" משמע שאתם קרויים גויים, ומצינו שנאמר "כל הגויים כאין נגדו" משמע שגם אתם אין נחשבים כלום בעיני הקדוש ברוך הוא, שגם אתם בכלל הגויים. אמר לו ר' אבינא האם לא למדת את דבריו של נביאכם בלעם? שאמר מפורש "ובגויים לא יתחשב" שנתן עדות בפיו שאין אנו נחשבים בכלל הגויים, וזהו שרצה בלעם לומר, כאשר מונים את האומות בעולם אין אומרים שבעים ואחת אומות, אלא שבעים אומות וישראל, נמצא שאין ישראל מתערבים במספר העמים, וכן כשיש המון אנשים במקום אחד ושואלים כמה אנשים נמצאים שם? אומרים כך וכך גויים, כך וכך יהודים, ואף על פי שיש הרבה אומות ביניהם, לא מזכירים אותם לחוד אלא כוללים אותם יחד ומזכירים את ישראל לחוד.

פרשת השבוע

גדול על המעשה אשר עשה, הניח את קופסת הטבק ושוב לא נגע בה והדיר עצמו מן הריח, וכל הלילה נדה שנתו מעיניו בשל רגשי נחום ומוסר כליות.

למחרת בשבת בבקר ציוה הרב להכריז בעיר שידרוש בבית הכנסת הגדול אחרי קריאת התורה וכל בני העיר יתאספו לשם. כשסיימו קריאת התורה, עלה הרב על הבימה ובקול ספוג דמעות, סיפר לקהל כל אותו מעשה שהיה לו עם קופסת הטבק, והמשיך ואמר רבותי, גם מקודם ידעתי גם ידעתי מיעוט ערכי הדל, אך מתוך מכשול הטבק שקרה לי, נוכחתי כי חדל אישים הנני, שלא יכולתי למשול בעצמי ולשלוט על רצוני אפילו שעה קלה. רבותי במטותא מכם אם יש את נפשכם לחלק כבוד לארץ הקודש, אינני רשאי למנוע, אבל לי לשמי עיניכם הרואות כי אינני כדאי וראוי לכבוד.

הריני מבקש סליחה ומחילה, סיים מרן החיד"א מכל העובדים בבתי שני הגבירים ומבעלי הבתים, שהעותי בהם פנים להפריע מנוחתם. ולשם תשובת המשקל, הנני נודר בזה נדר גדול לאלקי ישראל, על דעת המקום ברוך הוא ועל דעת הקהל הקדוש הזה, שמהיום והלאה לא אוסיף לשאוף טבק כל עיקר מעתה ועד עולם, וה' הטוב יכפר בעדי. בשמעם את הדברים האלה געו כל העם בבכיה, אמרו מעולם לא נשמעה דרשה שתעורר להרהורי תשובה בכל הלבוות, כדרשה זו שדרש מרן החיד"א באותה השבת.

אם עולה קרבנו יקריב אותו לרצונו לפני ה' (א' - ג') איתא בשם המגיד הקדוש ממעוריתש זיע"א, "יקריב אותו לרצונו" - יקריב את רצונו לפני ה'.

מסופר על הגה"ק החיד"א זיע"א, שהיה רגיל להריח טבק, בכל עת ובכל זמן קופסת אבק הטבק לא זזה מידו כל היום וגם בלילה, היה ננער משנתו משעה לשעה, נוטל את ידיו ומריח מן הטבק וחוזר לישון. פעם בהיותו בדרך מסעיו כשד"ר שליח דרבנן מארץ הקודש בצרפת, שבת שבתו בביתו של אחד הגבירים, ולן אצל גביר שני כי כך היה המנהג, שהיו קונים בתרומה גדולה לטובת ארץ ישראל את הזכות שהשליח השד"ר יסעד או ילון אצל מישוהו, ושנים זכו בו, אותה שבת אחד לסעודה ואחד ללינה. הימים מות החורף היו, שלגים ורוחות עזים השתללו וסערו בחוץ. וכשניעור הרב כדרכו באמצע הלילה לשאוף טבק, חיפש ולא מצא את קופסתו. בתוך כך נזכר כי שכח והשאיר קופסתו במקום הסעודה בבית הגביר השני.

מיד התלבש בזריזות והלך למקום שסעד שם ודפק בשער. ירדו בני הבית לראות מי הדופק, ונתחלחלו חיל ורעדה בראותם כי מרן החיד"א בכבודו ובעצמו בא באמצע הלילה ובמזג אויר כזה. הרב הרגיעם באמרו שרק שכח משהו באולם הסעודה, נכנס ונטל את קופסת הטבק, ומיהר וחזר לבית מלונו. משהגיע לאכסניה שלו ושכב על משכבו, נתן לעצמו דין וחשבון, מה עשה, בשביל קופסת טבק העיר משנתם את בני ביתו של הגביר, ואף את משרתי הבית שבודאי היו עייפים ויגיעים מעבודתם במשך היום ומתוקה שנת העובר. מיד נתמלא כל לבו חרטה וצער

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 6:21 ת"א: 6:23 ר"ת: 7:01

פרשת ויקרא - זכור

זמני כניסת השבת
ירושלים: 5:08 ת"א: 5:23

עת רצון היא עבשיו וכל אדם מישראל יכול כעת להיושע

בכל נושא ועניין

היה זה בשנה אחת, כשתלמידי הבעש"ט הקדוש זיע"א, הסבו ביחד עם רבם לסעודת פורים שהתנהלה באווירה מרוממת ביותר. באמצע הסעודה נחה על פני הבעל שם טוב נהרה מיוחדת, "עת רצון היא עבשיו וכל אדם מישראל יכול כעת להיושע בכל נושא ועניין" אמר. התלמידים הנרגשים מיהרו להעלות איש איש את בקשותיו וצרכיו, האחד ביקש תוספת בהבנת התורה, השני יראת שמים אמיתית, שלישי לזכות בשידוכים הגונים לילדיו וכך הלאה, לכולם חלק הבעל שם טוב ברכות כבקשתם. פתאום ניגש אל הבעל שם טוב אחד החסידים ר' פייביש שמו, איש אמיד ומקובל בין הבריות, רבי, לחש בקול שבור, ברכני בבנים, האיש היה חשוך בנינים שנים ארוכות מאוד. עננת תוגה הופיעה על פניו הנוהרות של הבעל שם טוב, בקשה קשה מאוד ביקשת בני אמר. ר' פייביש לא הרפה, האם לא אמר הרבי כי עת רצון היא עתה? שאל בתחינה.

הבעל שם טוב הליט את פניו בכפות ידיו וכחלוף רגע פנה אל החסיד ואמר: בנינים אתה רוצה? ובכן יכול אתה לזכות בן, אולם עליך לדעת כי בתמורה לכך תיאלץ לאבד את כל ממונך ורכושך, ולחיות את שארית ימיך כעני מרוד, עיניו של ר' פייביש היו לחות מדמעות, אך הבעל שם טוב טרם סיים את דברו, יתר על כן קודם שייולד בןך תסתלק נשמתך מן העולם. ר' פייביש נתכווץ בתוך עצמו, אין כל טעם לחיי אם לא אזכה בןך ממשיך שיאמר אחריי קדיש, אמר. אבל גם בכך לא תמה שורת התנאים הקשים שהציב לפניו הבעל שם טוב, כשיגדל יסור מן הדרך ושמו הרע יינשא בפי כול. הפעם נראה היה כי ר' פייביש נכנע ועומד לסגת מבקשתו, הלחות בעיניו הפכה לפרץ של דמעות והוא נראה כאדם אבוד, ופתאום מתוך הבכי נודעק ושאל: "אך מה תהיה תחנתו האחרונה, האם בסופו של דבר ישוב בתשובה?" עיניו של הבעל שם טוב כאילו הפליגו למרחקים, כן, בסוף הדרך אחרי שנים של פריקת עול והתהוללות יחזור לצור מחצבתו. אם כן מסכים אנוכי בלב שלם, קרא ר' פייביש, וניכר היה בעליל כי הוא חש את משמעותה הכבדה של הסכמתו. הבעל שם טוב לא מיהר לחתום את העסקה, עליך להיוועץ קודם כל באשתך ורק לאחר מכן לתת לי את תשובתכם המשותפת אמר הצדיק.

זמן קצר ביותר אחרי שמסר ר' פייביש לרבו על הצטרפות זוג להסכמתו, פקדה אותו שורת אירועים שגרמה לו לאבד את כל רכושו וממונו, מרום מעמדו המבוסס הגיע עד מהרה לפת לחם, ובתוך זמן לא רב יכלה אשתו לבשר לו על השמחה שתהיה בזמן בקרוב. ר' פייביש שנכח בראשית מימושם של שני חלקי העסקה עם הבעל שם טוב שמח על זכיתו הקרובה בן זכר, יותר משנעצב על קצו הקרב ובא, ובוודאי יותר מאשר על אבדן רכושו. חודש ימים לפני שנולד בנו הלך פייביש לעולמו, בברית המילה קיבל הרך הנולד את שם אביו פייביש. פייביש היה ילד חינני ומוכשר מאוד, למרות העוני הקשה ששרר בביתו, מעולם לא התלונן ובכיתתו אף נחשב לתלמיד הטוב

ביותר, אמו שמרה עליו כעל בבת עיניה, בראותה את בנה גדל לתפארת קיוותה שאולי מות בעלה והעוני שנחתו עליה לצד מאמצי החינוך שהשקיעה בבנה, יסירו את התנאי השלישי שהתנה הבעל שם טוב שהיה מבחינתה החמור מבין כולם.

יום אחד שינה פייביש את מסלול חזרתו מן החדר לביתו, ופנה עם כמה מחבריו אל השוק העירוני, בפעם הראשונה נוכח בהמולה התוססת של השוק בשפע הסחורות הרב שהיה שם, ובסגנונות המקום, הוא הוקסם מכל אלה ונתקשה לעזוב את המקום. למחרת בגמר הלימודים שב פייביש על מסלול יום האתמול ועבר דרך השוק, הפעם נתן את לבו יותר לפרטים כשראה אנשים הממלאים בסליהם אוכל מכל טוב, נתמלא השתאות, הוא הכיר את המחסור שבביתו ולא ידע שיש גם מציאות אחרת, פתאום חש את קיבתו מפרפרת, הוא לא יכול היה לעמוד מול הפיתוי להושיט יד קטנה וליטול כעך אחד ויחיד מדוכן הכעכים, מאותו יום ואילך נעשה פייביש כבעל בית בשוק, בתום כל יום של לימודים נהג לבלות שעות ארוכות בהמולת השוק, ולנשום אל תוכו את הריחות החריפים והמראות הצבעוניים שנתערבו בו אלה באלה, סיפור הכעך הבודד החל להעתיק את עצמו פעם אחר פעם, ואף הלך ונשתכלל, פייביש פיתח שיטה ייחודית לסחוב מן הדוכנים דברי מאכל שאותם חמד, ולהיטמע בהמון האדם מבלי שאיש יבחין בו כלל. אמו האלמנה הבחינה מיד בשינוי שחל בו, ובעיקר בהיעדרויותיו הממושכות מן הבית, פעם היית בולע בתיאבון את כל מאכלי ומה קרה לך פתאום שאתה מותיר בצלחתך את מרבית האוכל? שאלה אותו פעם אחת, בתחילה התחמק פייביש ממתן תשובה ברורה, אולם באחד הימים התוודה לפני אמו על מעלליו.

השנים חלפו ופייביש שהיה בינתיים לנער, הפך את הגנבה ממעידה לדרך חיים, עד כדי כך הגיעו הדברים שרוכלי העיר החלו להזהר מפניו ולהשגיח על סחורתם בשבע עיניים בכל פעם שהופיע בשוק, כל העיר ידעה שפייביש גונב. באחד הימים התלוננו כמה מהרוכלים באוזני הבעל שם טוב, על הנער היתום הפוחז שמשוטט בעיר ואין מי שייסרו בשוט. הבעל שם טוב קרא לפייביש ואמר: היאה לך לשלוח יד בדברים שאינם שלך? מה אעשה ורעב אנוכי, השיב פייביש. וכי רעבונך שלך מצדיק את נטילת ממונם של אנשי עמל קשי יום המביאים את פרנסתם הדלה לבני ביתם? הקשה הבעל שם טוב.

מאותו יום החליט פייביש לשנות את דרכו, הרבי צודק, אין כל הצדקה והיגיון שאדם רעב אחד ייטול את לחמו של אדם רעב שני, הרהר בינו לבין עצמו. בלבו גמלה ההחלטה לשנות את יעדי גנבותיו, מעתה ואילך החל פייביש להתגנב דרך פרצות ובשעות לא מקובלות אל תוך חנויות ובתים של הסוחרים האמידים בעיר. לא חלף זמן רב ודבר הופעתו של הגנב המקצוען היה לשיחת העיר כולה, גם זהותו של הגנב לא הייתה בגדר סוד. שוב זימן אליו הבעל שם טוב את פייביש ושאל: האין בלבך רחמים על אמך האומללה? האיןך כואב את שמו הטוב של אביך נחו עדן, כלום חושב אתה שלעולם יניחו לך תושבי העיר לחמוס את כספם? הלוא ביום מן הימים יובא הדבר לידיעת השלטונות ואז רע ומר יהיה גורלך.

משל ונמשל

בנפש היהודי טבוע הרצון להשפיע איש על רעהו

אחד מגדולי ישראל הביא משל המדבר על מדת החסד הטבועה בנפש הישראלית והמשל הוא כדלהלן: מעשה במלך אחד שעשה סעודה גדולה בפלטרין הגדול שלו, והושיב בשני אולמות נפרדים, יהודים באולם אחד, וגויים באולם השני, ובכל סעודה העמיד לפני האורחים אותם מטעמים ואותם מעדנים ללא כל הבדל, אבל הבעיה שהיתה שם, שהמזלגות והכפות שניתנו לאורחים היו ארוכים כל כך, עד שמן הנמנע היה להביא באמצעותם את האוכל לפה, והיתה זו תחבולה מצד המלך כדי לראות מי יצליח לאכול במזלגות וכפות אלו, כעבור שעה יצא המלך לראות מה קרה, תחילה הוא נכנס לאולם של הגויים ומצא את כולם זבי דם והם מריבים ביניהם זה עם זה, בעוד שכל דברי המאכל עומדים על השולחן בלי שנגעו בהם, ובלי שיצליחו לאכול מהם אפילו משחו. משם פנה המלך לאולם של היהודים, הוא התפלל להיווכח שמטעמי ומעדני המלך נאכלו כולם, וכל היהודים יושבים ומזמרים ומשוחחים בדברי תורה. שאל אותם המלך כיצד זה הצלחתם לאכול בכלים הארוכים האלו? ענו ואמרו: אמנם כן קשה היה לכל אחד מאתנו להגיש בעצמו אל פיו מן האוכל באמצעות מזלג כה ארוך, ועל כן נמנינו וגמרנו בינינו שיעמוד כל אחד ויאכיל את חברו, וכך אמנם עשינו וסיימנו את הסעודה. כשהוא מלא התפעלות מחכמת היהודים חזר המלך לאולם של הגויים והכריז בפניהם: הנה תראו כמה טיפשים אתם וכמה חכמים היהודים, וסיפר להם כיצד מצאו היהודים עצה להתגבר על המכשול שהציב בפניהם.

וסיים אותו גדול אשר המשיל את המשל: גם המלך החכם טעה, מפני שהפתרון שמצאו היהודים אינו נעוץ בחכמתם, כי אם מדת החסד אשר טבועה בהם, היא שהכריעה את הכף והיא שהביאה אותם להחלטה שכל אחד יאכיל את חברו, בנפש היהודי טבוע הרצון להשפיע איש על רעהו, מה שאין כן הגויים שבעצם טבעם הם דואגים כל אחד רק לעצמו, ומצוקת הזולת אינה נוגעת ללבם, ולכן לא שייך היה שיעלה על דעתם הרעיון שכל אחד יאכיל בכף שלו את חברו, וכך איפוא מתוך כעסם התחילו לריב זה עם זה וגם פצעו את עצמם עד זוב דם.

(שאל אביך ויגדך)

גם הפעם נכנסו דבריו של הבעל שם טוב בלבו של פייביש, אך המסקנה שהסיק מהם הייתה שונה בתכלית מזו שלה התכוון הבעל שם טוב. הוא החליט שמקומו איננו עוד בעיר הולדתו ליד אמו, ובמקום שבו הכירו הכול את אביו המנוח פייביש ארו את מיטלטליו המעטים ועזב את מעוזיבו הוא שוטט מעיר לעיר ניוון ממשלוחי יד מודמנים וחי מהיד לפה, הייתה זו היה שאלה של זמן בלבד עד שהדבר יקרה, באחד הימים הצטרף פייביש לחבורת גנבים מגובשת שהגנבה הייתה לחם חוקה, עד מהרה נוכחו חבריו בכישורים יוצאי הדופן שהפגין הוא נטל על עצמו משימות קשות ומסוכנות שחבריו חששו מפניהן והצליח בכלן, במהירות רבה טיפס במעלות אומנות וגנבה והיה למנהיג החבורה. פייביש פיתח שיטות נועזות של שוד וגנבה, ואף הקים לו ולחבריו מקום סתר במעבה היער, את הסחורות ששדרו וגנבו הביאו לשם, ולאחר מכן היו מוכרים אותן ומשלשלים את הרווחים לכיסיהם. פייביש שהיה בינתיים לאיש בוגר שכח את אמו ואף הדחיק מתודעתו כל מחשבה על עברו ומוצאו הוא היה שקוע בבלמוס הגנבות עד מעל לצווארו.

לילה אחד התעורר פייביש שטוף זיעה, בחלומו ראה לפניו דמות יהודית טיפוסית, אני אביך פייביש ואתה בני יחידי, אמרה לו הדמות, הסכמתי להיפרד מן העולם בטרם תיוולד רק כדי שאזכה בך, הייתי מוכן לקבל על עצמי עוני וחרפת רעב ובלבד שיהיה מי שיאמר אחריי קדיש, גם עובדת סורך מדרך הישר הייתה ידועה לי, אולם דומני שהגיעה העת לשנות כיוון ולחזור בתשובה.

תחילה ניסה פייביש להתעלם מן החלום ולחזור לשנתו, אלא שהחלום שב על עצמו פעם ועוד פעם, בפעם האחרונה שנגלה אליו אביו, ביקש ממנו הבן עצה כיצד להיחלץ מחבורת הגנבים שכעת היה חלק בלתי נפרד ממנה? כי אם היה קם ועוזב אותה ללא כל סיבה, היה מסכן בכך את נפשו. יעץ לו אביו בחלום: שלח אותם למשימה קשה ומסוכנת לברם, ואתה תתחמק ממנה בתואנה כלשהי, מכיוון שאתה לא תהיה לצדם סביר להניח כי הם ייתפטו וייכלאו, וכך תוכל לחמוק מכאן ולשוב הביתה.

איש לא זכר את פייביש ואיש לא הכירו, בשעה שנכנס ובא בשערי מעוזיבו, אבל כשדרכו רגליו על מפתן ביתו של הבעל שם טוב זיהה אותו מיד, ידוע ידעתי כי תשוב בחזרה אמר לו בחיוך מלטף. פייביש נותר בבית הבעל שם טוב כשנה ומילא אחר כל הוראותיו לתיקון חטאיו הרבים. בסוף השנה הודיע לו הבעל שם טוב, כי תשובתו נתקבלה ומכאן ואילך הרי הוא כברייה חדשה, אמו של פייביש כבר לא זכתה לראותו בחייה צועד בדרכו החדשה, אבל היה מי שיאמר אחריה ואחרי בעלה ר' פייביש קדיש.

צ'ין אדם לחברו

לאהוב גם רשע גמור

אמר הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זיע"א, כדי לאהוב רשע שאינו גמור, די להיות צדיק שאינו גמור, אולם כדי לאהוב רשע גמור, צריך להיות צדיק גמור.

לשמח יהודי

מסופר על הרה"ק החוון איש זיע"א שפעם ראה יהודי גלמוד ועצוב יושב על אחד הספסלים באחד מרחובות בני ברק. הוא ניגש אליו ושאל אותו מדוע הוא עצוב ומדוכא? ענה היהודי, שהוא איבד את כל משפחתו בשואה, ואין לו על מה לשמוח. שאל אותו החוון"א, אם הוא ירקוד לפני האם זה ישמח אותו. היהודי נהנה מהרעיון וענה בחיוב. החוון"א נעמד ברחוב והתחיל לרקוד עם מקלו לפני היהודי המסכן הזה ובכך הצליח לעלות חיוך על פניו המיוסרות של יהודי.

לא ישן כל הלילה בשביל

יהודי אחר

מסופר על הרה"ק רבי יצחק מאיר מגור בעל חידושי הרי"ם זיע"א, שכנכנס פעם לבית מדרשו סמוך לעלות השחר, מצא שם אחד מחסידיו המובהקים כשהוא יושב ומעיין בספר. התבונן הרבי בפני החסיד ובעיניו האדומות והכיר בו שלא ישן כל אותו הלילה. שאל הצדיק את חסידו למה לא ישנת כל הלילה? הלא התורה ציוותה עלינו 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם'. השיב החסיד בביישנות, שהרבי לא יחשוד בי שמחמת שקדנות יתרה נשארתי

כל שעות הלילה בבית המדרש, אלא נמצא כאן יהודי אחד הישן על גבי הספסל, ושולי גלימתי נתקפלו תחת ראשו, חששתי איפוא למשוך את גלימתי מתחתיו שזא אעיר אותו ומשנתו, ומשום כך נשארתי על מקומי במשך כל הלילה.

יהודי של הקב"ה

השעה מאוחרת כבר אחרי חצות, הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א יושב בחדרו שקוע בלימודיו ואור קלוש של מנורה רעועה האיר את הספר שלפניו. לפתע נשמעו דפיקות בדלת, איכר שיכור כלוט עומד בחוץ ונוקש על הדלת ואומר: קר לי ובמטה חמה חשקה נפשי, היאך מעיז השיכור? מה לו ולבית? הרהר הצדיק. אחרי רגע חשב לעצמו, למעשה מה לו לזה בעולמו של הקב"ה? ואם הבורא מתרצה לו מדוע אסרב אני? קם ופתח את הדלת והציע לו מיטה.

שלא לגרום צער לאלמנה

אחד מתלמידי הרה"ק רבי יהושע לייב דיסקין הגאון מבריסק זיע"א, חזקה היתה בידו לשמור מידי שנה בשנה את החטים של המהרי"ל לשם אפיית המצות, ורבי יהושע לייב היה סומך על נאמנותו. כשנפטר אותו תלמיד, וקרובי המהרי"ל אמרו להוציא את החיטה המשומרת ולהעבירה למקום אחר. הדבר נודע למהרי"ל ועיכב בעדם, שלא לגרום צער לאלמנה ושלא להוסיף עי"ז יגון על יגונה ח"ו.

תילולא דצדקיא

שבת קודש ט' אדר

הרה"ק רבי יוסף יואל היילפרין אב"ד סטעפין (תלמיד הבעש"ט - ב"ר יעקב אהרן) הרה"ק רבי שמואל שמעלקא קליין אב"ד סעליש (צרוור החיים - תרל"ה) יום ראשון י' אדר הרה"ק רבי יוסף ברוך מניישטאט ב"ר קלונימוס קלמן הלוי מקראקא (הגוטער יוד - תרכ"ז) יום שני י"א אדר הרה"ק רבי חיים יוסף דוד אוולאי ב"ר יצחק זרחיה (חיד"א - תקס"ו) הרה"ק רבי אברהם מסאכטשוב ב"ר זאב נחום (אבני נור - תקפ"ג) יום שלישי י"ב אדר הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר יצחק אייזיק מוידויטשוב הרה"ק רבי שלמה מסאסוב ב"ר חנוך הענין מאלעסק (תרע"ט) הרה"ק רבי אהרן הורוויץ אב"ד בייטש ב"ר מאיר מדויקוב (תרפ"ז) יום רביעי י"ג אדר רבינו יהודה ב"ר שמואל החסיד (ספר חסידים - ד"א תתקע"ה) הרה"ק רבי בצלאל מרגליות אב"ד אוסטראה ב"ר מאיר (בעל מאיר נתיבים - תקפ"א) הגאון רבי משה פיינשטיין ב"ר דוד (תשמ"ו) יום חמישי י"ד אדר הרה"ק רבי שלום יוסף משיקוב ב"ר דוד (תר"פ) הרה"ק רבי משה מרדכי ב"ר חיים ישראל מפילוב (תרפ"ט) יום שישי ט"ו אדר הרה"ק רבי אברהם אבלי אב"ד קאליש ב"ר חיים הלוי (מג"א - תמ"ג) הרה"ק רבי זאב וואלף מויטומיר (אור המאיר - תק"ס) הרה"ק רבי יוסף מפיטסבורג ב"ר ישכר בער (תשכ"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הבן רבינוביץ שליט"א מח"ס "גם אני אודר" רפורים יוסף הדר"ס על המערים.

לעבור בפני המתפלל (ה')

א) יש לחנוך הקטנים שלא ישבו ויעברו לפני המתפלל. (ספר ד' אמות של תפילה, סימן א', הלכה י"ג) ב) חולה המתפלל בישיבה או בשכיבה, אסור לישב או לעבור בתוך ד' אמותיו. (קצות השלחן, סימן כ', ס"ק כ"שו. תורת חיים, [סופר] או"ח סימן ק"ב, ס"ק א'; ספר ד' אמות של תפילה, סימן ב' הלכה ט', שאלת רב, עמוד קצ"ח, פרק ו', סעיף ב') ג) אם המקומות קבועים לכל אחד שקנאושים בכסף, ובא אחד ונעמד להתפלל ליד מקומו הקבוע, יש להזמיר ולקום, אבל אם עוסק בתורה, לא יחמיר לקום, וכל שכן רב שיושב עם תלמידים ולומדים, ובאו עשרה המתפללים, שאין צריך לעמוד, ואפילו ממידת חסידות אינו צריך לעמוד. (משנה ברורה סימן ק"ב, ס"ק י"ג)

בחסות "דודי קאר"

הסוכן החרדי שלך להשכרת רכב
מכל החברות 052-7655-222

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-714471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לכות

כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר שליט"א
וכל הנילווים אליו
לאוישו"ט בשלימות הבריות

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרִשְׁת וַיִּקְרָא - מַעֲלַת הַשְּׂמֵחָה

"וְסַמְךָ יָדוֹ עַל רֹאשׁ קִרְבָּנוּ... וְזָרְקוּ בְּנֵי אֶהָרָן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סְבִיב" (ויקרא ג, ב)

את האדם למקומות נמוכים ושפלים מאין כמותם. אין צורך כבר להחטיא את אותו אדם כי העצבות תדאג לזה..

לכן האדם בא לבית המקדש לאחר שחטא ומתוודה בכל ליבו. באותה שעה הוא מתנקה מן החטא ומן היגון האופף אותו בכוח שירת הלויים, ואכילת הבשר שמשמח כדברי רבותינו: "אין שמחה אלא בבשר ויין". רוח חדשה מתעוררת בקרבו לשוב לעבודת ה' במרץ, בחיוניות ובשמחה.

המקובל האלוקי, ר' חיים ויטאל זיע"א (תלמידו של המקובל רבינו האריז"ל זיע"א) כתב: "העצבות גורמת: מניעת העבודה וקיום המצוות, וביטול עסק התורה, וכוונת התפילה, ומבטלת מחשבה טובה לעבוד את ה' והיא שער התחלת גירוי הסתת היצר הרע אפילו אם הוא צדיק, גם גורמת סילוק רוח הקודש מעליו".

מעתה כל אחד מאיתנו יבין שהקורבנות באו להזכיר לנו לעבוד את בורא העולם בשמחה, למרות כל הקשיים וטרדות הזמן. **אדרבה אם מתעלה האדם מעל יסוריו וטרדותיו ועובד את בוראו בשמחה, הקב"ה מסיר מעליו את הקשיים ונותן לו נחת בעולמו!**

בברכת שבת שלום

הרב אליהו חיים פנחס שליט"א
חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

אנחנו קוראים בפרשה על הקורבנות. מה הוא ענין הקורבן? רבותינו מסבירים ש'קורבן' לשון קירבה לה'. כלומר, בכוח פעולת הקרבת הקורבן אנחנו עושים מעשה רם ונישא בכמה מישורים. ניגע באחד מהם:

כאשר אדם עבר עבירה חלילה, הוא היה צריך להביא קורבן לבית המקדש. עם הקורבן, האיש היה עושה תשובה ומתחרט מעומק ליבו על מה שחטא לפני ה'.

לאחר שסמך ידיו על ראש הקרבן, האיש היה מתוודה על חטאו, הכהנים היו מקריבים את הקורבן והלויים היו מנגנים. לאחר מכן האיש היה אוכל את חלקי הקורבן שלו, בירושלים.

מובא שהטעם לענין זה הוא גם כדי להחיות את נפשו של החוטא, שהרי כל מי שחוטא הוא מרגיש הרגשת החמצה, צער ויגון על שנכשל ונפל בחטא, ולא קיים את דברי מלך העולם.

בחסידות אומרים שיצר הרע לא רוצה את החטא, שהרי על החטא יש לנו טענה כביכול ביום הדין, שכן "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא", וכן: "אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות". הוא היה שוטה בזמן העבירה.

בנוסף האדם יכול לחזור בתשובה שלימה. אם יעשה זאת מאהבת הבורא, הרי שהעבירה תחשב לו לזכות! אם חזר בתשובה מיראה, דרגת החומרה של העבירה תרד.

יצר הרע רוצה את העצבות שנמשכת על האדם מכוח העבירה! הוא יודע שהעצבות כבר תגרור

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.ש. כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאנט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרז' בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים מאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שילוט נעמה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- רפואה שלמה ובריאות איתנה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר

לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

הצלחת דביר בן נלי רחל
זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
הצלחת ולרפואת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב והצלחת יוסף ליאור בן דליה אפרת וב"ב
לע"נ הצדיק ר' חיים אבישלום כהן פרחיה בן בלנקה זצ"ל

שנת אמת

ע"י	כנסת אמת	צאת אמת	יבין תם
י"ט	17:09	18:22	19:03
ת"א	17:27	18:19	19:00
מ"ט	17:27	18:20	19:01
כ"ב	17:28	18:21	19:02

שואל ומשיב בהלכה – פורים

באלו מצוות אנחנו חייבים בפורים?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

בליל י"ד – בין הגברים ובין הנשים כולם חייבים במקרא מגילה. בלילה מברכים שלוש ברכות: על מקרא מגילה, שעשה ניסים וברכת שהחיינו. יכונו בברכת שהחיינו גם על מצוות מתנות לאביונים. אישה שמטפלת בילדים או חולה ל"ע, בעלה חייב לדאוג לכך, שתשמע את המגילה ממנו, אם הוא בקי בקריאת המגילה. בכל מקרה, ראוי ונכון לרב המקום לדאוג לכך, שלאחר קריאת המגילה לגברים תהיה קריאה נפרדת לנשים.

ביום י"ד – בין הגברים ובין הנשים חייבים שוב במקרא מגילה. הספרדים מברכים רק על מקרא מגילה ושעשה ניסים ולא מברכים ברכת שהחיינו. האשכנזים מברכים את כל שלושת הברכות. לאחר מכן, הבעל יתן לחברו או לשכנו **משלוח מנות** – וכן האישה חייבת במשלוח מנות לחברתה. מעיקר הדין, די במשלוח אחד, שיש בו שני מיני מאכל. אולם, כל המרבה, הרי זה משובח. מעיקר הדין, יכול לצאת ידי חובת משלוח מנות בשני בקבוקי שתיה, המחמיר – תבוא עליו ברכה. אדם ששלח בגדים, ספרים, טבק או כסף – דברים אלו אינם נחשבים כמנות. אפילו אם הוא או אשתו אבלים תוך שנה או שלושים או שבעה, חייבים במשלוח מנות.

יש אומרים, כי טעם המצווה הוא הגברת הַרְעוּת בין איש לאחיו (ר' שלמה אלקבץ בפירושו על מגילת אסתר). יש הדורשים את המילים: "משלוח מנות איש לרעהו" – רעהו ולא חברו, דהיינו, מי שהוא רע עימך, לו צריך לתת את משלוח המנות. יש האומרים, כי הטעם הוא כדי לסייע לעניים, המתביישים לבקש צדקה, כך שיוכלו לקיים את סעודת פורים בלי להתבייש – וכן ירגישו חלק מן הכלל ביום החג (תרומת הדשן סימן קי"א).

צריך לתת **מתנות לאביונים** לשני אביונים. שיעור מתנה שנותן לאביון הוא כדי סעודה, שיכול לקנות לעצמו (כגון: פיתה פלאפל ושתייה, כ-20 ₪ לכל אביון). אחד עברו ואחד עבור אשתו ועבור כל אחד מבניו, שמלאו לו י"ג שנים. צריך לתת את הכסף ביום הפורים לעני או לתת לגבאי צדקה שאוסף עבורם ויזכה להם באותו היום.

יש לערוך **סעודת פורים**. לכתחילה, יעשה את הסעודה עם לחם ובברכת המזון יזכיר 'על הניסים'. אם שכח – לא חוזר. גם האישה צריכה להשתתף בסעודה זו. יש גם מצווה לשתות יין ולהתבסם (מכיוון שכל הנס היה על ידי יין- ושתי נטרדה במשתה היין ואסתר נבחרה למלכה במקומה, וכן עניין מפלתו של המן היה על ידי היין). מכל מקום, אם מחמת שכרותו עלול לבוא לידי קלות ראש, או זלזול ולו במצווה אחת, מוטב שלא ישתכר.

מקומות שמוקפים חומה מימות יהושע בן-נון: אותן הלכות רק שמקיימן ב-ט"ו אדר!

רגישות לזולת

רבי ישראל גרוסמן זצ"ל פגש באחרית ימיו את הרה"ק הישועות משה זיע"א. הרב סיפר לו את אשר אירע לו בימי נערותו במחיצת זקנו, הרה"ק רבי זאב מרחמסטריווקא זיע"א. "הרה"ק רבי אלימלך שפירא מגרודז'יסק זיע"א בשכנותנו גר. ביום הפורים, רבי אלימלך ביקש שאהיה שליח שלו להעביר משלוח מנות לידי הרה"ק רבי זאב מרחמסטריווקא, שהיה זקן אדמו"רי בית צ'רנוביל.

הייתי נער לפני בר מצווה. שמחתי על ההזדמנות להיכנס למעון קודשו, ולהתברך מפיו ביום הפורים המסוגל. בגיל וברעדה פסעתי אל ביתו, כשאני חוכך בדעתי כיצד אבקש את ברכתו. כשנכנסתי, ראיתי את הרבי יושב ועל שולחנו ערמות של מטבעות. הנחתי את משלוח המנות לפניו, והרבי הושיט לי מטבע כדמי פורים'.

מרב התרגשות ופחד, לא הרהבתי עוז לתנות את בקשתי לפניו, ומיהרתי לצאת מחדרו. כשירדתי במדרגות הבית, הצטערתי מאוד שלא ביקשתי ברכה. חשתי החמצה על ההזדמנות שלא ניצלתי. שקלתי לשוב ולבקש ברכה, אבל אני מטבעי ביישן, ולא היה לי אומץ לחזור לרב.

תוך כדי שעמדתי ברחוב, שמעתי את קולו של הגבאי: "ילד, הרבי קורא לך". חזרתי במהירות לבית הרבי. הוא פנה אלי בפנים מאירות ושאל: "בני! יקרי, במה אני אברך אותך?" – "הרבי יברך אותי שאזכה להיות תלמיד חכם", השבתי מיד. הרבי בירך, "ה' יתברך יעזור שתגדל ותהיה תלמיד חכם גדול". רבי ישראל רצה לספר על המופת ברוח קודשו של הרבי, שתפס את מחשבתו שרצונו לקבל ברכה. אולם הרבי 'הישועות משה' הפטיר כנגדו ואמר, "המופת הוא שברכתו של זקני מאותו פורים, התקיימה במלואה". (מעובד מתוך 'לב ישראל')

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משיגחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חייב במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג גון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הרב יצחק בן וואליד זצ"ל

המקובל הרב יצחק בן וואליד זצ"ל- נולד בשנת ה'תקל"ז (1777) בעיר טיטואן שבמרוקו. נקרא על שם סבו ר' יצחק. משחר טל ילדותו נכרו בו סימני טהרה וקדושה. הצטיין בכישרונות נעלים. ניחן בכוח תפיסה, העמקה והבנה. עוד לפני שהגיע לגיל 13 ספג בקרבו תורה ודרך ארץ. כל ימי נעוריו היו קודש לעבודת בוראו וליראה. שקדן בתורה.

התייתם מאביו בעודו צעיר לימים. עוד כשהיה נער גילה בקיאות בשקלא וטריא ובהיות אביו ורבא. כשהיה כבן 17 היה בקי בש"ס ובפוסקים. בנוסף לגדולתו בתורת הנגלה, היה גדול בתורת הקבלה. לילה לא מש מאהלה של תורה, ויחד עם שקידתו הגדולה הרבה בתעניות וסיגופים. מיום ליום היה מוסיף קדושה על קדושתו וטהרה על טהרתו.

לאחר פטירתו של הראב"ד, ר' משה הלוי, יהודי העיר טיטואן ביקשו שיכהן כרבם. אולם רבינו סירב ברוב ענוותנותו, למרות העובדה כי משפחתו שמנתה 13 נפשות חיה חיי דלות והסתפקה במועט. מכיוון שאנשי הקהילה לא הירפו מבקשתם, עזב את העיר ועבר לגיברלטר. אנשי עירו שלחו אחריו שליחים על מנת להחזירו לטיטואן. לאחר שהראו לו בחלום כי עליו לשבת בראש, הסכים לכך. על כתב המינוי שקיבל רבינו היו חתומים כשישים חתימות של גדולי הדור ורבינו טיטואן. רבינו כיהן כרב העיר במשך 40 שנה.

שימש גם כראש ישיבת 'מדרש שלמה'. נעים הליכות ואוהב אדם ונענה לכל בקשה ושאלה בנושא הלכה. מנהיג בעל שיעור קומה ודאג ללא לאות לבני קהילתו ולעניים יתומים ואלמנות בפרט. בעל מופת. רבים פנו אליו ונושעו. אהבה עזה היתה לר' יצחק לשלוחי דרחמנא, אשר באו מארץ הקודש לאסוף

תרומות. כשהיה נודע לו על בואם, היה מחכה להם ליד שערי עירו, מחבקם ומנשקם, ולא מנע כל מאמץ לספק להם כל צרכם. עזב את כבודו ותפארתו ועלה להתיישב בעיה"ק ירושלים ת"ו. לאחר שלושים יום חזר אל עירו ואל מקומו. כונה ע"י גדולי הרבנים בתארים יוצאי דופן: 'סבא דמשפטים', 'נר המערבי', 'איש אלוקים קדוש', 'משיירי כנסת הגדולה', 'הרב המופלא שבסנהדרין', 'מופת הרב הגדול', 'מופת הדור'. ציווה שכאשר ילוו את מיטתו לא יקראו לו בתארים אלא רק בשם 'רב ודיין'. את בניו ציווה שימשיכו במעשי צדקה וחסד. ביקש שיכריזו כי הוא מבקש מחילה אם פגע במישהו. נפטר עם כניסת שבת קודש ב-ט' אדר ה'תר"ל (1870). חי כ-93 שנים. ציונו בטיטואן.

אביו: החכם ר' שם טוב. **נשותיו:** בת רבנים (נישא בגיל 18 ונפטרה בגיל צעיר), מרת שמחה (בת החסיד ר' וידאל ביבאס- זיווג שני). **מרבותיו:** הגאונים ר' מנחם נהון, ר' משה הלוי. **מתלמידיו:** ר' ישעיה בן נאים. **ילדיו:** ר' שם טוב (מזיווג ראשון). שש בנות וארבעה בנים (מזיווג שני) ביניהם: ר' וידאל, ר' יוסף, ר' שלמה, ר' יעקב. **מספריו:** **יואמר יצחק- שו"ת.**

בשנת ה'תרצ"ו (1936) פרצה מלחמת האזרחים של ספרד על ידי הלאומנים שמרדו ברפובליקנים שתמכו בממשלה החוקית הספרדית. המלחמה נמשכה במשך שלוש שנים. נוצרה שבנה היחיד נלקח למלחמה בחזית. במשך תקופה ארוכה לא שמעה ממנו ולא ידעה מה עלה בגורלו. **מרב צער הייתה הולכת ברחובות וצועקת ובוכה על בנה.**

יהודיה אחת ראתה אותה ושאלה אותה: "מה קרה לך? למה את צועקת ובוכה?". האישה סיפרה לה על בנה היחיד, שנלקח למלחמה והיא חוששת מאוד לגורלו, מכיוון שלא שמעה עליו דבר. היהודיה אמרה לה שאם היא רוצה לשמוע ולקבל בשורות טובות, עליה להביא שמן לבית-הכנסת על שם רבינו. שם ידליקו נר תמיד עם השמן הזה לעילוי נשמת רבינו. היא סיפרה על הצדיק ניסים ונפלאות שהתרחשו בזכותו. הנוצריה **מיהרה להביא שמן לבית-הכנסת. הפלא הגדול היה כי לאחר יומיים בלבד בנה הגיע לביתה כשהוא בריא ושלם.** כשראתה זאת התחילה לצעוק בקול רם: "אין כמו האלוקים של היהודים ואין כמו הרבנים הצדיקים של היהודים".

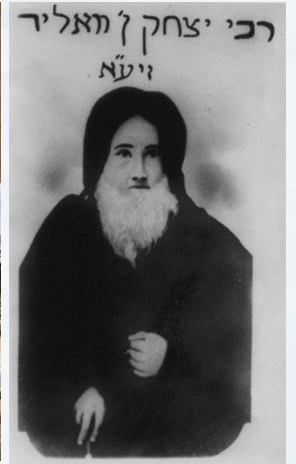
במסגרת תפקידו כרבם של היהודים, הוענקה לרבינו הזכות להשתמש בשירותיהם של הגויים, כאשר יהודי מסרב לשמוע בקולו. פעם אחת רבינו שלח שליח לשר לעצור יהודי שסירב להגיע לבית-הדין. השר שלח שליח לאותו יהודי כדי להביא אותו לבית-הסוהר, ולאחר מכן לתאם עם הרב את מועד העברת היהודי לידי הרב. כאשר הגיע השליח לעצור את היהודי, אותו יהודי שילם שוחד רב לשליח וביקש שיעביר אותו לשר כדי שהוא יעלים עין.

כאשר נודע לרבינו על כך, הצדיק הרים את ידיו לשמיים ואמר: "ריבונו של עולם, עשה למען שמך וידעו כי אתה השולט בעולם". כך ביקש מאת בורא עולם שיעזור לו. מטרתו היחידה של הצדיק היא להאדיר את שמו יתברך לעד ולעולמי עולמים. יהודי זה סירב להגיע לבית-הדין ורבינו חשש שכאשר יהודים נוספים ישמעו על כך, יגרם חילול שם שמיים, וכן ייתכן שעוד יהודים ינהגו כמוהו ויתחמקו מדין תורתנו הקדושה.

בחצי לילה, השר הלך בכבודו ובעצמו לביתו של אותו היהודי וציווה לאותם אנשים אשר היו איתו לאסור את היהודי בבית-הסוהר. למחרת השכם בבוקר השר הגיע לרבינו וביקש ממנו מחילה על כך. בנוסף הביא את הכסף, שקיבל מאותו היהודי, ואמר לרב שיעשה בו כרצונו. הצדיק סירב לקבל את הכסף ואמר לשר שהוא יכול לשמור את זה לעצמו ורק ביקש ממנו, שיחזק את הכוח של הרבנים.

השר אמר לו בתגובה: "וכי אתה צריך לומר לי זאת? הרי **בלילה שלחת אלי פמליה של אנשים חזקים, שהגיעו לביתי וביקשו להרוג אותי, על כך שלקחתי שוחד ולא שמעתי בקולך!**". הצדיק אמר לו שלא שלח אדם, אלא בורא עולם הוא ששלח את אותם מלאכים בדמות אנשים והשר הבטיח לו שכל מה שביקש- יקיים.

הגאון האלוקי ר' רפאל אנקווה זצ"ל (הרב הראשי של מרוקו), כשהיה שומע את שמו של רבינו, היה עומד מלוא קומתו.

מעשה חסד ושָׁכָרוּ

לעצמי: 'העובדה, שאני לומד תורה אינה באה מכוחי ומכשרוני, אלא מפני שהקב"ה הוא מלמד אותי!'

עתה, כאשר באת ללמוד בחברותא את מסכת קידושין שאינה קלה ללימוד, במיוחד למי שאינו רגיל בכך, אמרתי לעצמי - 'יש לי כעת הזדמנות לקיים מצוות 'והלכת בדרכיו' בהידור רב".

ר' יצחק שמח בחברותא החדשה. ר' ישראל חיים אמר לו: "אני כאן כל היום. האחריות על הלימוד היא שלך. כשתגיע לכאן, נלמד". כך היה. ר' ישראל חיים שעסק בלימוד חושן משפט והתכוון למבחנים שיכשירו אותו להיות דיין, התפנה מהלימודים החשובים, סגר את השו"ע והקדיש מזמנו היקר לר' יצחק.

ביום כ"ו כסליו, יום שני של חנוכה, התנוצץ בעולם אור חדש. אורה של מסכת קידושין. חברותא שכולה חסד ונתינה. חברותא שכולה מסירות נפש והתמדה.

ר' יצחק הגיע ללמוד מדי יום ביומו, כפי שהתאפשר. פעם רבע שעה, חצי שעה ולפעמים גם שעתיים. הם התקדמו בלימוד. כאשר הגיעו לדף מ', למדו את דברי הגמרא: 'גדול תלמוד שמביא לידי מעשה', הגיעה הישועה. ר' יצחק התארס. תוך כדי הלימוד בפרק האיש מקדש, הוא קיים זאת הלכה למעשה.

ב-כ"ד באדר א' ה'תשע"ט ר' יצחק הקים את ביתו בשעה טובה ומוצלחת. ביום שמחת ליבו לפני החופה, החתן בירך מעומק הלב את החברותא היקר ר' ישראל חיים בן שרה ואמר: "כשם שזכית לקיים מצוות גמילות חסדים איתי שעות רבות, ובזכותך הבנים שלי מקבלים אמא חדשה, כך תזכה להתברך בבנים צדיקים!".

הברכה לא היתה מובנת מאליה. לר' ישראל חיים היה בן יחיד בן עשר. בעקבות בעיה מסוימת הרופאים אמרו כי הוא לא יזכה לעוד ילדים. מאז חלפו שנים.

ב-כ"ו כסליו ה'תש"פ, שנה בדיוק לאחר שהתחילו בלימוד בחברותא, ר' יצחק הגיע לכולל, וגילה שהכיסא של החברותא ריק - בפעם הראשונה מזה שנה.

לאחר מספר דקות ר' ישראל חיים התקשר אליו בהתרגשות: **"אתה הראשון שאני מתקשר אליו. הברכה שלך התקיימה! נולד לנו בן זכר במזל טוב!"**

הילד בן האחת עשרה כבר לא בן יחיד למרות חוות דעת הרופאים! בזכות גמילות חסדים וברכה מעומק הלב של החתן! ר' יצחק סיפר לחברי הכולל: "רבותי, האם אתם זוכרים מה היה לפני שנה? באותו יום שאלתי אם מישהו מכם מסכים ללמוד איתי את מסכת קידושין. כולם סירבו מסיבות מוצדקות. רק אחד הסכים - ר' ישראל חיים".

"במשך כל השנה חשבתי שהוא עושה איתי חסד, היום לכבוד נר שני של חנוכה נולד לו בן שני". כאשר אבי הבן הגיע למחרת לכולל, השירה עלתה עד לשמיים. "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם!"

(מעובד מתוך 'השגחה פרטית')

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרוזי זצ"ל ולי יחיא בן יוסף ז"ל פואד אברהם בן רג'ינה ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקוב דב"ל ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה אברהם בן יונה ז"ל מרים בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן יצחק ז"ל יצחק בן רחל ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בן פרחת ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל אביבה לוישי ע"ה אלון בן סעדה ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה אילנה (מחזקה) בת שרה ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה

ר' יצחק מגדל את שני ילדיו לבדו כבר שש שנים. יום אחר יום, כאלפיים ימים ויליות! בכל יום הוא שופך תחינות מקירות ליבו: "ריבוננו של עולם! קשה לי! אנא ה' הושיעה נא!". הילדים כבר בני תשע ואחת עשרה. העול נעשה כבד יותר ויותר. הבדידות מעיקה וצורבת. עבר כבר כל כך הרבה זמן מאז שנפתח פרק ב' במסע השידוכים שלו, והוא עדיין לא נושע.

בחודש כסליו ה'תשע"ט הוא נזכר בשדכן שעובד באחד המוסדות שסמוכים לביתו. הוא ניגש אליו ומסר לו את הפרטים שלו. השדכן שאל אותו: "ברכה ממרן הרב קניבסקי כבר קיבלת?!" - "הלוואי", ענה, "קשה להיכנס אליו. וזה כ"כ מסובך לקום ולנסוע עם הילדים בבית, והפרנסה שעלי להביא הביתה".

"זאת לא בעיה", השדכן ענה, "לפני מספר שנים אבי חלה והיה בסכנת חיים. שלחנו פקס לבית הרב וקיבלנו בטלפון הוראות מדויקות מה לעשות. פעלנו כדברי הרב וב"ה אבי הבריא והוא חי מאז כבר כמה שנים. עשה גם אתה כך".

ר' יצחק התיישב ליד השולחן, גולל את מסכת יסוריו על דף, ביקש ברכה וחתם - יצחק בן מרים והוסיף מספר טלפון. השדכן שלח את הפקס ליעדו. "עשינו את ההשתדלות הנכונה. ה' הטוב ישלח עזרך מקודש".

כעבור שבוע התקשרו מבית הרב: "הרב אמר שתלמד מסכת קידושין עם חברותא והכל יהיה בסדר. ברכה והצלחה". עכשיו נשאר לו רק למצוא חברותא. הוא נכנס לכולל שסמוך למקום עבודתו, ואז גילה כי משימה זו אינה קלה כפי שחשב.

הוא ניגש לאברך הראשון שראה ושאל: "רוצה ללמוד איתי מסכת קידושין?". האברך ענה לו: "מצטער, יש לי תוכנית לימודים אחרת". השני התנצל: "אם היה מדובר בשני דפים, בשמחה הייתי לומד איתך, אבל אני לא יכול להתחייב למסכת של שמונים ואחת דפים".

ר' יצחק פנה לכל אחד מארבעים אברכי הכולל. איש מהם לא נענה לבקשתו. הם מכירים אותו לא מהיום. מדי פעם הגיע לכולל כדי ללמוד, אבל אף אחד מהם לא היה מסוגל להתחייב ללימוד של מסכת שלמה בנוסף לסדר יומם העמוס.

הוא התיישב בצד, פתח את ספר התהילים והתפלל מעומק ליבו בדמעות: "רבש"ע, אני רוצה ללמוד קידושין עם חברותא! אנא ה', זכני נא בזאת!". תפילתו האישית נלחשה בלהט.

אחד מאברכי הכולל, ר' ישראל חיים, שמע את התפילה שיצאה מלב מיוסר. הוא שמע את הרצון העז ולא יכול להישאר אדיש. ר' ישראל שאל: "מה בדיוק אמר הרב?". "ביקשתי ברכה. הרב אמר שאלמד מסכת קידושין עם חברותא והכל יהיה בסדר".

"אני מוכן ומזומן להיות צינור הברכה של הרב", ענה ר' ישראל חיים בשמחה, "בהשגחה יום קודם לכן למדתי את הגמרא (שבת קלג): 'מה הוא חנון ורחום, אף אתה היה חנון ורחום'. מצווה לדבוק במידותיו של הקב"ה וללכת בדרכיו. למחרת, כשבירכתי את ברכת התורה אמרתי - 'המלמד תורה לעמו ישראל', חשבתי

לע"נ

תנצב"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשוני בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זידי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרהר ע"ה אברהם בן טובה ז"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל שמואל בן ברקוב ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סליקה בת עישה ע"ה סליח בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל עפאת בת השמט ע"ה

גליזון
באר
הקדשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

ויקרא - פורים

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1660 45th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2022

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת ויקרא

- ב..... למעלה מן הכליות היועצות - אמונה תמימה בלא חשבונות רבים
ה..... בכל קראנו אליו - להודיעך כוחה של תפילה.....
ה..... יקריב אותו לרצונו - עיקר הקרבנות בזביחת הרצונות והתאוות.....
יא..... מלא קומצא - חשיבות אפילו ל'משהו'.....

שבת זכור

- יד..... שבת זכור - סגולת שבת זו ובפרט לזש"ק.....
יד..... תמחה את זכר עמלק - בעשיית גדרים וסייגים.....
יז..... ויזנב - קליפת עמלק להביא לידי ייאוש רח"ל.....

פורים

- נ..... אשר קרך - הכל בהשגחה ואין 'מקרה' בעולם.....
נב..... מגילת אסתר - לגלות הנהגת ה' מתחת ההסתר.....
נה..... בדבר המלך - נפלאות השגחה פרטית במעשה המגילה.....
נו..... ונהפוך הוא - מתוך הצרה המציא פדות ורווחה.....
נו..... כי אין לה - קרוב ה' לנשברי לב.....
נח..... קריאה של חיבה - עבודת ה'הכנה' לקראת פורים.....
ל..... תענית אסתר - סגולת היום לקבלת התפילות.....
לא..... נזכרים ונעשים - נס פורים בזמן הזה.....
לב..... ונתנה תוקף - רוממות יום הפורים.....
לד..... בקשתך עוד ותעש - ביום הזה ימלא הקב"ה 'כל' משאלותינו.....
לה..... מקרא מגילה - חסדים מגולים ורחמים ע"י קריאת המגילה.....
מ..... הדר קבלוה - קבלות טובות בעת קריאת המגילה.....
מא..... צהלה ושמחה - מצות שמחה בפורים.....
מג..... איש לרעהו - יום שימת אהבה ורעות.....
מד..... אורה זו תורה - חשיבות לימוד התורה בפורים וביותר בין מגילה של לילה לשל יום.....
מה..... במשתה היין מה שאלתך וינתן לך - כי אז נפתחים כל שערי שמים.....
מה..... לא יבושו ולא יכלמו - אף כשהוא 'לא ידע' לא יבייש את חברו.....
נ..... לא ביקשה דבר - מעלת הוותרנות וקבלת בזיונות באהבה.....

פרשת ויקרא

כמו שנאמר (דברים יח יג) 'תמים תהיה עם ה' אלוקיך' ובתרגום שלים תהי. [כיו"ב אמרו בזה"ק בפרשה זו (ח"ג יב): שלמים - רוא דמלה דכתיב (בראשית כה כו) ויעקב איש תם - גבר שלים].

וזהו שנאמר תמימה לעומת העצה ופירש רש"י למעלה מן הכליות היועצות, פי' מדת התמימות היא למעלה מכל העצות אשר יועצות לו כליותיו. וכן הוא לכל דבר ישועה הנצרך לאדם, המובחר שבעצות הוא להשליך*

למעלה מן הכליות היועצות - אמונה תמימה בלא חשבונות רבים

בפרשתן (ג ט), 'והקריב מזבח השלמים וגו' חלבו האליה תמימה לעומת העצה, ופירש רש"י, לעומת העצה - למעלה מן הכליות היועצות, ולכאורה צריך ביאור, וכי יש דעת ועצה לבעלי חיים. אלא רמז בה הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע לענין האמונה התמימה בה', וזהו אומרו מזבח השלמים - מהו שלימותן של ברואי משה, תמימה - בקנותם את מדת התמימות,

א. ידוע מה דאיתא במדרש (תנחומא שמיני ח) שנתקשה משה רבינו בעשיית המנורה עד שאמר לו הקב"ה 'השלך את הזהב לאש והיא נעשית מאליה', ושמעתי לרמז בזה, כי הנה כל אחד יש לו את הדברים בהם הוא מתקשה, אם במה שאמרו חז"ל (פסחים קיח.) קשה פרנסתו של אדם כקריעת ים סוף וכן קשה זיווגו של אדם כקריעת ים סוף, ואם בשאר 'קשיים', ויש שמקשה (יותר מארבע קושיות...) 'מה נשתנה' חלקי וגרע מאחרים... ועל כך נאמר השלך את הזהב ושאר הקושיות והקשיים ל'אש' ר"ת אמונה שלימה, התחזק הרבה במהימנותא שלימתא, וכבר כל הקשיים יעלמו מאליהם... כי אין טוב ומועיל יותר מהאמונה.

וכך אמרו צדיקים (עי' מאורן של ישראל מהרה"ק הי"שמח ישראל אות קמב) הנה הקב"ה הוא 'מצמיח ישועה' (וכמו שאומרים בגבורות' בתפילת שמו"ע), והרי שהישועה היא בבחי' צמח הצומח מן הארץ, מעתה שומה עלינו לדעת, מהו ה'גרעין' וה'זרע' שמכוחו צומחת הישועה, התשובה היא כמאמר חז"ל (שבת לא.) 'אמונת זה סדר זרעים', הא למדת שהאמונה התמימה והשלימה היא הזריעה המצמיחה את הישועה.

לימוד נוסף נלמד מה'צמח', כי פעמים האדם מתאונן ותמה, עדיין איני רואה את הישועה, והיא רחוקה ממני... לזה צא תאמר לו, ה'ישועה' הרי היא כ'צמח' שאינו גדל בפעם אחת, אלא הוא מתחיל לעלות ולפרוח ולצמוח, ובהמשך הזמן יגדל לתפארת, כך הישועה כבר החלה לצמוח, אין לו אלא להמתין ולהתאזר בסבלנות ואז יראה בגודלה וביופיה של הישועה... ויתבאר במשל למה הדבר דומה, לתינוק המקיץ משנתו באישון ליל ופותח ביבבות ובוזקות מחמת רעבונו ו'תובע' את אכלו, לשמע ה'צרחות' מקיצה אמו משנתה, תיכף ומיד תטול ידיים, תפנה למטבח, ותתחיל להכין את ה'דייסה' עבור התינוק, בראשונה מעמידה את המים על האש, וממתנת עד שירתחו המים, ורק אז תוכל למזגם ל'בקבוק', ולשפוך לשם את ה'דייסה' ולערב יפה יפה, שוב יש להמתין עוד שיתקררו המים, בכדי שיהיו ראויים לאכילה, ובכל אותו הזמן - התינוק שאין בו דעת ממשיך לייבב ולבכות מתוך דרישתו השקיטו נא את רעבוני, האכילו אותי... ואינו יודע כי אין טעם וסיבה לכל אותם ה'בכיות', כי אכן שמעה אמו את קולו והלכה להכין לו את מזונו, אלא שהכנת האוכל דורשת זמן מה, ולא יועיל ולא יעזור גם אם יצרח עד לב השמים ועד שגם השכנים יתעוררו... כיוצא בדבר ייאמר למי שמתחזק באמונה ומתפלל אל ה' שיושיעו מצרתו, וכבר שמע אלוקים לקול תפילתו ו'מצמיח' לו ישועה, ואילו הלה עדיין בוכה ומתלונן... (פשיטא שלא יפסיק מלהתפלל עד שיראה את הישועה בשלמות, אך אחר התפילה לא יתאונן ויתלונן אלא יתחזק כי בוודאי נשמעה תפילתו ועוד תגיע אליו הישועה).

ומתוך אמונת איתן יסבול כל אשר יבוא עליו, ומצינו נפלאות בשבחה של 'סבלנות' (לסבול ולקבל את הנהגת הבורא עמו מתוך אהבה ושלמות הנפש) בביאורו של הרה"ק החת"ס זי"ע (ברכות לב. חולין פו.) על דברי הגמרא (תענית כה.) שזוגתו של רבי חנינא בן דוסא בכתה בפניו על מצבם הדל, התפלל ר"ח ויצתה כמין פיסת יד והושיטה לו רגל אחד משלחן של זהב, בלילה ראו בחלום שכל הצדיקים אוכלים לעתיד על שולחן של זהב עם ארבע רגלים, ואילו הם יושבים על שולחן עם שלוש רגלים (עיין בגמרא דידן שהראוהו שלכולם יש ג' רגלים ולהם רק ב'), מיד הבינו שרגל זו שניתנה

באר הפרשה - פרשת ויקרא

ג

כל העצות והחקירות, רק להסתכל לשמים בתמימות וזל"ק של הגה"ק רבי חיים וויטאל זי"ע (שערי קדושה ואמונה ובטחון), וכמו שנאמר (משלי י ט) 'הולך בתום ילך בטח', ודי למבין, עכ"ל. וכמו שנאמר (תהילים נ יב) 'אשרי כל חוסי בו', כי מאמין

להם היא אחד מרגלי שולחנם לעולם הבא, ביקש רחב"ד רחמים שיחזרו לקחת מהם את הרגל, ואכן הרגל נלקחה מעמו בדרך נס. ומבאר ה'חתם סופר' ששלשה רגליים מכוונים כנגד ג' עמודי עולם, תורה, עבודה וגמילות חסדים, ורגל הרביעי מורה על עניין הסבלנות ומידת ההשתוות כי מידה זו היא אחת מעמודי ומעמידי עולם, ולכן כשלא סבל את מצבו וביקש שימתיקו לו את דינו ונתנו לו 'זהב' כראוי לו, ממילא נחסר משולחנו רגל הד', כי הוא כנגד מידת הסבלנות, ומשהבין כל זאת חזר לסבלנותו, וחזרה הרגל לשולחנו. ומכאן למדנו על רום מעלת הסבלנות, שהרי היא שווה בערכה לתורה ולעבודה ולגמילות חסדים, והעולם עומד עליה כמו שעומד על אותם ג' דברים. וכך אמר הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה שקלים) ע"פ רש"י (ויקרא א א) ומה היו הפסקות משמשות ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה, רצה לומר באם אדם רואה בעצמו הפסקה (שיש לו ירידה, הפסד וכיו"ב, הן ברוח הן בגשם), זאת הוא כדי להתבונן.

ב. פעם אמר הרה"ק משינאווא זי"ע לתלמידיו, הנה מדרך העולם, כשזקוק אדם לסכום כסף קטן אינו טרוד כלל, ובשלוות נפשו הוא סמוך ובטוח שהמעות יבואו לידי, ואילו בשעה שנצרך לסכום גדול הריהו כולו עסוק ב'כסף מנלן', ודואג מניין ישיג את הממון הרב. אך האמת דאיפכא מסתברא, כי הזקוק לממון רב ויודע היטב שאי אפשר לו להשיגם בכוחות עצמו, בעל כרחו הוא משים את שברו על ה' אלוקיו, איש הלזה בוודאי ישיג המעות בבטחונו הגדול בה'. משא"כ, הנצרך לסכום קטן, ונראה בעיניו שאפשר לו להשיגם בכוחות עצמו, ואינו נשען לגמרי על בורא כל העולמים, זה האיש עליו לדאוג ביותר, כי מתרחק הוא מהבטחון בה', אם כן 'מאין יבוא עזרו'. בעניין זה מיישבים את הסתירה בפסוק (תהילים ט יט) 'כי לא לנצח ישכח אביון, תקוות עניים תאבד לעד', ולכאורה אם לא לנצח ישכח אביון, הרי לא תאבד תקוותו, ומדוע אומר הכתוב 'תקוות עניים תאבד לעד', אלא, שתקוות עניים קאי על שום שדרכו של עני - לקוות ולבטוח שפלוגי יתן לו 'בשר' לשב"ק, ואלמוני יתן לו חלב למשך ג' השבועות הבאים, 'קרן' זאת תתן לו 'מוצרי יסוד בסיסיים', ו'חלוקה' זו תספק לו תפוחי אדמה ושאר ירקות, וכו' וכו', זה יתן לו 'תלושים' (vouchers) בחנות פלונית ומשנהו יסדר לו הנחה של 43% בבית מסחר אשר בקצה העיר... לזה אמרינן, דע לך כי אין כל מקום לדאגה כי לא לנצח ישכח אביון - הבורא יספק לך כל צרכיך, ולגבי תקוותך הנ"ל, היא תאבד - לא משם תבוא ישועתך, אלא הקב"ה ימלא מחסורו ממקום אחר לגמרי.

ג. וכבר פירשו צדיקים בלשון התפילה (בינשמת) וכל עין לך תצפה, ש'כל' העין תצפה, ויתלה את כל העין למרומים, ולא שיבטח בה' רק ב'חצי' עין ואילו ב'חצי' השני יפנה ויביט אל ה'עסקנים' וכיו"ב שיעזרו לו...

ד. ועלינו ללמוד 'ארחות חיים' מהנהגת העולם בעניין ה'לחם' שהוא עיקר פרנסת האדם, כי לאחר שחרש וזרע האדם את ה'חטיטים' מעתה אסור לו להתעסק עם הזרעים, ורק ימתין וייחל לראות את הזרעים גדלים וצומחים, וכל תוספת השתדלות בזה - הלא היא רק שטות וטפשות, כי אינו 'מתקן' אלא 'מקלקל', ומאבד בזה את כל עמלו שיגע בראשונה. וממנו ניקח לעבוד את בוראנו, ואולי לכן אמרו חז"ל (שבת לא.) 'אמונת זה סדר זרעים', כי דייקא משם נלמד 'אמונה' ובטחון בה' בעסק הפרנסה ובקיום הכתוב 'בזעת אפיך תאכל לחם'.

ה. על כן יאמרו המושלים, באחת העיירות דר גביר אדיר אשר קבע זמן ל'קבלת קהל' בה יעלו למעונו אותם הנזקקים ל'צדקה', והיה מדרכו לחלק לכל פושטי היד ח"י דולר או פעמיים ח"י... והמרבה לא יקבל יותר משבעים ושניים...

יומא חדא הגיע לשם איזה עני, נכנס אל ה'קדוש פנימה'... ויצא משם כשכולו אומר אושר ושמחה, מיד הקיפוהו כל אלו שהמתינו בתור ושאלוהו לשמחה מה זו עושה... כמה קיבלת, ולא רצה לגלות, חזרו והפצירו עד שהראה להם שקיבל טשעק (ציק) על סך \$30,000... נדהמו כולם כי מעולם לא נשמע כדבר הזה, ולחצו עליו שיגלה את ה'סוד', כיצד הצליח להוציא סכום גדול כ"כ, והסביר להם כי הדבר פשוט בתכלית, לא באתי בתורת 'עני המבקש צדקה', אלא כמו ידיד ותיק מזה שלושים שנה... ואכן לא נתן לי 'תרומה' מהכסף המיועד לצדקה אלא נתן לי מתנה מכספו שלו...

על דרך זה ממש, השם מבטחו ובטחונו בהשי"ת עד שהוא כ'כבן הסמוך על שולחן אביו' - הרי אינו מגיע לבקש צדקה כ'עני', אלא כ'בן' המבקש מאביו שיתן לו מ'שלו'... וכמו שחתן העומד להינשא אינו מבקש מאביו ש'יתרום' לו לשמחת נישואיו... ואכן הקב"ה נותן בעין יפה וממלא כל צרכיו ומחסורו כאב הדואג לבנו.

באר הפרשה - פרשת ויקרא

השתתפו ב'תעניתם' של ישראל, אף שמאד חששה שמא לא תמצא חן וחסד בעיני המלך, שהרי פני המתענה משתנים לרעה, ואפשר שבזה תאבד חינה בעיני המלך. מכל מקום 'אסתר בטחה באלוקיה (ללא חשבונות) על כן התענתה ולא בטחה ביופיה'. ואכן בזכות בטחונה בה' שיוציא מרשת רגלה ויציל את בני ישראל מכל צרה וצוקה זכתה למצוא חן בעיני המלך - ויושט לה את שרביט הזהב, ומוזה בא הצלת הכלל כולו.

זוה כלל גדול, כי בכל שהאדם תולה עיניו למרום ומשים בטחונו בהקב"ה, ולא במעשה ידיו ובהשתדלותיו השונות, כך הקב"ה עוזרו ומושיעו. וכמו

שיש בעולם אלוה-י יכול ומשגיה, וכתוב (ירמיה יז ז) 'ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו, ומובטח הוא שלא יחסרו מזונותיו, כמו שנאמר (תהילים נה כג) 'השלך על ה' יתבך והוא יכלכלך', ובתנאי שיהא באמת ובכל לבו בלא שום פקפוק. ועוד, כי בהיותו בוטח בה' יעסוק בתורה ובמצוות בכל לבו בלי הרחור כלל.

וכבר מצינו שבמידה זו ניצולה אסתר המלכה, שלא חששה כלל ל'עצות וחקירות' שבדרך הטבע אלא היה כל מבטחה בה' אלוקים, ועל כן זכתה למצוא חן בעיני המלך. וכדאיתא ב'אבן עזרא' על הפסוק (אסתר ד טז) 'וצומו עלי שלושת ימים', והנה גם היא ונערותיה

1. איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תהלים) על הפסוק (לא כה) 'חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים לה', וז"ל, כדאיתא (בפיוט שושנת יעקב) להודיע שכל קוץ לא יבושו, אפילו אותן שאינם ראויין מ"מ החוסים בהקדוש ברוך הוא לעולם לא יבושו, וכמו כן חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים לה' אפילו מי שאינו ראוי, ע"כ.

2. נראות אמר הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (בן איש חיל' דרוש לשבת זכור דרוש ב') לבאר בלשון הפיוט 'שושנת יעקב' - להודיע שכל קוץ לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך, וכי היכן מצאנו שהיו בני ישראל 'בוטחים' וחוסים בה' באותה עת צרה יותר מכל מקום אחר. אלא ביאורו, כי גם במצרים שמענו שזעקו אל ה' - 'ותעל זעקתם', אך יחד עם זה היה בידם לעשות פעולות מסוימות (וכגון משה רבינו שאחותו הטמינה אותו על שפת הנהר) נמצא שכביכול לא הייתה אמונתם בתכלית הגמור, לכן עם הישועה גם מצינו שחללים רבים הפילה - ומתו שם רבים מבני ישראל ומהתינוקות, אמנם בגזירת המן הרשע - 'להשמיד להרוג ולאבד', הבינו שאין בידם עשות מאומה בהשתדלות להצלתם, כי אם להשליך כל יהנם אל ה', שהרי אפילו תקוותם האחרונה 'אחות יש לנו בבית המלך' ה"ה אסתר המלכה ערכה סעודה וקראה אך ורק למלך ולהמן... לא נותרה בידם ברירה אלא להאמין בטובתו של הקב"ה ולהתפלל לפניו, לזה ניצלו בשלמות ולא נפגם אפילו כחגירת ציפורן של כל יחיד ויחיד מישראל.

ידוע מה שישנו חכמים בלשון המשנה (אבות ו) 'כל האומר דבר בשם אומרו מביא גאולה לעולם, שנאמר (אסתר ב כב) 'ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי', וכבר תמהו שאין כל ראייה ממעשה אסתר, שהרי גאולת ישראל מגזירת המן הרשע היתה בשעת הסעודה שעשתה אסתר ואמר לה המלך 'מה שאלתך אסתר המלכה ותנתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש', ולא היה לזה כל שייכות למה שסיפרה אסתר בשם מרדכי על שני סריסי המלך שומרי הסף המבקשים לשלוח יד במלך, ואיזה גאולה באה לעולם על ידי שאמרה דבר בשם אומרו, ומה ששילם המלך שכר למרדכי על הצלתו, לא היה אלא זאת שצויה על המן להרכיבו על סוס המלך... אך אח"כ חזר מרדכי לשקו ולתעניתו כי עדיין לא נתבטלה כלל הגזירה.

ומבאר המהר"ל (נר מצוה' אבות פ"ו), בהקדמת עוד קושיא, מה חשיבות אמירת דבר בשם אומרו עד שעל כן מביא גאולה לעולם, וז"ל המהר"ל, ויש לדעת כי כאשר הקב"ה מביא גאולה השם יתברך רוצה שידעו כי הוא יתברך פעל, ולא יאמרו לא השם יתברך פעל כל זאת רק חכמתם ועוצם ידם, וכן תמצא בגאולת מצרים כתיב (שמות כט מז) וידעו שמי ה' בהוציאי אותם מארץ מצרים, ולפיכך אם לא היתה אסתר בעלת מדה זאת לתלות הדבר במי שראוי לתלותם והיתה חס ושלוש אומרת לישראל אני עשיתי ברוב חכמתי כדי להתגדל ולהתפאר לא היתה אסתר ראויה שתבא הגאולה על ידה, שהשם יתברך רוצה להודיע החסד והטוב שהוא יתברך עושה עם ישראל, אבל מאחר שאסתר הגידה למלך אחשורוש בשם מרדכי, והיה אפשר לה לומר למלך, כי אני עשיתי זאת למלך - למצוא חן בעיני המלך, ולא עשתה זה, רק היתה אומרת בשם מרדכי אשר עשה, ומפני זה היא ראויה גם כן להביא גאולה לעולם, כי מעתה לא תתלה הדבר כי אם בהשם יתברך, כי בודאי היתה אסתר יודעת כי כל אשר נעשה הוא מאת השם יתברך, עכ"ל.

בכל קראנו אליו – להודיעך כוחה של תפילה
 בפרשתן (א ב), 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן
 הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את
 קרבנכם, ומבאר הרה"ק ה'תפארת שלמה' זי"ע שבא
 הכתוב לומר כי האדם הרוצה להתקרב אל ה' ילמד
 מהבהמה העולה להיות קרבן לה', ש'בהמה', שהיתה
 בהמה ונשארת בהמה בעצמותה, חל עליה קדושה
 עצומה עד שהיא מתעלה למדרגת 'קדשי קדשים', וכל
 זאת - על ידי שהוציא האדם כמה תיבות מפיו ואמר
 'הרי זו עולה', אם כן שמע מינה כמה בח יש לאדם
 בדיבור פיו, ובפרט בדיבורי תורה ותפילה שעל ידיהם
 יחול עליו הקדושה".

וזל"ק, אדם כי יקריב מכם וגו', פי' האדם ההולך
 בדרכיו ואין לו שום התקרבות לה' ב"ה, יקח
 לו ראייה מן הבהמה שנעשית הקדש להקרבה על פי
 דיבורו של האדם שאמר הרי זו עולה ונעשית קודש

שביאר הגר"א זי"ע הא דאיתא בגמרא (ב"ק צב:) 'א"ל
 רבא לרבה בר מרי, מנא הא מילתא דאמרי אינשי
 כד הוינא זוטרי לגברי השתא דקשישנא לדרדקי'
 [פירש"י, כשהיינו קטנים היינו חשובים לגברי, עכשיו
 שהוקננו הננו שפלים כתינוקות], ומבאר (הידושי אנדות)
 בזה"ל, כמש"כ במדרש (ויק"ר כה ה) משל לתרנגולת
 כשהיא קטנה אמה זנה אותה ונותנת בפיה, וכשמתגדלת
 ובאה לאכול עמה מכה אותה, לפי שכבר יכולה לזון
 את עצמה. כן כשהאדם קטן בוטח על בוראו מאד
 ומנהיגו הקב"ה בהשגחה עצומה פרטיית, וכשנתגדל
 בוטח בעצמו וכמו כן ההשגחה נתמעטת מעליו, וע"ז
 היו הכרובים במשכן כרביא (כדוגמת תינוק) להורות הקטנים
 הם ברוב עם השכינה, עכ"ל.

ובך פירש רש"י מה שנאמר (ישעיה לג ו) 'והיה אמונתך
 עיתך חוסן ישועות - מה שהאמנת בהקב"ה בעתים
 שעברו עליך וצפית לישועה היה לך לחוסן'.

והדברים אמורים לגבי 'גאולת' האדם מכל צרותיו, וכן לעניין פרנסתו ושאר צרכיו, שכל שידע שאין בו כח
 משל עצמו כלל, וכל עסקי ההשתדלות אינם מעלים ואינם מורידים, אלא רק השי"ת 'הוא הנותן לך כח לעשות חיל'
 אזי תבוא לו הגאולה ושפע סייעתא דשמיא בכל ענייניו.

וכיוצא בדבר ביאר עוד המהר"ל (אור חדש ד"ה ומאמר אסתר קיים) מה שאמרו חז"ל 'מיחייב איניש לבסומי עד דלא
 ידע', כי במצב שכרות מאבד האדם את כל יכולתו ומרגיש עצמו כ'חסר ישע', שא"א לו בשום אופן להושיע את
 עצמו, אז תהא ישועתו שלימה.

והוסיפו לומר, כי כלל ידוע שה'שיכור' אסור לנהוג ברכב (רק היושב לצד המנהיג מותר לשתות אפילו עד שכרות), לכן אנו
 שותים בפורים להראות שאיננו 'נוהגים' אלא 'מונהגים' בידי שמים, כל הווייתנו ומהותנו בידי ה' נמצאים, ולא לנו
 הנהגת העולם אפילו בכהוא זה.

עוד רמזו לה בהלכות הפורים 'כל הפושט יד נותנים לו', כי הנה, האוחז דבר מה בידו הרי הוא קומץ ידו וסוגרה
 לשמור על מה שבתוכה, לעומת זאת הפושט יד מראה שאין לו כלום משל עצמו, ועל כן 'נותנים לו', כי כל ישועתו
 של אדם באה לו בשעה שידוע שאינו יכול לעזור לעצמו אלא נזקק הוא לישועתו ית'. אמור מעתה, כי לאו דווקא
 בפורים, רק כיו"ב בכל השנה, כפי מה שיכיר האדם שאין לו משלו, ישפיעו עליו מן השמים שפע רב פי כמה וכמה.
 הן הן הדברים אשר אמרו צדיקים שמגילה היא מלשון (תהלים כב ט) 'גול אל ה' - שיגלגל וישליך האדם את כל
 יהבו על הקב"ה, שהרי ממעשה המגילה נלמד שכל קוויץ לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך, וממילא נסמוך
 עליו בכל עניינינו בלא אומר ודברים, ובלא פקפוקים, אז יקויים בנו סיפא דקרא - 'גול אל ה' יפלטו יצילהו כי
 חפץ בו', שהקב"ה יצילהו ויפלטו מכל צרה ועקתא ומכל נגע ומחלה, ו'לא יאשמו כל החוסים בו'.

ח. וכבר הוכיח כן הרה"ק מרוז'ין זי"ע - שכל הגה ודיבור של קדושה היוצא מפיו של האדם חשוב הוא לאין
 ערוך, וכל 'דיבור' של תורה ותפילה מעלה אותו, וראיה, שהמקדש את האשה באמירת 'הרי את מקודשת' -
 מעתה כל מי שישאנה יתחייב בנפשו, וכל זה למה, מאחר שנעשתה 'אשת איש' בדיבורו בפיו 'הרי את מקודשת'.
 ואם בכוח הדיבור להחריב ולפגום בכל העולמות, כ"ש וק"ו שכל דיבור של תורה ותפילה, שפועל ומתקן את כל
 העולמות עליונים ותחתונים גם יחד (כנסת ישראל עמו' פד).

הגה"צ רבי חיים ברים זצ"ל היה אומר במתק לשונו, הלכה פשוטה וידועה היא, שהטועה בתפילתו ומזכיר 'ותן
 טל ומטר' בימות החמה מחזירין אותו, וטעם הדבר כי הגשמים בימות החמה קללה הם, וחיישינן שמא יבואו גשמים
 על ידי תפילתו, עתה 'בין והתבונן' הרי יהודי זה שטעה ואמר 'ותן טל ומטר' בימות החמה, בעת שהחמה מכה

בגד הפרשה - פרשת ויקרא

ענוותנותו של האדם גורם שנתרחק מעבודת השי"ת, שמצד שפלותו אינו מאמין שהאדם גורם ע"י תפלתו ותורתו שפע אל כל העולמות וגם כל המלאכים ניוזנין ע"י תורתו ותפלתו, שאילו היה מאמין זה כמה היה עובד את ה' בשמחה וביראה מרוב כול והיה נזהר בכל אות ותנועה ומילה לאומרה בדקא יאות, עכל"ק. ומכאן תשובה למי שאומר, שמאחר שהרביתי לפשוע שוב אין תפילתי עולה למרומים, כי מחשבה זו אינה אלא 'ענוה פסולה', ומחשבת פיגול שלא במקומה, אלא הקב"ה שומע תפילת כל פה^ט.

וההתחזקות באמונה בכוחה של תפילה הוא ממש מ'עניינא דיומא', וכמו שכתב הרמב"ם בהקדמה לספרו יד החזקה (בסוף מנין המצוות) 'וצונו לקרות המגילה בעונתה, כדי להזכיר שבחיו של הקב"ה ותשועות שעשה לנו והיה קרוב לשועתנו, כדי לברכו ולהללו, וכדי להודיע לדורות הבאים, שאמת מה שהבטיחנו בתורה (דברים ד ז) ומי גוי גדול אשר לו אלוקים קרובים אליו'.

ובך איתא במדרש (אסת"ר ז יג) וז"ל. באותה שעה (שננורה הנזירה בימי המן הרשע להשמיד להרוג ולאבד את

קדשים רק ע"י דיבורו והבל פיו של האדם עליה, ואע"פ שהבהמה עצמה לא נשתנית והיא כמו שהיתה, אך הדבור שמוציא האדם הוא קודש קדשים והוא שחל על הבהמה והקדישה, א"כ יראה האדם גדול הקדושה אשר בו, ומה עוד ק"ו הדבור של תורה ותפלה לפני השי"ת. וזה פירוש אדם כי יקריב מכם שרוצה להתקרב לה', מן הבהמה יבין מעצמו שחל הקדושה עליו ע"י דיבור פיו, ובזה תקריבו את קרבנכם כי די לו בהרוח ה' אשר בקרבו והוא משכן לו. עכל"ק.

ובך פירשו צדיקים (כע"ז בנפש החיים שער א פי"ג) בהא דכתיב (עמוס ד יג) 'כי הנה יוצר הרים וברא רוח ומגיד לאדם מה שח'ו, ואמרו בגמ' (הניגה ה.) שאפילו שיחה קלה מגידים לאדם בשעת הדין, שנרמו בזה לעניין התפילה, כי 'אין שיחה אלא תפילה' (ברכות נו:), וכלומר שבשעת הדין, לאחר אריכות ימיו ושנותיו, יגידו ויראו לו כמה היה יכול לפעול ב'שיחתו' אם היה מתפלל, ויתבעו אותו מדוע באמת לא ניצל אותה מתנה טובה שנתן הקב"ה לבריותיו.

וכבר כתב הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (עקב אות ד) ששמע מהבעש"ט הק' זי"ע 'שרוב

בראש כל אדם, ואין כל זכר לגשמים (בארץ ישראל), בירא לן שהיה בעת התפילה במחוזות רחוקים עד מאד (אולי באוסטרליא, ששם זמן החורף הוא בימות החמה בא"י), וכונתו היתה ממנו והלאה, ולפי דעתנו לא היינו מחשיבים את תפילתו לכלום, מכל מקום הבינו חכמינו ז"ל שאפילו תפילה בלא לב ולב כעין זו, יש בה כוח עצום ורב, עד שעליו לתקן את מה 'שקילל', ויחזור להתפלל בשנית.

ראיה לכך מצינו בדברי ה'באר היטב' (או"ח קיז ז), במי ששכח ששבת היום, והמשיך בתפילת 'שמונה עשרה' של חול, עד אחר 'ברך עלינו' והזכיר 'טל ומטר' בימות החמה, עליו לחזור ולהתפלל 'של חול', עד שיאמר ברכת השנים כתיקנה, ואז יחזור לשל שבת, וראה במי דברים אמורים - בשוכח עיקר שבת, ואף על פי כן חיישנן שתפילתו תשפיע קללה - מטר בימות החמה.

ט. וכמו שאמר הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע - 'כי אתה שומע תפילת כל פה' בפ"ה רפויה, הנשמעת כמו 'פע' (מלשון זלזול ומיאוס), ללמדנו, שאף התפילה שאפשר לומר עליה או על המתפלל 'פע' גם אותה ישמע ה'. נוראות מצינו בתנא דבי אליהו (פרק כ) וז"ל, ולא גלגל הקב"ה והביא את המן לעולם אלא בשכרו של אגג שהיה בוכה ומתאנח בשעה שהיה חבוש בבית האסורין (כשאסרו שאול המלך) ואמר אוי לי שמא יאבד זרעי לעולם מן העולם, עכ"ל, וללמדנו שאף בכי ותפילה של רשע כזה - מזרע עמלק שהתורה רוצה שנכריתנו, גם פועלת, ק"ו לתפילת איש מבני ישראל.

ושמעתי שהקשה הגר"ח קנייבסקי שליט"א כי לכאורה מה 'ערך' יש לבכיות ותפילות אלו, והרי מצוה מפורשת היא מן התורה למחות את זרעו של עמלק, והיה ציווי מפורש להרוג את אגג, אלא הא גופא באו חז"ל להשמיענו עד היכן כוחה של תפילה מגעת, שהגם שכך הוא רצון ה' למחות את זרעו של אגג מלך עמלק, אך קשה היא התפילה המבטלת את אשר נגזר, ואפילו אם המתפלל אינו אלא אגג בכבודו ובעצמו...

י. לפי דברי הרמב"ם ביאר הגרי"ז מבריסק זצ"ל (פניני הגרי"ז עמו' פג) מה שאומרים בפיוט 'שושנת יעקב' אחר קריאת המגילה 'להודיע שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך' (ובפשטות אינו מובן עניינו להכא, אמנם להאמור

הוא משם בתפלה ואני מכאן ונבקש רחמים עליהם לפני הקב"ה, אמר לו רועה נאמן, כבר נכתבה אגרת כלייה על ישראל, אמר לו משה אם בטיט היא חתומה תפלתנו נשמעת, ואם בדם נחתמה מה שהיה הוא שיהיה, אמר לו בטיט היא חתומה, אמר לו משה רבינו לך והודיע למרדכי, מיד הלך והודיע למרדכי, הדא הוא דכתיב (ד א) 'ומרדכי ידע את כל אשר נעשה, ויקרע מרדכי את בגדיו'. והאריך ה'קדושת לוי' (פורים, קדושה שלישית) ללמוד מכאן בגודל כח תפילתם של ישראל שאף גזירה שנכתבה ונחתמה בטבעת המלך אפשר לקורעה ולבטלה ע"י צעקה וזעקה אמיתית מעומק הלב".

אנב אורחא למדנו, שרק על ידי תפלה בעולם הזה בטלו הגזרות, דהא כל השבעה רועים לא הצליחו

כל היהודים), רץ אליהו זכור לטוב בבהלה אצל אבות העולם, ואצל משה בן עמרם, ואמר להם, עד מתי אבות העולם רדומים בשינה, ואי אתם משגיחים על הצרה שבניכם שרויין בה, כי מלאכי השרת וחמה ולבנה וכוכבים ומזלות ושמים וארץ וכל צבא המרום בוכים במרר, ואתם עומדים מנגד ואינכם משגיחים, אמרו לו, מפני מה, אמר להם מפני שנהנו ישראל מסעודתו של אחשוורוש, ובעבור זאת נגזרה עליהם גזירה לכלותם מן העולם ולאבד את זכרם, אמרו לו אברהם יצחק ויעקב, אם הם עברו על דת הקב"ה ונחתמה גזירתם, מה אנו יכולים לעשות, חזר אליהו ואמר לו למשה, אי רועה נאמן, כמה פעמים עמדת על הפרץ לישראל ובטלת גזירתם לבלתי השחית וכו', אמר לו משה, כלום יש אדם כשר באותו הדור, אמר לו יש ושמו מרדכי, אמר לו לך והודיעו, כדי שיעמוד

יובן), שזו תכלית מצות קריאתה, לדעת שהקב"ה עונה לעמו ישראל בעת שוועם אליו, וכל הקווים והחוסים בהשי"ת לא יבושו ולא יכלמו, וכפירוש רש"י בתהלים (לד כג) 'ולא יאשמו כל החוסים בך - לא יתחרטו לאמר אשמנו שחסינו בך', פירוש שאף אחד לא יתחרט על מה שבטח והשליך את יהבו על הקב"ה.

יא. נודע דבר המעשה אשר היה אצל הגה"ק ה'כתב סופר' זי"ע, אשר איש יהודי מתושבי פרעשבורג הלך לבקר אחד מן השרים ונלווה אליו משרתו הנכרי, הנכרי שראה את כיס המעות (ארנקו) של השר מונח בצד והוא 'תפוח' בשטרות כסף... יצאו עיניו מחוריהם, וחמד אותו לעצמו, ואכן הצליח להעלימו באין רואה ולשלשלו לכיסו, משמצא עצמו עם כיס המעות בידו החל לפתע לרתת ולפחד מאימת השלטון על כן הטמינו בבית אדונו. לאחר זמן הבחין השר כי הכסף איננו, ויקצוף האיש מאוד וחמתו בערה בו, והורה לשוטרי העיר לעשות חיפוש מדוקדק בכל בתי העיר על מנת למצוא את הגניבה, ואכן, לדאבון לב הם מצאו את צרור הכסף מוטמן בבית היהודי, מיד אסרו אותו באזיקי ברזל והשליכוהו הבורה - לבית הסוהר, עד שיעמוד למשפט בעוון גניבתו. היהודי התחנן על נפשו לפני 'שוביו' כי אין ידו במעל כי לא שלח ידו בממון השר, ואין לו שום מושג וידיעה כיצד התגלגל הכיס לביתו, אמנם, למותר לציין שאותם 'שונאי ישראל' לא קבלו את דבריו, וגזרו את דינו לתלותו על העץ רח"ל ביום פלוני בשעה פלונית על פני ככר העיר למען ישמעו וייראו.

שמע המעשה היגע לאזניו של רב העיר ה'כתב סופר', ונכנס לעובי הקורה, פנה לכל ה'חלונות הגבוהים' בהשתדלויות שונות ומשונות אך העלה חרס בידו, אך אלו לא הועילו מאומה, לא השתדלנות וגם 'השוחד' לא פעל מאומה, ויהי כראותו את המצב החיש הכת"ס פעמיו לעיר הבירה בודאפעסט, אך גם שם נתקל ב'דלתות נעולות', כי גם הם חששו על חייהם ופחדו ממושל העיר של פרשבורג ולא אבו עזור מאומה, ועד ה'רגע האחרון' לא התייאש הכת"ס ולא עזב את בודאפעסט עד שהבין כי כלתה הרעה לבוא.

'בלילה ההוא' שקודם היום המיועד לביצוע גזר הדין חזר הכת"ס לביתו בפחי נפש, ויהי בהיותו בביתו כרע מרוב חולשה ונרדם על מושבו, והנה בחלום, נגלה אליו אביו הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע וטען כנגדו, היתכן כזאת בישראל, עומדים להרוג יהודי על לא עוול בכפו ואתה נם את שנתך... פרץ הכתב סופר בבכי ואמר, והלא עשיתי כל מה שבידי לעשות ולא הצלחתי... השיב לו החתם סופר, הרי עדיין יש מה לעשות, והיינו 'להתפלל'... מיד שלח הכתב סופר להעיר את כל בני העיר משנתם, אנשים נשים וטף, ופקד על כולם להתכנס באישון ליל בבית הכנסת, כאשר התמלא בית הכנסת נשא הכת"ס דבריו, והחל לגולל בפניהם כל דרכי השתדלויותיו, וזעק, אם כל השערים נעולים בעולם הזה, אבל בשמים ממעל, אצל הקב"ה לעולם אין השערים ננעלים, ושערי דמעה לא ננעלו, ויזעקו כולם בקול גדול, ואכן הצליחו לעורר רחמי הקב"ה.

באר הפרשה - פרשת ויקרא

על גדולתו של מרדכי שלא התיימשך לנוכח הגזירה, ואף שידע כל אשר נעשה מבל מקום עמד והקיש שערי רחמים, מתוך האמונה בכוחה של תפילה¹, והיא שעמדה לבטל את הגזירה, והיא היא גדולתו.

יקריב אותו לרצונו – עיקר הקרבנות בזביחת הרצונות והתאוות בפרשתן (א ב), 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם², והקשה הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע על לשון הכתוב 'אדם כי יקריב מכם', שלכאורה היה צריך לומר 'אדם מכם כי יקריב', אלא שבא הכתוב ללמדנו בריש פרשת הקרבנות, כי בראש וראשונה על האדם להקריב את עצמו לפני בוראו, וזהו שאמר 'אדם כי יקריב', ומהו הקרבן 'מכם', שיקריב את נפשו היחידה כקרבן עולה ותמיד, כי בזה יגרום רוב נחת רוח לאביו שבשמים בזביחת יצרו³.

להמתיקה כי אם בכוחו של מרדכי שהתפלל עליהם בעולם הזה, וכן לא הועיל מה שהתורה חגרה שק [כאמור בתחילת המדרש שם] והאבות הרבו והפצירו בתפלה בעולם העליון, כי רק על ידי תפילת כלל ישראל בעולם הזה אפשר לפעול ישועות ולבטל גזירות רעות⁴.

וגם כאשר 'רואה' שננעלו בפניו כל השערים, ולא מיבעיא ש'שערי ההצלחה' סגורים וחתומים אלא אפילו שערי התפילה, שעומד ומתחנן פעמים רבות ולא נענה, אל יפול רוחו בקרבו אלא יחזור ויתפלל, ובודאי ישמע א-ל ויענהו. וכך יש ללמוד ממה שדרשו חז"ל (מגילה יב:) את הפסוק (אסתר ב ה) 'איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש' - שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו, ולכאורה עיקר מעלתו של מרדכי ש'נפתחו' לו שערי רחמים, ואם כן היה צריך לומר 'בן יפתח', ומדוע נקמו 'בן קיש', אלא ללמדנו

כי בבוקרו של יום בהגיע מועד תלית היהודי, נמלכו השופטים שבכל זאת צריך לחקור מעט את באי ביתו של היהודי, ואכן קראו למשרתו הנכרי וחקרו אותו, מה היה וכיצד היה, ואכן, מכיוון שהמשרת לא היה מוכן ל'חקירה' נתבלבל באמצע דיבוריו, נשבר והודה שידינו במעל, ושחררו את היהודי ותלו תחתיו את הגוי, צדיק מצרה נחלץ ויבוא רשע תחתיו.

יב. איתא מהרה"ק משינאווא זי"ע (דברי פורים ד"ה ואתם כתבו) וז"ל. ואתם כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך וחתמו בטבעת המלך כי כתב אשר נכתב בשם המלך ונחתום בטבעת המלך אין להשיב (אסתר ח ח), דהנה לסמוך על הנס אסור כמאמרם (פסחים נ:): לאו בכל יומא מתרחיש ניסא, לאידך, גם א"א לומר שהעולם מתנהג אך בדרך הטבע יכולין לבא מזה לאפיקורסות ח"ו אלא צריך לידע שהעולם מתנהג בדרך הטבע והנס יכול לבא ע"י תפילות. וז"ש 'כתבו על היהודים כטוב בעיניכם בשם המלך' - זו תפלה כמ"ש (בראשית כא לג) 'ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם', וחתמו בטבעת המלך - היינו שילכו בדרך הטבע, ודעו, כי 'כתב אשר נכתב בשם המלך' - היינו ע"י תפלה, ונחתום בטבעת המלך' - עם הטבע ג"כ 'אין להשיב', על זה (התפילה) אין יכול להיות קטרוג ח"ו ויכול להוושע.

יג. פלאי פלאות יש ללמוד מתוך ההתבוננות בסיפור הנס וכמו שנכתב ב'מגילה', כי הנה מדרך העולם, כאשר נקלע האדם לאיזה צרה בענייני בריאות הגוף או כשתקוע בסבך החובות, הרי תחילה וראש הוא עושה 'השתדלות', דורש ברופאים או פונה לעסקנים ובעלי חסד, ואחר כך נעמד בתפילה להצלחת ה'השתדלות'... אמנם מרדכי הצדיק רוח אחרת היתה עמו, שבתחילה זעק זעקה גדולה ומרה, ורק אח"כ שלח לומר לאסתר המלכה 'לבוא אל המלך להתחנן לו ולבקש מלפניו על עמה', והיינו טעמא, כי מרדכי הצדיק ידע היטב שאין ההשתדלות מועילה כלום ורק תפילה יכולה לעזור, ואף שעלינו לעשות כמנהג דרך ארץ ולעשות פעולות של השתדלות, אך אין זה אלא גזירת מלך, ואילו הדרך היחידה לבטל את הנגזר ולפעול למלא משאלות הלב אינה אלא בתפילה...'

יד. הרה"ק רבי שלומיקה מזוועהיל זי"ע אמר לבאר את עניין הא' זעירא שבתביבת 'ויקרא', כי הנה בפרשה זו בה מצווה אותנו הקב"ה על עניין הקרבנות, נחשב כביכול שהקב"ה שהוא אלופו של עולם (מרומו באות א') הקטין את עצמו, ונעשה כביכול מ'משפיע' ל'מקבל', בכדי לקבל מעמו בני ישראל את קרבנותיהם בין מן הבקר ומן הצאן, ובעיקר קרבנם של שבירת הלב או המידות, בשמירת העיניים והמחשבה, כל אלו 'מקבל' הקב"ה לריח ניחוח אשה לה'.

טו. פעם ישב הגה"ח רבי עזריאל טויבער זצ"ל עם קבוצת בחורים במשך כל ליל השבת, כשהוא מחדיר בהם דברי חיזוק ויראת שמים, והנה אחר גמרם ראה ר' עזריאל מחזה נורא - שאחד מהבחורים מוציא מכיסו סגרייה ועומד הוא להדליקה באור, להעלות עשן בעצם יום השבת קודש רח"ל. פנה אליו ר' עזריאל ואמר לו, הגד נא

(הניגה טו.) 'ששה דברים נאמרו בבני אדם שלשה כמלאכי השרת שלשה כבהמה', וכנגד זה אמר הכתוב 'מן הבהמה תקריבו את קרבנם', שצריך האדם להביא קרבן לה' את חלק ה'בהמו' שבו.

ונביא בזאת מקצת מלשונו 'וכל בחינת עבודת האדם אשר על פני האדמה, אינו כי אם לכבוש ולכפות את כל תאוותיו הבהמיות שבו לכבוד בוראו יתברך שמו, כי לא נתן הקב"ה וברוך שמו את חלקי הבהמה באדם כי אם לנסות בו בני אדם גם בני איש, לראות אם ישנם אוהבים את ה' אלוקיהם בכל לבבם ובכל נפשם, לכבוש ולמעט תאות נפשו לאהבת ה' אלוקיו, שבראו רק בשביל זה לכבוש תאוותיו בשבילו, להגביר כח נפש השכלית וחלק הקדושה שיש בו כמלאכי מעלה על כח נפש הבהמית, ומזה מקבל תענוג ונחת רוח, ובוה הוא מקריב נפשו לה' ממש כיון שהוא מקריב אליו נפשו ותאוותו וממעט כוחו אשר בקרבו בכבוש התאוה'.

ובסיום דבריו כתב בזה"ל, נחזור לענין, כי זה עבודת האדם הנבחר לכבוש תאוותו לה' בצנעה להיות זה נופל וזה קם, להיות רוח הבהמה יורדת למטה לארץ ורוח בני אדם יעלה למעלה למעלה. ולזה יאמר הכתוב 'אדם כי יקריב מכם קרבן לה'', פירוש אם ירצה אדם להקריב מכם קרבן לה', כלומר מעצמכם - גופו קרבן לה', הנה זה הוא קרבנו מן הבהמה - שיקריב לה' מן הבהמה שלו (שבקרבו), להמעיט מתאוות הבהמיות שבו, בכל יום ויום באכילה ושתייה או כבוד או קנאה ושנאה או תאוות, זה הוא קרבן עצמו שעולה על כל הקרבנות שמקריב נפשו לה' וכו', ועל כן מן

ובאמת 'קרבן' זה עולה עשרת מונים מקרבנות של בקר וצאן, וכדברי הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (מטות ד"ה עבדיך נשאו) בביאור הכתוב, אדם כי יקריב 'מכם' באם האדם מקריב מעצמו ומרצונותיו להקב"ה, הרי הוא קרבן לה' - הקב"ה קורא את שמו על קרבן זה. וקרבן זה גדלה מעלתו הרבה יותר משאר קרבנות, כי מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן - הקרבנות שהאדם מקריב מבהמותיו, תקריבו את קרבנכם - קרבן זה נקרא על שם האדם שזוהו קרבנו שלו. כי הקב"ה הפיץ יותר בקרבן שהאדם מקריב מעצמו והיינו שמתגבר על טבעיו והרגליו למען שמו באהבה^{טז}.

בעין זה מתאמרא משמיה דהרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע במה שנאמר (פסוק ג) 'אם עולה קרבנו מן הבקר זכר תמים יקריבנו אל פתח אוהל מועד יקריב אותו לרצונו לפני ה'', דהכי קאמר, אם עולה קרבנו מן הבקר - אם מקריב האדם קרבן של בקר וצאן, אזי 'יקריבנו אל פתח אוהל מועד' - קרבן זה אינו קרב כי אם עד 'פתח אוהל מועד', ואינו נכנס לפני ולפנים. אך באם יקריב אותו לרצונו באם האדם מקריב ב'קרבן' את רצונותיו הגשמיים שלא לילך אחר מה שלבו מתאוה, אלא הוא מתגבר לעשות רצון קונו וחפיץ צורו. הרי לפני ה' - קרבן זה יגיע לפני ולפנים, עד לפני ה'. כי אין לך דבר חביב לפני הקב"ה כמי שמוסר את רצונותיו ותאוותיו ומשעבדם לבורא יתברך שמו.

והאר"י בדבר הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע לבאר עניין הקרבנות ששייך בכל הדורות [וגם בזמן שאין בית המקדש], ותוכן דבריו, כי הנה אמרו חז"ל

יקירי, אם היה הקב"ה מתגלה אליך בכבודו ובעצמו, ואומר לך, בני אהובי וחביבי, אנא ממך אולי תוכל להעניק לי סיגרי אחת, האם היית נותן לו. ויען הבחור ויאמר - וודאי שהייתי נותן לו, ואפילו אם הייתה זאת הסיגרי האחרונה שברשותי.

אמר לו ר' עזריאל, דע נא, כי בורא כל עולמים ביקש לך זה עתה סיגרי זאת אשר בידך - ובאם תעצור בנפשך זה עתה ולא תעשן את הסיגרי שבידך, הרי הנך כנותן אותה במתנה גמורה לריבון כל העולמים, נתרגש הבחור מדבריו אלו ומיהר להשליך את הסיגרי מידי, ומ'קרבן' זה בא לבסוף להיות בעל תשובה שלימה. וללמד על הכלל כולו יצא, דלאו דווקא על חילול שבת קודש, אלא בכל פעולה קטנה - והתאפקות אחת הרי אנו כמגישי 'מנחה' בצדקה לצור כל העולמים, והרי הוא שש ושמח כביכול בהקרבה פורתא של בניו רחומיו, והיא השער להיכנס בו ולהתקרב אל ה'.

טז. ויזכה בעד זה לרוב ברכה לו ולזרעו ולדורותיו, וכן כתב הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (ד"ה אדם כי יקריב מכם), שיש לנו לימוד עצום מ'אדם הראשון', זה ק"ו - אם עבירות (חטא של אדם הראשון) גורמין כך ח"ו לדורי דורות, כל שכן שמעשים טובים נותנים כח לדורי דורות עכ"ל.

הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם, כלומר, מכל ודע, כי ככל שיגבר הקושי כך יהא הקרבן 'מהודר' קרבנות בקר וצאן יותר טוב שתקריבו את קרבן עצמכם יותר ויעלה לריח ניחוח אשה לה' יי, וכדכתיב בפרשתן (ב א) 'ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' וברש"י כי זה עולה על בולנה".

יז. בספר 'תפארת למושה' (להגה"ח מוהר"י כ"ץ שליט"א) הביא דבריו, והוסיף דברי חיזוק נפלאים, כי רבים מדמים בנפשם שערך החשיבות של הקרבנות הוא לפי גודל עשרם דהיינו שמי שהיה עשיר יותר הרי הוא מקורב יותר אצל הקב"ה שהרי הוא יכול להביא כל שבוע פר גדול לקרבן, ומה עוד שכאשר העשיר הזה הביא 'בהמה גסה' כזו לבית המקדש, שרו לכבודו כמה מאות לויים בכלי זמרה לכבוד הקרבן שהביא. והנה, כדוגמת אותם הקרבנות יש כהיום מצוות 'צדקה' ומדמים בנפשן שכמו דמיונם בקרבנות הבהמה כך גם בצדקה - ויחשיבו רק את העשיר שבא עם כספו וזהבו ומנדב צדקה בריש גלי, והכל שרים בכלי זמר ונופלים אפיים ארצה לכבודו - זהו 'קרבן עשיר' הנוהג בזמן הזה, לעומתו עומד העני ורואה את כל אשר נעשה, ולבו יוצא מצער וחושב לעצמו למה לא זכיתי אני לעשירות כזו, אז גם אני הייתי מנדב קרבנות כמו העשיר והיו כולם מזמרים לכבודי, למה לא זכיתי להתקרבות כזו.

לזה ביאר הבאמ"ח, כי עיקר הקרבן הוא מה שהאדם מקריב מעצמו, כשמקריב רצונותיו וכופה את תאוותיו לכבוד השי"ת. וזה שייך בכל דור ודור, אף במי שלא נתברך בעשירות... בכל יום ובכל שעה יש בידי להביא קרבן עשיר להקב"ה וכל הפמליא של מעלה יזמרו כנגדו... וישאלו מי הוא זה ואיזה הוא אשר המלך חפץ ביקרו, אשר הקב"ה משתעשע עמו, על זה יענו ויאמרו - זה האיש אשר זכה לזה ע"י שכבש הרצונות שלו למען אביו שבשמים. ואל יאמר, איך אעלה אל אבי, ואין בידי למסור כל תאוות לבי כדורון להשי"ת, טעות בידו, כי בכל כבישה קטנה נקרא 'כובש תאוות', וכגון, המשכים בבוקר משנתו ובעצלות הגוף הוא רוצה לחזור לישון עוד עשר דקות, אבל הוא מתגבר על יצרו וקם, בזה כבר קיים 'כבישת היצר', והקריב 'קרבן' מיד בקומו ממיטתו, כשאין איש יודע מזה. נזדמן לו לדבר על חברו ונזכר שיש בזה איסור לשון הרע, אבל אם לא יגיד הרי כל סיפורו לא יהא לו אותו הטעם... ואעפ"כ כובש את יצרו, זהו כבישת היצר, וזה נקרא שהקריב עצמו. הולך ברחוב וכובש את יצרו שלא להביט במה שאין צריך לראות זהו כבישת היצר. יהודי כזה הרי הוא מקריב את כל עצמותו כקרבן לקוב"ה באמצע הרחוב ואיש בעולם אינו יודע מזה, רק הוא ואביו שבשמים, זהו נקרא 'קרבן עשיר' - אדם כזה הרי הוא מביא במשך כל היום כמה וכמה קרבנות כאלו לכבוד השי"ת. וחשיבותו היא עוד יותר חשובה מהקרבן שהביא בשעתו העשיר שבעוד שההוא הביא בהמה לקרבן הוא הקריב את נפשו לכבוד השי"ת.

זאת ועוד, אדם כזה חשיבותו היא פי אלף, שהרי כבש את יצרו מבלי שידע איש מזה, רק הקב"ה לבדו הבוחן חקרי לב יודע כמה היה קשה עליו לכבוש תאוות יצרו על רגע זה, וקרבן כזה הוא נקי לגמרי מפניות, גם אין אף אחד מי ש'יזמר לכבודו', רק בשמים יודעים אשר הוא האיש 'אשר המלך חפץ ביקרו', ואכן, 'קרבן עשיר' כזה יש ביד כל יחיד ויחיד להביא בכל יום בכל עת ובכל שעה. מכאן תלמד עד היכן הדברים מגיעים, שכל אדם פשוט יכול להשיג ע"י מעשיו, גם בתוך גשמיות, ליתן מעצמו כמו קרבן עשיר.

יח. מעשה בבחור שנפל ל"ע עד לשאול תחתית ממש רח"ל, ומתחזק בכל כוחו לבל ישוב לכסלה עוד, ולעלות שוב 'על דרך המלך', לאחר חג השבועות שפך מר ליבו בפני 'מורה דרכו', הנה חבריי היקרים התעלו בחג השבועות למעלה ראש, התרוממו ב'אהבה רבה', עלזו ושמחו בקבלת התורה, ואילו אני התגברתי בכל כוחותיי שלא לשקוע באותם חטאים, אבל לעלות ולהתעלות ב'עשה טוב' מאן דכר שמייה... ואני אנה אני בא. נענה לו רבו בדבר חיזוק נפלא להשיב את נפשו, הנה בהיות בית המקדש על מכונו ותפארתו עמדו הלוויים על דוכנם וכינורות ושאר כלי שיר בידם, וניגנו בשיר וזמר מנגינות ערבות המביאות את האדם עד לכלות הנפש אל האלוקים ולתשוקה עצומה לקירבת אלוקים לי טוב, גם היו 'כהנים בעבודתם', שוחטים בהמות וטובלים אצבעם בדם ומזים על המזבח, ועתה נחזי אנן, איזו עבודה חשובה יותר לפני המקום ב"ה, האם עבודת הלוויים ברוממות הנפש וב'עולם האצילות'... או שמא עבודת הכהנים המתעסקים בבהמות ומתלכלכים בדם, פשיטא שעבודת הכהנים, ש'אין כפרה אלא בדם', ורק בקרבנות כתיב 'ריח ניחוח', ולא בעבודת השירה של אותם בני עלייה. כי עיקר הנחת רוח שיש לו להקב"ה הוא בעת שיהודי מתבוסס בדמו בשעת נסיון ו'מקריב מעצמו', ואם לעיני בשר נראה שהוא 'מלוכלך' הרי באמת באותה שעה עולה ממנו 'ריח ניחוח' לפני המקום ב"ה.

'אנן בעי למהוי קדם מלכא', וניחמם הקב"ה במצוות ניסוך המים ובברית מלח (היוצא מן המים). ולכאורה צריך ביאור, כי מה חשיבות יש ל'מלח' לעומת כל מי הים הגדול, ובמה נתנחמו כל המים התחתונים, ועל דרך זה יש להקשות לעניין 'ניסוך המים', וכי ב'לוג אחד או שלשה לוגין' של ניסוך המים (ונחלקו בזה חכמים בסוכה מה). אחת בשנה - נחה דעתם של מים התחתונים, והרי זה כטיפה מן הים לעומת המים שלא ינסכו אותם. ומבארים בשם הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע, כי אכן די אפילו ב'משהו' לנחמם, כי אפילו דבר קטן שעושה יש לו ערך וחשיבות, וכבר נחשב שהוא נמצא 'קדם מלכא' ט...

ומאויבי תחכמני, כשם שדרכנו של היצר הרע שאינו מפתה את האדם מיד על דברים גדולים, אלא 'כך אומנתו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך עד שאומר לו עבוד ע"ז והולך ועובד' (שבת קה:), והינו שאף יצר זה מכיר בערכם של פעולות קטנות שיביאנהו לבסוף לע"ז רח"ל, וממנו ניקח לעבוד את השו"ת - שעל ידי ההתחזקות בפעולות קטנות, דרגא בתר דרגא, סוף שיבוא לתכליתו הטוב.

באמת אמרו, זו דרכו של 'המן', לבלבל את האדם ולהביאו לחשוב שאין לו ערך אלא כשהוא 'מושלם' לגמרי... וכמו שבביאר הרמ"א בספרו מחיר יין (אסתר ה יד) הטעם שאמרה זרש להמן לעשות עץ גבוה חמישים אמה, שהנה חמישים שערי בינה שנבראו בעולם, ואפילו משה רבינו לא השיג את שער הנ' (ר"ה כא:), ועץ גבוה חמישים אמה' מרמז שימשכהו בדמיון להשיג את כולם, ועל ידי שלא יוכל מרדכי להשיג את כל אותם חמישים השערים 'ישתבש במושכלות' ושוב יוכל להחטיאו, וממילא יהא בידו לנצחו.

ובך ביארו בהא דאיתא בגמ' (מגילה טז.) שכשבא המן להרכיב את מרדכי על הסוס, ראהו יושב ומלמד לתלמידיו הלכות קמיצה, אמר להם 'אתא מלי קומצי

'ונפש כי תקריב - לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה - עני, אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו'. וידועה התמיהה, שאין המנחה מעוטה בדמיה יותר מן העוף, ואדרבה המנחה צריכה לסולת לשמן וללבונה וכל זה עולים יותר מעולת העוף, וא"כ היה לו לרמוז ענין זה שהעני בקרבנו כאילו מקריב נפשו בעולת העוף ולא במנחה. [ומוסיף ה'שפת אמת' (ליקושים פר' ויקרא) שאולי היה העוף יקר ביחס למנחה, אך עדיין קשה, דהרי מנחה אינה באה בשותפות, ואילו עוף אפשר להביא בשותפות, נמצא שיותר ממון יש לו להוציא במנחה מבעוף (שבה אפשר לו לחסוך בדמים כשישתף עמו עוד מקריבים), ומדוע כתבה התורה דבר זה במנחה ולא בעולת העוף].

ומבאר הרה"ק ה'חת"ם סופר' זי"ע (תו"מ ד"ה ונפש כי תקריב) כי אף שעולת העוף מעוטה דמים היא, מכל מקום 'עני' זה אין לו אפילו את הפרוטות המועטות הנצרכות לקניית עוף, מה יעשה העני ויביא מנחה - מכיוון שהוא ניוון מ"לקט שכחה ופאה' הריהו מקמין ממאכלו ומרעיב את נפשו בקושי רב, עד שעולה בידו כשיעור 'מנחה', נמצא שבאמת הקריב לפני ה' את עצמו - תמצית דמו וחלבו, ועל כגון דא אומר הקב"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו על גבי המזבח.

מלא קומצא - חשיבות אפילו ל'משהו'

בפרשתן (ב יג), 'וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח ברית אלוך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח', ופירש רש"י מהו שנאמר 'מלח ברית' - 'שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית, שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח ונסוך המים בחג', ונתבאר יותר בדברי חז"ל דברי חז"ל (תיקו"ו תיקון מ' בר"ר ה ד) שבשעה שהבדיל הקב"ה מים עליונים ועשה בהם את הרקיע, ואת המים התחתונים בהם עשה את הים הגדול, בכו המים התחתונים על שנתרחקו ממקום משכן כבודו ית' ובקשו

יט. בביהמ"ד של הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע אירעה שריפה, ושלח הרה"ק לברר ממה אירעה השריפה, והייתה התשובה שסיגריה שהושלכה על הארץ גרמה כל זאת. נענה הרבי ואמר אם סיגריה אחת קטנה גרמה להיזק כל כך גדול. מידה טובה מרובה כמה תועיל קבלה אחת קטנה...
כ. וכמרומו בדבריו של המן הרשע 'וכל זה איננו שוה לי' (אסתר ה יג), שאצל המן אין שיווי וחשיבות ל'זה' - משהו אחד וקטן אלא רק אם ישיג את הכל...

קמחא דידכו ורחי עשרה אלפי ככרי כספא דידי' (בא 'קומין' קטן שלכם ורחי 'עשרת אלפי ככר כסף' שלי), והיינו שקליפת המן היא - להסית את האדם שאין ערך כי אם לפעולות גדולות הוגמת עשרת אלפים כיכר כסף, לעומתו לימד מרדכי שאף פעולה קטנה ב'קומין מנחה' נחשבת בקרבן לפני הקב"ה, כי כל התאמצות חביבה ויקרה עד מאד אצל השי"ת, ובוזה גופא נוכח המן לראות כי אבדה תקוותו לפתות את האדם שרק מתנה מרובה חשובה, על כן אמר יבוא מלוא 'קומין' חיטים דידכו וידחה 'עשרת אלפי כיכר כסף' דידיכא.

כא. ידוע שאימת הצאר ניקולאי הייתה מוטלת על כל נתיניו, איש לא העיז ללכת כנגדו שכן ברשעותו היה הורג אנשים חפים מפשע ללא דין ומשפט - ככל אשר עלה על רוחו, אמנם, בעומדו לכבוש את מדינת פולין קמו מתנגדיו (המורדים בהשקט) וסייעו לחיילי מדינת פולין להרוג ולאבד את חיילי הצאר, כמובן שחיילי הצאר ושריו השיבו כנגדם מלחמת חורמה, ובעיקר, חיפשו אחר האיש העומד בראש קבוצת המורדים. לאחר חקירות ודרישות עלה בידם לדעת מי הוא ואיזה הוא, והתחילו לחפש אחריו כדי להענישו, אך לא הצליחו במזימתם, כי הלה היה ערום מאד, ותמיד הצליח להשתמט מידיהם.

פעם אחת הבחינו בו כמה חיילים כשהוא נוסע בעגלתו והתחילו לדלוק אחריו, ויהי כראותו שכלתה אליו הרעה החליט להטעות את החיילים, מה עשה, היכה בשוט על סוסו שיתחיל לרוץ, ובתוך כך קפץ מן העגלה ונס על נפשו, והחיילים המשיכו בטעותם לרדוף אחר עגלה ריקה, אדהכי והכי רץ לתוככי כפר הסמוך, ודפק על דלת הבית הראשון הסמוך לחומה, משפתח לו בעה"ב היהודי את הדלת, סיפר לו הלה דברים כהווייתן שהוא בורח מציפורני החיילים הרשעים מבלי לספר לו מי הוא, והתחנן על נפשו שיתן לו מסתור ומחסה בביתו, אך היהודי חשש על נפשו ביודעו שבוודאי תוך זמן קצר יבואו חיילי הצאר לחפש אחריו ואז יהיו חיי שניהם בסכנת מות, בלית ברירה המשיך האיש ודפק על בית של יהודי אחר, הלה הסכים להכניסו אל ביתו, הורה לו להחליף בגדיו - ולהתעטף ב'טלית' של היהודים ומיד לעמוד בקרן זווית כיהודי המתפלל 'שמונה עשרה' כשטליתו מכסה פניו, וכך, אף אם ייכנסו החיילים לביתו לא תעלה על דעתם שהאיש ה'מתפלל' לפנייהם הוא ה'גוי' אשר הם דולקים אחריו.

כך הווה, חיילי הצאר חיפשו אחריו מבית לבית, ומשראו יהודי עומד ומתפלל לא חשדו בו לרגע שהוא האיש המבוקש, והמשיכו בדרכם ובוזה יצא האיש מכלל סכנה. לאחר שאכל ושתה וחימם את גופו שכב לישן על המטה שהציע עבורו בעה"ב בסבר פנים יפות. למחרת היום יצא לדרכו כשהוא מבטיח ליהודי שיזכור את חסדו וישיב לו גמולו הטוב ביום מן הימים, הלה שמע את דבריו וכיון שלא ידע שהוא מנהיגם של המורדים, לגלג (במחשבתו) ולעג ל'בן כפר' ש'הבטיח' לסייע בעדו לעתיד.

לאחר זמן ויגיעה רבה הצליחו המורדים להפיל את שליטתו של הצאר ניקולאי, ואז קיבלו המורדים עליהם את מנהיגם הנערץ (אותו 'אורח') למלוך עליהם ביד רמה, בימים ההם כשבת המלך החדש על כסא מלכותו, שלח מכתב אל אותו היהודי שהציל את חייו, בו כתב 'הזמנה' לבוא אל ארמון המלוכה בהקדם האפשרי. היהודי קיבל את המכתב בתדהמה מהולה בפחד, כי כלל זה היה ידוע ומפורסם שהחכם אשר עיניו בראשו בורח מן הרשות אשר ברוסי', כי פגיעתה רעה, אך לאידך גיסא אוי לו למי שיפר פקודתו של המלך, בלית ברירה עלה על הרכבת ברגלים כושלות ופנה לנסוע אל ארמון המלוכה.

בהגיעו עד לפני שער המלך הראה לשומרים את ה'הזמנה', מיד נפתחו בפניו כל השערים והוליכוהו אל 'בית המלך פנימה'. ויהי כאשר נכנס בלב מלא פחד נתקבל על ידי המלך בכבודו ובעצמו בסבר פנים יפות, ובכניסתו שאלו המלך 'התכירני... הודה היהודי על האמת שלא זכה מעודו לקבל את פניו ואיך יכירו, השיב לו המלך שלא כן הוא, אלא ראה אותו טובא, והזכיר לו כל אותו המאורע שהצילו מיד רודפיו, ואז אמר לו 'באותה שעה חשבת שהצלת איש אחד פרטי, אך האמת שהצלת כל תושבי מדינת רוסי'. כי בזכות הצלתי הגיעו כולם אל המנוחה ואל הנחלה בהפלת הצאר הצורר ניקולאי שהיה הורג וטובח אזרחים תמימים וחפים מפשע'. ובזאת נתן לו אישור מיוחד לבקר אותו בארמונו בכל עת שירצה, והעניק לו עוד מתנות רבות.

עובדא זו סיפר הגה"ק ה'חפץ חיים' ז"ע, והוסיף מוסר השכל בצדו, שפעמים רבות נדמה בעיני האדם שעשה רק מצוה קלה שאין בה חשיבות של ממש, כגון שמעודד את חבריו בדברים וחושב לעצמו שלא עשה כלום, אולם לעתיד לבוא יראה שמפעולה והתאמצות אחת קטנה פעל גדולות ונצורות, ויקבל שכרו משלם על הכל.

רשע מה היה אומר (תהלים ל זח) 'ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם, ה' ברצונך העמדת להררי עוז הסתרת פניך הייתי נבהל', היינו שבאותה שעה נפלה בלבו מחשבה טובה שיש מנהיג לבירה והודה שהכל מהשי"ת, ובוזה נתעוררו בו חלקי הטוב שהיו טמונים בקרבנו, ונתפרד הרע מעצמותיו, ועל כן עברה הוהמא מצאצאיו אחר גלגול אחד ויצאו ממנו מרביצי תורה וצדיקים.

זמזה לימוד לכל אדם, אף כשהוא במצב רע נורא מאד רח"ל, אל יקמן בעיניו שום הגה ודיבור ואפילו מחשבה טובה^ג, אף שאין בכוחו להישאר על דרך טוב, מכל מקום יתחזק עוד היום, ויהיה לו לתועלת עצומה מאד, שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב עד כמה מגיעים הדברים, עכ"ל. והיינו שאין לך אדם מישראל שגרוע יותר מהמן, וראה כמה הועילה לו מחשבה טובה אחת, לכן נאמר לכל יהודי באשר הוא שלא יתייאש אף בעת חושך והסתר, וכגון בשעה שאין לו חשק להגות בתורה יתחזק וילמד פרק אחד או הלכה אחת, וכך בכל ענין וענין, כי גם זה חשוב עד מאד בעיני השי"ת, ושכרו הרבה מאד, 'שאין הפה יכול לדבר והלב לחשוב עד כמה מגיעים הדברים'.

נפלאים דברי ה'מנות הלוי' (לרבי שלמה אלקבץ בעל הלכה הודי) על הפסוק במגילת אסתר (ד יז) ויעבור מרדכי, וז"ל. בגמרא (מגילה טו:) אמר רב שהעביר יום ראשון של פסח בתענית, ושמואל אמר דעבר ערקומא דמיא, פירש רש"י... 'דעבר עורקמא דמיא - לאסוף היהודים שבעבר השני (של המים) ואני אומר דבר גדול השמויענו שמואל שאפילו דבר קמן לשם מצוה כתוב בספר... כי לא היה אותו הנהר גדול (שעבר אותו לאסוף היהודים) רק ערקומא דמיא - והוא שלולית של מים מכונסין כמו שפירש"י בגמרא (מגילה כח:). ואעפ"כ נכתב בספר (במגילה) 'ויעבור מרדכי' באילו היה דבר גדול - להורות כי הכל בא לידי חשבון, עכ"ל. ודבר שפתיים אך למותר.

וכך איתא ב'שם משמואל' (פורים תר"פ) דאמרו חז"ל (גיטין נו:) 'מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק', והיא פליאה עצומה, איך זכה אותו רשע אכזרי וצורר היהודים לשכר גדול כזה שיצאו מצאצאיו תנאים ואמוראים העוסקים בתורת ה' בקדושה ובטהרה^ג, ומבאר עפ"י דברי המדרש (אסתר"ד י ה) 'בשעה שהעביר המן את מרדכי רכוב על סוס המלך ברחוב העיר, אותו

על הדברים האלה היה חוזר הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל והוסיף סיום לסיפור זה, שבשנת תרפ"א לפ"ק כשתקפו הצרות על ישראל החליטו שמונה עשרה בחורים מתלמידי ישיבת נובהרדוק לברוח מגבולות רוסיה מבלי שיהיה להם אישורי יציאה, לדאבון לב נתפסו הבחורים על ידי שוטרי הגבול, והיו כולם בסכנה גדולה כי בדרך כלל היו מענישים את הבורחים בעונש מיתה. משהגיעה הבשורה הקשה אל התלמידים שנשארו בישיבה שלחו תיכף הודעה לגדול הדור הגאון רבי חיים עוזר גראדזינסקי זצ"ל לשאול כדת מה לעשות, והוא שלח אותם לאותו יהודי שהציל את המלך מידי רודפיו שימהר ויבקש מהמלך לשחרר את הבחורים, ועל ידו אכן ניצלו מן המוות לחיים, ובזאת סיים הגר"י גלינסקי במתיקותו 'המלך הודה לאיש מצילו שהציל את כל תושבי רוסיה, אך אני מוסיף ואומר שבפעולתו זו הציל עוד שמונה עשרה בחורי ישיבה (החשובים פי כמה מכל גויי רוסיה), ולא עוד אלא שבין קבוצת בחורים זו היה גם הבחור רבי יעקב ישראל קנייבסקי, ואף הוא ניצל מן הסכנה על ידו, ונמצא שבפעולה אחת גרם להאיר את כל העולם כולו בתורתו של אותו גאון וצדיק'.

כב. בגמרא (תענית כט.) 'אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב 'כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה', והנה 'בעל המימרא' הוא בעצמו מבני בניו של המן שלמדו תורה בבני ברק, שהרי בסנהדרין (צו: לגירסת העיון יעקב' שם) למדנו 'מבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק - ומנו רב שמואל בר שילת', ומכאן שהיו מהם תנאים שדבריהם נשנו בבחייתות ואף בדיני חג זה גופא.

כג. בדרך זה מבאר הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (ד"ה זכור) מה שמצינו מצד אחד שאמר הקב"ה 'מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים' (ז יד), ומאידך כתיב 'תמחה את זכר עמלק' - שמלחמת מצוה זו מוטלת על בני

שבת זכור

ב) 'אמלאה החרבה - אם מליאה זו חרבה זו אם מליאה זו חרבה זו', פירוש שלא יתכן שיעקב ועשו יהיו שניהם ברום המעלה, רק זה תלוי בזה, כשזה קם זה נופל, ולכן כאשר מזכירים מחיית עמלק בשבת זו ומבקשים מהקב"ה להמעיט ולכלות זכרם, עי"ז מוכרחים בני ישראל להתרבות במנין ובמספר, וכולם יזכו לבנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות¹².

תמחה את זכר עמלק - בעשיית גדרים וסייגים

בתיב (דברים כה יז-יט), 'זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים¹³, אשר קרך¹⁴ בדרך וגו', תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח¹⁵, ועניין 'מחיית עמלק' בדורות הללו יתבאר על פי מה

שבת זכור - סגולת שבת זו ובפרט לזש"ק מצוות היום בשבת זו למחות שמו וזכרו של עמלק על ידי קבלת עול תורה ומצוות וקיומן, וכתב ב'בית אהרן' (לפורים סו.) כל איש ישראל, כל מה שהוא עושה, צריך להיות (כוונתו) שבזו העשייה יתמחה הזכר של עמלק¹⁶, וכאשר יהיה נזהר בזה כל בר ישראל אזי בטוח אני אשר חיש מהר יהיו פטורים מכל הצרות.

כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע ב'דברי סופרים' (אות כט ד"ה וידוע) וז"ל, 'אז הזמן לפעול בקדושה לזרע יעקב הולדת בנים חיים וקיימים לעד, וכך קבלתי, כי בפרשת זכור שקורין לעמלק 'תמחה', מסתמא בקדושה נגדו ריבוי והוספה ושפע בנ"י¹⁷, וביאור הדבר, דהא חז"ל דרשו (מגילה ו.) על הפסוק (יחזקאל כו

ישראל, ומבאר בזה"ל, נרמז בזה, כשעובר אצל איש יהודי הרהור טוב ורוצה לחזור בתשובה ואח"כ ישכח מזה, אל יפול רוחו, כי זה רצונו ית' שהתחלה למחות זכר עמלק תהיה באתערותא דלתתא איך שלא יהיה, ומיד יעזור לו השי"ת באתערותא דלעילא, מחה אמחה את זכר עמלק.

כד. על פי דברי 'בית אהרן' הללו, היה נוהג הגה"ח רבי זלמן בריזל זצ"ל בכל עת מצוא בקיום אחת ממצוות ה' לומר 'ימח שמו' כשכוונתו על עמלק, פעם אחת ביציאתו מן המקוה לעת זקנותו קשר את מנעליו וזעק בינו ובין עצמו 'ימח שמו... ימח שמו...' באותה העת עמד שם יהודי בקרבת מקום אשר נחרד למשמע אזניו, בחששו שמא גרם לו מאן דהוא רעה וע"כ הוא מקללו קללה כזו, או שמא אירע לו איזה... על כן ניגש אליו ושאלו אם בידו לעזור לו, נענה החסיד והשיב לו בניחותא שלא קרה לו מאומה רק שב'בית אהרן' מבואר, שבכל מצוה צריך האדם לכוון שברצונו למחות זרעו של עמלק, ועל כן כעת שהוא קושר מנעליו ומקפיד לעשותו כפי הנפסק בשו"ע (או"ח ב ד) הרי הוא מכוון למחות שמו וזכרו מתחת השמים, ולכן קללו שבזו המצווה ימח הקב"ה שמו מעל פני האדמה במהרה.

כה. בספר 'תורת אבות' מובא מהרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע בזה הלשון, שבת פר' זכור הוא זמן המסוגל לעקרות שיפקדו בזרעא חייא וקיימא. כי אצל רחל כתיב (בראשית ל כב) 'ויזכור אלוקים את רחל', ובשרה כתיב לשון פקידה - 'זה' פקד את שרה' (שם כא א), ובפר' זכור קורין לשון זכירה ומפטירין 'פקדתי את עמלק'.

כו. עוד יש לומר בדרך צחות, דהנה העולם אומרים הטעם שנקראת שבת זו 'שבת זכור', על פי מאמרם (מגילה יג:) שמשוה רבינו ע"ה נולד בז' אדר, נמצא שבשבת זו - שאחר ז' אדר היתה שמחת ה'שלוש זכר' שלו, כמנהג ישראל לעשות 'שלוש זכר' בליל שב"ק הסמוך ללידת הבן (עי' יש"ש ב"ק דף פ. סימן לז), על כן נקרא שמה 'שבת זכור'. באופן אחר כיוצא בו אמרו, דהנה ידוע (שבת פט:) שאחר מתן תורה בז' סיון נתעברו כל נשות ישראל וילדו זכרים, ולפי החשבון היה לידתן אחר ט' חדשים - ביום ז' אדר, וא"כ חגגו כל ישראל שמחת 'שלוש זכר' באותה שבת, ועל כן היא נקראת כך. בין כך ובין כך הרי הזמן מסוגל להוליד בנים.

כז. הרה"ק רבי העניך מאלכסנדר זי"ע (חשבה לטובה, כי תצא ד"ה זכור) דקדק בלשון הכתוב 'זכור את עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים', שפתח בלשון יחיד 'לך' ומסיים בלשון רבים 'בצאתכם', לומר לך שגאולתן של ישראל מיד מצרים היתה בזכות שהיו באחדות, ועמלק גרם להפריד בין הדבקים עד שיהיה לעצמו 'לך', כי אין עמלק יכול לנצח את הכלל כשהם באגודה אחת, אלא רק את היחידים.

שאמרו חז"ל (תנחומא כי תצא פ"ט) עמלק דומה לזבוב, וכן מצינו בפרשת 'ויבוא עמלק' דכתיב (שמות יז יד) 'כתוב זאת זכרון בספר ושים באזני יהושע', וכתב ה'בעל הטורים' כי זכרון בספר ושים באזני ר"ת זבוב (עיי"ש), וכבר וביאר ה'כלי יקר' (שם פסוק ח) למה השווה עמלק לזבוב, וכן עד"ז מצינו עוד כי יצר הרע דומה לזבוב (ברכות סא.), כי הנה אין כוח בפיו של הזבוב למצוץ

וכיוצא בדבר הגידו צדיקי הדורות שכל כוחו של המן היה בטענתו 'ישנו עם אחד מפוזר ומפורד' (אסתר ג ח), שכלל ישראל אינם מאוחדים ביניהם אלא הם מפוזרים ומפורדים, וכנגד זה אמרה אסתר למרדכי 'לך כנוס את כל היהודים' (ד טז), שה'תרופה' הראשונה לביטול הגזירה הוא לכנוס את כל היהודים כאיש אחד בלב אחד.

ובהאי עניינא נביא מה שביאר הרה"ק רבי חייקל מהמדורא זי"ע את האמור בפרשתן (ב יג) 'ברית מלח' - שכרת הקב"ה ברית עם המלח, כי כל מהות המלח הוא לתת טעם במאכלים אחרים, אבל הוא עצמו נשאר במליחותו, אינו נהנה בכלום ואינו משתבח בכח הוא זה, למען דעת, כי המתנהג כך הקב"ה כורת עמו ברית.

חידוש נפלא כתב הגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"ב דרוש טו) שכאשר סירב אחשוורוש ליטול את עשרת אלפים ככר כסף מידי המן, ואמר לו (ג יא) 'הכסף נתון לך, והעם לעשות בו כטוב בעיניך', חילק המן כסף זה לעניים ואביונים. ומוסיף, שבשכר זה זכה לשכר גדול שבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק (גיטין נז:), ומכל מקום לא הגינה עליו זכות המצוה מפני שהיה עבדו של מרדכי (כמבואר במגילה טז.), וקיימא לן (פסחים פח:) 'מה שקנה עבד קנה רבו', וא"כ לא יהיב מדיליה מידי, אך כיון דסוף סוף נהנו העניים זכה לשכר טוב באחרית הימים. ללמדנו על השכר הנורא לבעלי צדקה וחסד ואפילו אם הם פחותים ביותר...

לעומת זאת, בהיות הגה"צ רבי שלום שבדרון בעי"ת לאנדאן שאל את שומעי לקחו - האם ראיתם פעם איך ש'עמלק' בעצמו קורא פרשת זכור... אנכי ראיתי..., וכה היה מעשה, פעם אחת קרא בתורה בשבת זכור נער בן י"ג שנים, וכאשר סיים את קריאת הפרשה וכבר עמד לקרוא למפטיר קריאת פרשת זכור, ניגש אליו איש 'מכובד' ואמר לו, בחור יקר, עדיין אין לך חתימת זקן, רד מהבימה, ותן למבוגר יותר לקרוא פרשת זכור, וזהו ממש 'עמלק' הקורא פרשת זכור אחרי שבייש וציער בן ישראל ככה.

כח. נודע מה שפירשו בספה"ק (בית אברהם זכור ד"ה אשר קרך, ובשא"ס) בהא דכתיב גביה עמלק 'אשר קרך בדרך', ופירש רש"י, שהוא מלשון קרירות, וכן הוא מלשון טומאה, שבאמת שני העניינים לדבר אחד נתכוונו, כי עבודתו של יהודי להיות חם ובוהר במקום מצוה, שיעשה את המצוות מתוך בעירת אש קודש, וכל רצונותיו ושאיפותיו יהיו לעשות רצונו ולעבדו בלבב שלם, ומאידך להיות קר בנוגע לענייני עבירה, כלומר שלא תהא לו תשוקת הלב לדבר איסור. אכן זה דרכו של עמלק להפך את היוצרות, לצנן ולקרר את הלב, ושלא יהא כ'אמבטי רותחת' לדבר מצווה, ולאידך לחממו ולהרתיחו בענייני איסור ושיהא רץ לדבר עבירה רח"ל, ועל כך ציוותה תורה זכור את עשה לך עמלק, להיות על המשמר שלא להלך אחר עצתו של היצה"ר, אלא להשקיע תשוקת הלב רק לדבר מצוה.

פעם השתתף הרה"ק ה'קדושת יום טוב' זי"ע באסיפת הרבנים והתלווה עמו בנו הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע שהיה עלם צעיר לימים, בהיותם שם הבחין אחד הרבנים בילד הרה"ק מסאטמאר המתפלל בהתלהבות עצומה ואש גדולה יוקדת בלבו, ומתוך התלהבותו עשה תנועות שונות ומשונות, על כן ניגש אליו אותו רב ושאלו בזלזול ובלעגי לשונו 'וכי פורים היום', השיב לו הרה"ק מסאטמאר בחכמתו ובשנינותו 'אילו הייתי יודע שאמצא כאן המן - הייתי מביא עמי גם 'גראגער'.... (רעשן), כשכוונתו שקירור התלהבותו של יהודי הרי היא מקליפת עמלק, וצריך לבטלה ולעקרה מן השורש.

עפי"ז ביאר איש נבון וחכם מה שמצינו במדרש (תנחומא כי תצא ז) שהסמיכו את 'זכור את יום השבת לקדשו' ל'זכור את אשר עשה לך עמלק', ונתבאר בספה"ק כי בכח השב"ק ניתן למחות זכרו של עמלק, וצריך לבאר העניין בזה, אלא שמהותו של עמלק הוא 'אשר קרך' - לצנן את רתיחת הלב והתלהבות אש קודש לעבודתו ית"ש, ואילו שב"ק הוא יום תשוקה ואהבה להשי"ת ביקוד אש, על כן השומר שבת כהלכתו מוחה בזה את עמלק.

כט. משל אמרו בשם הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' זי"ע (פרשת תצוה), לעני ואביון מרוד שהתקיים מ'קיוץ נדבות', פעם אחת ניגש לאחד מגדולי העשירים וביקש ממנו שרוצה לקבוע מסמר בביתו בעד סכום נכבד של מאה

תבונה' אלא לעמוד בכל תוקף בחומה בצורה בגדרים וכבר מצינו שכל קליפת עמלק ומעשיו הם לנסות וסייגים המרחיקים את האדם מן העבירה^ל. לפרוץ חומות בני ישראל^{לא}, וכמו שכתב הרה"ק

זהובים, בתחילה דחהו העשיר, אך משבא הלה והפציר בו יום יום נענה לו העשיר וכתב שטר מכירה כדין ונתנו בידי העני. ויהי ממחרת, בא העני וביקש לתלות אחד מבגדיו על המסמר, מיד פתחו לו הבית ונתנו לעשות בו כרצונו - שהרי שלו הוא המסמר, למחר הגיע העני בבקשה שברצונו לקחת את בגדו מאתמול ותחתיו תלה חפץ אחר, וכך הטריד את מנוחת בני הבית יום יום בענין אחר... עד שיומא חדא בא העני ותלה במסמרו נבלת בהמה שהחלה תוך כמה שעות להריח בריח נורא ואיום - והיו עיני בני הבית כלות והולכות... אבל, מה יעשו הרי שלו מסמר זה, ולגודל הצחנה נאלצו לעזוב את הבית בבושת פנים, וכך נהפך כל הבית להיות תחת רשותו של העני... והנמשל מובן, שהיצר הרע מפתה את האדם שיפתח עבורו סדק צר מאד כדי שיוכל לתת שם דבר קטן, והגם שבתחילה דוחה אותו האדם, מיהו השטן חוזר ומפציר בו שוב ושוב, עד שלבסוף מסכים האדם לוותר על דבר של מה בכך ולתת 'שעיר לעזאזל' עבור השטן כדי שבכך יתן לו מנוחה לנפשו, אך סופו שיתלה היצר באותו 'מסמר' כל סוגי נבילות וטריפות שאין אדם יכול לעמוד במחיצתן, והוא שולט בו מראשו ועד רגליו וכובש אותו להיות נכנע תחתיו בשלימות, ומפסיד את הכל.

מסופר שבערב ימי המלחמה דרשו השלטונות בדייטשלאנד (גרמניה) מממשלת פולין שישבו לידם את העיר 'דאנציג' שהיתה בעבר שייכת לדייטשלאנד, ובאם לאו יפתחו במלחמה עליהם, נענה אז ראש ממשלת פולין ואמר, אם אכן היו רוצים את 'דאנציג' אכן הייתי מחזירה להם למען תשקוט הארץ ולא תפרוץ המלחמה, אך מאחר שהנני יודע שהם 'מדברים' על דאנציג אך כוונתם להגיע עד ווארשא הבירה, ואם ניכנע ונשיב את דאנציג יחזרו וידרשו עוד ועוד, עד שיגיעו אל עיר הבירה ווארשא, על כן אין מנוס אלא לעמוד כנגדם ולהילחם בם.

ולמדו מכאן בעלי המוסר, כי היצר הרע 'מדבר' על דאנציג ורוצה את ווארשא, כלומר שאינו מבקש אלא פתח קטן, לעבור על גדר וסייג קל, אך מכאן תיפתח לו הדרך להפיל את האדם לגמרי, וצריך להיות 'חכם הרואה את הנולד' לעמוד על המשמר בכל הכח שלא לתת 'פתח' ליצר שיוכל להיכנס בו שע"ז יוכל להפילו לגמרי, ואם יתאמץ עתה 'מעט' ימנע מעצמו מלחמה קשה הרבה יותר בהמשך.

5. וכבר פירשו צדיקים (מובא בשם הרה"ק ברי רבי בונים מפשיסחא, ומעוד רבים במה שנאמר (אסתר ג ח) 'ודתיהם שונות מכל עם', כי אכן הא גופא הוא 'דתיים' - להיות שונים מכל עם... וזה מיסודות ועיקרי הדת להיות מובדלים ומופרשים מכל דבר ועניין ששייך לגויי הארצות.

לא. ובכלל הריסת חומות הדת הוא על ידי שמסית את האדם להיות 'אויבער חכם' - להתחכם כנגד תקנות חכמי הדורות בתואנות שונות. וכבר אמרו שכל עצם הווייתו ומציאותו של המן הייתה על ידי 'סברות עצמיות' שנשא 'שאל המלך' ק"ו בנפשו במלחמתו עם עמלק, שאמר 'ומה נפש אחת אמרה תורה הבא עגלה ערופה, כל הנפשות הללו על אחת כמה וכמה' (יומא כב:), ולכן חמל על אגג וממנו יצא המן (אף שברור ופשוט שאין לנו כלל השגה והבנה בשאל המלך, מ"מ ללמדנו באה תורה). והתיקון לזה הוא ללכת 'קאפ אין וואנט' (ראש בקיר) מבלי להבין כלום, רק לעשות מצוות ה' בתמימות וללא התחכמויות, וזהו עול מלכות שמים שלימה. ובזה ניתן לבאר הטעם שתקנו חז"ל לשתות יין בפורים עד דלא ידע, כדי לבטל את אותה עקמומיות שבלב - הרצון לידע ולהבין.

מעשה באיש יהודי שנתפס ל'טיפה המרה' - בשתיה לשכרה יומם ולילה לא ישבותו, פעם תפסוהו חבריו כרגע לפני השתיה - כשעדיין היה בקבוק השיכר ביד ימינו והפקק ביד שמאל, והיו ידידיו ורעיו מפצירים ומתחננים אליו, שיעזוב מנהגו הרע, והראו לו איך שאיבד כל פרנסתו ב'זכות' שתיתו, וקרע את 'שלום ביתו' ולא עוד אלא שכל סובביו מתרחקים ממנו... ענה להם ה'שיכור', שמעו נא רבותי דיינים מומחים, ראו נא את הבקבוק 'זעקס און ניינציגער' (תשעים וששה אחו"ז אלכוהול) אשר בידי וריחו נודף, אכן, יש תשעים וששה טעמים מדוע כה גרועה שתייתו, אך מה אומר לכם - 'טעמו' של בקבוק 'תשעים ושש' הלז גובר על כל ה'טעמים' שלכם... והנמשל, פעמים שנראה לאדם כי טוב ויפה לעשות מעשה פלוני - אך אם יראה שאינו על פי דרך התורה, אף אם נראה לו כי תועלת רבה תצא מכך - יעמיד לפני עצמו חומה - ויזעק לעצמו אחר ה' נלך כחך בלי טעם, וכל ה'טעמים' לנהוג כרצוני בטלים ומבוטלים כנגד רצון הבורא.

זהו קליפת עמלק הרוצה לשבור את רוחו של כל יהודי ולייאש אותו בטענה שכבר הוא 'אבוד' לב, ודייקא על זה אמרה תורה 'זכור את אשר עשה לך עמלק, תמחה את זכר עמלק', ימחו אלו האומרים כי אין תקווה אפילו לאחד מבני ישראל לג'.

ה'אמרי אמת' זי"ע (שבת חוה"מ סוכות תרצ"ד) 'עמלק עשה פרצות בישראל, כדאיתא במכילתא שנכנס תחת כנפי הענן ונגב נפשות מישראל' (עיי"ש שמאריך בזה, וע"ע אמרי נועם לפורים ד"ה כרכים) וכנגד זה נאמר 'תמחה את זכר עמלק' על ידי ביצור החומות והסייגים.

זו"ל הרה"ק ה'ישמח ישראל' זי"ע (זכור אות ג), היינו שאמר להם שעל שפגמו אין להם תקנה ח"ו וכו', וכמבואר בפרקי דר"א (פמ"ח) שכל מי שהי' טעון טבילה הי' הענן פולטו, ולאנשים נכאי רוח כאלה נקל הדבר להביאם לידי עצבות לד' ולהשפילם עד לארץ עד שיאמרו לנפשם נואש חלילה וכו', כי דימו בנפשם שכבר אין

ויונג - קליפת עמלק להביא לידי ייאוש רח"ל

בתיב (דברים כה יח), 'אשר קרך בדרך ויונג כך כל הנחשלים אחרך', וברש"י, 'כל הנחשלים אחרך - חסרי כח מחמת חטאם, שהיה הענן פולטן, וכלומר, שלאילו נטפל עמלק לאמר, אין תקווה לאחריך, כי

ובזה ביארו את האמור בסוגיא דקטורת (ירושלמי, יומא פ"ד ה"ה), 'ולמה אין מערבין בה דבש מפני שהתורה אמרה (בפרשתן ב יא) כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו', וכל הרואה יתמה, מדוע זייקא בקטורת שאלו 'ולמה'... והשיבו 'מפני שהתורה אמרה', מדוע לא שאלו כן בהלכות שבת - ולמה אין מדליקין האש בשבת... מפני שהתורה אמרה, וכיו"ב בשאר מצוות, אלא, כי הקטורת הייתה עשויה להעלות ריח, ואם כן יש מקום לומר שנוסיף עליה דבש, ועי"ז יתרבה וישתבח ריחה לעילא ולעילא, ונראה שע"ז יתקיים רצון הבורא ביתר הידור, לזה אמרו מפני שהתורה אמרה, אף מה שנראה לך כמסייע לקיום התורה, אם אמרה תורה בפירוש אל תעשה כן הרי עליך ללכת אחרי התורה כחק בלי טעם, ולא ללכת אחר שכלך ה'מבין' כי כך וכך עדיף לעשות...

לב. וגם נכדו 'ממלא מקומו' המן הרשע המשיך בדרכי אבותיו, וכמו שפירשו במה שדרשו חז"ל (מגילה יב.) את הפסוק (אסתר א ח) 'לעשות כרצון איש ואיש - אמר רבא, לעשות כרצון מרדכי והמן, מרדכי דכתיב (ב ה) איש יהודי, המן - איש צר ואויב (ז ו)', ואינו מובן מנא להו ד'איש' היינו מרדכי, ואילו 'איש' היינו המן, אולי נאמר איפכא, ואמרו לרמז, כי אותיות 'איש' הן כאותיות 'אוש', והיאוש שייך לרשעי אומות העולם ע"כ אמרו שהמן נרמז בתיבה זו. כי כל רצונו ושאיפתו של המן מזרע עמלק להפיל יהודי לעצבות ויאוש. ומאיךך 'איש' ר"ת אין שום 'אוש', ומשום כך 'איש' זה מרדכי, שלא התייאש מן הרחמים אפילו כשנכתב ונחתם בטבעת המלך.

ואכן זה החילוק וההבדל בין ישראל לעמים, כי זרש אמרה (אסתר ו יג) 'אשר החילות לנפול, לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו', וזוהי 'שפת הגויים כזרש וסייעתה'... להתייאש לאלתר, כאשר דבר מה לא מתנהל כרוחם, וזה גופא גורם למפלתם בשאול תחתית, אבל 'איש יהודי' מתחזק בכל מצב, ואף אם מחמת איזו סיבה או אונס נפל אין זה אלא תקלה לשעה בלבד, והוא מתחזק מעתה לעלות בדרך המלך, זה גופא יגרום לו לעלות מעלה מעלה.

וז"ל ה'תורת אמת' (תר"ל ד"ה שושנת), על הפזמון תשועתם היית לנצח ותקותם בכל דור ודור להודיע שכל קויך וכו', כי בזה נתוודע שבכל דור ודור ובכל נפש ונפש, גם אם יהיה חלילה בירידה התחתונה מאוד, אם רק יתעורר בלבו להיטיב מעשיו מעתה, יוכל להעלות נפשו להתקשר אל השרש על ידי 'הקווי' אליו יתברך, ולכן הלבוש של מצות פורים הוא בהגשמות גדול לבסומי עד דלא ידע, להורות כי גם בהעדר הידיעה וההסתר גדול מאוד ח"ו, יש לו מקום להתחדש כבתחילה,

לג. הנה מצינו ב' שונאי ישראל פרעה ועמלק, פרעה שאמר מי ה' נטבע בים סוף ושוב אין מצוה לשנוא אותו ולמחות את זרעו, ואילו את עמלק עלינו לשנוא עולמים, למחות את זכרו מתחת השמים מבלי להשאיר שריד ופליט, ולכאורה פרעה הרשיע יותר כי כפר בה', וכמו שאמר 'לא ידעתי את ה', מי ה' אשר אשמע בקולו', ולא מצינו כזאת אצל עמלק, אלא שפרעה אכן לא האמין בה', אך עמלק גרם לישראל שלא להאמין בעצמם, שזינב את כל הנחשלים שהענן פולטם, וטימא אותם מתוך הטענה שבין כה וכה כבר הם 'חלשים', על זאת אין כפרה עולמית...

לד. והרי ש'עמלק' מנסה להביא את האדם לידי עצבות, כי מכאן ואילך הדרך סלולה בפניו להפילו לגמרי, שאי אפשר להילחם עם היצר מתוך עצבות, רק מתוך שמחה והתחזקות. וכמו שכתב הרה"ק בעל ה'תניא' זי"ע

להם תקנה - שגם חלק האלוקי היא חיות האלוקית אשר בנפשם כבר אין להם וכו', ועמלק ימ"ש מעציב אותם איך יערב לבכם לגשת אל הקודש, ובהיאך אנפין יקומו קמיה מלכא עילאה ולמלא מילי [בתורה ובתפילה]. והעיקר להאמין באמונת אומן כי הוא כל יכול, ודורש עצות ותחבולות לעזרת בניו לבל ידח ממנו נידח לה, ולקבל עליו עול מלכות שמים מהיום ולהלאה לו. עב"ל.

(פכ"ו) וז"ל, ברם כגון דא צריך לאודעי כלל גדול, כי כמו שנצחון לנצח דבר גשמי, כגון שני אנשים המתאבקים זה עם זה להפיל זה את זה, הנה אם האחד הוא בעצלות וכבודות ינוצח בקל, ויפול גם אם הוא גבור יותר מחבירו, ככה ממש בנצחון היצר, אי אפשר לנצחו בעצלות וכבודות הנמשכות מעצבות וטמטום הלב כאבן, כי אם בזריזות הנמשכת משמחה ופתיחת הלב וטהרתו מכל נדנוד דאגה ועצב בעולם.

ידוע דבר מכתבו של הרה"ק ה'יסוד העבודה' ז"ע (ח"ב מכתב ו) וז"ל (בשינוי). אספר לכם מה ששמעתי זו השבוע, בעת מלחמה בשנים הקודמים הגיע דעפעש (טעלעגראם, מברק) אל השר הגדול שהיה יועץ לראש המדינות, שהשונא שבר את כל עיקר יסוד חיזוק המבצר (כלומר - אנחנו בסכנה) מיד נפלה רוח השר בקרבו והיה עצב וזועף בשברון לבו. משנודע זאת לאשתו, מיהרה לנחמו, ותשאלהו, מדוע נפלו פניך, סיפר לה השר על דבר הדעפעש שקיבל, והשיבה היא בחכמה. הנה גם אני קבלתי דעפעש בזו הרגע, ובו נכתבו דברים יותר רעים ומרים מהדעפעש שלך, אמר לה אמרי לי מהו. השיבה לו כתוב בו שאתה אבדת את המוהט (תעצומות וכוח חיות הנפש) שלך, ר"ל שאבדת את התחזקות וגבורות הלב שלך ודבר זה יותר גרעון ונפילה משבירת כל המבצר הנ"ל, ומסיים הרה"ק בינו והתבוננו נא בזאת.

לה. וכך מצינו 'בעניינא דיומא', וכמו שכתב הרה"ק ה'חתם סופר' ז"ע (תו"מ בתחילת דבריו על מגילת אסתר), ועיקר הנס הוא שהקדים הקב"ה וברא את הרפואה באותה שעה שחטאו ישראל, כי לא היה עיקר הנס מה ששמע ה' בקול שוועת עמו בני ישראל בשעה שקראו אליו, שהרי 'אפילו תשובת נינוה קיבל, ולמה לא יקבל צעקת ישראל', וגם הנס של 'ונהפוך הוא' לא היה כל כך חוץ לדרך הטבע שהרי המלך אוהב את המלכה, וגם (מגילה טו:) אחשוורוש הפכפך היה, ועל כן אפשר שיאהב היום את המן ולמחר יצווה לתלותו על העץ.

ועיקר הנס הוא שהרג את ושתי כנגד דרך הטבע, שהרי קפ"ו יום עשה משתה כרצון איש ואיש ולא נשתגע, וביום האחרון נשתגע בשיגעון. וגם ושתי המלכה היתה משוגעת שהפריזה בדברים כנגדו... ולא עוד אלא שעל אותה שעה נגזרה הגזירה - על שנהנו מסעודתו של אותו רשע (מגילה יב.), ואעפ"כ ריחם עליהם הקב"ה והקדים וברא את הרפואה באמצע הסעודה והרגו את ושתי, ועי"ז לבשה אסתר מלכות והיה בידה להציל את ישראל מגזירת המן, נמצא שתחילת הישועה היתה כאשר היו ישראל בדיוטא התחתונה ועסוקים בחטא רח"ל, ללמד ש'בנים משחיתים' - אפילו בשעה שמשחיתים בנים חביבים הם לה'.

וללמדנו, שניתן 'להתהפך' ברגעא חדא ולהתקרב אל השי"ת מתוך המצב השפל ששקוע בו, ואז יראה כיצד היתה מוכנה ישועתו גם כשהיה בדיוטא התחתונה. ובכך יש לפרש בלשון הכתוב (ד טו) 'ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת', שאם 'אבוא אל המלך' יתברר תוקף הנס אשר היה מוכן ומזומן בשעה שהיתה ההנהגה 'אשר לא כדת'. לו. הרה"ק ה'בית ישראל' ז"ע היה אומר ברוח הדברים הללו, שמלחמת עמלק צריכה להיות בתדירות בלא הפסקה, ואף אם נכשל ונפל במלחמה יתחזק מיד ויחזור לעמוד על משמרתו כבתחילה, וזה מרומז בשם 'עמלק' שהוא נוטריקון 'אמאל לייגט ער מיר אראפ, און אמאל איך עהם אראפ' (לפעמים היצה"ר מנצח ומפיל את האדם, ולפעמים האדם מנצחו), אך העיקר הוא שלא יפול ברוחו מנפילותיו, וימשיך בכח וגבורה למלחמה הבאה.

וכך אמרו צדיקים ללמוד ממה שאמרו חז"ל בעניין חרבונה, שמצד אחד אמרו (מגילה טז.) 'אף חרבונה רשע באותה עצה (לתלות את מרדכי על העץ) היה', אמנם מאידך אמרו ב'ירושלמי' (פ"ג ה"ז) שצריך לומר אחר קריאת המגילה 'וגם חרבונה זכור לטוב' - על שאמר למלך אחשוורוש 'גם הנה העץ אשר עשה המן למרדכי' וכו', והרי שאף שבתחילתו רשע היה מכל מקום כיון שחזר בו זכור הוא לטוב, ואינו נידון אלא על שם סופו... מעתה יתחזק יהודי ללמוד קל וחומר מאותו 'חרבונה', שאף אם נפל ח"ו עדיין יכול להתחזק ויהא זכור לטוב...

וכה מבארים בשם הרה"ק ה'שפת אמת' ז"ע מדוע כתיב (אסתר ג ב) 'ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה', ולכאורה היה לו לומר 'לא כרע ולא השתחוה' בלשון עבר ולא בלשון עתיד. אלא ללמדנו, שאף אם נפל, כרע והשתחוה, יתחזק מיד להתייבב על מעמדו להכריז שמעתה לא יכרע ולא ישתחוה. עד"ז יש לומר עוד, שלכאורה צ"ב, אם 'לא יכרע' כל שכן ש'לא ישתחוה' [שהרי כריעה היא על הברכיים והשתחוואה היא בפישוט ידים ורגליים כדאיתא

חז"ל (סנהדרין לו.) חייב אדם לומר בשבילי נברא העולם, להתחזק לשוב בתשובה שלימה, ויאמין באמונה שלימה, שהבורא ית"ש הוא רב חסד ומרבה לסלוח. עכ"ל.

רמז מצאנו בדברי הרה"ק החידושי הרי"ם זי"ע ש'ראשי תיבות' של תיבת אדר - א'לוף ד'ל ר'ש. יש שרמזו בדבריו אלו שהקב"ה משרה שכינתו בחודש הזה אף אצל הפשוטים והפחותים - ה'דלים והרשים' ברוחניות, ומעם הדבר כי חודש זה שייך לכל 'יהודי' יהיה מי שיהיה, כמו"ש במגילת אסתר (ג ד) 'כי הגיד להם אשר הוא יהודי'. וכך נאמר שם שוב ושוב מרדכי היהודי ולא מרדכי הצדיק, גם אומרים ב'שושנת יעקב' ברוך מרדכי היהודי - להורות לנו כי עיקר החשיבות היא עצם היותו יהודי (והרי ישראל אעפ"י שחטא ישראל הוא, סנהדרין מד.). וכן יש ללמוד זאת ממה שאמרו (תענית כט:): בר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי וכו' ולימצי נפשיה באדר דבריא מזליה - שמי שיש לו דין עם הנכרי ישתדל לקבוע זמן הדיון לחודש אדר שבריא ומוצלח מזל ישראל, ולא נזכר חילוק אם 'ישראל' זה צדיק גמור הוא אם לא... אלא כל יהודי באשר הוא מתרומם מזלו בחודש אדר.

והסבר הדבר, כי חודש זה זמן מחיית עמלק הוא הנטפל ל'חלשים', ובריא מזליה ש'כל' יהודי יקר הוא אצל אביו שבשמים, ובידו להתקרב אליו מהיכן שהוא נמצא.

כתב הרה"ק ה'באר משה' מקאז'ניץ זי"ע (דרוש לפר' זכור) וז"ל, זכור את אשר עשה לך עמלק ונו', עמלק הוא היצר הרע, שורש של עמלק, אשר קרך בדרך, כלומר שעשה אותך קר וכבוי בדרך ה', והראה לך גודל החטאים ועונות שלך אך שהרביית לפשוע נגדו ית"ש, וגדלה אשמתך עד שמי רום וכוכביהם, ובוה השפיל אותך מטה מטה, בלי שאת ראשך, ולא יערב לבך לגשת לעבודה לבורא כל העולמים ולשוב בתשובה שלימה לפניו יתברך, וקבע בלבך דעה הנפסדת שלו, שכבר אבדה סברתך ותקנתך, ואין לך שום תקנה בתשובה, אבל באמת כל דבריו דברי שקר ותרמית, כי הבורא ית"ש נקרא רחום וחנון זרב חסד ומרבה להטיב, וחפץ ומצפה לתשובתן של רשעים, ואינו חפץ במיתתן ח"ו, כמו שכתוב (יחזקאל לג יא) חי אני נאום ה' אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מרשעתו וחי, ואפילו עברו רוב שנותיו, וכמעט כלו כל ימיו במעשים רעים, ולסוף ימיו נתן לבו ושב בתשובה שלימה באמיתת לבבו, והתחרט על חטאיו בוידוי וחרטה גמורה, ובקבלה בלב שלם לכל ישוב עוד לכסלה, גם הוא בן עולם הבא, ועליו ועל כיוצא בו אמרו חז"ל (ע"ז י:): יש קונה עולמו בשעה אחת.

ועל זה מוכרח האדם ליתן דעתו היטב לזכור את אשר עשה לו עמלק, הוא היצר הרע, אשר קרך בדרך ה', כמדובר, ולהתגבר למולו בלי לשמוע לעצתו, וכמאמר

בגמ' (ברכות לד:): ומדוע הוצרך עוד להוסיף שלא השתחווה, אלא שאפילו כבר נפל והחל ב'כריעה' לא ימשיך בייאושו כי רב, ליפול וגם להשתחוות, אלא מיד יתחזק דמאי דהוה הוה ושוב לא השתחווה.

וכן מבארים אומרים (מגילה ט.) 'פרוז בן יומו מיקרי פרוז', שלא מצינו דין זה בשאר חגי ומועדי השנה, כי קליפת עמלק לייאש את האדם במחשבות - מה עשה אמש ומה יעשה לעתיד, אך היהודי מעמיד לנגד עיניו רק את היום הזה 'בן יומו' ותו לא, ואינו מתבונן מאין בא ומהיכן מקומו כשגורם הדבר לייאוש, לכן דינו כאותו מקום שנמצא בו. לז. הגה"צ רבי נתן מאיר וואכטפויגל זצ"ל משגיח דישיבת ליקוואד ביאר במאמר חז"ל (מגילה ז:): 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע', בדרך משל למחותנים שעמדו להכניס את צאצאיהם תחת החופה, וקיימו בהידור גדול מאמר חז"ל (שבת קל.) 'ליכא כתובה דלא רמו ביה תיגרא'.. ופרצה מריבה גדולה ביניהם ואש המחלוקת הגיעה עד לב השמים עד שכמעט ולא נתבטל כל השידוך, והשדכן אשר הרגיש שמעשה ידיו טובעים בים נחלץ חושים להציל את הבניין, ובחסדי ה' הצליח לגשר ביניהם ולהשכין שלום ושלווה. וכאשר הגיע הזמן לצאת לחופה רצו המחותנים לשוב ולשמוח ביום שמחתם, ובקשו לשכוח מכל מה שהיה ביניהם, על כן שלחו לבקש מהשדכן שלא יבוא לחתונה... בכדי שלא ייזכרו מכל העבר בראותם אותו. ועל דרך זה ייאמר, בהגיע יום הפורים, ברצוננו להתקרב אל הקב"ה ולשמוח עימו, ולשכוח מכל מה שחטאנו כנגדו, על כן אין ברירה אלא לשלח את ה'דעת' ולהתבסם 'עד דלא ידע', כי ה'דעת' היא המזכירה לנו את כל העבר שלא לטובה.

ואם כי דבריו נאמרו לגבי יום הפורים, בו תקנו חז"ל 'לבסומי עד דלא ידע', אך על כל פנים עלינו ללמוד גם למשך כל השנה 'לשלח את הדעת' ולהתעלם מהעבר, אלא להתחדש מעתה כבריה חדשה.

פורים

אשר קרך – הכל בהשגחה ואין 'מקרה' בעולם

האמונה שאין רע יורד מן השמים אלא הצרה עצמה היא המפתח והדרך להביא את הישועה, גם למדנו על תוקף ההשגחה הפרטית בשעה שצרה מתרנשת ובאה על האדם שאז הקב"ה קרוב אליו ביותר, עוד יבואר שאין אדם יכול להרע לשני בלתי אם נגזר עליו מלעילא וכי ה' אמר לו קלל, ואף גם זאת ראינו מתוך הכתובים שכל העובר על האדם בחשבון קצוב הוא ולא יתווסף לו אפילו קורטוב של צער אם אינו בחשבון, וכדלהלן.

כתב רבינו שמשון משאנץ (בפירושו לתורת כהנים בחוקתי ג) 'זכור את עשה לך עמלק - שתהא שונה בפך הלכות מגילה'. וביאור הדבר כי כל המגילה כולה מקשה אחת של אמונה בהשגחת הבורא יתב"ש על עולמו שברא במידת הרחמים, וכמו שאמרו משמיה דהגר"א שהרוצה חיווק באמונה בכל השנה יעיין במגילת אסתר ל"ח.

איתא במדרש (אסתר ח ה) על הפסוק (ד ז) 'ויגד לו מרדכי את כל אשר קרהו', אמר להתך, לך אמור לה, בן בנו של קרהו בא עליכם, הדא הוא דכתיב (דברים כה יח) 'אשר קרך'. וביאור הדברים הוא, שכל כוחו של עמלק לקרר את בני ישראל, שיחשבו על כל דבר כי אך במקרה קרהול"ט ולא בהשגחה מיוחדת בחשבון נפלא מאת אבינו רועינו. לכן כינס מרדכי את כל היהודים כדי לחזק אמונתם בבורא כל עולמים, להורות להם שקליפת עמלק האומרת שכל הנעשה בעולם אך ב'מקרה' הוא בשקר יסודה^מ. אלא

וכבר פירשו בלישנא דגמ' (מגילה ד:) עיניהם של עניים נשואות במקרא מגילה, שהכוונה על ה'עני' הידוע בדברי חז"ל - אין עני אלא בדעת (נדרים מא.), והוא מבולבל ואין אור האמונה מתיישב בקרבו - שעיניהם 'נשואות' מלשון נישאות ומתרוממות בקריאת המגילה, שעל ידי קריאת המגילה נשפע עליו בהירות האמונה.

וכמה וכמה הילכתא גיברתא מיסודות האמונה יש ללמוד מתוך מגילת אסתר וכל אותה הפרשה. האמונה בהשגחה פרטית ובשעת ההסתר, וכן חיווק

לח. וכבר אמר הרה"ק מסאכטשוב זי"ע שחסידי ווארקע נהגו ללמוד כל השנה במסכת מגילה בכדי למחות את עמלק. שכן כל כולה של המגילה חטיבה אחת של השגחה פרטית (שיח שרפי קודש ח"ג אות ל).

אגב אורחא, כה אמר הרה"ק משינאווא זי"ע כי לימוד מסכת מגילה בכל השנה הרי היא סגולה לזכות ב'יראת שמים' (הובא בדברי חנה, קאלשיץ).

לט. ברם, אנו מאמינים בני מאמינים שהכל מאתו יתברך, וכבר אמרו קמאי, דתיבת מקרה שווה לאותיות רק מה'. מ. כל כוחו של עמלק לדמות לאדם כאילו יש איזו 'מציאות' מלבד הנהגת הבורא, והוא עומד ומדמה לעצמו כי פלוני הזיקו, פלוני משיג גבולו, פלוני לקח מעמו והפסידו, אין לנו אלא עצה אחת - לעמוד בכוח 'נקודת אמת' של אמונה אמיתית ובזה ינתץ וישבר כל בניני דמיונותיו, וכך אמרו לרמז, דכתיב במגילה כראות המן שמרדכי איננו כורע ומשתחוה לו - נענה ואמר (ה יג) 'וכל זה איננו שווה לי', והפליאה ידועה, אכן, המן זה שוטה רשע וגס רוח היה, אך מהי פשר הכרזה זו, וכי באמת 'כל זה' - שגידלו המלך ורוב עושרו עם רוב בניו, איננו שווה בעיניו מחמת שמרדכי אינו משתחוה לכבודו, וביותר יקשה לפי מה שדרשו חז"ל (מגילה טו:) 'מלמד שכל גנזיו של אותו רשע חקוקין על לבו ובשעה שרואה את מרדכי יושב בשער המלך אמר כל זה איננו שווה לי', והיינו שבאותה שעה שראה את מרדכי - הצביע על אוצרותיו שהיו חקוקים על ליבו ואמר ש'כל זה' אינו שווה בעיניו... אלא ביאורו במשל ל'ליץ' (ליצן) המשחק לעיני כל הקהל ב'בלון' הנפוח, ומראה לכל העומדים סביבותיו כל מיני שחוק ומשחק בצורות נפלאות שהוא בונה מהבלון, היודעים אתם ממי מפחד הלה חרדה עזה ועצומה - מאדם אחד שיבוא עם מחט קטנה וידקור את ה'בלון', אז יתפוצץ הבלון ויתגלה קלונו ברבים שלא שיחק אלא ב'אוויר' ריק שאין בו ממש. כך המן - זה היצר לדידן, אינו 'מוכר' אלא דמיונות 'נאדות נפוחים' - משאות שווא ומדוחים, ולכן אמר 'וכל זה איננו שווה לי' - כי בעמידת מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה הוא כמחט בלבו של ה'בלון' המגלה שאינו אלא

גזר את הגזירה והוא עצמו ביטלה, ולא מצד אחשוורוש כלל, (ומסיים בזה"ל) ודבר זה בא להזכיר בתחילת המגילה^{מג} - להודיע, כי כל הנעשה במגילה מכאן ואילך היה מן השי"ת^{מג}.

ובזה ביאר המהר"ל (אור חדש בהקדמה), מה שאמרו חז"ל (מגילה טו:) ש'המלך' האמור במגילה הכוונה ל'מלכו של עולם' (ותמוה מדוע רמזו שם 'מלכו של עולם' ברשע כמותו ולא במרדכי. אלא, כי אדרבה בא לומר) שלא תמעה לומר שלפי פשוטו מדבר 'המלך' באחשוורוש, זרק ב'רמז' קאי על 'מלכו של עולם'. אלא אדרבה, פשוטו של 'המלך' היינו מלכו של עולם, הוא עשה את כל הנכתב במגילה - שאחשוורוש פעל מה שנגזר עליו ממלכו של עולם - שהיה נראה כמו שעושה איזה דבר ובאמת אף 'מעשיו' של אחשוורוש בדבר ה' נעשו.

כל אשר יארע בעולם יש בו סיבה וטעם עליון^{מג}, ובאמונה זו ימחה זכרו של עמלק.

ועל דרך זה ידע האדם גם שאין דבר הנעשה בידי בשר ודם - אף אם נראה כי פלוני עשה ופלוני הרע לו, באמת מיד ה' הוא, כי הוא עשה עושה ויעשה לכל המעשים^{מג}. וכך כתב המהר"ל (אור חדש אסתר) על דרשת חז"ל (מגילה יא.) 'הוא אחשוורוש - הוא ברשעותו מתחילתו ועד סופו'. ולכאורה צריך ביאור, הרי מצינו שהרבה טובות עשה אחשוורוש לאסתר ומרדכי ולישראל, ונראה כאילו רק מתחילה היה רע אבל לבסוף נעשה טוב, ומדוע אמרו 'ברשעותו' מתחילה ועד סוף. אלא ביאורו, כי אכן, מצד עצמו היה רשע מתחילה ועד סוף, וכל מעשיו - הן הרעים מתחילה והן הטובים שלבסוף, מאת ה' היו - הקב"ה

אוויר ודמיון שווא. זוהי עבודתנו בימים הללו מחיית עמלק - לתחוב המחט ולנפץ ה'בלון' של היצר. מא. יש שאמרו שלכן נפסק לגבי פורים ש'פרוז בן יומו קרוי פרוז' (מגילה יט.), ואילו בשאר יו"ט של גלויות נוהג ה'אורח' הבא מארץ ישראל לחז"ל ולהיפך כמקומו (אור"ח תצו ג, ועיי' שועה"ר שם ז-יא), כי בפורים הוא הזמן הראוי להשריש שהכל בחשבון, וגם שהותו של אדם במקום ה'פרזים' אף ליום אחד אינו במקרה ועראי - וכלשון בני אדם 'פלוני נפל בטעות הנה', אלא ליום זה נשלח מן השמים להיות כאן, וכאן מקומו בזו העת לכל דבר וענין. וכמו שאמר הרה"ק האדמוה"ז מסאדיגורא זי"ע שצריך כל אחד להאמין בכל מקום שהוא נמצא ששם היא חיותו, ואילו היה בזה הזמן במקום אחר בטלה חיותו (באורות ישראל הובא כן בשם הרה"ק מרוזין זי"ע).

מב. ורמזו זאת בלשון הכתוב (אסתר א טז) 'לא על המלך לבדו עותה ושתי המלכה', שהנה סופי תיבות של 'לבדו עותה ושתי המלכה' הם שם הוי"ה (שלא כסדרו), וללמדנו כי אם נראה בעיני בשר שושתי המלכה היא שעוותה לפני המלך, אך האמת שמאת ה' היתה זאת, וזו היתה גזירת עליון שלא תבוא ושתי, למען תקבל את העונש המגיע לה ומלכותה תינתן לאסתר, וללמד יצא לכל אדם וה'רודף' שלו, שלא הוא עשה זאת, והכל בשליחות מן השמים נעשה, ולטובתך, מה לך כי תלון עליו שקיים רצון הבורא בהידור ובשלמות.

מג. וזהו שאמרו (אור"ח תרצ"א ס"א) 'מגילה צריכה שרטוט', כלומר, לשרטט ולהעמיק בלב את ה'נקודה' העיקרית שהכל בידי שמים, וכבר דרשו דורשי רשומות כי 'נקודה' ר"ת 'ווייל נאר דו קענסט העלפן' (כי רק אתה יכול לעזור)...

מד. ובה מבארים את ענין שינוי המלבושים בפורים, שנראה לו זה האיש כראובן ובאמת אינו אלא שמעון, להורות כי כל הנעשה בעולם נראה לו שנעשה על ידי פלוני, ובסיבה פלונית, אך באמת הכל מאת נורא עלילות, שהקב"ה מסבב הכל כרצונו להביא לידי התכלית הנרצית לפניו.

וזהו ענין 'לבסומי עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', שבכל השנה נדמה לאדם שיש לו שונא המציק לו, והוא 'ארור המן' הפרטי, לאידך גיסא פלוני המיטיב לו הוא 'ברוך מרדכי' שלו. ובפורים צריך להגיע למצב שלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי - שלו, כי אין כאן לא שונא ולא אוהב, אלא בין הטובות ובין הרעות כולם מאת הבורא ית"ש המסתתר תחת זה ה'המן' וה'מרדכי' להרע או להיטיב לו.

מכאן תבין את דבר המעשה, להרה"ק השרף רבי יחיאל מאיר מגאסטינין זי"ע היה מאן דהו שהיה רודפו עד חרמה, ומיצר ומציק לו במאד מאד, לימים חלה היהודי ונפל למשכב, מיד החל השרף לשפוך תפילות בעושר לרפואת ההוא גברא, ואף התענה תעניות לזכותו, ויראו כל העם ויתמהו מאד, בשלמא מה שהרבי שומע חרפתו ואינו משיב ניחא, אבל מדוע יקרע שערי שמים בעדו, ענה להם, לא זה האיש 'רודף' אותי - אלא הוא שליח מן השמים העושה שליחותו, אם ימות זה יעמוד אחר במקומו, ומי יודע מי יהא הרודף החדש ומה יהיו מעשיו, ניחא לי שיישאר זה רודפי אחר שכבר מכירו אני ואת תחבולותיו...

הטבע, אך ההצלה בימי הפורים היתה על ידי סיבות שונות וצירופי מקרים בתוך הנהגת הטבע, שלא ראו מתחילה במאורעות הללו כל טובה וחסד, ורק לאחר זמן נגלה לעיני כל שישועתן של ישראל נטמנה בהם, ולכל אחד מהמקרים יש חלק בהצלה הנפלאה.

וזו לימוד לדורות כשאדם 'מצפה לישועתו', לא ישאל 'מה נשתנה' - מדוע גרוע מצבי בפרנסה, כבריאות, בנחת, בזיווגים בוש"ק וכו"ב, אלא יתחזק ויזכור מעשה דמגילת אסתר איך שניהל הקב"ה את עולמו בחסד וברחמים, והכין מבעוד מועד את הרפואה למכה, וצירף מקרים ממקרים שונים בדרך הטבע להחיש פדות והצלה, וכעין חיבור וצירוף חלקי ה'פאזל' שאחר צירופם נראית תמונת הוד ברוב פאר והדר^מ. וכך הוא לדורות

והנה, בגמרא דרשו (מגילה יא.) הפסוק (תהלים קכד ב) 'לולי ה' שהיה בקום עלינו אדם', אדם זה המן הרשע, פי' ה'חידושי הרי"ם' ז"ע (לקוטי הרי"ם), דהנה העצה לזה שידע שהכל מהשי"ת, גם מה שיש לסטרא אחרא כח להרע לפעמים הוא רק מהשי"ת לטובתינו, וזה שכתוב 'לולי ה' שהיה לנו' שזה הוא עיקר הישועה, וכשנדע זה היטב לא ניתן בו כח להרע כלל^מ.

מגילת אסתר - לגלות הנהגת ה' מתחת ההסתר

בימי הפורים האלה הזמן גרמא להתחזק באמונה בה' כי הוא הבורא והוא המנהיג את כל אשר נעשה, בכל פרט ופרט ממקרי וטבע העולם^מ, ובוה נשתנה הנם של פורים משאר הניסים שנעשו לישראל, כגון יציאת מצרים, ונס דחנוכה וכו"ב, שהם היו מחוץ לדרך

מה. וממשיך ב'חידושי הרי"ם' - עדיין בכל שנה ושנה על ידי קריאת המגילה נתעורר הארות שהיה אז, וימ"י פורים לא יעברו וכו' (אסתר ט כח) ו'יום' נקרא על שם אור כמו שכתוב (בראשית א ה) ויקרא לאור יום (ר"ל שהארות שהיו אז לא יעברו), וע"י חסרון אמונה בא עמלק, כמו שכתוב (שמות יז א) ויחנו ברפידיים, ברפיון ידים מאמונה, שאמר (שם ז) מהיש ה' בקרבנו, ואם אמונה מאירה בישראל אין לו אחיזה, ולכך כתיב (שם יב) ויהיו ידיו אמונה, כלומר, שע"י חיזוק אמונה גברו נגדו.

מו. מענין לענין, איתא ב'מדרש תלפיות' (ענף א' אות אשורוש) שהגורל שהפיל המן ע"י חתיכת עצם מרובע בו חקוקים 'נקודות' משש קצוותיו, בצד אחד נקודה אחת ובצד שלישי שתי נקודות וכו' [ובלע"ז דאדו (Dice) והוא כעין הקוביות שהילדים משחקים בהם עד עצם היום הזה, בתחילת כל משחק] והנה, הפור הזה מהצד שיש בו שלוש נקודות יש כנגדו בצד השני ארבע נקודות, ומן הצד שיש שש נקודות יש כנגדו נקודה אחת - כי בכל פעם יעלו שני הצדדים למנין שבע, וכשערך המן את הגורל ערך אותו עם ג' עצמים (קוביות), אחד לקבוע את ה'שנה' אחד לקבוע את ה'חודש' ואחד ל'יום' שבחודש, ועלה בידו למעלה בראשון נקודה אחת, ובשני שלוש, וכן בשלישי שלוש נקודות (היינו א' ג' ג'), וחשב המן שבוודאי יעלה בידו לנצח כי שם אביו 'אגג' עלה בגורל 'למעלה', חישב עוד ומצא שבתחתית הפור עלו נקודות ו' ד' ד', כתיבת 'דוד' המלך, (שהרי לעולם שני הצדדים הנגדיים יעלו למספר ז', א"כ הוא"ו משלים כנגד הא', ופעמיים ד' כנגד פעמיים ג'), והבין שמזלם של ישראל 'למטה' - ואינו טוב, אלא שרצה לראות זאת במו עיניו, על כן הפך את הפור (הקוביות) לראות את ה'דוד' שנמצא למטה בתחתית, ובו ברגע שהפך את הפור, עלה דוד למעלה והוא ירד למטה, ע"כ.

וביארנו בזה, שבא ללמד לאדם, כשמצבך עולה ומזלך מרומם, אל תהפוך לראות את הרע והחסרונות שיש לרעך, כי כבר עשה כך 'המן' ואיבד את הכל...

מז. הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' ז"ע היה אומר (ליקוטי הרי"ם מגילת אסתר), וז"ל. כאשר הרגו את ושתי נכנס אחד לבית המדרש וסיפר לפני הלומדים שהרג המלך את ושתי, היו מי שגערו בו 'האק מיר נישט אין קאפ אריין מיט דיניע שטותים' (אל תבלבל את ראשי עם שטויותיך) וכן כאשר נלקחה אסתר לבית המלך בוודאי היו מיושבי ביהמ"ד שלא הסכימו לשמוע מדברים אלו, כמו כן לא מצאו שום ענין במעשה דבגתן ותרש באומרם מה לנו ולשטותים (שטויות) הללו, אולם 'בלילה ההוא כאשר נדדה שנת המלך' החל להתברר להם כל צירופי המקרים, שהקב"ה ברוב רחמיו הקדים רפואה למכה בנס המלובש בדרך הטבע, וכבר בשנת שלש למלכו הרעישו המלאכים בשמי מרום שושתי תהרג (כמבואר במגילה יב), כדי שתבוא אסתר במקומה להציל את בני ישראל מכליה, וגם נסתבב שמרדכי יציל את חיי המלך בלא שיקבל תשלום שכר, ורק בספר הזכרונות כתבוהו וממילא לא הספיק המן 'לאמר למלך' לתלות את מרדכי על העץ, כי מיד שאלו המלך 'מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו' ומשם 'תקפו של נס'.

עולם^{מח}, שכל אשר יארע עמו בימי חלדו בחשבון נפלא, ומה שסבל לפני כחודש ימים שייך וקשור למה שעבר עליו לפני שבוע, וכולם מקשה אחת מזוקק שבעתיים, וממילא יקבל את הכל באהבה ובשמחה, ובוכות האמונה יזכה לגלות האור שבתוך ההסתר בטבע העולם, ואדרבה בזה הזמן הוא עת מוכשר להתחזק באמונה זו (יותר מניסן שאז היו ניסים מגולים). כי עיקר קנין האמונה והבטחון אינו אלא מתוך ההסתר^{מט}, כי האמונה הבאה מתוך

ובדרך זה איתא ב'דרשות חתם סופר' (ה"א קסב): לבאר מה שאמרו חז"ל (תענית כט.) משנכנס אדר מרבין בשמחה, ופירש"י 'ימי ניסים לישראל - פורים ופסח'. ומבאר החת"ם כי הפרש גדול יש בין ניסן לאדר, כי בניסן היה הנס שלא כדרך הטבע - ביציאת מצרים,

ולא עוד אלא שכל המאורעות שאירעו כל חד וחד בזמנו היה נראה כמי ששורת הדין נותנת שכך יהא, דמה שהרגו את ושתי על אשר הטיחה דברים קשים כגידין ב'מלך' אחשוורוש הרי כן הוא משפט המלכים - שהמורד במלכות אחת דתו להמית, וכן מה שהציל מרדכי את אחשוורוש מבגתו ותרש אין בו כלל חידוש, וכן מה שגידל אחשוורוש את מרדכי - הרי עשה זאת עבור שהציל את חייו מבגתו ותרש סריסי המלך. כללא דמילתא, שכל הנס היה מלובש בטבע, ורק לבסוף ראו איך שהכל היה בחשבון נפלא משמים ממעל.

ומוסיף (שם) החידושי הרי"ם וז"ל. כמו שאז בימי מרדכי ואסתר הייתה תמיהה גדולה שנלקחה אסתר צדקת כוז לבין ערלים, וכל התמיהות, ולמה נתגדל המן כל כך שהכל ישתחוו לו, ולמה לא הלך מרדכי ברחוב אחר שלא יזדמן נגדו (נגד המן), ואחר כך נתיישב הכל - שהיה בהשגחה רבה מן השמים. כן יתיישבו כל התמיהות מעתה. עכ"ל. מח. דבר יקר ונחמד אמר אחד מן הגדולים שליט"א לבאר במה שנכתב בשו"ע (סי' תר"צ ס"ז) בעניין קריאת המגילה 'מנהג כל ישראל שהקורא קורא ופושטה כאגרת להראות הנס', כי כאשר עומד לפניך רק פרק אחד עדיין לא ניכר הנס, ורק בהצטרפות כל פרקי המגילה כאחד אזי רואים את הנס, ולזה הנהיגו לפשוט את המגילה, ללמדנו שאי אפשר להסתכל רק על פרט אחד בפני עצמו אלא צריך להביט בכל 'התמונה' כולה... ולא נכתבה המגילה רק לשעתה, אלא עלינו ללמוד ממנה לכל השנה כולה ולכל תהלוכות החיים.

מט. הנה מפורסם בשם הג"ר ברוך שמעון שניאורסאן זצ"ל (ראש ישיבת טשעבין) לפרש הזמר 'ואשרי כל חוכה לתשלומי כפל מאת כל סוכה שוכן בערפל' דהנה אמרה תורה שה'גב' משלם כפל, וה'גזלן' פטור מכפל, וטעם הדבר, כי הגזלן עושה את מעשיו לעין כל לכן משלם רק קרן, ואילו הגב מסתיר מעשיו מעין הרואים - אף שהקב"ה רואה את הכל - הריהו עושה עין של מעלה כאילו אינו רואה לכן ישלם תשלומי כפל (מכילתא דר"י משפטים פרשה ט"ו), ומכיוון שמידה טובה מרובה ממידת פורענות, אם כן ק"ו שהמכריז ומאמין שעין של מעלה רואה בכל עת ושעה, אף בעת שנראה לו כי הסתיר ה' פניו מהביט עליו - הוא עומד איתן באמונתו שהשגחת הבורא על ברואיו לא פסקה מעולם, אדם זה ישולם שכרו בכפלי כפליים מן השמים.

וזה ביאורו ואשרי כל חוכה אשרי החוכה - מצפה לה' בכל זמן ועידן, כי יזכה לתשלומי כפל, מאת כל סוכה - מאת הקב"ה הצופה ומביט ומשגיח על העולם. ומדוע יקבל כפל, כי מאמין הוא שהקב"ה כל סוכה - רואה את הכל, ואפילו כשנראה לו כערפל - בחשכות, יודע הוא שהקב"ה שוכן בערפל הלזה הוא מקבל שכר כפול ממנו יתברך. עפי"ז ביאר הגה"צ ר' אלחנן היילפרין זצ"ל שלכן יש בחג הפורים ב' ימים, שהרי כאמור באותה שעה היתה הסתרה לבני ישראל, והיו יכולים לבוא לידי מחשבה כאילו עין של מעלה אינה רואה, וח"ו 'שכח' ה' את עמו ישראל ומסרם לידי אחשוורוש והמן, ואפ"ה התחזקו באמונה ובתפילה להשי"ת שהוא דואג להם וישיעם, על כן זכו לשכר כפול וקיבלו ב' ימים של יו"ט.

נ. ובזה ביאר בספר 'ברית כהונת עולם' (מאמר הסתר אסתיר פ"ז) את דברי הגמרא (מגילה יד.) ויסר המלך את טבעתו אמר רבי אבא בר כהנא גדולה הסרת טבעת יותר ממ"ח נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל שכולן לא החזירום למוטב ואילו הסרת טבעת החזירתן למוטב, וז"ל. גדולה הסרת הטבעת בהיות הנס מתלבש בעולם הטבע, ואפילו הכי יוסר כיסוי הטבע ויתראה מה שלפנים ממנו, וזה 'מחזיר למוטב' ודאי יותר מבחינת מ"ח נביאים ושבע נביאות שהיתה בחינות הנבואה (שלהם) ממה שלמעלה מן הטבע לגמרי, ע"כ. כי עיקר ה'גדולה' במי שמוצא את הקב"ה בתוככי הטבע ומגלהו בתוך ההעלם שבעולם זה נחשב כמי ש'חזר למוטב'.

ובמה צדיקים התנבאו בסגנון אחד לפרש לשון המשנה (מגילה יז): 'הקורא את המגילה למפרע לא יצא', כי הלומד את המגילה מסופה לתחילתה, כלומר, אחר שכבר ראה את גודל הנס, והרי הוא מתפעל מן המאורעות שהיו בעבר, 'לא יצא' - כי תכלית האמונה שידע גם בזמן ההסתר שהכל לטובה¹¹. וזה נרמז בקריאת המגילה על הסדר דייקא, שעוד בטרם שנראים לעיניו ניסי השי"ת יאמין שהכל לטובה¹².

ובך ביאר הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע ב'קדושת לוי' (קדושה ראשונה) שמטעם זה לא נזכר שם שמים במגילה, כי כל הנהגת הבורא היתה מוסתרת ומכוסה, אמנם כאשר יתבונן בכל צירופי (התיבות - והיינו צירופי) המקרים יראה מִפִּינְ הַשִּׁמְיִן שיש מנהיג לבירה, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים בהשגחה פרטית¹³.

ובך פירש הרה"ק הבית אהרן (סז: ד"ה בסעודה של פורים) מה שאמרו (חגיגה ה): 'כל שאינו בהסתר פנים אינו מהם', שכל שאינו מוצא בשעת ההסתר את הפנים של הקב"ה, שאינו מאמין ש'הסתר' זה אינו הסתר אלא מדרכי ההשגחה עליו הרי אינו מכלל ישראל. כי כל ענייניו של יהודי ליכור תמיד הן בשעת הטובה והן להיפך ח"ו שהכל הוא מיד ה'.

וכבר אמרו (עיי' ספר קדמון 'יוסף לקח' א א) שהנהגה שם הוי"ה מרומז ב' פעמים במגילה בראשי תיבות - 'י'בוא ה'מלך ו'המן ה'יום (ה ד) ר"ת הוי"ה, וכן יוצא

וקריעת ים סוף. ונס כזה פרסומו גדול יותר לפי שעה, (מכאן לשון החת"ס) ומכל מקום אינו מפורסם השגחת ה' בתמידות על כל פסיעה ופסיעה. אבל בניסי אדר, לא נשתנה דבר מטבעו ולא היה שום פעולת אדם ביניהם, והמתבונן בדברים מתחילת סעודת אחשוורוש עד סוף מעשה המגילה יראה בהשגחה נפלאה ובהנהגת סדרי העולם.

וממשיך החת"ס, שינה הקב"ה מערכת השמים כאשר בן הוא פעולתו עמנו בכל יום ויום, אלא שאין בעל הנס מכיר בניסו... על כן מרבים בו בשמחה - שניכר בו יותר השגחת הבורא הפרטית עלינו. והיינו 'ימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם' (אסתר ט כח) בב' בחינות - א. שיתעורר כל אדם בפורים ויכיר עי"ז נפלאות תמים דעים והשגחתו. והשני' בפועל ממש, לא יעברו מתוך היהודים שבכל דור ודור עדיין בן הוא, כי נס זה אינו מעשה שהיה כבר היה, אלא - 'לא יעברו מתוך היהודים' - שעד היום כל הנעשה בעולם ונראה כשבע גרידא, באמת יש בו חשבון נפלא לטובתן של ישראל, וזהו עיקר אמונתנו, כמו"ש הרמב"ן (סוף פר' בא) מי שאינו מאמין בזה אין לו חלק בתורת ה'. ולכן 'מרבין בשמחה' בזה החודש, כי כשאדם מאמין שהקב"ה עמו (במרוצת ימי חייו) בכל עת ורגע להיטיב עמו, ובכל צעד ושעל אביו רחמו משגיח עליו להיטיב לו, ימלא לבו שמחה וצהלה בגיל ורגן לה'.

נא. הגה"צ רבי נטע ציינווירט זצ"ל היה אומר, שלומר על כל דבר 'גם זו לטובה' הוא קיום מחיית עמלק, שהרי זוהי דרכו של 'המן' לעמוד ולהכריז 'כל זה איננו שווה לי'.

נב. הוסיף ע"ז הרה"ק מאוסטרובצא זי"ע (בית מאיר פורים ה) ביתר שאת, דאמונה לאחר הנס מצויה גם אצל הנכרים בני אומות העולם, וכמו שכתוב (ח יז) 'ורבים מעמי הארץ מתיהדים', ומעלתם של בני ישראל שהם מתחזקים באמונה בחי החיים גם בשעה שהחושך מכסה ארץ וההשגחה נסתרת, ומאמינים שיש אור גדול תחת ההסתר, בשכר האמונה יזכו לישועת ה' כהרף עין.

נג. ותתיישב בזה הקושיא הידועה, מדוע נקרא שם היום טוב 'פורים' על שם הפור זה הגורל שהפיל המן בעת צרה ולא על נס ההצלה, והלא כל המועדות נקראים על שם הנס, כגון חג הפסח שנאמר (שמות יב כז) 'ואמרתם זבח פסח הוא לה', אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים, וכן חג הסוכות - 'כי בסוכות הושבתי את בני ישראל' (ויקרא כג ג), וכיוצא בו בחנוכה על שחנו מן המלחמה בכ"ה בכסלו, ומה נשתנה בפורים שנקרא על שם הפור, והרבה תירוצים נאמרו בזה. ועל פי האמור יש לומר, שתכלית ומטרת יום הפורים הוא להשריש את האמונה בהשגחה עליונה גם בעת הסתרה כשעדיין חשיכה אופפת אותו ויקבל הכל באהבה, ועל זה מורה ענין ה'גורל' - שמבטל דעתו ומוציא לגמרי את מחשבתו וחשבונותיו, ומשליך יהוה רק על השי"ת, ולכן נקרא היום 'פורים' - לפרסם ולגלות כי זהו עיצומו של יום ותכליתו - כי ממנו נקח לעבוד להבין שאין אנו נחשבים אפילו כ'בורג' קטן בכל מערכת הנהגת העולם, רק הכל תלוי ונמצא אך ורק בידי ה', והכל מתנהל ממעל בחשבון טוב ומדוקדק.

וקבע שם המלך את מקום מושבו, ומאז נהפכה שושן להיות הבירה (שהרי המלך יושב בעיר הבירה), והיינו דכתיב 'כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה בשנת שלוש למלכו', שאז נעשתה שושן לעיר הבירה, ותכלית כל זה, כי 'איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי', ומכיוון שרצו להגדילו בבית המלך - לישב בשער המלך, על כן עברה כל המלוכה לעירו של מרדכי.

המתבונן במעשה זה ישתומם כשעה חדא, וכי מה כל הרעש, ואי משום הכי היה מרדכי יכול לעבור ולהעתיק משכנו אל בירת המדינה, ושם היה 'יושב בשער המלך', אלא ביאורו, שאף את השירחה הזאת רצה הקב"ה למנוע ממרדכי, לכן סיבב שיתאווה אחשוורוש לבנות לעצמו כסא מלכות בשל שלמה המלך, ולא ימצאו מומחים לכך אלא בעיר שושן, ויוכרח לבנות שם את הכסא, באופן שלבסוף יתגלה שא"א להעביר כסא גדול כזה ממקום למקום, וממילא תיהפך 'שושן' להיות 'שושן הבירה'. וכל זה כדי שלא יצטרך יהודי אחד לנדוד מעיר לעיר ולהיטלטל בדרכים, ומכאן נלמד שכל העולם הזה נברא עבור כלל ישראל, וכל הנהגת העולם היא בחשבון מפורט ומדוקדק להפליא¹⁷, והכל כדי להיטיב לבני ישראל באחריתם, מכאן ילמד כל איש שהוכרח לנדוד ממקום למקום, לא יזעף לבו כי בוודאי 'חשבון' גדול יש בזה בשמים, בוא וראה כמה סיבב הקב"ה למנוע מנדידת הדרך של מרדכי...¹⁸

צירוף השם מסופי התיבות - כ"י כלת'ה אליו הרעה (ו ז), לרמוז שהן כשנמצא ברום המעלה שרק הוא מוזמן לבוא אל המלך והן כשנמצא בבירה עמיקתא כי כלתה אליו הרעה, תמיד אין זה מכוחו ומחמתו אלא הכל הוא מיד ה' המשגיח עליו בכל עת ובכל שעה, ורמוז יש בדבר, למען תדע כי הקב"ה נמצא בכל דבר וענין מראשית דבר ועד סופו, וכל העובר עלינו באמצעו של דבר מיד ה' הוא¹⁹.

בדבר המלך - נפלאות השגחה פרטית במעשה המגילה הנה כתיב בראשית המגילה (א ב-ג) 'כשבת המלך אחשוורוש על כסא מלכותו אשר בשושן הבירה, בשנת שלוש למלכו עשה משתה', ומביא הגר"א מווילנא זי"ע (בפירושו על המגילה פ"א ב) את דברי ה'תרגום שני', ששלמה המלך ע"ה היה לו כסא מלכות מעין כסא של מעלה, וכאשר ישבו עליו פרעה ונבוכדנצר ניזוקו ונענשו [ומשום הכי נקרא 'פרעה נכה', כי בעלותו על הכסא הכישו צורת האריה שהיה חרוט על הכסא, ומזה נעשה צולע ברגלו], ובעלות אחשוורוש על כס הממלכה התאווה לישב על כסא כזה, אלא שפחד אחזו לישב על אותו הכסא שהווקן בו קודמיו, מה עשה, חיפש 'אומנים' שיבנו לו כסא אחר כמוהו ורק בעיר שושן נמצאו אומנים ראויים למלאכה קשה כזו, ואכן הללו בנו את הכסא הנכסף במשך שלש שנים, בגמר עבודתם כשבאו להעבירו להיכל המלך נתברר שא"א להעבירו ממקומו, והוכרחו להשאירו בשושן,

נד. וכך אמר הרה"ק החתם סופר (על הש"ס, מגילה ז:): מה שקבעו יום הזה לשמחה יתירה, הוא על פי מה שכתב בהקדמת יוסף לקח, משום כי ממנו נדע שגם בימי ענינו וצרותינו ואכתי עבדי אחשוורוש אנו, מכל מקום לא הסיר השגחתו ממנו לכלותינו חס ושלום. ולזה הטעם נ"ל שדקדקו כל כך בשתיית יין, משום שלא נברא אלא לנחם אבלים ולמרי נפש לפכח דעתם (סנהדרין ע.), להורות לנו סימן שנהיה כיון הזה שאפילו בימי צרותיו של אדם משמחו ומשכחו דאגותיו, כן אנחנו נשכח כל צרותינו ושעבודינו ונשליך כל יחינו על ה' כי לא יטשנו ולא יעזבנו.

וסיים שם בלשונו - וא"כ כל אחד ישער בעצמו לשתות כל כך יין, כאלו היה בעת צרה חס ושלום היה שיעור היין ההוא מפקחו ומשמחו, ככה ישתה, והיינו 'עד דלא ידע בין ארור המן' היינו ימי ענינו המתוארים על שם ארירותו של המן, 'לבין ברוך מרדכי' שהם ימי הישועה שלנו.

נה. וידוע מה שכתב הרמב"ם (בהקדמה לפירוש המשניות) שיתכן שיכניס הקב"ה בלב אחד לבנות ארמון כליל היופי ואפשר שיהיה הארמון ההוא מוזמן לאיש חסיד, יבוא באחרית הימים ויחסה יום אחד בצל קיר מן הקירות ההם, ויהיה לו סבה להינצל ממות, והרי שכבר כמה וכמה מקודם הגין לו הקב"ה את דרך הישועה והסיבה להצילו לחיים.

נו. איתא בגמ' (מגילה טו:): 'מה ראתה אסתר שזימנה את המן וכו', רבי שמעון בן מנסיא אומר אולי ירגיש המקום ויעשה לנו נס, ופירש רש"י, 'ירגיש שאני צריכה להחניף רשע זה ולזלזל בכבודי'. ולכאורה תימה רבתי היא, שלא מצאה זכות לעורר רחמים לביטול הגזירה ולעשות נס אלא ב'טענה' זו שהיא צריכה להחניף לרשע ולזלזל

אזי מסתברא שהיו קוראים לאחד העבדים שהיו שם באותה השעה, והיה המלך שואלו 'מה לעשות באיש וכו'', והיה עבד זה עונה לפי השגותיו - להעניק לו שדה במתנה וכיוצא בו, ואף את"ל שהיה משיב כעצת המן, מכל מקום לא היה בזה כלל השפלה להמן, אבל מסבב כל הסיבות סיבב שהמן יגיע לחצר המלך בעתו ובזמנו ממש, ומשם יפול מאיגרא רמא לבירא עמיקתא, ומאז התחילה קרן ישראל להתרומם.

מוסיף בה ה'מלבי"ם' (ב כג עיי"ש) שהרי מדרך המלכות לשלם מיד שכר טוב 'כיד המלך' למי שיציל את המלך ממיתה לחיים, ואילו כאן 'לא נעשה עמו דבר' (ורק נכתב בספר הזכרונות), ואיך יתכן כדבר הזה, וכאן ב'השנחה פרטית' נשתמר שכרו לעת צרה להציל אותו ואת כל בני ישראל - ריווח והצלה ליהודים, ואילו היה משלם לו כגמולו בשעת מעשה, לא היה עוזר לו בעת צרה י"ח.

עוד מצינו ענין 'השנחה פרטית', כדכתיב (בפרק ו) 'בלילה ההוא נדרה שנת המלך, ויאמר להביא את ספר הזכרונות... ויאמר המלך מה נעשה יקר וגדולה למרדכי על זה... ויאמר המלך מי בחצר, ובאותו רגע - והמן בא לחצר בית המלך, ויאמר המלך יבוא - ויבוא המן, ויאמר לו המלך 'מה לעשות באיש אשר המלך חפץ ביקרו', והשיב מה שהשיב, ומכאן תוקפו של נס ואתחלתא הנאלה. ועתה נחזה - שאם היה המן מקדים לבוא אפילו בכמה רגעים קודם לכן, היה שומע מבעד לחלון את שאלת המלך 'מה נעשה יקר וגדולה למרדכי על זה', ופשיטא שלא היה עונה למלך - 'יבואו לבוש מלכות וכו'', שהרי היה מבין שכוונת אחשוורוש היא לייקר ולכבד את מרדכי שונאו. לאידך, אם היה המן מאחר לבוא אפי' בכמה רגעים [ובפרט שממדת דרך ארץ אין לבוא אל המלך באישון לילה, אלא ששנאתו את מרדכי קלקלה את השורה], לא היה עומד בחצר בשעה ששאל אחשוורוש 'מי בחצר',

בכבודה, ואם אכן אין שום זכות ח"ו מה יתן ומה יוסיף הדבר הקטן הלזה. אלא, כי הקב"ה 'א-ל אמונה הוא ואין עול כי כל דרכיו משפט', ואין נותנים לאדם צער אלא לפי חשבון מדוקדק כחוט השערה, וכפי מה שנקצב עליו, על כן אמרה אסתר, שמא צער זה שאני זקוקה להחניף להמן ולזלזל בכבודי אינו בחשבון הגזירה, וממילא לא תוכל הגזירה להתקיים, ואף אם שורת הדין ח"ו להשמיד להרוג ולאבד, אך כן הוא הנהגת המקום ב"ה שלא להוסיף אפילו קורטוב של צער יותר מכפי הנגזר מלעילא.

וכך יש ללמוד מהא דאיתא (בר"ר ק ו) שהנה האגרות השניות' בהם נכתב אשר נתן המלך ליהודים להיקהל ולעמוד על נפשם נכתבו ונשלחו 'בחודש השלישי הוא חודש סיון בשלושה ועשרים בו' (אף שהגזירה כבר נתבטלה בט"ז ניסן), נמצא ששבעים יום חלפו מעת שנכתבו האגרות הראשונות בי"ג ניסן ועד לאגרות השניות, ובכל אותו הזמן היה שמחה וששון לשונאי ישראל, ואמרו חז"ל, כי שבעים יום אלו ניתנו להם בשכר 'שבעים יום שעשו המצריים חסד עם יעקב אבינו' (בראשית נ ג), והרי שכל רגע ורגע של צער שהיה לישראל הכל היה במידה במשקל ובחשבון מדוקדק. נז. והיינו שהקב"ה הכין את הישועה בחשבון מדוקדק ולא הקדים את המאוחר ולא איחר את המוקדם אפילו ברגע כמימרא. ומכאן לימוד נפלא לכל בר ישראל, בל יתאונן לאמר, כבר שפכתי כ"כ הרבה תפילות על ענין פלוני, כ"כ הרבה מעשים טובים הרבתי, ועדיין לא נראית קצה ישועתי לבוא, מדוע אינני רואה כל תוצאה טובה מהתפילות והסגולות וכיו"ב, כי אדרבה הקב"ה סופרן ומצניען לעת זמן הנכון, יבוא יום ותראה כמה נתרבית הטובה הבאה עליך בעד המתנה זו...

נח. מעשה באחד מגדולי תלמידי מרן הבעש"ט הק' זי"ע שעקצו פרעוש באמצע שנתו, וכאשר הרגיש בצער העקיצה קפץ בבהלה ממיטתו והקערה שהכין סמוך למיטתו לנטילת ידים נהפכה על פיה, ורוב המים נשפכו על הארץ, מיד נטל ידיו עם שארית המים שנשארו בתוך הכד, ויצא ממיטתו לבדוק מה קרה, והבחין שהיו גחלים לוחשות סמוך לבגדיו, ואלמלא היו המים נשפכים ומכבים את הגחלים היתה האש אוחות בהם ומכלה את כל הבית, ובלבו הודה להקב"ה על הנס שעשה עמו, ויהי כאשר חזר למיטתו הבחין שקורות הבית שעל גבי מיטתו נפלו ונס גדול הוא שהייתה המיטה ריקה. עתה הודה להקב"ה על שני הניסים שגמל עמו הקב"ה בזה אחר זה. למחר סיפר לרבו הבעש"ט על שני הניסים שאירעו עמו, נענה הבעש"ט ואמר 'זכית לכך בגלל האמונה, כי מי שחי באמונה בהקב"ה, ויודע שאין שום דבר המתרחש מאליו, ואף כל הטבע בהשגחה פרטית הוא, אזי זוכה שמראים לו שכל המעשים המתרחשים עמו הם ניסים מן השמים', ולדידן ייאמר, אף מתוך השינה - כשאין מצבו שפיר עליו, ואינו רואה כי

ונהפוך הוא - מתוך הצרה המציא פדות ורווחה

א-ל להרים קרנות צדיק ולגדוע קרני רשעים - שהוכרח המן להרכיב את מרדכי ברחוב העיר, ולא עוד אלא דייקא בשעה שגאוותו של המן עלתה לשחקים והתפאר לאמר 'וגם למחר אני קרוי עם המלך' (ו יב) לישב עמו בסעודתו, או נהפך הבל, ומשם הלך אל מיתתו. כך גם גזירתו הרעה שבכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר תינתן דת להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים נתבטלה ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם (אסתר ט א).

כי אין לה - קרוב ה' לנשברי לב

איתא בגמרא (מגילה ז.) 'שלחה להם אסתר לחכמים, כתבוני לדורות'. ולכאורה צריך ביאור, וכי חיפשה אותה צדקת להוסיף לעצמה כבוד ויקר - שישאר ממנה שם ושארית לדורות, ובדרך אפשר יש לומר, כי אסתר היתה בשפל המצב בהיותה יתומה מאב ומאם, ובדרך הטבע היה נראה שתמיד תישאר בשפלות, ולבסוף הצליח ה' דרכה, שנעשית מלכת מדי ופרס, והצילה את כלל ישראל ממות לחיים, וזאת רצתה להודיע לבני ישראל לדורותיהם לבל יתייאשו לעולם, ויתחזקו בכל מצב שהוא. כי אדרבה ע"י הקושי יתעלה ויגיע לראש ההר^פ. וכך ביאר ב'שפתי חכמים'

כתב הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות, ח"א דף לב. ד"ה כתיב) דהנה אמרו חז"ל (נדה לא.) 'אין בעל הנם מכיר בניסו', והיינו כי פעמים רבות יקרה איזה מקרה לבלל או לפרט ואינו מכיר שתחת אלו הדברים נטמן איזה ישועה והצלה^ט, וכן נראה בדברי האגרת הזאת - מגילת אסתר, כי בראשית המגילה אנו מוצאים שממוכן זה המן הרשע ייעץ למלך להרוג את ושתי 'ומלכותה יתן המלך לרעותה הטובה ממנה' (א יט), כשהתכוון שבתו תבוא למלוך תחת ושתי (תרנום אסתר ה א), אך בפועל הפך הקב"ה את עצתו ולא די שלא נהנה מהריגת ושתי, אלא דייקא עי"ז עלתה אסתר לגדולה והיא היא שגרמה לו להתלות על העץ. והמבין יבין כי הריגת ושתי היה (נס) בעין 'קריעת ים סוף' אלא שאין בעל הנם מכיר בניסו. וכן בגתנא ותרש ביקשו לשלוח יד במלך אחשוורוש אך הקב"ה הפך את רצונם ותלו אותם על העץ, וכל זה כדי שייכתב בספר הזכרונות שמרדכי הציל את המלך ובבוא העת יבוא על שכרו יחד עם השפלת המן, כמו כן 'בלילה ההוא' בהגיע המן הרשע לדבר עם המלך בענין העץ אשר הכין למרדכי הצדיק, ורצה להבוות את מרדכי בעיני המלך ולשלוח יד בו, דייקא בעת ההיא פעל

אם פרעוש (או 'אדם' הדומה לו) שעוקצו, מים שנשפכו וקורות ביתו שנפלו, יתחזק להאמין בהשגחת הבורא שהכל בחשבון מדוקדק, ויבטח בהשי"ת שרק הוא יתברך מסבב כל הסיבות, ויש טעם מיוחד וחשבון מפורט לכל דבר ומקרה המתרחשים בעולם.

נט. והא לך דברי צרי ומרפא אשר כתב הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע (חיי עולם ח"ב פ"ו), וז"ל, אמרו חז"ל במגילה (יג:) על הפסוק (אסתר ג א) 'אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש וכו', מאי אחר הדברים, אחר שהקדים הקב"ה רפואה, כי הקדוש ברוך הוא מקדים לישראל רפואה למכה. ומבואר, שעל כל צרה ועל כל צער וסבל שבא על האדם, יש כבר רפואה מוכנה עוד מקודם שבאה הצרה, וצריך רק לזכות לראות את הרפואה והתיקון. ומוסיף לאמר, וזאת הידיעה הוא עידוד וחיוזוק שלא יפול ביאוש בהיותו במיצר, גם כשנדמה לו שאין מוצא לצאת מהסבך, רק יתפלל ויבקש רחמים, ויעסוק בתורה ובמצוות לשם שמים, ולצפות תמיד לתשועת השם כהרף עין, ולא יפול ביאוש כלל חס ושלום וכו'.

וכן הוא בכל מבוכות ובלבולים ממחשבות רעות, המעיקים לפעמים אצל אנשים, ונדמה לו כי אין שום מוצא לסבך זה, באמת הפתרון והתשובה הוא פשוטה וברורה בתכלית הברור, אלא שכל זמן שאינו זוכה אינו רואה את הפשטות הפשוטה אשר לפניו, וצריך להיות בטוח שכאשר יתחזק בתורה ובעבודת הבורא יתברך בתמימות, סוף סוף יאיר השם יתברך את עיניו. ואל יפול ביאוש חס ושלום אף על פי שיעברו זמן זמנים טובא שיעמוד במבוכתו, כי סוף סוף יאיר לו השם יתברך, ולפום צערא אגרא. עכ"ל.

ס. כן כתיב גבי אסתר 'והנערה יפת תואר וטובת מראה ובמות אביה ואמה לקחה מרדכי לו לבת' (ב ז), וכתב ה'רוקח' (הובא ב'תוספות השלם' על מגילות) כי יפת תואר וטובת מראה ר"ת 'יתום', וכלומר, שדייקא משום שמתו אביה ואמה על כן זכתה מן השמים לתואר ומראה.

באר הפרשה - פורים

היא מקרבת אותו. אולם סוף דבר נתברר שאדרבה ישועתם של ישראל התגלגלה דרך אותו המשתתף. וללמדנו שאם נראה לאדם כי יש לו מפריעים ומשטינים אזי עליו להאמין כי בזה גנוז שם הוי"ה - שם הרחמים בסדרו, שהקב"ה עושה עלילות לבני אדם שמצמיח לו את הישועה על ידי המפריעים עצמן כאחשוורוש והמן.

קריאה של חיבה - עבודת ה'הכנה' לקראת פורים

בפרשתן (א א), 'ויקרא אל משה, ופירש רש"י, לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר (ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה, אבל לנביאי אמות העולם נגלה עליהן בלשון עראי, שנאמר (במדבר כג ד) ויקר אלוקים אל בלעם. וביאר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע משמעות ה'קריאה' שעניינו הוא 'הכנה', כלומר שלא נתגלה הקב"ה בפתע פתאום, אלא משה רבינו הכין והזמין עצמו, לעומת זאת אצל בלעם הרשע היתה התגלות בלא הכנה מקודם, ועל כן אינה אלא כדבר 'ארעי' - שלא נשאר אצלו רישומא דקדושה מאותה התעלות, כי בלא שיכין האדם את עצמו להיות מוכשר וראוי לקלוט בקרבו אותה השפעת הקדושה הרי חסר ה'כלי' שיחזיק את הברכה. ורמז לדבר מה'תרגום' על הפסוק 'וקרא זה אל זה' - ומקבלין דין מן דין, והרי ש'קרא' הוא מלשון מקבלין, כי רק על ידי ה'קריאה' וההכנה זוכים לקבל את הארות הקדושה לאורך ימים³⁰.

ובך הוא לעניין כל דבר שבקדושה וכל עשיית מצוה שצריך להקדים את עסק ההכנה לקראתה³⁰, וכמו

(פתיחה למס' מגילה אות כה) בהא דאיתא בגמ' (יומא כט.) 'אסתר סוף כל הניסים' - 'ר"ל כשהאדם מגיע שאין עוד מקום שיעשה לו נס, יזכור מעשה אסתר ויבטח בישועת ה' כהרף עין'.

איתא במדרש (אסתר ו ז) אמר להם הקב"ה לישראל אתם בכיתם ואמרתם (איכה ה ג) יתומים היינו ואין אב, חייכם אף הגואל שאני עתיד להעמיד לכם במדי לא יהיה לו אב ואם, הדא הוא דכתיב (אסתר ב ז) כי אין לה אב ואם. וביאר המהר"ל (אור חדש) וז"ל (בשינוי). ולבטל כוחו של עמלק צריך להתעלות אל המעלה העליונה מאוד, ולא יגיע אל המדרגה הזאת רק יתום ומי שנמצא בשפל המצב, כדכתיב (ישעי' נו טו) אני מרום וקדוש אשכון את דכא ושפל רוח. והשי"ת מגביה שפלים, ומפני כך הגביה את אסתר שהיתה יתומה מבלי אב ואם למעלה ממדרגת המן, ולפיכך כאשר אמרו (בנ"י) יתומים היינו ואין אב, אמר להם הקב"ה, אדרבה, אין הקב"ה עוזב השפלים המדוכאים, ולכך חייכם - הגואל אשר אעמיד לכם במדי יהיה יתום, מפני שהשי"ת מגביה אותו מעלה מעלה, להיות גובר על המן³⁰.

בן ידוע שמרומז שם הוי"ה כסדרו במגילה בלשון הכתוב (אסתר ה ד) 'יבוא המלך והמן היום אל המשתתף אשר עשיתי', והמעם שנרמז דייקא בפסוק זה שם הוי"ה כסידרו המורה על רחמים פשוטים ונגלים. כי כשאמרה אסתר 'יבוא המלך והמן היום' נבהלו בני ישראל מזה ראתה אסתר לעשות כן, והרי המן הוא צורר היהודים אשר גזר להשמיד להרוג ולאבד ומדוע

סא. ולכן אמרו בגמ' (שבת פח.) אמר רבא הדור קבלוה בימי אחשוורוש דכתיב 'קיימו וקבלו היהודים' קיימו מה שקיבלו כבר, ודקדקו חז"ל בלשונם ולא אמרו בימי מרדכי (אף שהנס נעשה על ידו) אלא בימי אחשוורוש, להורות על חשיבות ההתחזקות בזמן הצרה והקושי.

סב. כתיב במגילה (א כא) 'ויעש המלך כדבר ממוכן', איתא מהרה"ק ה'בית אהרן' זי"ע (ב"א סט. ד"ה ויעש המלך) ע"פ מה שידוע דכל מקום שנזכר במגילה המלך הכוונה הפנימית היא למלך מלכי המלכים הקב"ה, וזהו פירוש 'ויעש המלך' שהקב"ה נותן לאדם ליהנות ולקבל מן היו"ט (וכן מכל מצווה) 'כדבר ממוכן', היינו כפי מה שהוא מכין את עצמו בטרם יבוא היום טוב.

סג. ומחלקי עבודת ההכנה הוא להכין את ה'ראש' לקראת המועד ולהתבונן בתוכן הפנימי של המועד, וכבר הובא משל ב'חשבה לטובה' מהרה"ק רבי העניך זי"ע (מערכת סיפורים) לאדם אחד שהיה בטבעו מפוזר ומפורד, בכל לילה בעלותו על יצועו לשינת הלילה היה מפזר את בגדיו לכאן ולכאן עד שהיה טובע בתוהו ובוהו. והיה הדבר מפריע לו ביותר בעת קומו משנתו, כי כל עוד שלא היה מסובב את הבית מאה פעמים לא היה מוצא את בגדיו, והיה מאחר בבואו לעבודתו. פעם שפך לבו בפני ידיו, ייעצו הלה עצה טובה שבכל לילה יקח לידו דף וקולמוס

ויתיישב בדבר היטיב איך יעשה וכו', ונראה לי שזהו גם כן מה שכתוב (שמות יב יז) 'ושמרתם את המצות', וזהו שיסדרו לומר הנני מוכן ומוזמן לקיים וכו', ר"ל שבכר אני מוכן ומוזמן, וזהו 'היכון לקראת אלוקיך ישראל' (עמוס ד יב) ר"ל שתכין עצמך מקודם ולא בפתע פתאום. וכבר בחנתי בנסיון שכאשר עשיתי מצוה בפתאום לא קיימתיה בראוי, לכן צריך להיזהר בזה. עכ"ל. וכידוע שספר 'חיי אדם' אינו ספר מוסר ומילי דחסידותא אלא כל דבריו נכתבו להלכה למעשה...

שמצינו בגמ' (תענית יב.) 'כל תענית שלא קיבל עליו מבעוד יום לאו שמייה תענית', והרי שאין ערוך למצוה בלא שיזמין עצמו ויתכונן לקראת עשייתה. ובוה מבאר מה שמסמך המדרש (רבה א א) את הפסוק (תהילים קג ב) 'ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עושי דברו לשמוע בקול דברו' להאמור בפרשתן 'ויקרא אל משה', כי צריך האדם להיות 'גבורי כח' לקבל על עצמו עול מלכות שמים ולהיות מוכן לעשיית המצות, להיות מ'עושי דברו לשמוע בקול דברו', וזאת למדנו ממה שנאמר 'ויקרא', שקדמה קריאה לציווי.

צא ולמד מדברי הרה"ק רבי יצחק מווארקא זי"ע (בית יצחק לפורים), על דברי המשנה (מגילה ב.) 'מגילה נקראת בי"א בי"ב בי"ג' והם שלשה ימים שקודם הפורים, והיינו כי בפורים היה 'מתן תורה' שהרי קבלו בני ישראל את התורה מאהבה, (כמו שדרשו חז"ל בשבת פח.) וכשם שבמתן תורה ניתנו להם שלשת ימי הגבלה להכין עצמם לקראת קבלת התורה, כך קבעו שלשה

טעם נוסף בנחיצות חובת ה'הכנה' לדבר מצוה^{סד} מבואר ב'חיי אדם' (כלל סח סעיף כה), וז"ל, שומר מצוה לא ידע דבר רע, ר"ל שמחויב בשירצה לעשות איזו מצוה לא יעשה אותה בחפזון ובפתאום רק שישמור וימתין [כמו ואביו שמר את הדבר - בראשית לו יא] (ובוה יתבאר 'שומר מצוה' - כלומר שמצפה ומתכונן לקראתה)

ויכתוב בפרטות היכן הניח כל דבר ודבר, וכך עשה, בלילה הראשון כתב 'את כתונתי הנחתי על השולחן, את הפוזמקאות על הספסל', וכך כתב את כל בגדיו, וסיים את מכתבו 'את ראשי הנחתי במיטתי' ושכב לישון. בבקר של יום לקח את הפיתקא בידו ואכן בתוך כמה דקות מצא את כל בגדיו, לאחמ"כ מצא כתוב בפתק 'את ראשי הנחתי במיטה', פנה האיש למיטתו ולא מצא לא את ראשו ולא את עצמו, החל זועק ומייל וואו בין איך... וואו איז מיין קאפ... וואו בין איך... (היכן אני... היכן ראשי...) משל זה מוכיח לדרכם של הבריות, שאף שמרבים הם בכל מיני הכנות ועניינים מכל מקום 'את הראש' את עיקר הנקודה הפנימית הרי הם מפסידים. ולאחר מעשה הנו זועק היכן אני והיכן ראשי.

אמנם, אם כבר אתא ובא היום הגדול של חג הפורים ולא הכין עצמו, יתחזק בדברי הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע (פורים, ד"ה חייב אדם לבסומי) בדיוק לשון הכתוב (אסתר ט כח) 'והימים האלה נזכרים ונעשים', שלא כתיב 'להזכיר ולעשות' בלשון עתיד, אלא 'נזכרים ונעשים' - שמשמע שנזכרים ונעשים מאליהם ואפילו בלא הכנה.

סד. וכבר אמר הגר"א זי"ע לפרש הפסוק (ישעיה ו ב) 'יחיינו מיומיים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו', דהנה פירשו חז"ל (בר"ר נו ג) מדוע נקראת סכין של העקידה 'מאכלת' - על שם שישראל אוכלים מתן שכרה, וקשה, הרי 'שכר מצוה בהאי עלמא ליכא' (קידושין לט:), אלא ודאי אין בני ישראל אוכלים מפירותיה של עקידת יצחק עצמה, רק מכל יגיעתו ועבודתו שטרח אברהם אבינו סביב המצווה - בהילוכו שלושת ימים עד ראותו את הר המוריה ובעצם העלאת בנו יחידו ע"ג המזבח, כי על ההכנה והטירחה אודות המצווה יש שכר גם בהאי עלמא, ולכן סיפרה לנו התורה את כל ההכנות והזריזות שעשה לקיים מצות עקידה, השכים בבוקר וחבש בעצמו את חמורו, ובקע עצי עולה, להודיענו כי מכל זאת אנחנו אוכלים בעולם הזה. וזה אומרו 'יחיינו מיומיים' כי בשכר אותם שני ימים שהלכו עד לעקידה יאכלו בני ישראל אף בעולם הזה, ואילו 'ביום השלישי' - זה מעשה העקידה גופא, 'יקימנו ונחיה (רק) לפניו' דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא (קול אליהו וירא אות טז).

הרה"ק רבי חנוך העניך הכהן מאלכסנדר זי"ע היה אומר בשם המגיד מזלאטשוב זי"ע, דהנה דרשו חז"ל (מגילה טז.) מאי דכתיב (אסתר ו ד) 'והמן בא לחצר בית המלך החיצונה לאמר למלך לתלות את מרדכי על העץ אשר הכין לו - תנא, לו הכין, שהכין את העץ לתלות את עצמו עליו, ושאל הרה"ק מדוע הוציאה הגמ' את המקרא מידי פשוטו שהכין את העץ למרדכי, אלא, כי הכנה לא שייך אלא לדבר מצוה, והרי לתלות את מרדכי עוון גדול הוא, אלא על כרחך לדרוש ש'לו הכין' - לתלות את המן, וזה אכן מצוה גדולה (הובא בחשבה לטובה לפורים).

באר הפרשה - פורים

וב'משנה ברורה' (תרפ"ו סק"ב) הביא לבאר [ומקורו ב'לבוש' ע"ש] 'כי בימי מרדכי ואסתר נקהלו ביום י"ג באדר להלחם ולעמוד על נפשם, והיו צריכין לבקש רחמים ותחנונים שיעזרם ה' להנקם מאויביהם, ומצינו כשהיו ביום מלחמה שהיו מתעניין, שכן אמרו רז"ל (מכילתא פר' בשלח סו"פ א) שמושה רבינו ע"ה ביום שנלחם עם עמלק היה מתענה, וא"כ בודאי גם בימי מרדכי היו מתענים באותו יום, ולכן נהגו כל ישראל להתענות בי"ג באדר. ונקרא 'תענית אסתר' כדי לזכור שהש"ת רואה ושומע כל איש בעת צרתו כאשר יתענה וישוב אל ה' בכל לבבו כמו שעשה בימים ההם, נמצינו למדין, שטעם קביעת התענית הוא להשריש את כח התפילה והתשובה בלבות בני ישראל, שיזכרו וידעו שבכל דור ודור שומע הקב"ה לתפילת כל פה עמו ישראל ברחמים בכל עת ובכל שעה אם שבים אליו ית'.

ויש עוד טעם לתענית אסתר אשר גילה ה'מגיד' למרן ה'בית יוסף', וכפי שהביא ה'קב הישר' (פצ"ו) וז"ל. 'שהשגחת הקב"ה הוא תמיד על ישראל שהן נחלתו

ימים לפני פורים כג' ימי הגבלה - שבהם יוכל האדם להתבונן כראוי כדי שיהא מוכן ומזומן ליום הנשגב והגדול הזה"ה.

ויש שלמדו מהגמרא (מגילה ל.) 'כי היכי דלא תיקדום עשיה לזכירה', עשיה זה פורים וזכירה זו קריאת פרשת זכור, ולא מצינו בשאר מצוות שמקדימים 'זכירה' לעשיית המצוות, ולרמזו לן שרק ע"י ה'זכירה' וההכנה מתחילה יוכל לקיים 'עשיה' דפורים.

תענית אסתר - סגולת היום לקבלת התפילות

חבמינו ז"ל קבעו יום י"ג אדר לתענית אסתר, וצריך ביאור מהו ענין תענית זו, דבשלמא 'ארבעת הצומות' שבמשך ימי השנה נקבעו על הצרות והתלאות שעברו על בני ישראל בימים ההם - בחורבן הבית, ועדיין לא נושענו שעדיין לא נבנה המקדש, אבל תענית זו שהתענו בימי מרדכי ואסתר ביציאתם למלחמה, וכבר נגמרה המלחמה - ונהפוך הוא אשר ישלפו היהודים המה בשונאיהם, א"כ תענית זו למה היא באה.

סה. בטרם ניגש לימי הפורים הבעל"ט עלינו לזכור כי ימים קדושים אלו הינם אוצרות גדולים מוכנים לפנינו, ומן השמים ניתן בידנו הכח להוציא ולמשוך מהם השפעות גדולות ורבות בגשמיות וברוחניות, יזהר כל אחד שלא להיות 'שוטה המאבד מה שנותנים לו'.

וכבר אמר הגה"צ רבי אליהו דסלר זצוק"ל (מכתב מאליהו אלול תשרי) כי העשיר נוסע ל'מעיינות מרפא' להתרפא, ואילו העני שאין לו די מעות ליסע לשם יכנס לבית הרוקח (בית מרקחת), יקנה בקבוק קטן ובו מים ממעינות, ימשח עצמו בהם זעיר פה וזעיר שם, וידמה בנפשו כאילו נסע לשם. כן 'העשיר ברוח' בבוא ימים וזמנים נעלים ייכנס כולו לתוככי המעיינות וירפא עצמו היטב, מה יעשה העני ברוח, יסתפק באיזה התעוררות קטנה - ב'משיחה' קטנה פה ושם, ותו לא מידי...

וצריך להתבונן כי הזמן גרמא להלך בגדולות ובנפלאות, ובדרך רמז יבואר מה שאמרו (מגילה ז): 'קם רבה שחטיה לרב זירא', כי שני דרכים ישנם בעבודת ה', יש המהלך בגדולות בלימוד שעות רבות רצופות ובעבודת ה' מופלגת, וזו בחי' 'רבה', ויש המהלך דרגא בדרגא, שמקבל עליו ללמוד כפי יכולתו ומשם עולה ומתעלה, וזו הנקראת בחי' 'זעירא' מלשון קטנות, ובפורים אין להסתפק במועט אלא 'קם רבה' - העבודה בגדולות 'ושחטיה לרבי זירא' - דהיינו הדרך בקטנות, כי קדוש היום לאדונינו לפעול בו בעצמו גדולות ונצורות ולהתחנן על נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי.

בפולין היו רגילים לומר, כי מדרך הגנבים להסתובב ברחבי הנמל, מקום אשר עשירי עם מהלכים כשבאמתחותיהם כסף וזהב לרוב, הללו היו משליכים מטבע על הארץ, ובשעה שהיה העשיר מתכופף להגביהו והיה מסיח דעתו לרגע מאוצרותיו היו הגנבים בורחים עם האוצר הגדול בידיהם. ואמרו על כך ש'קונץ' זה מועיל רק למי שאינו יודע מערמימות הגנבים, כי המכיר בנכליהם נזהר ביותר שלא ללכת אחרי מחזות שוא ואינו מסיח דעת כלל ונשארים שאוצרותיו בידו. כך היצר הרע בהגיע זמנים גבוהים הריהו משליך 'מטבע' לבלבל דעת (להיות עסוקים בזוטות, בלבושי התחפושות ושאר ענינים צדיים) להסיחנו מן העיקר שלא ננצל כראוי את הזמנים ושלא נעמוד בתפילה לפנינו, אין לנו אלא להכיר בנכלותיו ולהזהר ממנו עד מאד.

ימים של רצון ואהבה, לכן טוב להתפלל ביום תענית אסתר, ושומע תפלה יקבל ברחמים וברצון את תפלתו אמן, עכ"ל^{סו}.

נזכרים ונעשים - נס פורים בזמן הזה

כתיב (אסתר ט כח), 'והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור' וגו', ופירשו צדיקי הדורות, שבא הכתוב לומר, כי אותו גילוי נפלא שהיה בשעת הנס, וכלשונו של האר"י הק' זי"ע ש'הארה הזאת לא היתה לא בשבת ולא ביו"ט אלא בפורים לבד, הרי הוא 'נעשה ונזכר' בכל דור ודור ובכל שנה ושנה, וגם בשנה זו מתעורר כל תוקף הנס כבימים ההם בזמן הזה^{סז}, וכמו שכתב הגה"ק ר' חיים ויטאל זי"ע (פע"ח פ"ה) בהאי לישנא 'שהשם יתברך רוצה להטיב עמנו ולהאיר לנו בכל זמן וזמן ובכל שנה ושנה בימי הפורים האלה שאז נעשה הנס, ושתמיד בימים האלה יתגלה אותו הארה של מרדכי ותשאר קיימת תמיד'. ובוה מבאר מה שאמרו רז"ל כל המועדים עתידים ליבטל חוץ מן הפורים, שנאמר (אסתר שם) 'ימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם'.

ובך איתא בתשובת הרשב"א (ח"א תשו' צג) שענין הפורים אינו נמדד לפי מעשיהם של ישראל באותו הדור אלא כבימים ההם בן ממש הוא בזמן הזה. ובה ענה למי ששאלו על דברי המדרש - 'אפילו אם כל המועדים בטלים ימי הפורים לא יהיו נבטלים, שנאמר (אסתר ט כח) וימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם', ושאל השואל, מי הוא זה שיאמר שיבטל דבר אחד מן התורה, אפילו אות אחת ואפילו קוצו של יו"ד. ורבו המפרשים הגדה זו באזני ולא נכנס בה אחד מהם הודיעני פירושה. והשיב הרשב"א, וז"ל. דברים נוספים עוד בהגדה זו, והוא שאמרו שם אמר

ועדת סגולה, והוא חפץ להצדיקם כדי להנחילן שבר טוב לעוה"ב, וביום שמגיע י"ד [באדר] להיות ישראל שמחים וששים בו על תוקף הנס שעשה הקב"ה בהמן הרשע ובבניו ובשאר שונאי ישראל אז היא נקראת שמחה של מצווה, וע"כ אמרו רבותינו ז"ל 'חייב אינש לבסומי בפוריא'. והנה יש לחוש פן על ידי רבוי האכילה ושתיה ושמחה באין ישראל לידי חטא, לכן הקדים הקב"ה התענית, לפי שהתענית היא סגולה להנצל על ידי התענית מן החטא, ולא יהיה כח להשמן ולילית לקטרג עליהם, ולהביאם לידי חטא מחמת ריבוי האכילה ושתיה, וטוב לכוון כשיאמר (בסליחות לתענית אסתר) פזמון 'במתי... בשאומרים (שם) שומע תפילה והעבר תיפלה, צריך לכוון שלא יבואו לידי חטא ועיון ח"ו ע"י ריבוי אכילה ושתיה ושמחת פורים. וע"י סליחות ותחנונים שאנו אומרים בכנופיא בזה אנו מעוררים זכות מרדכי ואסתר'.

וזוסיף שם בהמשך דבריו, 'לכן יושבי כפרים צריכין ג"כ להיות בחבורה קדישא בבית הכנסת ביום תענית אסתר, כי יום זה הוא מסוגל מאד שיקובל תפלתו בזכות מרדכי ואסתר, וכל מי שצריך רחמים על איזה דבר שהוא צריך להתפלל יקה פנאי לעצמו ביום התענית אסתר ויאמר תחלה מזמור כ"ב בספר תהלים 'אילת השחר', ודרשו חז"ל (יומא כט). דאסתר הייתה נקראת 'אילת השחר', ואח"כ ישפוך שיחו לפני ה', ויבקש בקשתו ויזכיר זכות מרדכי ואסתר אשר בזכותם יעתר לו הקב"ה, ויפתח לו שערי רחמים ותקובל תפלתו ברצון... על כן אוהבי ה' עדת עם קודש הנועדים לדבר ה' לשמוע קול מגילה ביום המועד הזה, שהוא פורים, אשר לעתיד כל הימים טובים יהיו בטילים וימי פורים לא נבטלים, צריכין אנו להזכיר זכותן של מרדכי ואסתר, כי יום תענית אסתר ויום פורים הם

סו. הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע היה יושב ספון בחדרו במשך כל יום תענית אסתר, ואף לשאלות שהיה נשאל היה משיב במהירות. וכן נהג הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע להתייחד ביום הזה עם קונו, ולא יכלו לדבר עמו מענינא דעלמא, והעידו צדיקים, שעל ידי עבודתו ביום זה הכניע את הקליפות של כל השבעים שרי מעלה (שהם שריהם של אומות העולם).

סז. וכמו שאמר הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, שבכל המועדים אומרים 'זכר ליציאת מצרים' כי עושים אותם כ'זכר' לנס שהתרחש בימים ההם, אבל בפורים כתיב (ט כח) 'והימים האלה נזכרים ונעשים' בפועל ממש, ובכל שנה ושנה מתעורר הנס בזמן הזה מחדש כפי שהיה בימים ההם ממש, ואף בימינו אנו יש 'ונהפוך הוא' כפשוטו - לבטל כל גזירות קשות ואכזריות ולהמתיק הדינים ולרחמים ולרצון.

רק ביום שנחו מאויביהם. אלא צריך לומר, 'רק ימים ההם - הנסים שהיו אז והם מתעוררים בזמן הזה על ידי קריאת המגילה ושאר המצוות של היום'. וכלומר, שאין הבוונה 'בזמן הזה' ל"ד אדר שהיה בזמנו, שהרי אז לא היה שום נס בו ביום, אלא בזמן הזה - עכשיו ובהאי שתא^{סח}.

ונתנה תוקף - רוממות יום הפורים

ידועים דברי התיקון^ז (דף נו:): שקדושת יום הכיפורים היא מעין קדושת פורים, ולכן נקרא 'יום כפורים' עם כ"ף הדמיון, דהיינו 'פפורים'^{סט}. ואמרו צדיקים (הרה"ק מרוזין ז"ע, ועוד) עפ"י הכלל הידוע (תענית ז.) מי נתלה במי, הוה אומר קמן נתלה בגדול, והדברים נוראים, שקדושת הפורים גדולה יותר מיום הקדוש^ש דכתיב גביה (ויאל ב יא) 'כי גדול יום ה' ונורא מאד ומי יכילנו'^{ע"ב}.

ולא עוד אלא שכל מהותו של יום הכיפורים ישתנה לעתיד לבוא להיות יום עונג כיום הפורים, וכלשון הוזה"ק (שם) 'יום כפורים - דעתידין לאתענגא ביה ולשנויי ליה מעינוי לעונג'^{ע"ב}.

רבי אף יום הכפורים אינו בטל לעולם, שנאמר (ויקרא טו לד) 'והיתה זאת לכם לחקת עולם', ואם כן זה קשה יותר, שהרי גם בפסחים כתב חקת עולם... על כן נראה לי פירושו, שכל המועדים לא הבטיח עליהם הבוי"ת שלא יגרום החטא ביטולם באחד מן הזמנים, וכמו שכתב (איכה ב ו) 'שכח ה' בציון מועד ושבתי', אבל בימי הפורים הבטיח דכתב לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם, לא יעברו ולא יסוף - עשאום הבטחה לא אזהרה. וכן יום הכפורים 'והיתה זאת לכם' - הבטחה שתהיה לחוקת עולם, שהיום יכפר ואפילו לא ישמרוהו. ודעת רבי כאן כדעתו בגמרא דאמר יום הכפורים מכפר בין על השבים בין על שאינן שבים, אבל חקת עולם האמור בפסח 'אזהרה' - לא הבטחה' דכתיב (שמות יב יד) חוקת עולם תחגוהו ושמרתם לדורותיכם.

והוביח זאת הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תר"ס ד"ה והימים) ממטבע הברכה שתקנו חז"ל לברך 'שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה', שלכאורה תמוה מהו 'בזמן הזה' והלא אותם הניסים שנעשו לאבותינו היו ב"ג באדר - שאז נלחמו בשונאיהם, ואנו חוננים

סח. וכן יש ללמוד ממה שכתב ה'דרכי משה' הארוך (תרצ"ג ד) 'אם חל מילה בפורים מלין התינוק ואח"כ קורין המגילה, כדי שיהיה גם כן בכלל יהודי, ולומר ליהודים היתה אורה'. היינו שכל מה שנאמר במגילה על היהודים יחולו אף על הרך הנולד, ומכאן, שבעת קריאת פסוקי המגילה כביום הזה שבים ונעשים כל מה שאירע בימים ההם, דאל"כ למה צריך למול את התינוק קודם הקריאה, הלא הפסוק 'ליהודים היתה אורה' קאי על היהודים שהיו בימי מרדכי ואסתר, אלא ודאי שהקריאה מעוררת את הזמן בפועל ממש, ולכן מלין את התינוק קודם 'היהודים' שבדור הזה, וביד כל אחד מהם לזכות כהיום לאורה ושמחה כפשוטו ממש, ולכן מלין את התינוק קודם המגילה שאף עליו יחולו כל הישועות והאורות, ואם כן יבין וישכיל כל חד וחד שלא להישאר מחוץ לכלל היהודים, אלא להכניס עצמו גם כן בכלל היהודים...

סט. הגר"א מוילנא היה מרבה במשתה בכל יום הפורים, וטעמו ונימוקו עמו, שהנה בכל יו"ט קיי"ל שחציו לה' וחציו לכם, ופורים ויום הכיפורים יום אחד הם, וחציו לה' מתקיים ביוה"כ שאסור באכילה ושתיה, ואילו ה'חציו לכם' מתקיים בכל יום הפורים.

ע. וכך כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (פרי צדיק שמות, פורים א ד"ה ואיתא בתיקוני), וז"ל, וכן אומרים בשם הרבנים הקדושים זללה"ה דפורים בחינת יום הכפורים, ונקרא יום כפורים היינו כמו פורים, ובאמת נרמז בתיקוני זוהר כנ"ל. וכמו ביום הכפורים עיצומו של יום מכפר כן ימי הפורים עיצומו של יום עושה מחיית עמלק. רק האדם צריך שיזכור שהיום יום הכפורים וכן שהיום פורים.

עא. ובזה ביארו הטעם שבאמצע הסוגיא המדברת במעשה דאחשוורוש והמן במס' מגילה (דף י:): נאמרה המימרא של רבי לוי 'דבר זה מסורת בידינו מאבותינו, מקום ארון אינו מן המדה', היינו שארון העדות בקודש הקדשים לא תפס מקום כלל ולא מיעט חללו של קודש הקדשים, ומה עניינו לשם (לפי פשוטו נאמר בדרך אגב, איידי דהביאו שם עוד מימרות דרבי לוי), ולהאמור נרמז כאן דבר גדול, דכשם שאין לנו השגה בארון הברית, וכל עצם הענין ש'מקום ארון אינו מן המידה' אינו נתפס בשכל אנושי, כך על האדם לדעת שאין לו השגה בקדושת יום הפורים שהוא גבוה מעל גבוה. עב. עד היכן הדברים מגיעים יש ללמוד ממה שכתב המשנה ברורה (סי' צ ס"ק כח) וז"ל. כתב בתשובת רדב"ז תפוס שהשר נתן לו רשות יום אחד להתפלל עם הצבור במנין איזה יום שירצה יתפלל אותו היום תיכף ולא יחמיץ

אלא כל מי שפושט ידו ליטול נותנים לו' (תרצ"ד ג), ומשום הכי אף למעלה 'קבלו' לקיים הלכה זו, והקב"ה מוחל וסולח לעוונות כל חר וחר מבני ישראל באיזה מצב שיהיה, (ובלבד שיהא פושט יד לקבל המחילה), וכלשונו, למטה קבלו לתת מתנות לכל דורש בלי הבדל, וכן קיימו למעלה לכפר לכל בין ראוי בי שאינו ראוי".

ורמזו לה צדיקים בפיוט (שושנת יעקב) 'וגם חרבונה זכור לטוב' מלשון חרבן, דאף מי שחלילה נחרב ונהרס מצבו הרוחני זכור לטוב ביום הזה (עיי' דברי שמואל פורים) ע"ד. וכן פירשו 'כל הפושט יד - אפילו א פשוט האנט', היינו אפילו יהודי פשוט שבפשוטים ופחות שבפחותים הפושט ידו ורוצה להתקרב אל ה', 'נותנים לו', כי אין מדקדקין במהות המבקש, אלא כל הרוצה יבוא ויטול". וכלשונו של הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (פרי צדיק) אין מדקדקין במעות פורים (שו"ע סי' תרצ"ד ס"ג), והקב"ה כביכול מקיים את המצוות, ונותן צדקה לכל דורשי ישועתו בכל העניינים.

זכר לדבר מביא הרה"ק ה'אמרי נועם' מדו"קוב זי"ע מדכתיב (שמות ל י) 'וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכיפורים אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם', ובפל' לומר ב' פעמים 'אחת בשנה', כי יש שני ימים מיוחדים בשנה, אחד הוא יום הכיפורים שיש בו 'מדם החטאת', והשני הוא פורים, ונקרא 'אחת בשנה' גם בלא זריקת הדם, ובשניהם 'יכפר עליו לדורותיכם' (הובא בספרו חלק המועדים, פרשת זכור ד"ה בפסוק וכפר אהרן).

הרה"ק רבי ישראל מטשורטקוב זי"ע (ישמח ישראל מטשורטקוב, פורים שנת תרפ"ד) מביא משם זקנו הרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע, דבזה גדולה מעלת יום הפורים מיום הכיפורים דיום הכיפורים מכפר רק לשבים (כרבנן יומא פה: וע"ע רמב"ם הל' תשובה פ"א ה"ג), ומבאר הרה"ק מטשורטקוב כי בפורים אמרו חז"ל (מגילה ז.) 'קיימו למעלה מה שקיבלו למטה', ומכיוון ש'למטה' קבלו על עצמם להעניק ולתת לכל דורש - אף למי שאינו ראוי, שהרי 'אין מדקדקים במעות פורים,

המצוה להמתין על יום כיפור או פורים. עכ"ל. ולא קאמר ליו"כ או לר"ה וכדומה, אלא רק יום כיפור ופורים... עג. ויש שאמרו עוד, דבימים אלו נותן הקב"ה לבניו עם ישראל גם 'כלי קיבול' שיוכלו לקבל בו את השפע הנשפע בפורים, ונרמזו כן בדבריהם כל הפושט ורוצה להיות טוב, אזי אפילו יד זה הבית קיבול נותנין לו, ואף שבכל ימות השנה אי אפשר לאדם ליהנות מן האור אלא אם יפתח בעצמו פתח כחודו של מחט תחילה, מכל מקום סגולת יום הפורים היא שאף בלא אתערותא דלתתא משפיע הקב"ה שפע רב אם יש לאדם הרצון להתקרב, ולא עוד אלא שאין מדקדקין אחרי רצון זה שיהיה בשלימות וללא פגם, וזה חסד גדול מאת אבינו אב הרחמים. ובדרך צחות יש להוסיף, דהא נתבאר שהקב"ה מקיים מצוות היום של משלוח מנות, ומדרך העולם לתת משלוח מנות בכלים נאים ומשאירים גם את הכלי אצל המקבל [דלא כבשאר ימות השנה, שבדרך כלל יטול המקבל את המאכל, ואת הכלי יחזיר לבעליו], והכי נמי בתת הקב"ה שפע לישראל ביום הפורים - למשלוח מנות, נותן להם גם יחד את הכלים שיוכלו לקלוט ולהשריש את האורות בקרבם. עד. סיפר לי אחד ממרביצי התורה, שבישיבתו היה בחור שהחל לרדת מטה מטה רח"ל, וכבר היו לו סימנים באותו בחור שאינו מניח תפילין, בהגיע יום הפורים נכנס הנ"ל לבית הכנסת, פתח את ארון הקודש וגעה בבכי לפני אביו שבשמים שירחם על בחור פלוני בן פלונית. ועד מהרה נתהפך לבו של הבחור מן הקצה אל הקצה והחל ללמוד בהתמדה וכבר נבחן על מסכתות שלמים, וכל צוות הישיבה מהללים אותו שהוא אחד המיוחדים בישיבה, ואין הסבר לדבר כי אם שתפילותיו ביום הפורים עשו שורש למעלה ופרי למטה. עה. חידוש להלכה חידש ה'שפת אמת' (מגילה ז: ד"ה בגמרא רבה שדר) דאינו ראוי שישלח אדם משלוח מנות לרבו או למי שגדול ממנו בחכמה, שהרי כתיב (אסתר ט, יט) 'ומשלוח מנות איש לרעהו' וחציף הוא לקטן לכנות 'רעהו' למי שגדול ממנו, אך אם שלח הגדול לקטן תחילה מותר הקטן להחזיר ולשלוח לו מנות, שהרי גילה הגדול את דעתו שהוא מחשיב את הקטן בכלל 'רעהו', וממילא מותר לנו לתת לו משלוח מנות. לפי זה שמעתי דבר נחמד מצדיק אחד, דבפורים 'חייב' הקב"ה כביכול לתת לנו משלוח מנות עם השפעות טובות תחילה, ורק אז נחזיר לו מצוות ומעשים טובים, שהרי אסור לנו לפתוח ולכנות את הקב"ה בכינוי 'רעהו', ומשום הכי מוכרח הקב"ה כביכול להשפיע כל טוב סלה, כדי שיוכלו בני ישראל לקיים מצות היום ולהחזיר לו מנות של מצוות ומעשים טובים.

וכהנים בעבודתן גם למעלה כולם באין לשמוע מקרא מגילה, עכ"ל.

בקשתך עוד ותעש - ביום הזה ימלא הקב"ה 'כל' משאלותינו ביום הפורים ניתן ביד כל איש פשוט מישאל כל כ'צדיק הדור', ולמד כן הרה"ק הי"ש משמואל זי"ע (פורים תרע"ז, אור ל"ד אדר, ד"ה ובבוקר אמור) מהפסוק (אסתר ה יד) 'ובבוקר אמור למלך ויתלו את מרדכי עליו, ותמוה, כיצד אמרה לו 'ובבוקר אמור למלך' בדרך ציווי, הרי חוצפה היא לצוות על המלך כדת מה לעשות, והיה לה לומר 'ובבוקר תבקש מהמלך' או תשאל מהמלך, וביותר תגבר התמיהה שאכן כך נהג המן בפועל - כדכתיב (ו ד) 'והמן בא אל בית המלך החיצונה לאמור למלך לתלות את מרדכי על העץ'.

אך האמת, שבאותו זמן היה המן גדול מאחשוורוש, וכמפורש בגמרא (מגילה טו.) 'גבה המן מאחשוורוש', וכן במדרש (ילקוט אסתר תרנ"ג) 'וישם את כסאו מעל כל השרים אשר אתו (אסתר ג א) - עשה לו בימה למעלה מבימתו (של אחשוורוש), ושמו ראש מעל כל השרים אשר אתו, ואכן היה בידו להורות למלך לתלות את מרדכי, כי הוא היה שליט אף עליו.

ומשום הכי, כאשר 'ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים בשונאיהם', ולא עוד אלא ש'בית המן ניתן לאסתר', ניתן בידינו כח זה - וכשם שרשע זה לא היה צריך לבקש מאת המלך רק היה בידו לצוות עליו לקיים רצונו, כך ביום זה יש ביד האדם לומר להקב"ה כביכול מה תעשה ומה תפעל", דרך אמירה וציווי, בענין הצדיקים גוזרים על הקב"ה והוא עושה - לתלות

וכבר אמר הרה"ק רבי יחזקאל שרגא משינאווא זי"ע (דברי יחזקאל פורים ד"ה חייב איניש), שביום הזה יש ביד כל יהודי את הכוח שיש לבתן גדול לפני ולפנים בקודש הקדשים. וכיוצא בזה כתב ה'שפת אמת' (פורים תרנ"ז) ויליף בן מקרא (ויקרא טו ב) 'ואל יבא בכל עת אל הקודש' כי אם ביוהכ"פ, ואילו גבי פורים כתיב (אסתר ד טז) 'ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת', שאפשר 'להיכנס' בקודש הקדשים (כלומר, להשיג אותה הקדושה) אף שאינו יוהכ"פ.

וכך איתא ב'חתם סופר' (דרשות, חלק א דף קנו עמוד ב ד"ה אלא) שכתב 'ובאמת פורים יום טוב גדול הוא, הן לענין קבלת התורה ברצון הוא חשוב מיו"ט של שבועות, והא בחג השבועות קבלו באונם 'שכפה' עליהם הר כגיגית, ואילו בפורים - הדר קבלוהו בימי אחשוורוש 'ברצון' (עי' שבת פח.), והן לענין גאולה ממיתה לחיים הוא טפי מגאולת מצרים מעבודת לחירות, ומסיק ומסיים 'על כל פנים בהא סלקינן, דפורים עדיף וקדוש מפסח ושבועות' ע"י.

הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פורים תרנ"ב) מדייק בלשון הכתוב (אסתר ט יח) 'ועשה אותו יום משתה ושמחה, שלכאורה היה לו לומר 'ועשו' בלשון רבים, ומדוע נאמר בלשון יחיד, אלא מבאר וז"ל. דקאי על הקב"ה שעשה אותו יום משתה ושמחה. שהיה שמחה לפניו במרום שניצולו בני ישראל מאותה הגזירה שהיה נגזר גם בשמים, כדאיתא במדרש, ואח"כ כשנתבטלה ע"י תשובתם ונהפך לטובה עשה אותו יום משתה ושמחה, כמו שאמרו חז"ל (פסחים קט"ו.) 'למנצח - למי שנוצחין אותו ושמח'. ואלה הימים כמו שמתפרסם בו הנס למטה, כך למעלה בשמים נזכרים הנפלאות.

עו. שנה אחת הסתגר הרה"ק רבי שמעון נתן נטע מלעלוב זי"ע [בן הרה"ק רבי דוד צבי שלמה מלעלוב זי"ע] במשך שעות רבות ביום הפורים, והיה קהל גדול שהמתין בחוץ להיכנס ולהביא לפניו משלוח מנות, אך אף שנתאחרה השעה לא יצא מן החדר ולא פתח להם את הדלת, בין הממתינים היה החסיד רבי מתתיהו דייטש ז"ל ובראותו את הציבור הגדול המחכה, אזר אומץ ופתח את הדלת ונכנס אל הקודש פנימה, וכשהוא מתנצל על הפרעה גילה לו שיש קהל גדול הממתין עליו בחוץ, נענה הרה"ק מלעלוב והשיב לו בגערה הרי העבודה של כל ימות השנה באה מיום הפורים, האם גם זה ברצונם לבטל ממני... ובזאת הורה לו לצאת מן החדר ולסגור את הדלת אחריו. וכן נהג אחריו הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, שהרבה באמירת תהלים ביום הזה, ועלינו ללמוד ממעשיהם להרבות בתפלה ותחנונים כי הזמן גורם לעורר רחמי השי"ת על בניו אהוביו.

עז. ביסוד דברים אלו, שבכוחו של כל יהודי להיות 'צדיק גוזר' ביום הפורים, כתב רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע בספרו 'נדבת פי' (מאמר מותר שקלים, דף ח.) 'וקבלנו, שבימי הפורים יוכל לעלות נשמה קטנה להיכל של צדיק

את המן' ולמחות את שמו מתוך לבו של עצמו על כל פנים' (והכל בכלל זה, בין לבטל כח היצר הרע המעכבו מלעבוד את השי"ת, ובין הצרות והיסורים המפריעים את האדם מעבודה), אמנם בתנאי קודם למעשה, שהאמירה צריכה להיות לא מהשפה ולחזין, אלא בכל אות נפשו, ובאותו חשק ורצון נמרץ שהיה אז להמן לתלות את מרדכי, ואז בודאי אמירתו

תעשה פירות, וזהו שאמרו חסידי קדמאי, שבפורים יכול כל איש להיושע ולהתברך ע"ה.

איתא ב'טור' (תרצג) בזה"ל, כתב רב עמרם ז"ל מנהג בשתי ישיבות ליפול על פניהם כיון שהוא יום גם ונגאלו בו צריכין אנו לבקש רחמים שיגאלנו באחרונה כבראשונה, עכ"ל. ואם כי איננו נוהגים כן (וכמו שמסיים

מופלא בלי שום מעכב, וכן עולין כל התפילות ל'כתר' בלי שום מעכב... כל זה קבלתי בלחישה, ונעשיתי הולך רכיל [ולגלות סוד זה] מאהבת ישראל, פתחתי לך כנקב סידקת כי יש בזה רזי דרזין'.

ואולי דייק לומר 'ימי הפורים' כי י"ד וט"ו בכלל, ולא עוד, אלא שהרה"ק ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זי"ע אמר, שבשושן פורים אפשר לפעול יותר מבפורים עצמו.

ע"ה. ובזה יבואר נמי הכתוב (ט יב) 'מה שאלתך וינתן לך, ומה בקשתך עוד ותעש', דלכאורה צ"ב מהו עוד הרי עדיין לא ביקשה מאומה, ומבאר הרה"ק ה'מראה יחזקאל' מדעעש זי"ע (הגדש"פ ד"ה כהא לחמא אופן ג), כי התפילה על דברים הכרחיים מוכרחת להיענות (עי' תי"ט ברכות ז ג, סוד"ה נברך), לכן כשאדם מבקש לחם לאכול ובגד ללבוש בודאי יענהו השי"ת וימלא משאלותיו, אמנם המתפלל על עושר וגדולה שהם יותר מן ההכרח, אז דנים בשמים אם הוא ראוי לכך אם לאו, והיינו דכתיב (ישעיה סה כד) 'והיה טרם יקראו ואני אענה, עוד הם מדברים ואני אשמע', שאם יקרא המתפלל ויבקש על עסקי 'טרם' אלו העניינים ההכרחיים שזקוק לחיי היום יום, אזי 'ואני אענה', אבל אם 'עוד' - הם מדברים' שהם מבקשים 'עוד' שאין חיי הנפש תלויים בהם, אזי 'ואני אשמע' ואשקול אם ראוי הוא להיענות בכך אם לאו.

עפי"ז יש לפרש כאן במגילה 'ומה בקשתך עוד ותעש', כי ביום הפורים פתוחים כל השערים, ולכן גם המתפלל ומבקש 'עוד' יזכה ל'ותעש', כי אפשר לפעול גם (מותרות) ודברים הנוספים יותר מן ההכרח עד אין סוף. ולפי"ז יש לבאר בכפתור ופרח מה שאמרו (מגילה ד.) 'חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שנאמר (תהלים כב ג) 'אלוקי אקרא יומם ולא תענה, ולילה ולא דומיה לי', ולכאורה יש להעיר, מדוע למדו כן מהפסוק שנאמר בו לשון שלילה, 'ולא תענה'... והרי בפורים עת רצון היא שכל אחד נענה במשאלותיו, אך ביאור הענין נראה, כי בפורים יש ביד האדם לפעול כל כך הרבה עד שכל מה שיפעול יחשב כמקצת ומעט, ושפיר הסמיכו לכך את הכתוב של 'לא תענה', כי כמה שיבקש ויקבל הרי הוא כאילו לא נענה, מפני שהיה יכול להשיג עוד כהנה וכהנה בתוספת מרובה מן העיקר.

הא למה זה דומה, למהלך בשוק ורואה הר גדול של יהלומים, והבעלים אמר לו שהוא נותן לו למלאות כיסו עם היהלומים כפי שיוכל שאת, והנה הגם שמילא הלה כל כיסו עד אפס מקום ונטל עמו הון רב, אכתי הוא מצטער על שלא היו לו עוד כיסים, שהרי נשאר שם הרבה יותר ממה שליקט, והרי זה דומה בעיניו כאילו לא נטל כלום, וכן נמי כאשר האדם מתפלל וממלא אסמיו בשפע רב, הרי הוא תמיד 'כאילו' לא תענה, כי כמה שיטול לא השיג כי אם אפס קצהו מן השפע המוכן והמיועד לכך באמת.

דבר צחות שמעתי לאמור, כי הנה מרגלא בפומיה דאינשי לכנות את ה'שלומיאל' (הנקרא גם 'שלאמזל') בשם ויזתא עם וא"ו ארוך... (פתגם הוא על משקל דברי הגמ' (מגילה טז): שצריך להאריך בוי"ו דויזתא, והכוונה לאחד שאינו 'סתם' ויזתא... אלא ויזתא המיוחד שביניהם...), ואם תאמר, מה לו ולויזתא דייקא, ואם רצו לכנותו על שם אחד מבניו אם כן מדוע לא נקרא שמו 'פרמשתא' וכו', אך רמז גדול יש בזה, שהנה ויזתא הוא ה'בן - זקונים' של המן, והוא נתלה אחרון, ואחר שראה שתולים את כל אחיו הגדולים זה אחר זה אם כן היה לו לשאת את הרגליים ולברוח משם... ועד"ז באים אנו בטענה על השלומיאל, אתה הראית לדעת מכל מעשיך הקודמים וכל ההלוך ילך שלך לאן זה מביא אותך... ואם כן מדוע לא למדת לקח, ועל כן בדין הוא שתיקרא ויזתא... שמך נאה לך ואתה נאה לשמך...

ומכאן תצא הקריאה לכל אחד ואחד, הנה בא יום ה' הגדול והנורא, יום הפורים אשר הוא עת רצון נפלא, ועל ידו ניתן 'לברוח' מכל הצרות המקיפות ברוחניות ובגשמיות, אל תישאר לעמוד על מקומו כמו ויזתא מיט א לאנגע וא"ו, קום ברח, הצל עצמך, בתפילה וזעקה לפני בורא כל עולמים, ותנצל נפשך.

באר הפרשה - פורים

מתקבלת, והכי חזינן מדכתיב (אסתר ט כה) 'ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה', דאף בכהאי גוונא התקבלו דבריה^פ.

וזכמו שהובא בספר 'סגולת ישראל' (מערכת פ' אות ד', הובא בהקדמה לספר 'שפתי חכמים' עמ"ס מגילה פתיחה פרק ט אות יד) 'קבלתי מגדול אחד ז"ל, דסגולה בפורים להשכים בבוקר^{פא} ולהרבות בתפלה ובבקשה לפני השי"ת על כל דבר - בני חיי ומוזני, והן על שאר דברים, ועל כל קרוביו, כי באותו יום עת רצון מאוד^{פב}, וכל העולמות חמה בשמחה וברצון, וע"ז אמרו ז"ל 'כל הפושט יד

שם הטור), אך עכ"פ עלינו לידע שהוא יום נס ונגאלו בו וניתן לעורר בו רחמים שיגאלנו באחרונה כבראשונה.

על כן, הזמן גרמא לעמוד ולהתחנן לפני ממ"ה הקב"ה, שימלא כל משאלות לבנו לטובה ולברכה, כי אכן, שערי שמים פתוחים בו ביום לקבל תפילותינו ברחמים וברצון^{פט}, ובלשון הרה"ק ה'אמרי נועם' מדו"קוב ז"ע (פורים י"ג) בימי פורים יש התגברות הרחמים והרצון עד למעלה ראש.

וב'פלא יועץ' (להרה"ק מהורנסטייפל) מביא, שביום זה חביבה אף תפילת היחיד לפני הקב"ה והיא

עט. הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע הזהיר את יו"ח שכל בית המדרש שאין מסיימים בו תהלים ביום פורים לא ייקרא 'נדבורנא בית המדרש', כי בפורים הוא זמן של רחמים ועל ידי אמירת תהלים אפשר לפתוח כל השערים בשמים ממעל, ואם בכל ימות השנה כתב ה'בית אהרן' (בית אהרן מח. ד"ה עוד אמר) שעל ידי אמירת תהלים 'אפשר לצאת מכל השטותים ומכל המצרים, ומכל השינויים שיש לו לאדם', ק"ו בן בנו של ק"ו שבעת רצון ונשגב זה בודאי יכול כל אחד לצאת מאפילה לאור גדול ולשנות את מזלו מרעה לטובה, ולבקוע אפילו מחיצה של ברזל המפסיקה בינו לבין אביו שבשמים.

ומעשה שראיתי בימים מקדם, בביהמ"ד דחסידי בעלזא בבני-ברק, בליל פורים היה בית המדרש מלא בזקנים עם נערים עד אפס מקום, וכל אחד היה עסוק בדברים קדושים, זה באמירת תהלים בהשתפכות הנפש וזה בלימוד התורה ביגיעה והתמדה, ב'קרן זווית' ישיבה חבורת בחורים צעירים שעסקו בשיחה בטילה ובדברים של מה בכך, לפתע התעורר ראש הקבוצה (שהיה בחור מבוגר ממשפחה חשובה מאד שלא מצא זיווג, לעומת אחיו שכבר נישא למזל"ט בגילו), והציע לחבריו הבה נאמר יחדיו 'תהלים', ונתפלל אל השי"ת ביום נשגב זה, וכן עשו. אף בחור זה האריך בתהלים עד אחר עלות השחר, וראה זה פלא, מיד אחר פורים נשתנה הבחור ומזלו לטוב, ובא בברית האירוסין עם משפחה מיוחסת בישראל - שידוך שלא 'חלמו' עליו כלל, והקים בית בישראל לשם ולתפארת, ודורות ישירים מבורכים בליעה"ר.

פ. כתב שם (בפלא יועץ המובא למעלה) שג' סגולות יש ביום הפורים, א. שאפילו תפילת היחיד מתקבלת. ב. שיוכל לכוון בתפילה ויהא פיו וליבו שווים. ג. להיטהר ולהזדכך ממשפחות רעות, וכולם רמוזים במה שנאמר (אסתר ט כה) 'ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה', ו'בבואה' לשון יחיד, שאפילו יחיד הבא לפני המלך בתפילה ובתחנונים נענה ברחמים וברצון. אמר עם הספר - שהאמירה תהא בכוונה. ישוב מחשבתו הרעה, ללמד שניתן לשוב ולהיטהר מכל המחשבות הרעות.

פא. וכן כתב בספר 'נוהג כצאן יוסף' (נדפס בפרנקפורט שנת תע"ח) וז"ל, בשחרית הולכים לביהכנ"ס קצת קודם שיאיר היום כדי שיסיימו תהילים של אותו יום עד הנץ החמה ויתפללו.

פב. סיפר מרא דעובדא הדר בארה"ב, כי הנה במהלך החורף שנת תש"פ החלה בתו הקטנה לחוש כאבים עזים בבטנה, והלכו לשאול בעצת רופאים, זה אומר בכה וזה אומר בכה, הצד השווה ביניהם שלא הועילו כלום, עד שבפרוס ימי הפורים פנו לרופא מומחה אשר עשה לה בדיקת דם, ואמר כי חסר לה 'ערך' מסוים בדמה, לשמע הדבר החילונו לחשוש לגרוע מכל... אבל הוא הודיע לנו שכנראה ש לילדה חולי הנקרא 'צליאק' (כאשר המעינים אינם יכולים לעכל מין חלבון הנקרא גלוטן, והוא מצוי במיני דגן), ומעתה ועד עולם אסורה היא באכילת דבר מאכל שיש בו אחד מחמישה מיני דגן, אלא שאינו רוצה לקבוע 'מסמרות' בדבר, על כן הפנה אותם להתייעץ עם רופא גדול הגר במאנהעטן שבניו יארק שהוא 'יחיד מומחה' בתחום זה, ונקבע התור לימי חודש אייר. והנה אם הילדה נצטערה ביותר לשמע בשורה רעה זו, על כן 'ותקם בעוד לילה', באשמורת הבוקר של יום הפורים 'חגרה מתניה' ואמרה כל ספר התהילים לרפואת הבת.

והנה בהתקרב הזמן המיועד ל'ביקור' אצל הרופא במנהטן התקשרו אליהם מהאפיס (משרד) שלו להודיע להם כמה וכמה הוראות, ובתוך הדברים אמרו להם, שהיות והתפשט הווירוס בכל העולם על כן אי אפשר שיבואו שני

נותנין לו, וכן הוא מקובל מפי גדולי הצדיקים תלמידי ואבן, מן הראוי להתחזק ביתר שאת וביתר עוז לנצל הבעש"ט זי"ע פ"ג. את הזמן בתפילות ותחנונים מעומק הלב בפני

ההורים ביחד עם הבת, אלא רק אחד מהם בלבד. ולא ידעו מה לעשות, (מחמת כמה סיבות הבינו ששניהם צריכים ללכת עם הבת יחדיו)... והנה נזכרו שכבר זמן רב, מיום הפורים, שלא התלוננה הבת על כאבי בטן, התקשרו לרופא (ששלח אותם לרופא שבמאנהעטון) לשאול בעצתו, ואמר להם שאינו זוכר את המקרה על כן יעיין ברשימותיו, ולאחר שהביט בהם אמר להם בפליאה, איני יודע מה אתם סחים, הנני מעיין בתוצאות בדיקת הדם והכל בסדר גמור, אין כאן שום סימן של חסרון, ואם היא מרגישה טוב – שתמשיך כך בבריאות לחיים ולשלום... מסיים בעל המעשה בהתרגשות, הרי לפני אותו המסמך (דאקומנט) בו כתוב מפורשות שרופא זה מפנה ושולח אותנו לרופא הגדול (וגם שלח את המסמך להראותנו), ואילו זה האיש עצמו טוען עתה לעומתנו הכל בסדר... בשמים לא הייתי, אבל ללא כל ספק שה'תהילים' של יום הפורים עשו שם איזה 'סדר'...

וכך שמעתי מהרה"ח רבי שמואל יואל מיללער הדר בווימס"ב, לפני כשנה (תשפ"א) בערב פורים הלכתי ברחובה של עיר, בצידי הדרכים היו הררים הררים של שיירי שלגים, ולפתע, מעדתי והחלקתי בהם, נחבטתי קשות ונשבר קרסולי (קנעכל), במהרה החישו אותי לבית החולים, שם ערכו כמה 'צילומים' לרגלי ומצאו בהם מפורשות שתי שברים ל"ע. דעת הרופא היתה נחרצת כי חייבים לנתח את רגלי – ככדי שאזכה להתרפאות ועם הזמן ללכת על שתי רגלי כאחד האדם... קבלתי עלי גזירת שמים מתוך קושי אך באמונה שלימה, כי הכל לטובה. התור לניתוח נקבע ליום שני בשבת, כשפורים חל ביום השישי שלפניו. וכבר החלו בסידור כל הענינים לקראת הניתוח, ביום תענית אסתר דברתי עם ידיד נאמן מארה"ק, לפניו גוללתי את כל 'פרשת השברים', והוא פתח פיו בחכמה, וחזק אותי במעשה ששמע ב'שיעור הכנה' לקראת פורים במעשה שהיה בשנה שלפני כן (תש"פ) עם ילדה שחשה כאבים בבטנה וכו' (הסיפור המבוא בקטע הקודם). על כן אמרתי לנפשי, אאזור עוז ותעצומות לשפוך נפשי לפני ה', ואכן, בחסדי שמים גמרתי את ספר התהלים ביום תענית אסתר ולמחרתו שוב ביום הפורים, מתוך בקשת רחמים מרובים לרפואת רגלי במהרה ללא יסורים ומכאובים.

ואכן, ביום שאחר הפורים הזמנתי את עצמי לרופא אחר – אשר לפי כמה 'יש אומרים' חשבתי שיקל עלי ויסר מעלי את חובת הניתוח, אך גם הוא מתחילה שחק עלי בראותו את הצילומים אשר בידי... אלא שבבדיקתו שוב (בידיים) החוויר והוכרח להודות כי אכן, יש כאן נס ופלא ואין כל צורך לנתח ולא לטפל באופן קשה כל כך. גם 'מצא' הסבר להסביר מה הייתה טעותו של הרופא הראשון עם כל העסקנים, באמרו, שהם פיענחו את ה'צילום' באופן אחד, ובאמת יש כאן רק שבר אחד, סוף דבר, רגלי נתרפאה באופן ניסי, וגם כל הטיפולים (פיזיותרפי) שלאחריהם עשו פעולתם במהירות עצומה – שלא לפי ערך הרגיל. ומסיים רש"י, איני יודע מה הפשט בכל טעויות הצילומים, אך ברור כשמש שספר התהלים ביום הפורים הוא אשר ערך לי ה'טיפול' הנכון והטוב ברגלי. אגב אורחא, מוסיף לספר, כי כעבור ד' שבועות נפל שוב והוסיף 'מכה על מכתו' כשקרסוליו נחבטו שוב קשות, בפחד ובהלה מיהר לערוך 'צילום' על רגלו, משבא התוצאה לפני הרופא, שאלו, כמה זמן עבר מה'שבר', ענה רש"י, 'כד' שבועות, אמר לו הרופא, הצילומים נראים כמי שעברו על השבר לכה"פ ו' שבועות או יותר.

פג. וכן רמזו גם במאמרם (מגילה ה.) 'רבי נטע נטיעה של שמחה בפורים', והנה בדרך כלל אין הנטיעה עת שמחה, שהרי יתכן ולא יצמחו הזרעים, ורק בעת הקצירה והאסיפה אז שמח האדם, וכמו"ש (תהלים קטו ה) 'הזרעים בדמעה ברנה יקצורו', אבל בפורים יש שמחה אף בעת נטיעה, כי מובטח לו שיראה פירות ופירי פירות מעמלו, מפני שכל שערי רחמים פתוחים לרווחה לפני כל אחד ואחד, והחכם יבוא ויפעל רפואות וישועות בתפילתו.

וכמו שאמרו קמאי בצחות 'יעדער שמוגער - ווערט א צדיק גוזר', פירוש שאף קל שבקלים זוכה להיות בבחינת צדיק גוזר שהקב"ה מקיים דבריו, וכל אחד ואחד מקבל כח גדול מאד – שיהא בידו להפוך ולבטל כל גזירות רעות ולפעול נשגבות בתפילתו.

וכך איתא מהרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (פורים תרל"ה), וז"ל, 'תשועתם היית לנצח ותקותם בכל דור ודור' - כי התשועה בפורים הייתה לדורות עולם, כמו שהגזירה הייתה להשמיד כל היהודים (כלומר לבטל ולהשמיד את כל הדורות הבאים עד עולם), ממילא גם הנס היה לכל הדורות, והרי קיום כל זרע ישראל הכל ע"י נס הזה. ואיתא כי הגזירה היה גם בשמים כן על בני. והקב"ה עשה זה הנס בלי זכות ישראל, רק מצד שאנחנו עמו וחוסים בו תמיד, לכן עליו להושיע

אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, מגילה ד.), אמנם רוב מהתועלת אשר נמשך ממנו, מלבד סודות רבות שיש בו והפליגו בעלי חן וסוד לדבר בזה המגילה, ולהכי נקראת 'מגילת אסתר' - שיש בו סתרים וסתרי מעשה בראשית למאוד... ואזניכם שמעו מה גדלו ומה עמקו דברי המגילה ההיא, אף גם יש ללמוד ממנה דברים רבים למוסר והנהגת אדם אשר יעשה וחי בהם.

נלהבים המה דברי ה'קב הישר' (פרק צט) 'ראה בעיניך קדושת מועדים אלו, בכל מועד ומועד יש בהן קדושות וסודות נפלאים, וצריך אתה לדעת כי יש עולם חדש למעלה שהוא קדוש ונורא מאד, ואין אותו העולם מתגלה לחוץ מחמת רוב קדושתו כי אם פעם אחד בשנה, ומתחיל להתגלות בהתחלת קריאת מגילה, ומזה העולם היה שורש נשמתו של מרדכי הצדיק, וצריכין אנו לעורר רחמים שיתגלה העולם הנ"ל לחוץ, וישפיע ויאיר על רישיה דעמיה המתאספים לשמוע מקרא מגילה בלב מחור בלב של כוונה^פ, ומבאר ה'קב הישר' שזו כוונת הברכות 'אשר קדשנו במצותיו וצונו על מקרא מגילה, מלשון הזמנה, כמו (במדבר י ב) 'למקרא העדה ולמסע את המחנות', פירוש 'שציונו השי"ת לעורר כוונה ולהוציא אותה הארה גדולה לחוץ, וזהו על מקרא מגילה, ועל זה יענה הקהל אמן בכוונה גדולה' [וכיוון ה'ישמח ישראל' (פורים סוף אות ג) לדעתיה, שאף הוא מפרש מדיליה 'מקרא מגילה' מלשון הזמנה והתאספות, שכל האורות מתאספים ומתגלים בעת קריאת המגילה].

המלך, וכדברים הנלהבים שהגיד הרה"ק בעל ה'בית אברהם' ז"ע בקול חוצב להבות ב'שולחנו' שערך בפורים, דלכן כתיב (ה ג) 'ותבך ותתחנן לו' (ולא נאמר ותבך ותחנן לו), כי הפכה את כל מהותה לחשיבה אחת של תפלה, זי האט 'זיך' - גיבעטען להיות 'לו', (עשתה עצמה 'חשיבה אחת' עם התפילה) להיות קרובה אליו יתב"ש, וביום הזה הזמן גרמא לכך (עבודת פנים הנדפס מחדש עמו' רי"ג עיי"ש).

מקרא מגילה - חסדים מגולים ורחמים ע"י קריאת המגילה שעת קריאת המגילה עידן רעוא דרעוין היא, והקריאה מעוררת רחמים וחסדים גדולים בשמים, וכל השפע הנשפע בכל יום פורים מתגלה בעת קריאת המגילה^פ. הנה הרמב"ם (הל' מגילה פ"ב ה"ח) דימה מגילת אסתר לחמישה חומשי תורה (עיי"ש), ויש ללמוד מן הדברים על קדושת המגילה. יותר מכך הפליג ה'חתם סופר' (דרשות קסד) וז"ל. 'דכיון דקבלת תורה בימי משה רבינו ע"ה היה באונס, והדר קבלוהו בימי אחשורוש (עי' שבת פח). באופן שאור קדוש הכלול במגילה הוא ממש יותר גדול ונכבד מתורתנו הקדושה בעצמה', עכ"ל.

וכבר עורר על כך ב'יערות דבש' (ח"א דרוש ג) וז"ל. 'שמעו נא נבוני עם וחכמים, אשר בחר ה' בנו מכל עם, אל נא תהיה קריאת המגילה בעיניכם כדורש ספר זכרונות וספר קורות אבותינו בכל התלאות אשר מצאם, אשר אין בו אלא הגדת המעשה וסיפור דברים. וכי בשביל זה היתה אוהרה לקרותה פעמיים - (חייב

לנו בעת צרה. ולכן זה היו"ט נותן כח ועוז ותקוה לבני בגלות, לבטוח בו מצד שמיוחדים אנחנו אליו (ולאו דווקא בזכות כשרון מעשינו הטובים). ונראה שלכך תקנו לבסוס עד דלא ידע כו'. להראות שאין היום טוב מצד זכות ישראל - שהרי הם במצב של 'לא ידע' ואין בהם שום מעלה, זולתי שהם 'יהודיים'... ואיתא, כי פורים כמו יום הכפורים, וביזה"כ באין למעלה מהטבע ע"י ביטול הגוף אכילה ושתייה וענייתם עי"ז באים לעלמא דחירות. ויש בו סליחת עונות. כמו כן בפורים ע"י משתה ושמחה יכולין לבוא ג"כ לזה בעזר עליון שלא מצד מעשינו.

פד. בעת שלימד הרה"ק ה'אמרי חיים' ז"ע שיעור ברבים בפני תלמידי הישיבה בספה"ק של"ה על פורים, הרי כאשר הגיע למה שכתב השל"ה הק' על קריאת המגילה והיא מצוה הבאה פעם אחת בשנה נענה האמרי חיים והפטיר פון קריאת המגילה קען מען שעפין חיות אויף א גאנץ יאהר - מקריאת המגילה ניתן לשאוב חיות לכל השנה. פה. וכך ביאר הרה"ק ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש ז"ע (ד"ת מהדו"ב אות עו) את לשון המשנה (מגילה יז). 'הקורא את המגילה למפרע לא יצא', למפרע מלשון פרעון, כי הקורא את המגילה רק בכדי לפרוע את חובתו ולהסיר עול 'חובת הקריאה' מעל צווארו, ואינו קורא אותה בהתעוררות הלב להתבונן בחסדי ה' עם בניו בני ישראל, 'לא יצא' - והפסיד את עיקר המטרה שבקריאת המגילה להתבונן בכתוב בה, בחסד ה' שגמל עם בני ישראל עם קרובו על ידי השגחה פרטית ומדוקדקת, ורק בכך יקיים חובתו.

ב' בית אהרן' (לשבת זכור סו:ז) הפליג וכתב 'צדיקים אומרים, שהם מסתכלים בהמגילה כל מה שיהיה בכל השנה'. ואילו הרה"ק ה'אמרי יוסף' מספינקא זי"ע אמר, שבעת קריאת המגילה נפתחים שערי גן עדן.

ואף על עבירות החמורות ביותר, וכנרמז באותיות 'מגילה'. ולא רק ברוחניות הדברים אמורים כי גם בענייני גשמיות נשפע שפע רב בבני חיי ומוזני ע"י קריאת המגילה¹⁹.

בספר 'שארית ישראל' (שער הזמנים שער ב, פורים ד"ה אף) להרה"ק מוויילעדניק זי"ע כתב, 'בקריאת המגילה יש תיקון לכל הגילויים - גילוי עריות ח"ו, והיינו כי בעת הקריאה מכפר הקב"ה על עונות בני ישראל,

ולמדנו בן נמי ממה שכתבו הפוסקים (עי' סי' תרצ"ג ס"א ובמשנ"ב) לומר אחר הקריאה קדיש תקבל - שהוא בקשה שיתקבלו התפילות, ומכאן שכל 'קריאת המגילה' בקשות ותחנונים לפני המקום, ועל זה מבקשים

פו. סיפר הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע, שפעם חבשו את הרה"ק הרמ"מ מרימנוב זי"ע בבית האסורים, ושומרי בית הסוהר נתנו רשות להכניס רק חפץ אחד, ושאלו אותו מה ברצונו לקבל, ועל אף שהימים היו ימי תקופת תמוז ביקש הרה"ק מרימנוב להביא מגילת אסתר כשרה כתובה בדיו על קלף, כשמוע תלמידו הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זי"ע את תשובתו הזהיר את התלמידים לכל ימלאו בקשתו בשום פנים ואופן, כי אם יקבל לידו את המגילה יחריב את העולם לתוהו ובוהו.

הרה"ק ממונקאטש זי"ע סיפר האי עובדא, ומסיק מזה - כמה גדולה סגולת קריאת המגילה, דהא קיימא לן (מנחות עב.) 'חביבה מצוה בשעתה', ואם היה ביד הרה"ק מרימנוב לפעול נשגבות על ידי קריאתה באמצע ימות השנה, ק"ו שעל ידי הקריאה בזמנה אפשר לבנות ולשכלל עולמות ודברים נעלים.

וכבר איתא במדרש (אסת"ר ט ב) דמשום הכי יעצו זרש וכל אוהביו להמן לעשות עץ גבוה לתלות עליו את מרדכי, כי ידעו שהקב"ה עשה ניסים לישראל במים, שנבקע להם ים סוף, וכן הציל את חנניה מישאל ועזריה מתוך כבשן האש, ולכן התחכמו ובחרו בדבר חדש שעדיין לא ניצלו ישראל ממנו, כדי שלא יוכל מרדכי להינצל, ע"כ דברי המדרש. והדברים סתומים ואומרים דרשני, וכי טפשים היו שלא ידעו שאין בין נס הנעשה במים לנס הנעשה מעץ לפני הקב"ה, וביותר תגדל הקושיא לאיזה צורך גילו לנו חז"ל לדורות מחשבת זרש ושאר אוהבי המן, ופירש ה'אגרא דכלה' (פרשת עקב) שבמשך הדורות עשה הקב"ה נסים ונפלאות בעולם הזה, וכאשר בני אדם מספרים אח"כ מנפלאותיו הרי הם מעוררים בזה שוב את הניסים שהתרחשו בימים ההם, ולכן חששו יועציו שאם יאמר המן לאחשוורוש להטביע את מרדכי בנהר אזי ילמדו ישראל פרשת קריעת ים סוף ועי"ז ינצל מרדכי מידיהם, וכן אם יאמרו לשורפו יעסקו בתורה במעשה ד'חנניה מישאל ועזריה' בספר דניאל ותתקור האש, לפיכך החליטו להעבירו מן העולם בדרך חדשה שעדיין לא הציל ממנה הקב"ה את ישראל, וממילא לא יוכלו לעורר את הנס על ידי קריאת הפרשה, אך הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו ריחם עליהם וברא להם נס חדש וניצלו מצפרניהם.

מדבריהם למדנו, שבכח הקריאה ב'דברי התורה' של הניסים לעורר את הניסים שאירעו בימים ההם, וביותר בלימוד הנס של פורים ב'קריאת המגילה', כיו"ב, כתב בספר 'ארץ החיים' על מגילת אסתר מהרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע לפרש דברי הגמרא (מגילה ז.) 'שלחה להם אסתר לחכמים קבעוני לדורות', וכתב דכידוע שסיפורי המעשיות שבתורה מה שהקב"ה עשה גדולות ונפלאות לישראל המה מסוגלים לספר כל איש בעת צרכו לישועה... וכמאמר הקרא (קהלת א ט) 'מה שהיה הוא שיהיה', פירוש, הסיפור של מה שהיה הוא הכנה אל מה שיהיה עוד ישועה. וזהו שאמרה אסתר 'קבעוני לדורות', פירוש קבעוני שיהא מעשה זו כתובה בספר כדי שתשועתי תהיה לנצח בכל דור ודור להיות ישראל נושע בה' על ידי קריאת המעשה של המגילה.

ומסיים, וז"ל, וזה פירוש 'והימים האלה נזכרים' - בסיפור המעשה שלהם, ונעשים - ונעשה עתה ישועה בארץ כמאז ומקדם בכל דור ודור, ולא דוקא כל דור ודור, אלא אף משפחה ומשפחה ועיר ועיר - כל אחד בעת הצורך לישועה יזכור הנס הלז וינצל.

עד כאן הדברים אמורים בקורא את המגילה גם שלא בזמנה, ועל אחת כמה וכמה בקריאת המגילה ביום הפורים עצמו, וכן כתב ה'בני יששכר' (אדר ד ו) 'נראה לי, וניצולים [מכל צרות ויסורים] בכל שנה על ידי קריאת המגילה וצדקה'. איתא ממרן הבעש"ט זי"ע (בעש"ט עה"ת, אסתר אות ח, וכן הוא ב'מאור ושמש' רמזי פורים ד"ה בגמרא הקורא בשם האור המאיר) על לשון המשנה (מגילה יז.) 'הקורא את המגילה למפרע לא יצא, שקורא את המגילה כדרך סיפורי מעשיות, שאז

באר הפרשה - פורים

'תתקבל צלותהון ובעותהון' - וקאי על התפילות הרמוזות והנסתרות בלשון המגילה^{פז}. ומצותיו וכו', ויכין את עצמו - מה שחלף ועבר אין, ומעתה הוא מקבל עליו עול תורתו ומצותיו יתברך שמו'.

ומוסף שם, שיש לזכור כי פורים הוא כיום הכיפורים, שהקב"ה סולח ומוחל לבני ישראל על כל עוונותיהם, לפיכך צריך חרטה על העבר וקבלה על העתיד, ולהחליט בהחלטה גמורה שלא ישוב לבסלה עוד, והשעה המוכשרת לכך היא בעת קריאת המגילה שאז מטהר הקב"ה את ישראל באתערותא דלעילא, ועל האדם לעורר לבו ולהתקרב אליו יתב"ש^{פח}.

הדר קבלוה - קבלות טובות בעת קריאת המגילה זמן קריאת המגילה הוא עת ראוי ומוכשר לקבל על עצמו עול מלכות שמים, וכדברי הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב ז"ע ב'קדושת לוי' (קדושה ראשונה לפורים) שכתב דברים חוצבי להבות אש בענין זה, והא לך לשון קדשו 'ומעתה יתלהב לב האדם בקראו המגילה, ויבזון בקראו ובשמעו המגילה שמעתה מקבל עול תורתו

(למפרע - בעבר) נעשו נסים, ואינו מעלה על לבו אשר השי"ת עושה לנו נסים ונפלאות בכל דור ודור בזכות הקריאה - לא יצא', והיינו שהדברים האלה נזכרים ונעשים עכשיו בפועל ממש.

והוכיח זאת החידושי הרי"ם (ליקוטי הרי"ם) ממה שאמרו שצריך לקרוא עשרת בני המן בנשימה אחת מפני שמתו כאחד, והיינו שעתה בזמן הזה הם 'מתים' מחדש, שמתעורר עתה כח הנס, וע"כ יש לקרוא בכל שנה בנשימה אחת. וכן אמר הרה"ק רבי משה מקאברין ז"ע (אמרות משה פורים) מי שאמר שזה נס אך היה למפרע, היינו עס איז אמאל געווען א המן אין דער וועלט, עס איז אמאל געווען א מרדכי (פעם היה המן, ופעם היה מרדכי), ועכשיו אין המן ואין מרדכי 'לא יצא ידי חובתו'.

וכן כתב התפארת שלמה (רמזי פורים ד"ה בגמרא מגילה), וז"ל, וזה פירוש הגמרא (מגילה ד:): 'מפני שעניניהם של עניים נשואות למקרא מגילה', פירוש, ע"י קריאת המגילה יורד ההשפעות בבני חיי ומזוני לכנסת ישראל, ומפני כן המצווה לפשוט את המגילה כאגרת כדי שיתפשט השפעות טובות לכל העולם, אמן.

עוד כתב שם שתיבת 'מגילה' (חסר יו"ד) עולה בגימטריא כמנין 'מזלא' (ע"ח), ללמדנו שבעת קריאת המגילה אפשר לפעול שפע רב בבני חיי ומזוני, שהרי אמרו (מו"ק כח.) בני חיי ומזוני, לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, ואם כן בעת הזאת אפשר להפוך את מזלו מרעה לטובה.

וכך כתב הרה"ק ה'ליקוטי מהרי"ל' ז"ע (תלמיד הרה"ק הר"א מליז'ענסק) בזה"ל, ומצינו מאחז"ל (מגילה טז:): 'ליהודים היתה אורה זו תורה, ששון זו מילה, ויקר זו תפילין'. ויוכל להיות רמז, תורה היינו פרנסה, כי אם אין קמח וכו'. וששון זו מילה, היינו בני. ויקר זו תפילין, היינו חיי, כי הזהיר בתפילין הוא מאריך ימים (מנחות מד.). נמצא בקריאת מגילה ג"כ נמשך על ישראל ענין שלש הנ"ל, ובתוכם נכלל כל הצטרכות.

כן אמרו צדיקים, שבעת הקריאה יכולים חשוכי בנים להיושע בדבר ישועה ורחמים (ובכלל זה, אלו שיש להם צער גידול בנים רח"ל, שיכולים לזכות לראות נחת דקדושה מיוצאי חלציהם), ונרמז בתחילת המגילה וסופה, שפותחת בתיבת 'ויהי' שהיא לשון צער (מגילה י:), ומסתיימת בפסוק (י ג) 'דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו', והיינו שאפשר לזכות ל'זונהפוך הוא', ולשנות את הצער לשמחה גדולה בהולדת בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות.

ומעשה באחד שהזכיר את עצמו בפורים לפני הרה"ק רבי אהרן מבעלזא ז"ע שיברכו בזש"ק, נענה הרה"ק שיום הפורים מסוגל לזש"ק, על פי מאמרו של ה'חזוה' מלובלין ז"ע שהקב"ה מקיים מצות 'משלוח מנות' על ידי שנותן 'איש' זה בנים 'לרעהו' אלו ישראל.

פז. ויתכן שנרמז כן בגמרא (מגילה ד.) 'חייב אדם לקרות את המגילה בלילה ולשנותה ביום, שנאמר (תהלים כב ג) 'אלוקי אקרא יומם ולא תענה, ולילה ולא דומיה לי', ולא לחינם ילפינן כן ממקרא זה דאיירי מענייני תפילה, רק משום דאתקשי לגמרי אהדדי, וכולה חטיבה אחת היא של תפלה.

פח. סיפר הרה"ק ה'ישועות משה' מויז'ניץ ז"ע, שנה אחת כאשר קרא זקנו הרה"ק ה'אהבת ישראל' ז"ע את המגילה, עמד לצידו החסיד הנגיד רבי שמואל אליהו שטערן ז"ל וכאשר קרא הרבי את הפסוק (ג ג) מדוע אתה עובר את מצות המלך געה החסיד בבכי תמרורים מאין הפוגות, כי באותה שעה התעורר לחזור בתשובה על שנכשל במשך השנה לעבור על מצוות מלך מלכי המלכים, וסיים ה'ישועות משה' ואמר, שבאותו מעמד לא ידע בפני מי להתבונן, אם על זקנו הקורא את המגילה בקדושה ובטהרה, או על החסיד ששופך לב כמים וחוזר בתשובה מעומק הלב.

צהלה ושמחה – מצות שמחה בפורים

בתיב (אסתר ט כב) 'לעשות אותם ימי משתה ושמחה'.
 וכתב ב'שאלתות' לרב אחאי גאון 'דמחייבין
 דבית ישראל למיכל ולמשתה בפוריא, ואודוויי ושבוחי
 קמי שמיא על כל ניסא דעביד להון קב"ה, דכתיב
 לעשות אותם ימי משתה ושמחה'. ויש ללמוד על ריבוי
 השמחה ממה שהביא ה'בית יוסף' (סי' תרצ"ה) מה שכתב
 ה'ארחות חיים' (דין סעודת פורים) לפרש בהא דאיתא בגמ'
 (מגילה ז:): 'סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי
 חובתו, מאי טעמא ימי משתה ושמחה כתיב, שאין
 הכוונה דווקא למי שעושה סעודתו בלילה ממש, אלא
 למי שעושה סעודתו 'בעין לילה, בשאין אבוקה כנגדו

דרך שמחה ויו"ט', וללמד יצא על אופן השמחה שתהא
 מתוך 'אורה' ובשמחה וטוב לבב...

איתא ב'אמרי נועם' הקדמון (במדבר ז יז) לרמוז בהא
 דכתיב (אסתר ח יג) 'להיות היהודים עתודים', בוא"ו
 [כך הוא ה'כתיב', ואילו ה'קרי' הוא עתידיים], שהיהודים
 יש להם להיות כעתודים בפורים לשמוח ולקפוץ^פ
 [עתודים מרמוז על 'עתודים' שהם מיני צאן ובקר גדולים]^ג.

נוראות מצינו בדברי הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ט)
 בגודל 'התיקונים' הנפעלים על ידי השמחה,
 וז"ל, 'הדר קבלוה בימי אחשורוש', נראה שניתקן עתה
 בימי הפורים קלקול הנעשה, לכן הימים נזכרים ונעשים.

נוראות אמר הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע, שכדאי לו לאדם לחיות שבעים שנה בעולם הזה ולסבול תלאות
 ונסיונות שונים, והכל כדי לשמוע קריאת מגילה פעם אחת בחיים.

פט. ושמעתי מצדיק אחד, לבאר בקרא (דהיי"א כט י) 'ויברך דויד את ה' לעיני כל הקהל ויאמר דויד, ולכאורה צ"ב,
 מהו ויברך לעיני כל הקהל, והרי את הברכות וההודאות שומעים באזנים, ואינם נראה בעיניי, והיה לו לומר
 לאזני כל הקהל, אלא דייקא כתיב כן, להורות לנו, שהודאתו של דוד הייתה באופן נפלא ומרומם, עד שלא הייתה
 רק נשמעת באזני כל הקהל, אלא 'נראית' לעיניהם, כי כך היא דרכה של הודאה אמיתית, להתפעל ולהודות מקרב
 לב בלב שמח ובאש קודש, עד שכל הקהל 'יראו' את ההודאה.

צ. ומכאן תשכיל להבין, כי הגם שנתבאר בהרחבה על כוחה הגדול של התפילה ביום קדוש זה, כי מה שאלתך
 וינתן לך, אך אין הדברים אמורים להתפלל בזעקה ובמספד ושק ואפר יוצע לרבים... אלא יהיו התפילות מתוך
 שמחה ואמונה עזה שכל קוויך לא יבושו ולא יכלמו, ומתוך רקידה של מצווה וקפיצות כעתודים...

כי יפה כוחה של תפילה הבאה מתוך שמחה, וכן פירש ה'תפארת שלמה' (רמזי פורים ד"ה ותשלח) בפסוק (אסתר ד
 ד) 'ותשלח בגדים להלביש את מרדכי ולהסיר שקו מעליו, ולא קיבל', וצריך ביאור, וכי מחוסר בגדים היה מרדכי
 שחשבה אסתר שצריך לשלוח לו בגדים – הרי ראתה שבכוונה תחילה התלבש בשק ואפר מה שלא עשה מעולם,
 וא"כ לא היה לה כי אם לשאלו 'מאי האי' ולא לשלוח בגדים.

ומבאר ה'תפארת שלמה', שאסתר הבינה מיד שמרדכי שמע איזה בשורה קשה ומרה, ולכן קיבל על עצמו
 להתענות ולצום כדי לקרוע רוע גזר דינו, אלא שהיא הייתה סבורה שלא זו הדרך, כי אף בעת צרה וצוקה יש
 להתחזק במדת השמחה, ורק על ידי השמחה אפשר לצאת מכל המצרים. ומרדכי לא קיבל דבריה, וסבר דבעת
 כזאת צריך להתפלל אל ה' בשברון לב ומתוך מרירות, ונחלקו שניהם במעשה אשר יעשו, אמנם הקב"ה הכריע
 שהצדק עם אסתר המלכה, וכך סיבבה ההשגחה שיבוא מרדכי לידי מידת השמחה על ידי שהמן ילבישונו בבגדי
 מלכות ויכריזו לפניו 'ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו', ועי"ז נחלשה המרירות ובא לידי שמחה באתחלתא
 דגאולה, ובזה קרבה הישועה כהרף עין, ללמדנו שרק על ידי השמחה אפשר להינצל מן הכל.

כדברים האלה כתב ה'בן יהודע' על הגמרא במגילה (טז. ד"ה ורכיב האי) שכאשר הגיע המן להביא את הלבוש ואת
 הסוס למרדכי, 'נתעטף מרדכי וקם ליה לצלותא, אתא המן ויתיב ליה קמייהו, ואוריך עד דסליק מרדכי לצלותיה'
 (מרדכי נעמד אז להתפלל, והמן המתין לו עד שיסיים את תפילתו), ולכאורה יפלא על רשע מרושע זה, על מה ולמה המתין לו ולא
 הפריע לו באמצע תפילתו לקיים 'גזירת מלך' תיכף ומיד, ומבאר ה'בן יהודע' שבדווקא המתין ולא בישר לו בשורה
 טובה זו בשעת התפלה, כי ידע שהתפלה מתוך עצבון אינה מתקבלת וחשב שוודאי מתפלל כעת בעצבון, על כן
 אמר - מוטב לא אפסיקנו, כי אם אפסיקנו וודאי יחזור להתפלל שנית מתוך שמחה, ותפילה מתוך שמחה בוקעת
 רקיעים ואין שום מחיצה ומבדיל שיעכב בעדה מלהגיע עד לכסא הכבוד. אמור מעתה, אם המן הרשע ידע את ה'סוד',
 על אחת כמה וכמה שאנו צריכים לדעת על מעלת התפילה הבאה מתוך שמחה אשר וודאי היא מתקבלת...

באר הפרשה - פורים

ולכן המצוה לענג הגוף ואיתא בווה"ק כי בפורים מתקנים ע"י עונג כמו ביוה"כ ע"י עינוי ע"ש. וכמו ביוה"כ נגמר הכפרה ואמר סלחתי והוא ע"י תשובה במ' יום שע"ז נתקן ימי אלול לתשובה מיראה. וכמו בן בחדש אדר מאהבה ושמחה זוכין לתשובה וע"י שנתקן העשיה, לכן המצוה במשתה ושמחה^א.

פשיטא ואין צריך לומר, שכשם שאין לך מי שיכול לפטור עצמו מקריאת המגילה כך אין מי שיכול לומר שלא עלי וכיו"ב נאמרה מצוות השמחה בפורים^ב... וכך דרש הרה"ק מפיאסצנע זי"ע (בעיצומם של ימי המלחמה הנוראה, ואח"כ העלה אותם ע"ג הכתב ונדפסו בספר אש קודש), וזל"ק, 'איתא בתיקוני זוהר הק' (נ:): שפורים

צא. בעל המעשה רוקח' זצ"ל התגורר בהאלאנד (הולנד) השוכנת על אחד מאיי הים, פעם הגיע נחיל גדול של תולעים והציף את כל פני המדינה, והיה חשש של סכנת נפשות שיכלו התולעים את כל האוכל, משלא הצליח המושל לגרשם מגבולות המדינה קבע יום תענית לכל התושבים בכל עיירות מלכותו כדי שכולם יתפללו על הגזירה שתיבטל, והנה היום שבו בחר לקבוע בו התענית חל בפורים, והיהודים לא ידעו כדת מה לעשות, שהרי לא יתכן לצום בפורים, ולא ידך גיסא אם ישמע המושל שהם עושים סעודות גדולות יענשם בעונש גדול, ולכן פנו אל המעשה רוקח' כדי להתייעץ עמו ולשמוע חוות דעתו, הקשיב לדבריהם ופסק לבל ישביתו את יום הפורים, ובשום אופן לא יצומו, ואדרבה יאכלו וישתו כמצות היום, וציווה על כל בעלי החנויות לפתוח שעריהם לרחבה ולתת מאכל ומשתה – בשר ודגים וכל מטעמים, לכל הרוצה ליטול בחינם, והוא התחייב לשלם להם את כל ההוצאות, וכן הווה, שכל גויי הארץ התכנסו לבית תיפלתם וצמו כל אותו היום, ולהבדיל בני ישראל עם קודש ישבו משפחה ומשפחה ועיר ועיר וסעדו סעודות גדולות כיד המלך, ויהי ממחרת יום הפורים הייתה הרווחה לכל העיר, כי לפתע פתאום הלכו כל התולעים ונעלמו כלעומת שבאו.

ויהי כאשר שמע מושל העיר שהיהודים לא קיימו את דבריו להתענות ביום הזה, חרה לו הדבר מאד, וביותר כעס על הסעודות הגדולות שערכו ברבים, אך מאחר שהעריץ מאד את היהודים ובראשם המעשה רוקח', ובפרט כאשר למחרתו אירע הנס שנעלמו התולעים הבין שיש דברים בגו, הלך אל המעשה רוקח' כדי לברר אצלו פשר הדבר, מששטח את שאלתו לפניו השיב לו בניחותא ובטוב טעם, דהנה כולנו יודעים ומאמינים שאין פורענות באה לעולם כי אם בשביל ישראל, ולכן בעת צער ויסורים עליהם להתעורר ולחזור בתשובה, דהיינו לשוב אליו יתב"ש ולעשות רצונו, והלא בפורים נצטוונו לאכול ולשתות ולשמוח, לכן אלמלא היינו מקיימים רצון ה' לא היינו נענים בתפילה, שהרי תכלית התשובה היא להתקרב אליו יתב"ש, ואכן בגלל שקיימנו את המצוה כרצון אבינו שבשמים ניצלנו ממות לחיים (הובא בדברי שמואל פורים). ולדידן ייאמר, הרבה 'תולעים' ומיני רוחשין בראש ובלב, בגוף ובנפש... נעלמים כלא היו על ידי שמחת הפורים.

צב. וכבר היה מעשה אצל הגאון רבי אליהו מאיר בלוך זצ"ל ראש ישיבת טעלז בארה"ב, אשר רקד ושמח עם תלמידיו ביום הפורים בשנת תש"ד בהיותו כבר על אדמת ארה"ב, והייתה השמחה גואה למעלה למעלה כדת היום, טען שם אחד מהנאספים - לא יתכן שראש הישיבה שמח באמת לאחר שאבד את כל בני משפחתו במלחמה ולא נשאר לו לפליטה אלא בת אחת ויחידה, בוודאי כל ריקודים אלו אינם אלא 'למראית עין' ומן השפה ולחוץ, שעושה עצמו כמי ששמח, אבל בפנימיותו שבור ורצוף הוא עד היסוד.

כשהגיעו הדברים לאזני 'ראש הישיבה', הפסיק את הריקודים והמחולות, אסף סביבו את התלמידים, ופתח לאמר להם, איתא בגמ' (מגילה י:): 'אמר ר' יוחנן בקשו מלאכי השרת לומר שירה (בקרית ים סוף) אמר הקב"ה מעשה ידי טובעים בים ואתם אומרים שירה, ולכאורה יש לתמוה, שהרי בני ישראל אמרו באותה שעה שירת הים אף ש'מעשה ידי טובעים בים', ונמצא שאין חסרון לומר שירה במצב כזה, ואם כן מה הטענה על המלאכים, ומדוע נגרע חלקם מלומר שירה. אלא כך ביאור הדברים, שידוע שאין מלאך אחד עושה שתי שליחויות, והיינו שאין בכוחו של מלאך לעשות שני דברים כאחד, לשיר שירה מתוך שמחה ולהיות באותה שעה בצער על מעשי ידי הקב"ה הטובעים בים, אמנם בני ישראל עדיפים בזה מהמלאכים, כי ביכולתם להיות בבת אחת ובחדא מחתא בשמחה מצד אחד ובאבלות מצד שני, וכפי שהעידו חז"ל (בר"ר נו יא) על אברהם אבינו בעת שעקד את יצחק בנו על גבי המזבח 'וישלח אברהם את ידו, הוא שולח יד ליטול את הסכין ועיניו מורידות דמעות ונופלות דמעותיו לעיניו של יצחק מרחמנותו של אבא, ואף על פי כן הלב שמח לעשות רצון יוצרו, ועל כן שירת בני ישראל בים סוף נתקבלה ברצון לפני הקב"ה, כי היו מצד אחד בשמחה ופיהם מלא שבח ותהילה על הנס הגדול שנעשה להם, ובד בבד כאב ליבם על

ונודע לשון הרמב"ם (הל' מגילה פ"ב הי"ז), מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח לריעיו, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב האומללים האלו נידמה כשכינה, שנאמר (ישעיה נז טו) 'להחיות רוח שפלים, ולהחיות לב נדכאים'.

וזכר מצינו שכל תקפו של נס היה רק על ידי דאגת איש לרעהו והרצון להיטיב עמו^{צ"ח}, ובה כתב הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ז ד"ה ובבל) על הפסוק (אסתר ב יא) 'ובבל יום ויום מרדכי מתהלך', וז"ל, נראה שכל הדברים הנזכרים במגילה היה הכל לצורך הנס, ובודאי זה דבר גדול מאד שהיה כארבעה וחמשה שנים מעת הלקח אסתר לאחשורוש, ומרדכי הצדיק הלך בכל יום ויום לראות שלומה בעבור כי היתה יתומה ובעצער התפיסה בבית הנכרי, ובזכות זה זכה לנס, וכתוב גם כן 'באמרם אליו יום ויום' וכו' (ג ד), שע"י

כיום הכיפורים, אפשר מרמז גם לזה שכמו יוה"כ, התענית והתשובה ביום זה לא אם רוצה אותם האדם לעשות עושה, רק בין אם רוצה ובין לא, מקיימם מפני גזירת הקב"ה, כן גם שמחת פורים לא רק אם האדם מעצמו בשמחה או על כל פנים כמצב שיכול לשמח את עצמו צריך הוא לשמוח, רק גם אם הוא בשפלות ובשבירת הלב, המה ובל רוחו נרמס, חוק הוא שצריך עב"פ איזה ניצוץ של שמחה להבנים אל ליבו^{צ"ג}.

איש לרעהו – יום שימת אהבה ורעות

מעיקרי עבודת היום הוא להיות 'איש לרעהו' - להרבות באהבת ישראל בלי גבול, לתת עיניו וליבו לרווחת הזולת^{צ"ד}. ולשם כך תקנו חז"ל משלוח מנות איש לרעהו להרבות אהבה^{צ"ה} וידידות^{צ"ו}, וכן את מצות מתנות לאביונים^{צ"ז}.

אובדן מעשה ידיו של הקב"ה. וסיים רה"י, שאף הוא כן, כי למרות שליבו שותת דם על אובדן משפחתו אך בכוחו של יהודי להתרומם מהכאב ומהעצבות ולהיות בשמחה באמת. משל למה הדבר דומה, לבית שכולו מלא בחפצים עד שאי אפשר לדור בו, אמנם ניתן לדלג ולדור בעליית הגג, כך גם אצל כל אחד ואחד, שהגם שמלא הוא ב'חבילות' ייסורים עד למעלה ראש ה"י, יש בו את הכח להתרומם מהמצב הנורא בו הוא שרוי ולעלות 'לעלייה' ולשמוח עם הקב"ה. צג. בזה"ל כתוב ב'בית אברהם', סיפר בשם אביו הק' ז"ל, מהרה"ק ר' ייב"א מאוסטראה ז"ל, שהי' בעניות גדולה בפורים, ובא איש אחד לשמחו והוא היה מרדכי בעצמו. ואמר כי מרדכי הוא הבעל שמחה של פורים, והוא בכבודו ובעצמו בא לשמח לכל איש יהודי שרוצה להיות שמח.

ודע, כי שמחתן של ישראל בימי הפורים הוא לצנינים בעיניהם של המן וגונדא דיליה, סיפר הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק זי"ע בשם חותנו זצוק"ל שהיה רגיל לספר על הרה"ק ר' יוסף מטאמשוב זצוק"ל (אביו של הרה"ק ר' יהושע'עלע מטאמשוב זצ"ל) מתלמידי הרה"ק ה'החזוה מלובלין' זי"ע והרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע, כי חותנו שהיה דר בכפר היה שוכר קרעטשמע (בית מזיגה) מהפריץ (כנהוג באותם השנים), פ"א בליל פורים ישב ר' יוסף בביתו ולא היה אפי' מנין עמו אז, וזימר ר' יוסף 'שושנת יעקב', ובאמצע שירתו הגיע הפריץ לחותנו, ופקד עליו לאמר לחתנו שיפסיק מלזמר כי השירה טורדת את מנוחתו, והלך תיכף לחתנו ואמר לו שלא יזמר עוד. בבוקר מיהר חותנו לבית הפריץ לבקש ממנו מחילה על מה שהפריע לו אתמול בלילה, אך הפריץ ענהו שאינו יודע על מה הוא סח... אז הבינו שהפריץ שבא אתמול - לא היה הפריץ באמת, ולא היה זה האיש אלא המן הרשע בעצמו שהלביש את עצמו בלבוש הפריץ, כדי שיפסיק ר' יוסף מלזמר, מכאן תראה כמה ה'שושנת יעקב' של ר' יוסף הפריע מאד להמן והוצרך לעשות פעולות כדי שיפסיק מלזמר. צד. סיפר אחד מחשובי החבורה בבית שמש (רבי יוסף מאיר) אשר רגיל הוא לשמוע קריאת המגילה בביה"ד פלוני, שם קורא את המגילה בעל קורא מופלג במתיקות ובעריבות ובדקדוק, לפני כמה שנים הלך קודם המגילה לטהר עצמו במקווה הנמצאת תחת ביהמ"ד אחר העומד תחת נשיאות אדמו"ר אחד אשר באותה שנה שהה בחו"ל בפורים, כאשר יצא מן המקווה פגע בו בנו של הרבי והודיעו כי הוא 'התשיעי' למנין... מיד הבין את אשר לפניו, ועל אף שנכספה נפשו לשמוע את המגילה מהבעל הקורא המומחה, מכל מקום הבין כי עדיף להיטיב לאחרים וגמר בדעתו להישאר שם, ולא עוד אלא שהתקשר לחברו (ר' יחזקאל) שיבוא אף הוא להשלים למנין עשרה. לאחר שהחבר הגיע נדברו ביניהם כי הלא מצוה גוררת מצוה, והיות והבעל קורא בביהמ"ד בו שהו עתה הינו חשוך בנים רח"ל, והרי זמן קריאת המגילה הוא עת רצון ובפרט שהינם עוסקים במצוות גמילות חסדים ויש בכוחם להעתיר

באר הפרשה - פורים

אורה זו תורה - שגור עליהם המן שלא יעסקו בתורה עכ"ל. מזה יראה חיוב גדול ביום הזה על כל יודע ספר שילמוד תורתנו הקדושה, ולשמוח בלמודה, ולתת הודאה עצומה בפיו ובמחשבתו ליוצרנו ובוראנו ב"ה וב"ש, אשר הניא עצת גוים ויפר מחשבות ערומים, המן הצר הצורר שגור עלינו עם קדוש מלעסוק בתורתנו הקדושה והתמימה, וכן נזכר בשו"ע (סי' תרצ"ה בהג"ה). עכ"ל.

ידועים דברי ה'חתם סופר' (דרושים ואגרות, עמוד רמ"ה) שכתב 'קבלתי מרבי הרב מהו' מענדלי ליליג זצ"ל שהיה רב בביהמ"ד דק"ק פפר"מ, שקיבל מהגאון בשם ה'שב יעקב' זצ"ל, שכל העוסק בתורה בין מגילה ליליג למהגאון, מובטח לו שהוא בן עולם הבא^{טז}, בן קבלתי סתמא, ולא ידענא מעמא^ק.

שבכל יום ויום מתהלך זכה לזה לנצח את המן הרשע ולהכעיסו בכל יום ויום. עכ"ל.

אורה זו תורה - חשיבות לימוד התורה בפורים וביותר בין מגילה של לילה לשל יום

נאמר במגילה (ט כו), 'קיימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם' - שישבו לקבל את התורה מאהבה, וכמו שאמרו חז"ל (שבת פח.). שבהר סיני קיבלו את התורה מיראה ואילו בפורים קיבלו את התורה מאהבה, ופירש רש"י 'מאהבת הנס', על כן הזמן גרמא להנות בתורת ה' ביום זה. וכך כתב ב'יסוד ושורש העבודה' (שער המפקד פ"ו) הנה דרשו רבותינו ז"ל בגמרא הקדושה (מגילה דף טו:) עה"פ ליהודים היתה אורה וגו' אורה זו תורה, ופרש"י,

עד שתקבל תפילתם, על כן מן הראוי שיקדישו את קריאת המגילה להעתיר בתחנונים לישועת הבעל קורא להיפקד במהרה, ואכן לאחר שבוע נושע הלה מצרתו, וכתשעה חודשים לאחר הפורים נתבשרו הכל בבשורת הילד הנולד. צה. וכמו שהיה מרגלא בפומיה של הרה"ק האמרי חיים' זי"ע לפרש 'ומשלוח מנות איש לרעהו' - שהמשלוח מנות יהיה אהבה וחיבה איש אל רעהו...

הוסיף בזה אחד מחכמי ויקירי קרתא דשופריא, שהנה ידוע מה שכתבו הפוסקים שצריך לשלוח מנות על ידי שליח (עי' 'בנין ציון' סי' מד, הובא במשנ"ב סי' תרצ"ה סק"ח), והדבר צריך ביאור מה העניין בזה, ומה רצו חז"ל 'להרוויח' בתקנה זו, אלא שכל עניינה של מצוה זו של משלוח מנות הוא להרבות אהבה וריעות, ומצוי הדבר שאיש פלוני רוצה להיות ידיד של השני אלא שמתבייש בדבר... (מכמה טעמים שונים, וד"ל), והוא מוכן 'לשלוח' לו אך ב'תנאי' שאיש לא ידע... לזה אמרו חז"ל פורים הוא יום ריבוי אהבת ישראל, אל תתבייש בזה שהנך אוהב את רעך... שלח לו דווקא על ידי שליח לפרסם את הידידות, ולהוסיף אהבה על אהבה...

צו. ובזה ביאר הרה"ק הפני מנחם' זי"ע טעם הדבר שבמשלוח מנות צריך לתת שתי מנות ואילו במתנות לאביונים סגי במתנה אחת, כי רחמי האדם מתעוררים כשרואה אביון על כן לא הצריכו לתת לו יותר ממתנה אחת, אכן במשלוח מנות הרי מטבע הבריות שלא לתת לרעהו ב'עין טובה' ומקנא במה שיש לו, על כן תקנו לתת שנים בדווקא כדי לסגל לעצמו עין טובה - לתת מתוך נדיבות לב ואהבה ואחוה.

צז. אגב אורחא, שני קושיות הק' הרה"ק הי"שמח משה' זי"ע (עסיס רימוני על מגילת אסתר ד"ה כימים אשר נחו, נדפס בישמח משה על נ"ך), מדוע נכתב במגילה שמרדכי רצה לעשותם יו"ט בשעה שלבסוף נתבטלה כל קבלתם ליו"ט, ועוד תימה, למה רצו מרדכי ואסתר דבר שלא היה לו קיום לבסוף. ומבאר דחדא מתורצת בחברתה, דהנה איתא (ביצה טז.) 'כל מזונותיו של אדם קצובים לו מר"ה ועד יו"ט', חוץ מהוצאת שבתות והוצאת יו"ט, ולכן מתחילה קבע מרדכי את יום הפורים ביו"ט ואיסור מלאכה כדי שלא ינכו את הוצאות הפורים ממה שנקצב לאדם בראש השנה, ואף שלבסוף לא נתקבל היו"ט לדורות מ"מ כיוון דכתיב (איוב כב כח) 'ותגזור אומר ויקם לך' קיבלו בשמים את דברי מרדכי שיהא בכלל יו"ט, לענין שלא ינכו את ההוצאות בכלל מה שקצוב לאדם בתחילת השנה, ולכן נכתב במגילה, כי בשמים נתקבל היום ליו"ט.

צח. ומן העניין להביא מה שכתב הרה"ק רבי מרדכי מקאזמיר (מאמר מרדכי, לפורים) זי"ע (ועוד צדיקים) שאי אפשר היה להכניע ולשבר את תוקף הקליפה והטומאה של המן עליו איתא בגמ' (מגילה יג:) 'ליכא דידע לישנא בישא כהמן' אלא על ידי כח נגדי של שמירת הלשון, והוא ע"י 'אין אסתר מגדת'.

צט. בדרך צחות יש להוסיף, שמכלל הדברים גם הלומד תורה בין מגילה דיממא דשנה זו למגילה דלילה לשנה הבאה מובטח לו שהוא בן עולם הבא...

ק. וכך כתב בעל ה'פלא יועץ' זי"ע בספרו 'יעלזו חסידים', ושמעתי על רב אחד שבליל פורים היה יושב ועוסק

הפורים ב'יום המנוחה', וממילא פורים הוא ב' ימים, י"ד לפרזים וט"ו למוקפין, ושוב לא יהא העולם בטל מלימוד התורה, כי בעת שהיהודים הפרזים יהיו עסוקים במצוות היום יעסקו יושבי המוקפין בתורה, וכן איפכא^{קא}.

במשתה היין מה שאלתך וינתן לך – כי אז נפתחים כל שערי שמים

מצוות חכמים על כל איניש לבסומי בפוריא^{קא} (מגילה ז:), והפליגו הצדיקים בסגולת מצווה זו, וכפי שהמליץ הרה"ק ה'ייטב לב' זי"ע (ייטב פנים לפורים - קול מגילה ד"ה ובבזה) בלשון הגמרא (מגילה ז:): 'רווחא לבסימא שכיח', שעל ידי ההתבסמות בפורים אפשר לזכות לריווח גדול והצלחה בכל הענינים, שפע רב בפרנסה בהרחבה ושאר צרכי עמינו המרובים^{קא}. ורמוז ליה

וכך פסק הרמ"א (סימן תרצ"ה סעיף ג) בשם מהר"י ברונא, ללמוד תורה לפני הסעודה, דהא כתיב (אסתר ח טז) 'ליהודים היתה אורה' ודרשו חז"ל (מגילה טז:): 'אורה זו תורה'^{קא}.

וכבר אמר הרה"ק ה'חתם סופר' זי"ע (דרשות ח"א, פורים תקצ"ו), שלכאורה היה ראוי לקבוע את יום הפורים ליום י"ג באדר שבו היה הנס ששלטו היהודים המה בשונאיהם, וכדרך שתקנו את כל החגים ליום בו אירע הנס (וכגון חנוכה, ש'חנו כ"ה', וכו' ביום נבר מדליקים נרות) ומדוע נקבע החג ליום המנוחה, אלא שאם באמת היו עושים את יום הפורים 'בשלושה עשר בו' אזי לא היה חילוק בין הפרזים למוקפין, וכולם כאחד היו חוגגים ביום י"ג והיה העולם שמם מתורה, על כן קבעו חז"ל לעשות

בתורה רוב הלילה, ואמר, בליל זה הכל אוכלים ושותים ושמחים ואין לו להקב"ה מי שיעסוק בתורתו, אעסוק אני, ותהא תורתך חשובה לפני המקום.

קא. והיו צדיקים שנהגו ללמוד הלכות פסח קודם הסעודה, דהא קיימא לן (פסחים ו:): 'שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום', ופורים הוא שלושים יום קודם פסח.

קב. כתב ה'בן יהוידע' (מגילה יב: ד"ה יום) על הא דאמרו (שם) על הפסוק (אסתר א י) 'ביום השביעי כטוב לב המלך ביין', אמר רבא יום השביעי שבת היה שישראל אוכלין ושותין מתחילין בדברי תורה ובדברי תשבחות, וז"ל. פירוש, אל תתמה איך מתוך הסעודה של אחשוורוש שיש ממנה קטגוריא על ישראל, יצא לישראל תשועה גדולה והצלחה רבה – כי הריגת ושתי היא סיבת ישועת ישראל, שע"כ באה אסתר ולקחה מקומה ואח לצרה יולד. לכך אמר 'שישראל אוכלין ושותין מתחילין בדברי תורה', ולכן מצד זה יצא סגוריא על ישראל, וצמחה להם ישועה בהריגת ושתי בו ביום, עכ"ל. ומכאן למדנו בגדולת כוחה של לימוד התורה להגן מן הצרות והייסורים.

קג. צדיקים היו ממשילים למלך בשר ודם שהיה צריך להעתיק משכנו לעיר אחרת, ובבוא משרתי המלך להעביר את כל חפצי המלך אל הארמון החדש פחדו שמא יבואו ליסטים ויגזלו מחפצי המלך ובעיקר את הכתובים מסודות המלוכה ומצבא המלכות, על כן העמידו חיילים מזוינים שישמרו על השיירה לבל יפגעו בהם אויבי המלך, ואכן הצליחו לשמור עליהם מכף כל אורב וליסטים ולהעבירם אל גנזי המלך בשמירה מעולה, אולם בבואם להעביר את כתר המלכות גבר החשש ולא רצה המלך לסמוך על שומריו. מה עשו, הניחו את הכתר המפואר בעגלה פשוטה ביותר, כיסוהו בבלאי בגדים שחוקים, וכך לא עלה בדעת הליסטים שנמצא כאן אוצר גדול ויקר.

כדבר הזה נעשה ביום הפורים, וכמו שהובא בספרי קודש (עיי' מאור ושמש פורים ד"ה והנה בימות החול) שהאורות היורדים ביוהכ"פ בעת אמירת 'כתר' מתגלים בכל שעות ה'מעט לעת' של יום הפורים, ונמצא שביום גדול וקדוש זה יש ביד כל אחד לבקש מן המלך ככל אשר יחפוץ ואף לפעול שנזכה לשלימות התיקון שתהיה לעתיד לבוא, אמנם כדי שלא תהא יד הכל ממשמשת בו קבעו חז"ל את היום הזה למשתה ושמחה [ואין בו איסור מלאכה או נוסח תפלה כביום טוב, ובמוצאי פורים אין מבדילים בין קודש לחול, וזה דומיא לעגלה הפשוטה, ולא עוד אלא שחז"ל הוסיפו החיוב להשתכר בגילופין ולבטל את הדעת והשכל, שהוא ענין כיסוי הכתר בסמרטוטין], והכל בכדי שאנשים פשוטים יהיו עסוקים בדברים בטלים ולא יגעו בכתר המלכות, אבל המשכיל יבין מזה שיש אוצר גדול מתחת לכל המסכים הללו, ובידו לגלות דברים נשגבים ונעלים.

קד. וכבר הסביר הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע (הובא בשפתי צדיק פורים אות נ"ג) וז"ל בפורים יש כל כך עת רצון שכל איש ישראל יכול לפעול לאין שיעור, אך פן ידרוש שלא כהוגן כיבדו חז"ל בכוס, ואין שום הוה אמינא שנפסיד ח"ו על ידי תקנת חז"ל. כי מן הסתם עולה יותר נחת רוח מי שמבטל חפצו לציית פקודת חז"ל, מאשר יכוון לבקש עבור עצמו טובות אף שיפעול (בפרט, שאפשר להשתדל בתפילה עד עת שתייתו).

באר הפרשה - פורים

מפורסמים דברי ה'חידושי הרי"ם' ז"ע לפרש טעם מצות שתיית היין עד דלא ידע, ע"פ מעשה שהיה אצל מרן הבעש"ט הק' ז"ע [יש הרבה נוסחאות בסיפור זה, ואנו נקטנו את השמועה המקובלת בפי העולם], שפעם היה חוטא אחד שאסף סכום כסף גדול כדי לעבור בו עבירה, ויהי בהיותו בדרך עם צרור הכסף שמע קול יללה עולה מאחד הבורות, כאשר התקרב לשם ראה משפחה שלימה מישראל הנתונים בצרה ובשביה, והם סיפרו לו שלא שילמו את דמי החכירות שהיו חייבים לפריץ, ועל כן השליך אותם אל הבור הזה, שאל אותם האיש כמה כסף עליהם לשלם כדי לפרוע חובותיהם, נקב ראש המשפחה בסכום המדויק שהיה לו בכיסו לדבר עבירה, ויהי כשמוע האיש את דבריו לא ידע מה לעשות, והתלבט מאד אם להציל את המשפחה או להמשיך בדרכו הרעה, אך בסוף התגבר ברוחו והלך אל הפריץ ופדה את המשפחה מבאר שחת.

באותה שעה נעשה רעש גדול בשמים, אלו לימדו עליו זכות שהציל משפחה שלימה מישראל, וחלקם טענו שרשע הוא וחטא כל ימיו בפשעים וזדונות... עד שפסקו לתת לו את כח הברכה לברך את כל אשר יחפוץ וכל היוצא מפיו יתקיים, אולם כדי שלא יברך לכל אחד גזרו עליו בד בבד שיהא שיכור, ולא תהא דעתו צלולה עליו, וכן הווה.

לימים הייתה גזירת עזירת גשמים בעולם, ומשכלו כל הקיצין שלחו משלחת חשובה של ראשי הקהילות אל מרן הבעש"ט הק' ז"ע כדי שיבקש עליהם רחמים, אולם הבעש"ט השיב את פניהם ריקם, באמרם שגזירה היא מלפני השי"ת ואין בידו לבטלה, ושלחם אל איש פלוני כדי שיתפלל עליהם, והוסיף ואמר להם, שאיש זה שיכור הוא המשתכר בינו מן בוקר ועד ערב ועד בכלל, ועליכם לתפוס אותו ברגעים הספורים שאחר קומו משנתו והתפכחותו משתיה הקודמת עד השתיה הבאה, ובשעה זו של צלילות הדעת עליכם להתעקש אצלו שיתפלל שירדו גשמים, ואכן נסעו להתם ולאחר תחבולות שונות מצאו אותו ב'עת רצון' כזו - וסיפרו לו שהעולם סובל מעצירת גשמים וברצונם שיתפלל עליהם, לגלג עליהם האיש על שבאו לאיש פשוט ונבזה כמותו, והלא שיכור הוא שאין לו בעולמו יותר מטיפה מרה של י"ש ואיך יש בידו לפעול בתפלתו, אולם הם ענו לו שבאו בשליחות הבעש"ט, והם מאמינים באמונה שלימה שעל ידי תפלתו יושעו, בלית ברירה פרש ידיו אל ה' והתפלל עליהם שירדו גשמים, ואכן כאשר אמר 'משיב הרוח' נשב זיקא ובאמרו 'מוריד הגשם' ירדו גשמי ברכה בשפע. כאשר חזרו השליחים וסיפרו לפני הבעש"ט שאכן ירדו גשמים אחר תפלתו, גילה להם שהוא אותו שיכור שגזרו עליו מן השמים שכל ברכותיו יתקיימו.

לפי זה ביאר ה'חידושי הרי"ם' את הנאמר לעיל, כי ביום הזה אפשר לפעול ישועות נשגבות למעלה מדרך הטבע, ודוגמת אותו שיכור שכל דבריו וברכותיו התקיימו, כמרומוז במגילה (ז ב) 'מה שאלתך אסתר המלכה ותנתן לך', לפיכך קבעו חז"ל דמחייב איניש לבסומי בפוריאי.

מספרים, שכאשר הגיד כן ה'חידושי הרי"ם' ניגשו אליו החסידים עם פתקאות ובקשות ורצו למוסרם לו כדי שיעתיר עליהם בדבר ישועה ורחמים, נענה אליהם ואמר 'כנראה שעדיין לא התקדש עליכם חג הפורים...' שהרי צריך לשנות ולבטל הדעת ביין.

שנה אחת בטרם התחיל הרה"ק רבי יואל מסאטמאר ז"ע להתבשם בינו כמצות היום [בקדושה ובטהרה כדרכם של צדיקים], סיפר מעשה שהיה בהרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ ז"ע שהגיע לעיר ששהה שם גם הרה"ק רבי שלום מבעלזא ז"ע, והמהר"ש יצא לקראתו לקבל פניו, ויהי כאשר התוועדו יחדיו הני תרי צדיקי ניגש איש כפרי פשוט אל הרה"ק מראפשיץ, ובתמימותו ביקש, שיברכו הרבי ברכת הדיוט, שהרי כך אמרו (מגילה טו.) 'לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך', ויהי כאשר שמעו התלמידים את בקשתו שנאמרה בתמימות מלאו פיהם שחוק, אולם הרה"ק מראפשיץ נענה לעומתם 'מדוע הנכם צוחקים, הלא כוונתו היתה לבקש בקשת הדיוט, היינו שברצונו לקבל כסף, בני חיי ומזוני, פשוטו כמשמעו, ולא מדריגות נעלות...'

ובענינא דיומא רימז הרה"ק מסאטמאר בדרך הלצה בלשון הכתוב (בראשית ט ט) 'ויחל נח איש האדמה ויטע כרם', דהנה רש"י פירש 'ויחל - עשה עצמו חולין', ואילו 'נח' משמעו מלשון מנוחה דהיינו יו"ט, הא כיצד, האם היה יום חול או יו"ט, ובעל כרחך צריך לומר שהיה 'יום טוב אין די וואָכן' [-יו"ט בימי החול], ואיזהו, זה יום הפורים שהוא יו"ט בימות החול, ואמרה תורה שניתן לנו יום זה בשביל 'איש האדמה' אלו הבקשות ארציות של הדיוטים החפצים דברים גשמיים, והשעה מסוגלת לפעול לכך היא כאשר 'ויטע כרם', פירוש כששותים יין ומשתכרים כמצות היום, כאמור שעת רצון היא ושערי שמים פתוחים לתפילתנו.

הרה"ק ה'מנחת אלעזר' זי"ע (שער יששכר מאמר ימי ששון אות נו) בלשון הכתוב (אסתר ה ו) 'ויאמר המלך לאסתר במשתה היין מה שאלתך וינתן לך', שמשתה היין עת רצון הוא לבקש ולהתחנן לפני מלך מלכי המלכים, כי 'ינתן לך' בל משאלותיך קה.

יש שאמרו שעל כן נוהגים להאריך סעודת פורים לתוך הלילה (עיין רמ"א תרצ"ה ס"ב, ודרשות חת"ס פורים תקפ"ט ד"ה וצא הלחם), לרמוז בזה כדי להמשיך את כל אלו הישועות מסעודת פורים אל תוך 'הלילה' כלומר כל הצרות והיסורים שהם בבחינת לילה.

קה. וכמו שהוכיח הרה"ק ה'אמרי נועם' זי"ע (לר"ח אדר ד"ה או יאמר בהקדם) מדברי הש"ס (מגילה ז:) ששנה אחת נתבסס רבה מיינו בסעודת פורים, 'קם רבה שחטיה לרבי זירא', למחר כאשר התפכח מן היין 'בעי רחמי ואחייה' (ביקש רחמים והחייהו), ובזה המעשה גילו לנו חז"ל כי יום הפורים מסוגל לישועות ורפואות למעלה מדרך הטבע, ואף חולה הנצרך לרפואה בבחינת 'תחיית המתים' יכול להיושע ולהיענות.

ונתן רמז לדבר כי ר"ת של ו'נאמן א'תה ל'החיות מ'תים הם כר"ת של ו'משלוח מ'נות א'יש ל'רעהו, וס"ת של ו'נאמן א'תה להחיות מ'תים הוא מתנ"ה, לרמוז שעל ידי קיום מצוות היום - משלוח מנות ומתנות לאביונים ניתן להחיות מתים.

עוד כתב כי 'ע"י מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים מבטלים תתק"ג מיני חלאים (עי' ברכות ח. תשע מאות ושלשה מיני מיתה נבראו בעולם) ונשפעים החיים העליונים וניצול ממיתה ח"ו'.

הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע הי"ד פגש פעם בפורים באברך ההולך בדרך עם בתו הקטנה ושאלו לאן פניו מועדות, השיב הלה שבתו סובלת ממיחושים שונים והוא הולך לרופא פלוני כדי שיבדוק אותה, תמה הרה"ק מקארלין ושאל 'וכי בפורים הולכים לרופא, פורים איז משקה א רפואה' (ה'שתיה' היא 'הרפואה' ביום הפורים), ונתן לו משקה כדי לתת לה, ואכן נעלמו כל מכאוביה ונתרפאה.

סיפר הגה"ח רבי ישראל שמעון קאסטעלאניץ זצ"ל, שהוא היה נוכח שנה אחת אצל רבו הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע כאשר שהה בעיר לאדז' ביום הפורים, ובעת משתה היין היו פני הרה"ק בוערים כלפידיים בקדושה עילאה, לפתע נכנס החסיד רבי יודל ריבאק ז"ל במרוצה ובהלה, וסיפר בדמעות שלישי שבנו הקטן נפל מקומה גבוהה בראשו על אבן גדולה, והרופאים הזהירוהו לבל יגעו בילד כלל, כי חיי הבן תלויין לו מנגד, ויהי כשמוע ה'בית אברהם' את דבריו הורה לו לתרום שלש מאות רובל כסף לצדקה עבור עניי ארץ ישראל (כך היתה דרכו בקודש בעת שהזכירו לפניו חולים הזקוקים לישועה, וביותר בעיר לאדז' שהיתה מקום מגורם של עשירים ובעלי נכסים), מיד התחייב החסיד לתת את מלא הסכום לידי הרבי, והתנצל על שאין לו כעת כסף מזומן לשלם, לפיכך יתן טשעק (צ'יק) עם סכום זה כדי שיזכה בנו לרפואה, אולם הרבי לא קיבל את דבריו, ושאלו האם בפעם הזאת גם 'יחזור' הטשעק כבפעם הקודמת (כי בעבר נתן טשעק לרבי, ופקידי הבאנק (בנק) לא נתנו מאומה בעדו, אחר שלא היה לו שם מעות כנגדו), אך החסיד התחייב והבטיח שבפעם הזאת יוכלו למשוך את מלא הסכום מחשבוננו, ובלבד שיפעל הרבי רפואה לבנו השרוי במצב של סכנה, מיד נטל ה'בית אברהם' תפוח שהיה על השלחן וזרקו על ראשו בחזקה, וצעק לעברו שיחזור לביתו, בכה החסיד ותמה 'איך אעלה אל ביתי כאשר בני מוטל על ערש דוי ומפרפר בין חיים למות', אולם הרבי ציוה עליו שוב לחזור לביתו, בלית ברירה ליוו אותו כמה מחבריו אל עבר ביתו, ויהי כאשר הגיע הביתה פתח את הדלת וראה את בנו מסתובב כאחד האדם, ויהי לנס ולפלא.

והנה הגם שנעשה לו נס בזכות הצדקה לעניי אר"י ובכוחו הגדול של הרה"ק, מיהו הזמן גרמא לכך היה - משתה היין, ואותה שעה מסוגלת לפעול רפואות וישועות למעלה מדרך הטבע, ואף להחזיר נשמות לפגרים מתים, ועל כן מי פתי יבטל ויבזבז רגע אחד מיום נשגב וגבוה כזה.

מעשה באחד מיקירי קרתא דירושלים שבמשך שנים רבות לא זכה להיפקד בבנים, והיה מזכיר את עצמו תמיד בפני רבו הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקארלין זי"ע, אך לעולם בירכו הרבי בשפה רפה ולפעמים אף לא השיב לו כלל, והבין החסיד שמצבו דחוק ביותר, ואעפ"כ לא נפל ברוחו והמשיך לפקוד את בית רבו תמידין כסדרן ולהזכיר את עצמו שוב ושוב לדבר ישועה ורחמים. שנה אחת ביום הפורים נכנס לבית המדרש של חסידי קארלין, ומצא שם את בני החבורה יושבים מבוסמים בצוותא חדא כמצות היום, באותה שעה נגמר להם המשקה ובטוב לבם אמרו לו כולם כאחד, שאם יביא להם משקה 'מבטיחים' הם לו שלתקופת השנה יולד לו בן זכר, קיבל הלה את

באר הפרשה - פורים

וכתב ב'מחזור ויטרי' (סמן תס"ה) וז"ל פורים שכל אדם מאריך בסעודתו - זמן השמים ימלאו שאילתו, והיינו שימלאו משאלותיו בעת סעודת פורים.

בשם הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע מתאמרא, שבמשתה היין יכול כל אדם לבוא לידי דרגת אדם הראשון קודם החטא, וזהו חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע, כלומר שיגיע למצב ולתיקון שהיה 'קודם הידיעה' שע"י עין הדעת, כי היין מבטל את דעתו ועצמותו של האדם, ועי"ז יש בידו להתעלות להיות כולו רוחני ולהסיח דעתו מחלק החומרי שבו, ולשפוך נפשו ולשוב בתשובה לפני הקב"ה. וכבר אמר הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע (ליקושים, מגילה ז:) כי 'בסומי' ר"ת סמר מפחדך בשרי וממשפטך יראתי, וזה רמז שאפילו בעת שכרות צריך להיות לשם שמים, עכ"ל.

לא יבשו ולא יכלמו - אף כשהוא לא ידע לא יבייש את חברו

דברים נוראים ומבהילים כתב הגה"ק הרבי ר' יהונתן אייבשיץ זי"ע (יערות דבש ח"א דרוש ג), שהנה איתא בגמ' (מגילה טו:) שבשעה שנכנסה אסתר לבית אחשוורוש נסתלקה הימנה שכינה, 'אמרה', קלי קלי למה עזבתני, שמא אתה דן על שונג כמויד ועל אונס כרצון, או שמא על שקראתו כלב שנאמר (תהלים כב כא) הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי, חזרה וקראתו

אריה שנאמר (שם כב) הושיעני מפי אריה, ועתה בואו חשבון, שהלא אין הדברים אמורים אלא כלפי אחשוורוש הרשע צורר היהודים (עי' שם יד.), אשר ביטל את עבודת בית המקדש, וכתב דת לאבד את כל בני ישראל בשמחה גדולה, ואף על פי כן הבינה אסתר המלכה שחטאה בלשונה כמה שכינתה אותו בשם 'כלב', עד שסברה שמא מחמת כן נסתלקה הימנה שכינה, ומעתה קל וחומר אלף פעמים עד כמה חמור הפגם של המכנה שם לאחד מישראל.

והנה אמרו חז"ל 'מיחייב איניש לבסומי בפוריא, עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', אמנם, עם כל חשיבותו ומעלתו של ה'בסומי', רבות יש לזוהר שלא תצא תקלה מתחת ידו, כי מי שאינו נזהר בזה חלילה, ובשכרותו פוגע ח"ו בהרצובות לשונו אפילו רק ב'נפש אחת מישראל' וודאי עדיף לו שלא ישתה ויצא שברו בהפסדו. כי לא אמרו אלא עד דלא ידע - שע"י השתיה תבטל דעת השותה, אבל זאת לא אמרו ולא התירו שיגרום בשתייתו שגם חברו יצא מדעתו מחמתו, על ידי אונאת דברים והלבנת פנים הפוגעים באדם עד עמקי נשמתו.

והיינו דקאמר הרה"ק ה'אהבת ישראל' זי"ע, שהר"ת של ע"ד ד'לא ידע' הוא 'ידע', כי צריך ידיעה גדולה איך לקיים מאמר זה.

דבריהם, חיפש ומצא כמה בקבוקי יי"ש והביאם לפניהם, והם שמחו על כך מאד והמשיכו בכך את הסעודה בהתרוממות.

אחר פורים נשתכח הדבר מלבם, וכאשר עברו כמה שבועות והישועה התמהמהה מלבוא שכח גם החסיד מאותה הבטחה, אולם כאשר פקד בפעם הבאה את בית רבו הרה"ק מקארלין והגיש לפניו את ה'קוויטל' (פיתקא בבקשת רחמים) בו ביקש שוב כדרכו לזכות לבנים, הביט הרבי והסתכל היטב ב'קוויטל' ואמר לו 'הרי כבר נושעת', ושאלו אצל מי היית ומי פעל עבורך ישועה רבתי זאת, נענה החסיד ואמר שלא מיניה ולא מקצתיה, כי לא היה אצל איזה צדיק בתקופה האחרונה... עד שנזכר מ'הבטחת' החסידים בפורים, וסיפר לפני הרבי דברים כהווייתן, שהחסידים אמרו לו להביא משקה ובשכר זה יזכה לשנה הבאה לחבוק בן, ויהי כשמוע כן הרה"ק מקארלין אורו פניו, ואמר 'אויב אזוי איז פשוט (אם כן פשיטא שנושעת), מיר האבן געקוקט האבען מיר גיזעהן אז ס'נישט שייך (הסתכלנו וראינו שלא שייך לפעול עבורך ישועה בדרך הטבע, אמנם כאשר) יודען זיצען צוזאמען, און זיי וויסען פון גארנישט קענען זיי אלץ בוקע זיין, ביז צום כסא הכבוד', (כאשר יהודים יושבים בצוותא חדא באהבה ואחזה ושלוה ורעות יש בכוחם לבקוע כל המחיצות ולהגיע עד לכסא הכבוד), וממילא אין שום חידוש איך פעלו דבר ישועה ורחמים רבים.

קו. וכך אמרו כי מצד אחד 'שכור' ר"ת ושפתותינו שבח כמרחבי רקיע, כי על ידי המשתה יכול להתעלות בתוקף השמחה עד שיבוא להודות להקב"ה, וליבו ובשרו ירננו לקל חי וכל עצמותיו תאמרנה ה' מי כמוך, ולאידך 'שתוי' ר"ת שמור תם וראה ישר (תהלים לו לו), כי צריך שמירה יתירה שתהא השכרות לשם שמים, ושאכן יהיו שפתותיו כמרחבי רקיע ברון שיר ושבח ולא להיפך ח"ו.

בשמחה, כדכתיב (תהלים קד טו) 'ויין ישמח לבב אנוש', ומחמת שיהיה שרוי בשמחה יהיה חרות ה' מעווו, ויתן תודות והלל לה' על הנס מתוך הרחבת הלב וכו', לכן אין לו להשתכר יותר מדאי שיתבלבל דעתו ולא יכיר בתוקף הנס כלל, וזהו שאמרו 'חייב אדם לבסומי בפוריא עד דלא ידע' - הק' 'עד' הוא 'ולא עד בכלל', ורצ"ל שגדר חיוב השתיה בזה לבסומי עד גבול דלא ידע, שמן הגבול הזה והלאה הוא ביטול כוונת חכמים לבסומי - כדי שיתן הלל והודאה, דכיוון שתתבלבל דעתו כל כך פשיטא שאין בו דעת ותבונה לשבח ולפאר על תוקף הנס, ואתבונן אליו בבוקר וראיתי כי נכון הוא'.

וזוה מפרש מדוע אחר מימרא זו של 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע' הסמיכו בגמרא את העובדא 'קם רבה ושחטיה לרבי זירא', והלא זה מעשה לסתור, דמהא משמע שאינו ראוי להשתכר, שהרי נגרם מזה מכשול גדול כל כך, אך להאמור כוונת הגמרא לומר שיש גבול בשתיה ואסור להשתכר יותר מדאי, דפוק חזי מה עלה להם, [ונעתיק לשונו, כי אלמלא יצאו הדברים מפי גדול בתורה כמו ה'בית אפרים' לא היה אפשר לומר כן] 'ולפי שלא נשמרו מלעבור הגבול בא הדבר לידי סכנה, לכך יש לזיזר שלא לבסומי רק עד הגבול הזה דלא ידע, ולא יעבור'.

ומבאן שענין השתיה בפורים היא לרומם את הלב מן הגשמיות והחומריות, ועי"ז יוכל בשר ודם להודות על הניסים ועל הנפלאות מתוך חדוה ושמחה, אבל המשתכר כשכרותו של לומ הרי הוא משבש את דעתו ואינו יכול להודות כלל, ולא עוד אלא שהוא עלול לבוא לידי איסורים חמורים, דהרבה שכרות עושה,

ופשיטא דבכהאי גוונא, עדיף מפי לסמוך על גדולי הפוסקים (יד אפרים הובא לקמן) דמה שאמרו 'עד דלא ידע' היינו עד ולא עד בכלל, וכן נקטו הרבה אחרונים (עי' באו"ח סימן תרצ"ה ובנו"כ שם) שהחיוב הוא לשתות יותר מלימודו ותו לא, ולכן הרוצה להדר על עצמו ולהשתכר - אסור לו לעשות כן אלא אם הוא יודע בבירור שלא יפגע ולא יצער את חבירו, אבל אם יש לו ספק ספיקא שמא לא יוכל להיזהר בכך אזי ברור שעדיף מפי שימנע בשב ואל תעשה מלהשתכר^{קז}.

בזכות זהירות זו יתברך ברוב הברכות כמו שהאריך ב'מטה משה' (תתרי"ב) עד כמה חיוב גדול הוא להיזהר ולהישמר שלא תביא לו השתיה מצב של שכרות וזלזול ב'הלכות התורה' כנטילת ידים, ברכהמ"ז ותפילה, ומסיים שם - 'וכל היוצא בעקבי הרועים לעשות את כל המעשים האלה ע"פ דרכם (דהיינו בזהירות שלא לבוא לידי מכשול ע"י השתיה), ושמחים בזכרם את כל הנסים אשר עשה ה' לאבותינו ומשבחים לשמו הגדול, כמוהם יהיו צאצאי מעיו וכל אשר חפץ ה' בידו יצליח'.

וכך מפורש ב'כל בו' (סוף הל' פורים) 'חייב איניש לבסומי בפוריא קמ, אבל לא שישתכר דהשכרות איסור גמור הוא, ואין לך עבירה גדולה מזו, שהוא גורם לג'ע' וש"ד וכמה עבירות זולתם, אך שישתה יותר מלימודו מעט כדי שירבה לשמוח ולשמח האביונים וינחם אותם, וידבר אל לבם, וזוהי השמחה השלימה'.

עוד סמך לכך, מדברי הגאון רבי אפרים זלמן מרגליות זצ"ל מבראד (יד אפרים) על השו"ע תרצ"ה בדברי הט"ז סק"א) בענין 'עד דלא ידע', ובתו"ד מבאר שיעור שתיה בפורים, וז"ל. 'ולי הצעיר נתפרש בחזיון לילה, שהכוונה הוא, שעיקר החיוב של המשתה הוא שיהיה שרוי

קז. הנני מאריך בכל זה, כי עיני ראו ולא זר, כאשר השתתפתי בשמחת שבע ברכות לחתן ביום הפורים, ובאמצע המשתה קם אחד מחבריו של החתן כטוב לבו ביין והזכיר לו 'מעשיו הראשונים' בפני קהל ועדה, ועתה מצא מקום לגבות את חובו, והגם שכלפי חוץ הראה החתן פנים שוחקות, אך ביודעי קאמינא שאחר הסעודה הסתגר החתן בחדר לפניו מחדר, ובכה בדמעות שליש מחמת הדברים הקשים כגידין שפצעו את רגשותיו כמדקרות חרב. ועתה נחזי אנן, וכי לזאת התכוונו חז"ל במצות 'עד דלא ידע', והלא לא יתכן שמצוה תביא את האדם לידי עבירה שחמורה כשפיכות דמים, על כן במקום דאיכא למיחש להכי פשיטא שלא ישתה יין כלל, ושב ואל תעשה עדיף. קח. בספר 'דברי שלום' (להרה"ק ר' שלום מבראדין זי"ע) מביא מזקיננו (הרה"ק ר' שלמה חיים זי"ע), שעל כן דייקו חז"ל בלשונם ואמרו 'מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי', ולא אמרו 'לבסומי ביין', כי חובת האדם לשמוח עם יום הפורים עצמו, ולא יהא היין אלא כאמצעי לסלק את העצבות והדאגות המסובבים אותו כל ימות השנה, ותהיה השמחה בעיצומו של יום.

באר הפרשה - פורים

של מלאכי השרת ולימדו עלי זכות ולא קיבלו מהם, עד שבא מלאך ואמר להם על מי אתם מלמדים זכות, שמא על זה שמעולם לא עמד על מידותיו, מיד פטרוני ממיתה לחיים'. ומכאן שבזכות ה'ויתור' משלו ניצול אדם ממות לחיים כפשוטו ממשק"ט. והנה באותה סעודה צוה אחשוורוש 'לעשות כרצון איש ואיש', ולא עמד על שלו שכולם יעשו כרצונם, וויתור זה הצילו מכל עונש. רק ושתי ש'עשתה משתה נשים בית המלכות' - שנהגה כמלכה באותה סעודה שהכל חייבים לשמוע לקולה, כאן מצא בעל חוב לגבות את חובו ובא שמן והרג את ושתי.

עוד ביארו בזה, כי באותו יום ביישה אותו ושתי והטיחה בו דברים קשים מאד, שכינתה אותו בלשון גנאי ואמרה לו (מגילה יב): שמע נא 'שומר הסוסים' של אבי (אחשוורוש היה שומר סוסיו של בלשצאר) - אבי היה שותה יין כנגד אלף אנשים ולא השתכר, ואילו אתה - קצת יין שתית וכבר השתכרת והשתמית, וע"י אותה בושה הומתקה הגזירה מעליו, ולכן יצא הקצף רק על ושתי שהיא נהרגה ולא הוא, והיינו דכתיב 'וכלים מכלים שונים' - קרי ביה מכלים, שעל ידי הבושה והכלימה השתנה גור דינו וניצול מן המות לחיים ק"א. מעתה יש

וישקול מעשיו במאזני פלס ויזהר כל אחד כפום שיעורא דליביה שלא יבא לידי עון רציחה בהלבנת פנים...

לא ביקשה דבר - מעלת הוותרנות וקבלת ביונות באהבה איתא בגמ' (מגילה יב.) על הכתוב (אסתר א ז) 'וכלים מכלים שונים' שהיה אחשוורוש הרשע משתמש בכלי המקדש לסעודתו, ואמר רבא, באותה שעה יצתה בת קול ואמרה ראשונים מתו מפני כלים ואתם שונים בהם. ואכן עוון זה הביא למיתתה של ושתי, וכדבריהם ז"ל (שם יא:) אפיק מאני דבי מקדשא ואשתמש בהו - שאחשוורוש הוציא כלי המקדש והשתמש בהם בסעודתו - בא שמן וריקד ביניהן והרג את ושתי. ולכאורה יש לתמוה, מדוע הרג את ושתי ולא את אחשוורוש, כשם שבלשצאר מלך בבל נהרג באותו הלילה שהשתמש בכלי הקודש.

וביארנו בשם הגה"ק רבי שלמה קלוגער זצוק"ל, עפ"י מה דאיתא במדרש (ילקוט מדרשים ערך 'רבינו הקדוש', ובע"ז ר"ה יז.) רב הונא בריה דרבי"ל חלש, ונמשך לאותו עולם (העליון) כמה ימים ולילות, וכשחזר לעולם הזה אמר לתלמידיו 'בני, אשרי מי שאינו עומד על מידותיו (אלא הוא מוותר תמיד משלו). העבודה, באו ביתות

קט. וישים אל ליבו מה שאמרו בגמרא (מגילה יב:) כי מרדכי הצדיק (בן יאיר בן שמעי) נולד רק בזכות שדוד המלך העביר על מידותיו ונמנע מלהרוג את 'שמעי בן גרא' שקילל אותו, מתוך האמונה 'כי ה' אמר לו קלל' (שמואל ב' טז י), והרי שרק בזכות העברה על המידות והאמונה בה' נולד מרדכי ונצמחה הישועה.

קי. והדברים צריכים חיזוק ביותר ביום הפורים, כאשר לרוב מצוות היום מצויים גם 'תקלות' שונות, ואין נעשה הכל כרצונו, וד"ל, וצריך לעמוד על המשמר שלא יתרגז ויקפיד בבית ובחוץ, אלא לא יעמוד על מידותיו, וינהג במידת הוותרנות, ובכך ירוויח גם שלא להעכיר את שמחת הפורים...

קיא. וכך אומרים בשם בעלי המוסר, שהנה בגמ' (מגילה יב:) דרשו מה שנאמר (אסתר ב א) 'זכר את ושתי ואת עשר עשתה ואת אשר נגזר עליה', שנגזר עליה הגזירה שתצא להריגה מאחר שהיתה משעבדת בבנות ישראל שיעשו מלאכה בשבת, ומעתה צריך להתבונן שאילו הייתה מתרצית ומסכימה לבוא לא היה המלך כועס עליה אלא אדרבה להיפך.. ואם כן כיצד היתה נענשת על מה שעשתה, אלא חידוש נפלא, אילו הייתה מתרצית לבוא כבקשת המלך, והייתה מתבזית, הרי אותם בזיונות היו מכפרים לה על חטאיה, עד ששוב לא היה מקום לעונש כלל. כה אמר הרה"ק רבי שאול ידידיה ממאדזיץ זי"ע בשם הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר זי"ע לרמז בכתוב (אסתר א יח) 'וכדי בזיון וקצף', וז"ל, הבזיון יהי די כדי לכפר על הקצף (ישא ברכה ח"ה עמו' כט).

נוראות הוכיח הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל מהא דאיתא בגמ' (מגילה טו:) 'מה ראתה אסתר שזימנה את המן וכו', רבי שמעון בן מנסיא אומר אולי ירגיש המקום ויעשה לנו נס', ופירש רש"י, 'ירגיש שאני צריכה להחניף רשע זה ולזלזל בכבודי'. וכבר הבאנו לתמוה מה יתן ומה יוסיף מה שהיא צריכה להחניף לאותו רשע, אלא מכאן נלמד עד היכן מגיע כוח הבזיונות לכפר ולהציל מכל צרה וצוקה, שאף שבני ישראל צמו שלושת ימים לילה ויום ואף עמדו בתפילה לפני הקב"ה שיחוס וירחם עליהם, אך עדיין לא הסתפקה אסתר בכך, אלא הזמינה את המן הרשע למשתה היין וזלזלה בכבודה, כי בזכות בזיונות אלו תיבטל גזירת כליה על כלל ישראל.

בימינו נזכה לגאולה השלימה, ובקרוב נראה 'מגילת הגלות' הארוכה כיצד הכל היה לטובה ולברכה, כדברי הרה"ק מקאצק זי"ע שמכל הצרות של כלל ישראל נכתבה מגילה, כגון מגילת אסתר בימי אחשוורוש ומגילת אנטיוכוס בימי היוונים, והתברר לבסוף שהכל היה לטובה, ומי יתן וכבר נזכה לראות את ה'מגילה' מן הגלות המר הזוה, ונראה עין בעין דכל מה דעבד רחמנא היה לטובה...

לומר ק"ו לדידן, ומה אותו רשע שלא קיבל עליו את הבזיונות באהבה ובאמונה זכה לקרוע גזר דינו, ק"ו בן בנו של ק"ו שישראל מאמינים בני מאמינים העושים באהבה ושמחים ביסורים, בודאי שאין כל בריה יכולה להשיג גודל שכרם שיאכלו בשכר מדות טובות אלו ק"י.

ויהי רצון, שנזכה לקבל מאת הבורא יתב"ש משלוח מנות ומתנות ק"י, שפע רב וכל מיני ישועות, ובקרוב

קיב. ומכאן תצא הקריאה לאלו שזכו לקבל קיתון של בזיונות שידעו לנצל אותה מתנה טובה אשר 'בזיונות' שמה, כי שעת הכושר נקלעה לפניהם לבקש רחמים על אותם הדברים בהם זקוקים הם לישועה, כי עת רצון נפלא הוא לקבל תפילותיהם באותו הזמן. וכבר שמענו מעשיות לרוב על אנשים שנתבזו ביום הפורים וזכו להיפקד בדבר ישועה ורחמים.

ונביא מעשה אחד ללמד על הכלל כולו יצא, ממה שאירע לאחרונה, סיפר לי ידיד נאמן איש חסיד, לפני זמן מה חשה בתו שלא בטוב, אחר בדיקת הרופאים עשו לה ביופסיה (ביאפסיע), ולדברי הרופאים מצאו שם שהמצב אינו טוב ל"ע... מאחר שהוא חי מ'באר האמונה' ידע והכיר בערכם של בזיונות, אשר בידם לסדר כל ענין ובכלל זה גם לפדות ממות כדברי הרה"ק רבי שלמה'קה מזויעהיל זי"ע, החליט להמתין ולתור אחר בזיון הגון שיוכל על ידו להנצל ולהציל את בתו מכל סכנה, ואכן כעבור כמה ימים לפנות הבוקר נכנס מאן דהו לביהמ"ד שבו קבע האיש את מושבו בשעות של לפנות הבוקר, והחל גוער וזועק, נוזף ומבזה, מקלל ומגדף אותו בכל מיני קללות ובזיונות, והיו כל שכניו היושבים לצידו בכל יום, תמהים, ראו כיצד הלה אינו פוסק פיו מקללה, ולעומתו שותק שכננו כאילו אין הגערות והקללות עליו אלא על שכן אחר, כך אירע במשך 10 מינוט (דקות) תמימות, ויהי ככלותו לדבר פרש האיש לקרן זוית, בכה והתפלל לפני הבורא שיחיש רפואה שלמה לבתו והוא מעניק לה את זכות בזיונותיו שעברו עליו עתה, גם כשפנו אליו במשך היום שכניו לשולחן הלימודים ובפיהם 'בשורה' שהם ביררו על אדם זה המקלל והמבייש, מי הוא ומי רבו, מה מעשיו ומה עובר עליו, והוברר להם שאינו שפוי בדעתו כלל, אל תשים לב ולא יכאיבו לך דיבוריו, אמר להם האיש כבר פדיתי את דמי ההוצאות (איך האב עס שוין ג'קעשט), אלא שלא גילה להם איזו ישועה עתידה לבוא עליו בזכות 'הוצאות' הללו.

אחר כמה שעות כשהאיר יום, ביקש האיש מבתו שתשוב לבית הרופא ותבקש ממנו לבדוק שוב בדיקת ביופסיה (ביאפסיע) וכן עשתה, ובקול צהלה ורינה נתבשרו לאחר כמה ימים שנראה שם אך בקושי דבר קטן שאפשר בקל להסירו (בלשונם של עסקני רפואה, כל מי שנגזר עליו חולי זה מתברך שיהיה באופן קל כגון דא).

קיג. כה אמר הרה"ק רבי מרדכי שלמה מבאיאן זי"ע (בי"ז אדר, יומא דהילולא של אביו הרה"ק הפחד יצחק מבאיאן זי"ע) הנה בני ישראל קיימו בפורים העעל"ט מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים, ובי'רושלמי' (ר"ה פ"א ה"ג) איתא שהקב"ה מקיים כל התורה כולה, וא"כ, אף מצות משלוח מנות ומתנות לאביונים מקיים הקב"ה, והרי זה פשיטא שאם בני ישראל ראויים שישפיעו עליהם כל טוב אין זה נחשב כ'מתנות', ומתי נחשב להם כ'מתנה' - כשאינם ראויים... אז יתן להם הקב"ה בתורת 'מתנות לאביונים' בני חיי ומזוני, עכל"ק.

ת.ד 102 בני ברק
פקס : 03-5055919
9139191@gmail.com

דבר מאמינים

גליון שבו עי מבית 'בני אמונים'

פרשת ויקרא תשפ"ב שנה ט | גליון מס' 424

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

מלה קטנה – עצמה אדירה

בשבת זו אנו מתחילים לקרא את חמש ויקרא. המלה 'ויקרא' היא ראשי תיבות של: 'ויענו ישראל קול רם אמן'. ואכן כף למדונו חז"ל (שבת ק"ט ב): "כל העונה אמן בכל כחו [בקול רם] פותחים לו שערי גן עדן", לא פחות! ומי לא רוצה שיפתחו בעבורו שערי גן עדן, שערים של הצלחות וישועות בכל אשר יפנה?!

נשים לב, פי האות א' בויקרא, זו הרומזת לאמן, זעירה היא. גם בכף טמון רמז נפלא המסמל את מהותה של אמן: בהשקעה קטנה, אף עם רצון וכוונה, נתן להשיג הרבה מאד.

להבדיל, בעולם העסקים אנשים מחפשים להשקיע מעט ולקבל תשואה מרבה, והנה לנו בעולם האמתי, עולם הנצח, מצוה פענית אמן; מצוה נפוצה בהדמוניות רבות במהלך היום, אינה דורשת מאומה, ושכרה רב עד למאד. יכלה המקום ולא נספיק לתאר אף מעט מהמעלות הגדולות שהאריכו חכמינו וקדמונינו בגדל מעלתה.

מי יודע, אולי דוקא משום שהדברים ידועים, פשוטים וברורים ואין בהם כל חדוש, לא פעם ההזדמנות חומקת מתחת ידינו מחסר שימת לב. האם לא חבל! הלא הדבר דומה למי שנתנו לו מפתחות לאוצרות המלה והוא רשאי לטול מהם ככל שיחפץ, אולם הוא מבכר לעמוד מנגד בחבוק ידים.

נשתדל לברך בקול, לזכות את האחרים באמן, וכמובן לשים לב לכל ברכה שבסביבתנו כדי להרויח עוד אמן.

האוצר פאו, פדאי לקום ולחטף!

בקריאת 'ונרוממה שמו יחדו',
שבת שלום ומכרה,

ע'ר' 213 מחולקת"ן.

ב'מנחת העמר' שחיוב גמור על הצבור להביאה ביום השני של פסח.

מדוע אם כן צונו התורה על מנחה זו בלשון המשתמעת כ'רשות'?

באר רבי משה פינשטיין:

בקשה התורה ללמדנו בכך, שאף את קרבנות החובה לא נביא מתוך חובה וכפייה, אלא מתוך בחירה ורצון. וכפי שהורונו חכמים בנוגע לתפלה שנתקנה במקום הקרבנות (אבות ב יח): "וכשאתה מתפלל אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים לפני המקום" - אל תשא את תפלותך מחמת שחובה עליך להתפלל בקביעות, אלא התבונן לפני כל תפלה, והכר בכך שעליך להתחנן ולבקש רחמים על כל פרט בחייה לפני אדון הכל (דרש משה).

הביאו 'מכם' מאה ברכות

"דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם" (א ב)

דרש רבי חיים פלטיאל מבעלי התוספות: "מכם" - בגימטריה מאה. באה התורה ללמדנו שאמירת "מכם" [מאה] ברכות בכל יום כ'קרבן לה', רצויה ומתקבלת יותר מקרבנות הבאים: "מן הבמה מן הבקר ומן הצאן" (פרושי התורה לרבי חיים פלטיאל).

רמז אחר בענין זה כתב החכם הקדמון רבי יצחק בן רבי אליעזר: "כל המגביה קולו ואומר ברכות בקול רם, מעלה עליו הכתוב כאלו הקריב את כל הקרבנות הכתובים בפרשת ויקרא. שהרי אנו אומרים בכל יום מאה ברכות שיש בהן הזכרת השם יתברך, ויש אומרים ברכות נוספות שאין בהן הזכרת השם - ב'ברוך שאמר', הרי קי"א ברכות, כנגד קי"א פסוקי פרשת ויקרא" (ספר הגו' ליום שני).

יש שבאר על פי זה את הסבה שמצות אמירת מאה ברכות מובאת בתלמוד במסכת מנחות (מג ב) ולא במקומה הטבעי - במסכת ברכות. שכן בכך בקשו חכמים ללמדנו שאמירת מאה ברכות שקולה כהבאת קרבן (אוצר פלאות התורה).

לפתח את התפלה ב'קריאה של חבה'

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר" (א)

רש"י פרש ש'קריאה' היא לשון חבה, ובאה התורה ללמדנו שבכל עת שהיה הקדוש ברוך הוא מבקש לדבר עם משה היה מקדים וקורא לו בקריאה של חבה. ויש להבין: אם כך נהג הקדוש ברוך הוא לפני כל דבור שדבר אל משה, מדוע נתפרש הדבר דוקא כאן, בפרשת הקרבנות?

פרש רבי שלמה קלוגר כי בכך בקשה התורה ללמדנו את שהורו חכמים (ברכות לב א): "לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואחרי כן יתפלל"; כפי שהקדוש ברוך הוא לא פתח את דבורו למשה בצווי, אלא הקדים וקרא לו בקריאה של חבה, כך להבדיל אף אנו, בעומדנו לבקש ולהתפלל לפני ה' נקדים ונפתח תחלה בדברי שבח. משכך לא יפלא מפני מה בחרה התורה ללמדנו זאת בפתח פרשיות הקרבנות, שהלא נתקנה התפלה במקום הקרבנות (חכמת התורה עמ' טז).

'מחל תמחל' כדי שתפלתך תשמע

"וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח ברית אלקיך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח" (ב ג)

דרש רבי אליעזר פאפו בעל 'פלא יועץ':

התבות "מלח תמלח" שוות באותיותיהן לתבות 'מחל תמחל'. רמזה התורה באומרה: "וכל קרבן מנחתך במלח תמלח", כי אם מבקש האדם שתפלותו [שהן כנגד הקרבנות] תתקבלנה בשלמות, עליו לנהג בסלקנות כלפי חבריו ולהעביר על מדותיו. וכמאמר הקדמונים (ארחות צדיקים' שער הרצון, ע"פ תענית כה ב): "מי שמעביר על מדותיו תפלתו נשמעת" (אלף המגו).

'יהיו לרצון אמרי פי'

"ואם תקריב מנחת בכורים לה' אביב קלוי באש גרש פרמל תקריב את מנחת בכוריך" (ב ד)

פרש רש"י שאף שנקטה התורה לשון: "ואם תקריב" אין פגנתה לומר שהקרבנות מנחה זו היא בגדר 'רשות', שהלא הפסוק מדבר

קדיש אחד ושני נסים

נעלים קשה לתאר במלים. אל ההתרגשות הטבעית התואמת למעמד מרטיט זה, הצטרפה הפליאה העצומה שאחזה במשתתפים שנוכחו בהשגחה הפרטית המפלאה שנגלתה לעיניהם.

החולה אמר קדיש בעודו שוכב על מטתו, והנוכחים, כשדמעות מציפות את עיניהם, ענו אחריו יחדו 'אמן' ו'אמן' יהא שמה רבה' כדת וכהלכה - בכל כוננתם, כחם ונשמתם...

הרופא שנותר להשגיח בחדר אחר על שני החולים, עקב בדריכות אחר מצבם. באותו הרגע שבו הסתיימה אמירת הקדיש, בעוד הרופא מביט בדריכות במסך המוניטור שהיה תלוי מעל ראשו של הרב, נפלטה מפיו זעקת הפתעה.

"איי דונט בליב איט" - "אני לא מאמין!" הוא זעק, "המוניטור מתחיל להתיצב!"

גם מפלא התרחש באותן דקות; לאחר כמה ימים רצופים שבהם ירדו המדדים בצורה עקבית כלפי מטה, בשעה שכל מערכות הגוף כבר הראו על קריסה וכל הסימנים הורו כי החולה מצוי בדקותיו האחרונות עליו חלד, חל לפתע מפנה מפתיע במצבו, מפנה שאין הגדרה אחרת שנתן להגדירו בה מלבד "תחית המתים!"

החולה השני הוצא מהחדר ושב למחלקה שבה היה מאשפז, תוך שבני המשפחה הנרגשים מודים לו ומברכים אותו בברכת 'רפואה שלמה' מעמק לבם. בימים שלאחר מכן המשיך מצבו של הרב להתיצב באופן הדרגתי. מיום ליום השתפר המצב, עד שבארח נס, לאחר כשבועיים ימים הוא שב לאיתנו, לביתו ולבני קהלתו.

אולם בכך לא הסתיימה שרשרת הנסים המפלאה.

באותו היום התרחש בחדר נס נוסף. ממש באותה שעה שבה נאמר הקדיש התרחשה תאונה קשה באחד מכבישיה הסואנים של ארצות הברית. בתאונה קפח את חייו גוי צעיר, ובני משפחתו החליטו לתרם את איבריו.

לאחר בדיקה ראשונית התברר כי כליתו של ההרוג תאמה בדיוק לגופו של החולה שאמר את הקדיש. תוך זמן קצר עבר החולה את ההשתלה בהצלחה מרובה, ואף הוא שב לביתו לשמחת לב כלם.

לנגד עיניהם ראו כלם את התגשמותם המפלאה של דברי חכמים: "כל העונה אמן שמה רבא בכל כחו קורעים לו גזר דין של שבועים שנה". ויהי לפלא.

הלכו וירדו, ונראה כי נותרו לו שעות ספורות לחיות.

בלב כבד מהרו הרב גרינוולד והרב טאובר להתקשר לבני משפחתו של הרב כדי להודיע להם כי עליהם לבוא באופן מידי לבית החולים בטורם יאחרו את המועד. בני המשפחה קבלו את הבשורה בהלם ומהרו להגיע לבית החולים.

בינתיים המשיך המצב להדרדר. וכה, כאשר הגיעו בני המשפחה לבית החולים היה עליהם לכנס מיד עשרה אנשים שהיו נוכחים במעמד יציאת הנשמה. ספירה מהירה העלתה כי יחד עם הרב גרינוולד ומלווהו הם מונים רק תשעה אנשים. מנין ישיגו עשירי?

אחד מהרופאים שלבו נכמר לראות את בני המשפחה גאלצים ברגעים הקשים ביותר בחייהם לטרוח לחפש אחר עשירי למנון, נזכר כי במחלקה הסמוכה שוכב יהודי נוסף חולה כליות במצב קשה, והוא ממתין בדחופות להשתלת כליה שתציל את חייו. בנגוד מחלט למדיניות בית החולים ולכללי האתיקה הנקשים הנהוגים בו, החליט הרופא לספר על כך לבני המשפחה והציע להם לגייס את החולה המדבר כעשירי למנון.

למרות הקשיים הרבים הכרוכים בהעברתו של חולה מחדר לחדר, עשה הרופא מאמצים כפירים כדי להעביר את החולה לחדרו של הרב עם כל המכשור הרפואי שהיה מחבר אליו. הוא התאמץ מעל ליכולתו אך ורק כדי למלא את משאלתם של בני משפחת הרב להשיג מנון שיעמד לצד אביהם בשעת יציאת הנשמה.

החולה הובא אל החדר, המנון הנכסף השג, ובני המשפחה עמדו להתחיל בקריאת סדר הודוי והתפלות המיוחדות המתקנות לשעה קשה זו. אלא שאז נשמע לפתע קולו החלוש של היהודי חולה הכליה ששכב במטה הסמוכה.

"רגע, רגע, המתונו!" התחנן החולה, "נזכרתי לפתע כי בדיוק היום חל היארצייט של אמי עליה השלום. תנו לי בבקשה לנצל את העבדה שהתאספו כאן מנין יהודים כדי שאוכל לומר אחריה קדיש במנון!"

את האוירה ששררה בחדר באותם רגעים

את הספור שלפניכם ספר המגיד, הרה"צ רבי מאיר מיכאל גרינוולד שליט"א, אשר מזה שנים טורח ונוסע ברחבי תבל כדי לחזק ולהלהיב את לבבות עם ישראל קדושים בגדל מעלת התפלה וענית 'אמן' ו'אמן' יהא שמה רבא'.

באחד ממסעותיו לארצות הברית נשא דברים בכנס גדול שנערך לילדי ישראל. את דבריו הקדיש לנושא ענית 'אמן' - מעלתה, סגולתה והלכותיה. בשיחתו המרתקת הוא שלב כדרכו בספורים נפלאים את המסרים שבקש להעביר, והדברים עשו רושם רב על שומעיהם.

החולה אמר קדיש בעודו שוכב על מטתו, והנוכחים, כשדמעות מציפות את עיניהם, ענו אחריו יחדו 'אמן' ו'אמן' יהא שמה רבה' כדת וכהלכה - בכל כוננתם, כחם ונשמתם...

בית החולים מאונט סיני במנהטן

אל הרב גרינוולד התלווה הרב טאובר שהתנדב לתרגם את דבריו לאנגלית. לאחר הדרשה נזכר הרב טאובר כי בבית החולים מאונט סיני שבמנהטן שוכב על ערש דוי אחד מחשובי רבני הקהלות בניו יורק, לאחר שעבר התקף לב קשה. הרב טאובר הציע לרב גרינוולד לגסע יחד לבקרו ולחזקו, והרב גרינוולד נענה בשמחה.

עם כניסתם למחלקת טפול נמרץ הבחינו השנים בעדת רופאים היוצאים מחדרו של הרב בפנים דאוגות. הרב טאובר בקש להתעדן מפי הרופא המטפל בדבר מצבו של הרב, ונחרד להתבשר כי מצבו הדרדר במפתיע והפך קריטי. המדדים הרפואיים

'בְּרַכַּת הַשְּׁנִיִּים'

מַהוּת הַבְּרָכָה

בְּבְרָכָה זוֹ אָנוּ מְבַקְשִׁים מֵה' שְׂיִבְרַךְ עֲלֵינוּ אֶת הַשָּׁנָה הַזֹּאת, וְתִשְׁרָה בְּרָכָה מְרֻבָּה בִּיבּוּל הָאָרֶץ. וְכִמוֹ שְׂמַצִּינוּ שֶׁהַתְּבָרָה יִצְחָק אָבִינוּ, כִּפְתּוּב (בְּרֵאשִׁית כו ב'): "וַיִּזְרַע יִצְחָק בְּאֶרֶץ הַהוּא וַיִּמְצָא בְּשָׁנָה הַהוּא מֵאָה שְׁעָרִים וַיְבָרְכֵהוּ ה'" (סֵדֶר הַיּוֹם שָׁם).

וְלִכְאוּרָה, מֵה מְקוֹם יֵשׁ לְאָדָם לְהַתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם עַל פְּרוֹסָתוֹ, הֲלֹא אָמְרוּ חֲכָמִים (בִּיצֵה טו א) כִּי כָּבֵד בְּתַחֲלַת הַשָּׁנָה נִגְזַר עַל כָּל אָדָם כְּפֹה עֵתִיד הוּא לְהִשְׁתַּכֵּר בְּשָׁנָה זוֹ לְפְרוֹסָתוֹ.

כְּפֹה דְרָכִים נִאֲמְרוּ בְּבִאור קִשְׂיָה זוֹ: רַבִּי יִצְחָק סוֹבֵר שָׂאֵף לְאַחַר גִּזְר דִּין מוֹעִילָה 'צַעֲקָה' [לְשׁוֹן תְּפִלָּה] לְאָדָם לְבַטֵּל אֶת גִּזְר דִּינוֹ, וְאִם כֵּן אִם נִגְזַר עַל הָאָדָם בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה שְׂיִתְקַשֶּׁה בְּפְרוֹסָתוֹ, תְּפִלָּתוֹ יִכְוֶלָה לְהוֹעִיל לְבַטּוֹל הַגִּזְרָה (ר"ה טז א. וְרַאה רִיטְב"א שֵׁם שֶׁהִלְכָה כְּרַבִּי יִצְחָק וְעַל כֵּן אָנוּ סוֹמְכִים בְּתְפִלָּתוֹ). וְהוֹסִיפוּ הַתּוֹסְפוֹת (שָׁם ד"ה כָּמֵאן) שְׁגַם הַחוּלְקִים עַל רַבִּי יִצְחָק מוֹדִים שֶׁגִּזְרָה שֶׁנִּגְזְרָה עַל הַצַּבּוּר - נִתְּן לְבַטֵּלָה בְּתְפִלָּה אֶף לְאַחַר גִּזְר דִּין, וְכֵיוֹן שֶׁתְּפִלַּת שְׂמוֹנָה עֶשְׂרֵה מְנַסַּחַת בְּלִשׁוֹן רַבִּים, נִמְצָא שֶׁמְתַפְּלִים אָנוּ עַל כָּלֵל הַצַּבּוּר. עוֹד בְּאֵר רַבֵּנוּ תָּם שֶׁלְשִׁיטַת הַחוּלְקִים עַל רַבִּי יִצְחָק מְתַפְּלִים אָנוּ בְּבְרָכָה זוֹ, שְׂאִם נִגְזְרוּ גְשָׁמִים מוֹעֵטִים בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה, יוֹרִידִם ה' לָנוּ בְּזַמַּן וּבִזְמַן וּבִזְמַן, כְּדִי שְׂיִבְיֵאוּ אֶת מֵרֵב הַתּוֹעֵלַת הָאֶפְשָׁרִית (תּוֹסְפוֹת שָׁם).

'וְשִׁבְעֵנוּ מִטּוֹבָה' אוֹ 'וְשִׁבְעֵנוּ מִטּוֹבָה'

הַרְאֵנוּ (פְּרוּשׁ הַתְּפִלוֹת וְהַבְּרָכוֹת לר"י בֵּן יִקָּר שְׂמוֹנֵי; שו"ת הַרְא"ש כָּלֵל ד כ) כְּתִבּוּ שֵׁשׁ לומֵר בְּבְרָכָה: "וְשִׁבְעֵנוּ מִטּוֹבָה" וְלֹא "מִטּוֹבָה", לְפִי שֶׁכּוֹנְנֵנוּ לְבַקֵּשׁ מִהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂיִשְׁבְּעֵנוּ מִטּוֹב (ע"פ נְחֻמִּיה ט כה).

אוּלָּם הַמְשָׁנָה בְּרוּרָה הִבִּיא (שָׁם) בְּשֵׁם סְדוּר הָאָר"י, שֵׁשׁ לומֵר "וְשִׁבְעֵנוּ מִטּוֹבָה", וְכֵן הִיא דְעַת הַגִּי' א (מַעֲשֵׂה רַב אוֹת מח). לְשִׁיטַת הַמְּפִלָּה "מִטּוֹבָה" מְתַחֶסֶת לְאָרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁעֲלֶיהָ אָנוּ מְבַקְשִׁים קִדְּם: "וְתַן... עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה". וַיֵּשׁ לְהִבִּיא רֵאִיָּה לְשִׁיטָה זוֹ מְנַסַּח בְּרַכַּת מַעֲיֵן שְׁלוֹשׁ - "לְאֹכֵל מִפְּרִיָּה וְלְשׁוֹבֵעַ מִטּוֹבָה" (עֵינוּ תְּפִלָּה בְּסִדוּר 'אוֹצֵר הַתְּפִלוֹת'. אוּלָּם רֵאִיָּה טוֹר או"ח ס' רח שְׁהַרְא"ש לֹא הִיא אוֹמֵר נֹסַח זֶה). רַבִּי יִחְזַקְאֵל אֲבֵרְמָסְקִי הוֹסִיף וְהִבִּיא רֵאִיָּה לְשִׁיטָה זוֹ, מִכֹּף שֶׁבְּנִסַּח בְּרַכַּת 'הַבִּינְנוּ' הַמְּקַבֵּל לְשְׂמוֹנָה עֶשְׂרֵה, מְבַקְשִׁים כְּנִגַּד בְּרַכַּת הַשְּׁנִיִּים: "וְדַשְּׁנֵנוּ בְּנֵאוֹת אֶרֶצְךָ" (חֲזוֹן יִחְזַקְאֵל תְּנ"ך ע"מ סג).

בְּזִנַּת אֱמוּנָה

אֲמַת שְׂאֵתָה מְבָרַךְ הַשְּׁנִיִּים, וְיֵה יִרְצוֹן שֶׁתְּבָרַךְ שָׁנָה זוֹ (סְדוּר 'נְהוּרָא הַשְּׁלֵם').

מְקוֹר הַבְּרָכָה

לְאַחַר בְּרַכַּת 'רְפָאנוּ' אָנוּ מְמַשְׁכִּים וּמְבַקְשִׁים עַל הַפְּרוֹסָה בְּבְרָכָה הַמְּכֻנָּה בְּפִי חֲכָמִים 'בְּרַכַּת הַשְּׁנִיִּים', עַל שֵׁם חֲתִימָתָה "מְבָרַךְ הַשְּׁנִיִּים". בְּרַכָּה זוֹ נִקְבְּעָה תְּשִׁיעִית בְּסֵדֶר בְּרָכוֹת שְׂמוֹנָה עֶשְׂרֵה, מְשׁוּם שֶׁהַמְּזֻמּוֹר שֶׁבּוּ בְקִשׁ דָּוִד הַמֶּלֶךְ שֶׁיִּנְתֵּן שְׁפַע שֶׁל תְּבוּאָה בְּעוֹלָם, וּבְכֹף תִּשְׁבֵּר זְרוּעַם שֶׁל הַרְשָׁעִים מִפְּקִיעֵי הַשְּׁעָרִים הַעוֹשִׂקִים אֶת הָעֲנִיִּים הוּא הַמְּזֻמּוֹר הַתְּשִׁיעִי שֶׁבְּתַהֲלִים (מְגִלָּה יז ב). בְּיַמֵּינוּ הַפְּסוּק (תְּהִלִּים יט): "שִׁבֵּר זְרוּעַ רְשָׁעִים", הַמְּכוֹן לְתְּפִלָּה הָאֲמֻרָה, כְּתוּב בְּמְזֻמּוֹר הַעֲשִׂירִי. וּבְאֵרוֹ הַתּוֹסְפוֹת (שָׁם ד"ה וְדוּד) שֶׁחֲכָמִים כְּנוֹהוּ תְּשִׁיעִי לְפִי שֶׁפָּרַק תְּשִׁיעִי וּפָרַק עֲשִׂירִי בְּתַהֲלִים נִחְשְׁבוּ בְּזַמַּנָּם לְפָרַק אֶחָד.

בְּסֵפֶר חֲסִידִים (תַּנּוּ) בְּאֵר שְׂאוֹמְרִים אֶת בְּרַכַּת הַשְּׁנִיִּים לְאַחַר בְּרַכַּת הַרְפּוּאָה, לְפִי שֶׁכָּל זַמַּן שָׂאִין מְבַטְחִים עַל הַחַיִּים - אִין מְבַקְשִׁים עַל הַפְּרוֹסָה, כִּכְתוּב בְּסֵפֶר תְּהִלִּים (לג יט): "לְהַצִּיל מִמוֹת נַפְשָׁם - וְלַחַיּוֹתָם בְּרַעֲב". כֵּן הוּא הַסֵּדֶר אֶף בְּיַמֵּי הַדִּין בְּרֵאשִׁית הַשָּׁנָה; רַק לְאַחַר חַתוּם הַדִּין לְחַיִּים בְּהוֹשָׁעָנוּ רַבָּה, נִדוּגִים עַל הַגְּשָׁמִים בְּשִׁמְיָנוּ עֲצָרָת. עוֹד בְּאֵר בְּעַל 'סֵדֶר הַיּוֹם' (שְׂמו"ע, הִבִּיאוּ הַמְּשָׁנָה בְּרוּרָה קטו א) שֶׁבְּבְרַכַּת הַשְּׁנִיִּים נִקְבְּעָה לְאַחַר בְּרַכַּת רְפּוּאָה, לְפִי שֶׁכָּל זַמַּן שְׂאֵדָם זְקוּק לְרְפּוּאָה, אִין הוּא פְּנוּי לְבַקֵּשׁ עַל פְּרוֹסָתוֹ.

מְבִינָה הַבְּרָכָה

בְּמִשְׁנָה (בְּרָכוֹת לג א) מְבִאֵר שֵׁשׁ לְבַקֵּשׁ עַל הַגְּשָׁמִים בְּתוֹךְ 'בְּרַכַּת הַשְּׁנִיִּים'. בְּטוֹר (או"ח קיז, ע"פ 'בֵּית יוֹסֵף' שָׁם ד"ה וּבְאֶשְׁרֵנוּ) הִבִּיא שְׂתֵי שִׁיטוֹת בְּעִנְיָן זֶה: לְנִסַּח בְּנֵי סִפְרָד אוֹמְרִים בְּזַיֵּץ נֹסַח הַמְּתַחִיל בְּבְרָכָתוֹ, וּבַחֲרֹף נֹסַח אַרְז' יוֹתֵר הַמְּתַחִיל בְּבְרָכָה עֲלֵינוּ. וְאוּלָּם, לְנִסַּח בְּנֵי אֲשְׁכְּנָז אִין שְׂנוּי בְּנִסַּח הַבְּרָכָה עֲצָמָה בֵּין הַזַּיֵּץ לְחֲרֹף, אֲלֹא שֶׁבְּזַיֵּץ מְבַקְשִׁים: "וְתַן בְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה", וּבַחֲרֹף: "וְתַן טַל וּמִטָּר לְבְּרָכָה עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה".

אַחַת שְׂאֵלָתִי

שְׂאֵלָה בְּהַלְכוּת בְּרָכוֹת וְאֱמוּנָה

שְׂאֵלָה: הֲלִכָּה הִיא שְׂמִי שְׂטַעְנָה וְלֹא בְקִשׁ "וְתַן טַל וּמִטָּר" בִּימֹת הַגְּשָׁמִים, עֲלִיו לְחַזֵּר עַל תְּפִלָּתוֹ. וְאִם עֲבַר זְמַן הַתְּפִלָּה, יִתְפַּלֵּל בְּתְּפִלָּה הַבָּאָה פְּעַמִּים שְׂמוֹנָה עֶשְׂרֵה. וַיֵּשׁ לְהַסְתַּמֵּק: כִּיצַד יִנְהַג מִי שֶׁלֹּא בְקִשׁ "וְתַן טַל וּמִטָּר" בְּמִנְחָה שֶׁל עֶרֶב שַׁבָּת, שֶׁהִיא בְּתְּפִלַּת עֲרִבִית שֶׁלְאַחֲרֶיהָ אִין אֶת בְּרַכַּת הַשְּׁנִיִּים?

הַשְּׂאֵלָה וְהַתְּשׁוּבָה מַעֲלוֹן פְּרִשְׁת וַיִּקְהַל

הַשְּׂאֵלָה: בְּיַמֵּי תַעֲנִית מוֹסִיף שְׂלִיחַ הַצַּבּוּר אַחַר בְּרַכַּת 'גְּאֻלָּה' בְּרַכָּה נוֹסֶפֶת - בְּרַכַּת 'עֲנָנוּ'. יֵשׁ לְהִבִּין מִפְּנֵי מָה קָבְעוּ בְּרַכָּה זוֹ דְּזֻקָא אַחַר בְּרַכַּת 'גְּאֻלָּה'?

הַתְּשׁוּבָה: הַרְמַבָּ"ן (תַּעֲנִית טו א) פָּרַשׁ אֶת הַשְּׂיִכוּת בֵּין בְּרָכוֹת אֵלוֹ כֵּן: בְּבְרַכַּת 'גְּאֻלָּה' מְבַקְשִׁים אָנוּ לְהַגְּאֵל מִהַצָּרוֹת הַבָּאוֹת עֲלֵינוּ בְּכָל דוֹר וְדוֹר (וּכְדַפְרֵשׁ רִש"י מְגִלָּה יז ב ד"ה אֲתַחֲלָתָא), וְאֶף תְּכַנְּנָה שֶׁל בְּרַכַּת 'עֲנָנוּ' הוּא בְּקִשָּׁה לְהַנְצִיל מִהַצָּרוֹת הַמְּתַרְגְּשׁוֹת וּבָאוֹת עֲלֵינוּ.

וְכַאֲשֶׁר תְּקוּם מִן הַסִּפּוּר, תַּחֲפֹשׂ בְּאֲשֶׁר לְמַדְתָּ אִם יֵשׁ בּוֹ דְּבַר אֲשֶׁר תּוּכַל לְקַיְמוֹ

תְּשׁוּבוֹת נִתְּן לְשִׁלַּח לְפָקֵס
שְׂמַסְפֵּרוֹ 08-9746102
אוֹ לְכַתְּבַת הַמַּיִל: 9139191@gmail.com

בֵּין הַפּוֹתְרִים נִכְוֶנָה יִגְרַל
אִי"ה ש"ס ע"ו וְהַדָּר
מִתְמַדִּים. הַהַגְרָלָה תִּתְקַדֵּם
מִדִּי שְׁבוּעַ בְּיוֹם שְׁלִישִׁי
שֶׁלְאַחַר הוֹפְעַת הָעֵלּוּן.
הַתְּשׁוּבָה וְשֵׁם הַזֹּכֶה
יִפְרָסְמוּ אִי"ה בְּעֵלּוֹן
פְּרִשְׁת שְׂמִינִי.

הַזֹּכֶה בְּהַגְרָלָה שֶׁהַתְּקִימָה בֵּין שׁוֹלְחֵי הַתְּשׁוּבוֹת
לְשִׁאֵלָה שְׂהוֹפִיעָה בְּעֵלּוֹן פְּרִשְׁת וַיִּקְהַל הוּא
הַבַּח"ח שְׂלמָה פְּרָךְ מְנַחֵיבוֹת.

שליח מיוחד לענית אמן

אף על רבי חיים מוולוז'ין מעידים כי גדר על עצמו שלא לברך שום ברכה אם אין מי שיענה אחריה אמן.

ראב"ד ירושלים, הגאון הגדול רבי זעליג ראובן בנגיס, שהיה תלמיד ישיבת וולוז'ין בזמן הנצי"ב היה מספר ספור נפלא בענין זה:

באחד הלילות כשישב רבי חיים והגה בתורה, החל הצמא להציק לו. בקש רבי חיים למצא מישהו שיענה אמן אחר ברכתו, אף לא מצא. כל בני הבית היו שקועים בשנה, ובשעה כזו אף עובר ארח לא שויט בחוץ. הדקות התארכו, והצמא הלך וגבר. לפתע נשמעה דפיקה על הדלת. בפתח עמד אחד מבני הישיבה שבקש להבין את פשרה של סוגיה מסוימת. שמח רבי חיים עד מאד וברך 'שהכל' בכונה. הבחור ענה אמן, ורבי חיים הרוה את צמאונו. לאחר מכן התפנה רבי חיים לענות לבחור על שאלתו.

למחרת בבקר, כאשר נכנס רבי חיים לבית המדרש, נגש תחלה למקומו של הבחור הנזכר ובקש להודות לו שוב על שבזכותו התאפשר לו לברך. אף הבחור הביט בפליאה ואמר: "רבי, אינני זוכר מעשה זה כלל. אתמול בלילה עליתי על יצועי כהרגלי בשעה מקדמת ולא התעוררתי עד הבקר".

או אז הבין רבי חיים שמחמת שהתעקש שלא לעבר על גדרו שלא לברך מבלי שברכתו תענה באמן, נשלח אליו שליח מיוחד משמים בדמותו של אותו בחור, כדי לאפשר לו לומר את הברכה ולהרוות את צמאונו (שאל אביד' ויגד' [לרבי שלום שבדרון] ח"א עמ' פז).

המלאכים מתאספים לענות אמן

את ענין אמן מפי המלאכים כבר הזכיר המקובל רבי צבי הירש קיידינובר בספרו 'קב הישר' (פרק צו), וזה לשונו:

"זה פשוט שבכל מצוה ומצוה שאדם עושה נולדים ונבראים מלאכים קדושים ממנה, ולכן הן נקראים 'מחנה' של מצוה זו. ובכל מצוה שמברכין עליה מתכנסין [מתאספים] אליה אותן המלאכים, ועומדים סביבות המברך ושומעין הברכה ועונים אמן. ורמז לדבר: 'מלאך' הוא בגימטריה 'אמן'".

למערכת העלון הנפלא 'וכל מאמינים' ולעומדים בראש הפעילות האדירה ובראשם הרב מרמורשטיין שליט"א,

'אמן' מלה אחת קטנה, אבל עצמתית מאין כמוה.

'אמן' מלה אחת מתוך סדר התפלה, אבל התפלה כלה סוכבת סביבה.

'אמן' מלה אחת שהיא עמוד התורה של חיי היהודי המאמין.

רבות בשנים הנכם משקיעים כה הרבה במלה זו, בדבור, בכתיבה ובמעשה. השקעה שנשארה פרי - ענית אמן קבלה את המקום הראוי לה.

אין ספק שעדין תקפים דברי חכמים (ברכות ו ב): "דברים שעומדים ברומו של עולם, ובני אדם מזלזלין בהן", ופרש"י: "כגון תפלה". ושמעתי ממו"ר בעל הישועות משה' ז"ע שפונת רש"י לענית אמן, אבל אין ספק שהזלזול פוחת ופוחת כל העת.

גם מי שאינו מקפיד על מצוה זו לשם שמים, יעשה שלא לשמה. שהלא הבטחות רבות הבטיחו חכמים לנזהר במצוה זו, ומתוך שלא לשמה יבא לשמה. וחסבתי שאף במלה אמן נרמז שהיא מגנה על האדם, שכן אמ"ן ראשי תבות: "אינו נזוק מכלום".

בהערכה,

א.כ. - בני ברק.

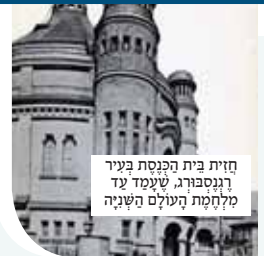
נמן לשלח מכתבים
לפקס שמספרו 08-9746102
ik לכתבת המייל: 9139191@gmail.com

צדיק באמונתו

אמן וברכות במשנת בעל ההלולא

רבי יהודה החסיד

י"ג באדר ד"א תתקע"ה

רבי יהודה החסיד שהיה מגדולי בעלי תורת הסוד בכל הדורות נולד באשכנז בתקופת בעלי התוספות לאביו רבי שמואל החסיד שהיה ראש ל'חסידי אשכנז'. כל חייו היו מקדשים לתורה ולעבודת בוראו מתוך התנזרות מחלטת, ועל כן נקבע שמו לדורות: רבי יהודה החסיד.

רבנו הרביץ תורה ברבים ושמש כראש ישיבת רונסבורג. העמיד תלמידים גדולי עולם, דגמת בעל האור זרוע', בעל ה'רוקח' ובעל הסמ"ג, והיה תל תלפיות לכל בני דורו. בספרו הידוע 'ספר חסידים' סולל הוא דרך לכל החפץ להתמסר ללמוד תורה ולעבודת ה'. אף חבור הפיוט 'שיר הכבוד' מיחס לו. רבנו נפטר ב'רונסבורג בשבת זכור, י"ג באדר ד"א תתקע"ה כשהוא מותיר אחריו לדורות את צאצאו הנודעת בשם 'צאצא רבי יהודה החסיד'.

מאה ברכות - כל האדם

על הפסוק (קהלת יב ג): "סוף דבר הכל נשמע את האלקים ירא ואת מצותיו שמור כי זה כל האדם", כותב רבי יהודה החסיד: "כל האדם" בגימטריה מאה כנגד 'מאה ברכות' (ספר הגימטריאות' אות סט).

לא לגזול אמונים

יש לברך כל ברכה בקול, לפי שהאומר ברכות בלחש גוזל מן הצבור את מצות ענית אמן (ספר חסידים רנד).

אתחיל אף יום

03-913-9191

קול אמונים - קו התכן של בני אמונים
חזוקים יומיים | ספורים מרתקים | מגון תכנים

ר"ת	יציאה	כניסה
19:02	18:21	17:09
18:59	18:23	17:24
18:59	18:22	17:16
19:01	18:23	17:29

ירושלים
תל אביב
חיפה
באר שבע

בס"ד בר"ה חוט של חסד

גיליון לכל בית יהודי | בנשיאות הרב שלום ארוש שליט"א

פרשת ויקרא-זכור • ט' אדר ב' תשפ"ב • גליון 763

יו"ל ע"י מוסדות "חוט של חסד" ע"ש מוהר"ן מברסלב זיע"א

רח' שמואל הנביא 13 ים-ת.ד. 50226 • טל: 02-5812210
פקס: 02-5812252 • מייל: al5308000@gmail.com

וכתבתי עבורם תפילה לפני כל כוס וכוס, וכך במשך השנים ראיתי מאות תלמידים ועוד אלפים ששתו יין עם התפילה הזאת ושמרו על אוירת היראת שמים ולא נפלו להוללות ולכסילות. [תפילת הלשם ייחוד לפני שתיית היין מצורפת כאן בגיליון].

עם ישראל היקר, אנחנו מגיעים ליום כל כך גדול, לעת רצון כל כך נפלאה, הייתי רוצה לראות כל אחד ואחד מהאחים היקרים שלנו זוכה לאור של היום הגדול בשלימות, זוכה לשמחה, זוכה לבירור הכוח המדמה, למחיית עמלק והגאווה שלו בשלימות, לתיקון הברית, לקדושת הפסח. זה מגיע לכם. אתם הבנים של ה' ה' רוצה לתת לכם כל טוב.

לכן תקשיבו לי טוב, כדי שתלמדו איך לקבל הכול בלי לקלקל ובלי להרוס, כמובן, תכינו את עצמכם בתפילות כבר מהיום, ותראו לנצל את יום הפורים ובפרט את שעת המשתה והשמחה באופן הטוב והמועיל ביותר, כפי שאדריך.

הלילה המאיר

אז קודם כול זה שמיעת המגילה שהיא מצוות עשה מדברי קבלה. זו גם עת רצון שהחסידיים הראשונים היו מרגישים בה התעוררות עצומה ואפילו מגיעים לבכי. זה לא זמן לנפצים ולליצנות. זה זמן של התעוררות. ותאמינו לי אפשר לשמוח ולהיות באווירה מעולה גם בלי לצער יהודים.

אבל גולת הכותרת היא הלילה! יש לנו הלכה בפורים שכל הפושט יד נותנים לו ואומרים הצדיקים שכך בדיוק מתנהג אִתנו הקדוש ברוך הוא. זה לילה שכל מה שתבקש תקבל! לכן אנחנו נוהגים או להישאר ערים או ללכת לישון מוקדם ולקום בחצות, אבות ואמהות, נערים ונערות, וגם ילדים, ופשוט להרבות בתפילה ובתחנונים כמה שעות טובות!

יש ביטוי בעולם "לא כל יום פורים" - זה נאמר על התפילה הזו של ליל פורים. זו כזאת עת רצון עצומה

המשך בעמ' 3

מאמר ראש הישיבה

החלטה גורלית

הברית ומרומם את המוחין ומברר את כוח המדמה, שכאשר המדמה אינו מתוקן הוא שורש כל התאוות ומצד שני כאשר הוא מתוקן הוא שורש האמונה האמתית והזכה - וכל כך רציתי לזכות למעלות הנפלאות האלה. לכן בשעת הסעודה, לפני שהתחלתי לשתות, התפללתי לה' מכל לבי במילים האישיות שלי שישמור עלי שלא יזיק לי היין ולא יעשה לי כאבי ראש ולא יביא אותי חלילה לידי שכרות ואיבוד הדעת או לידי שינה, אלא שיביא אותי לאור הפורים ולכל המעלות הטובות, והארכתי מאוד מאוד בתפילה.

לאחר התפילה והתקשרות לצדיקים שתיתי את הכוס הראשונה, ומה אומר לכם, "ותבוא כמים בקרב", לא רק שלא הרגשתי שום תופעת לוואי, כאבי ראש או נמום, אדרבא, הרגשתי כמו זריקת התעוררות, קמתי ורקדתי לבדי והרגשתי שמחה עצומה.

כמעשי בכוס הראשונה כך עשיתי גם בשנייה ובכל הכוסות שלאחריהן. הרביתי בתפילה והרגשתי איך אני מתעורר יותר מכוס לכוס והשמחה רק עולה וגוברת ואני רוקד ורוקד לבדי במשך שעות. לאחר הסעודה בירכתי ברכת המזון בצלילות וביישוב הדעת, ועוד הלכתי ברגל לכותל לתפילה ערבית. חזרתי הביתה ועליתי על מיטתי, וזכיתי לקום בחצות הלילה כאילו כלום לא קרה.

זה מגיע לכם

הפורים הזה הדהים אותי. רק אז הבנתי מהו כוחה של ההכנה. רק אז הבנתי איך אפשר לגשת לפורים ולקבל את כל האורות והמעלות בלי להינזק.

במהלך השנים התקבצו סביבי תלמידים. הם רצו לחגוג איתי את פורים, אבל אמרתי להם שאם הם רוצים אני מוכן רק אם זה יהיה בדרך שלי. הכנתי אותם לפורים

ההתלבטות

זו לא הייתה החלטה פשוטה, אבל זו אחת ההחלטות ששינו ועיצבו לי את החיים. היה זה בפרוס הפורים באחת השנים הראשונות שלי בעולם היהדות. מצד אחד ידעתי על מעלת היום הקדוש ועל הייחודיות שלו ועל מעלת השמחה של פורים, בפרט לפי האריז"ל שאומר שמי שנזהר מחמץ בפסח ניצל כל השנה מחטא ועוון, ורבי נחמן אומר שעל ידי פורים זוכים להינצל מחמץ בפסח! ולכן וכל כך התפללתי וכספתי וחיכיתי וציפית ליום הקדוש ולהשפעותיו. אבל מצד שני, הזיכרונות מהשנים האחרונות השאירו בי טעם עגום מאוד.

אני מניח שהקוראים מבינים על מה אני מדבר. מן הסתם נתקלתם גם אתם בתופעה הרווחת של הוללות והקאות, שטויות והבלים, שיכורים שמאבדים צלם אלוקים ואפילו מזיקים לזולת. ולבסוף במקום להתעלות ולרקוד ולשמוח מתוך תפילות ורצונות ויראת שמים כמו שראוי לעשות ביום קדוש כזה, הם במחילה מכבודכם מתגוללים בקיא על הרצפה כאחרוני השיכורים ומפסידיים ברכת המזון ותפילה ואפילו מצערים ופוגעים ועוד ועוד. זה הרס לי את כל אוירת הפורים.

התפללתי לה' שיאיר את עיני וקיבלתי החלטה. הודעתי לאשתי: השנה אני חוגג את הפורים לבדי בבית. אני לא יוצא לשום מקום. אני לא רוצה שיהרסו לי את הפורים. היה לי יין ביתי מהודר שמיוצר בקדושה על ידי יהודים יראי שמיים, היה לי טיפף קטן עם קלטות של שירי קדושה ושמחה, והרבה רצונות טובים ותפילות...

איך שותים את זה?

חוץ מזה הייתה לי עוד בעיה קטנה. אני לא יודע לשתות. קצת יין כבר מסחרר אותי ומרדים אותו וגורם לי לכאבי ראש. אבל ידעתי שהיין בפורים הוא תיקון

באהבה לעם ישראל

תפילות ייחודיות לפורים | עמ' 6-5

פנינים חסידות ברסלב

אמרו חסידי ברסלב בצחות:

על מה שאמרו חז"ל (ברכות ו): על הכתוב 'כרום זולת לבני אדם'. אלו דברים העומדים ברומו של עולם, ובני אדם מזלזלין בהם. טובב והולך בעיקר על אמירת תחנון שאד ניכר ביותר הדלזול, כמו שיש בצבור המתלללים השמחים על קיצור התפלה. (שיש"ק ד- שיא)

סוף אצל ה' ", כמה אותו אל"ף קטנה שמרומזת ברש פרשתינו, וגם שהיא באמת קטנטנה אבל היא היא האור של "אלופו" של עולם שנמצא עמוק וקשור ואחד עם כל אחד מאיתנו.

הקדוש ברוך הוא וישראל הם אחד! אמר הרשב"י, לא משנה מי, לא משנה מה, ולא משנה איך, ומתי!

וכל זה גם בלי שלא נעשה שום פעולה נוספת. כי זוהי הפעולה הראשונה של יהודי בכל דור בדור לגאולה הכללית והפרטית שלנו.

ידיעה זו היא הכוח ומפתח הכי נגיש להתחיל לעשות, היא הכוח לקנות את האמונה של חבוקוק, ואת שש העצות של ישעיה הנביא, ואת האחד עשרה של דוד המלך, עד שכל אחד מאיתנו יהיו שלימים בכל השש מאות ושלוש עשרה מצוות, שהם כנגד שש מאות שלוש עשרה איברים המגיעים לתיקונים השלם ברוח וגשם דווקא על ידם ה' יזכינו.

הפרשה לאורו של הנחל נובע

אזמרה

את העצה האחרונה עד ביאת משיח! "רק אזמרה" "רק אזמרה" "רק אזמרה" (ראה ליקוטי מוהר"ן ח"א רפב) התבטא פעם ר' נחמן, הוא גם גילה שעם צופן זה נכנס משה רבינו למשכן בקריאתו הראשונה שקרא לו הש"י אל אוהל מועד, הוא גם גילה שכל ילד יהודי כל הכניסה שלו לחיי היהדות בהיכנסו ללמוד תורה בגיל שלוש הוא רק בכוח עצה מופלאה זו!!

מהו אותו צופן, מהי אותו עצה.

כשאני יושב בביתי או כל סיטואציה אחרת שתהיה ובדרך כלל, נפשי מחפשת באופן אוטומטית אחר משמעות רוחנית אמיתית שתמלא אותי ותעשה אותי שמח ומלא סיפוק.

אלא שיחד עם זה, ההרגשה שתמיד שמגיעה יחד עם אותו תחושת חיפוש פנימית, היא עד כמה אני לא שייך להש"י, כמה אני רחוק ממנו, כמה ה"חסרונות" הם אלו שבולטים, עד שבדרך כלל התוצאה שממחרת להגיע זה חלישות נפש תוך כדי בלבול, שמביאה לחיפוש אחר איזה שהוא תאוה מזדמנת, שאולי תצליח לעמעם או להשתק במקצת את תחושת הנפש הסוערת מהחיפוש, והחוסר בחמצן רוחני, ודברים אלו בדרך כלל מאפיינים את רובנו, אלא שכל אחד ברמה אחרת, ובסגנון אחר.

כאן מגיעה "אזמרה" ומקדדת את כל כוחות הנפש של האדם, בעשייה אחת! והיא: לא לעשות כלום!

זה אמר שהדבר הראשון שכן לעשות... כן לחפש... כמה אני "כן שייך להשם", עד כמה אני "כן אוהב בלי

כל אחד שואל את עצמו כיצד בדור מסוחרר כזה יכולה לעמוד נפש יהודית חלשה כל כך מול גלי צונמי רוחניים ולהצליח כראוי במשימה! לזכות גם היום בדור כזה לשמור ולעשות, ולקיים את כל השש מאות ושלוש עשרה מצוות הניתנות לנו מסיני, איך זה מצאויות? איך זה יתכן? זה נראה כל כך לא ישים...

אלא שבדיוק כאן נכנסים לתמונה הצדיקים שבכל דור. במילים אחרות ההתגלמות של רחמי ה' הגבוהים ביותר לתוכי עומק הבריאה המגושמת ככל שתהיה. כזה היה דוד המלך עליו השלום, שנתן לנו אחד עשרה מפתחות, אחד עשרה עצות, שעל ידם יוכלו לקיים את כל השש מאות ושלוש עשרה.

אבל הגלות לא נגמרה ולכן אותם אחד עשרה היו קשות ליישום, עד שבא ישעיה וגילה לנו שוב רק שש, ואחריו עוד צדיקים שירדו שוב יותר למטה. עד ש"בא חבוקוק והעמידן על אחת "צדיק באמונתו יחיה", (ראה גמ' מכות כד) זה אמר במילים הפשוטות ביותר שהמפתח והכלי הכי נגיש והכי יעיל לכל יהודי באיזה מדרגה שהוא גדול או קטן זה רק "אמונה".

אלא שמזמן חבוקוק עד דורינו אנו עבר עוד שנים של סבל וגלות בלי שיעור, עד שגם לעצה "השלימה הזו", לזכות ל"הלום האמונה", צריכים כל מיני דרכים ועצות האיך לזכות לאותה מרגלית.

כאן הגיע מאור עינינו רבי נחמן מברסלב וגילה לנו

הרה"ג ר' ירון אשכנזי שליט"א ר"כ חושן משפט בישיבת "חוט של חסד" מנהל רוחני ב"קו ההלכה" קו ההלכה הספרדי: *3030

שו"ת של חסד ע"י בית הוראה "חוט של חסד"

עיקרי הדינים לשבת זכור

כפית שדינו כשותה משקים, ובספר ועליה לא יכול (חלק א' עמ' ק"ב מס' 144) בשם הגרש"ז אויערבך.

כאשר יש רעמים וברקים או קשת וכדומה, מברכים ברכה על הראיה של תופעות טבע אלו, האם יש לברך איזו ברכה כאשר רואים את השלג ומתפעלים ממנו?

אין לברך ברכת הראיה על השלג, משום שאינו תופעה מיוחדת בטבע אלא רק חים שקפאו, ושונה משאר ברכות הראיה שבה אנו מברכים על תופעה מיוחדת שראית לעינינו מה שאין כן בשלג שרק לא הספיק להפשיר, אין לברך עליו. ספר 'הנותן שלג' (עמ' 194) בשם הגר"ח קנייבסקי.

האם תבניות/רשתות של תנור צריכים טבילה? במידה וכן האם מותר להשתמש בהם כשהן לא טבולות כשהם מכוסים בנייר אפייה?

יש לחלק בין כלים שנוגעים ישירות באוכל שחייבים להטבילם כדי, כי זה כמו סיר, אמנם רשת שלא משתמשים בה ישירות באוכל אלא רק מניחים עליה את התבניות אינה צריכה טבילה. ובמקום שחייב טבילה נייר אפיה אינו פוטר את הבעיה כי אינו אטום לחלוטין והלחלוטית עוברת דרכו לכלי ונחשב שמשמש בכלי עצמו. על פי שלחן ערוך יורה דעה (סימן ק"כ סעיף ד') וכן פסק בקובץ מבית לוי (ווארז חלק ט"ו עמ' ע"ט).

פרשת כי תצא יבקש מהקורא בתורה שיכוין להוציאו ידי חובה בקריאתו עתה "זכור". חזון עובדיה (עמוד ד').

נחלקו הפוסקים האם נשים חייבות בקריאת פרשת זכור, ולהלכה פסק מרן הרב עובדיה שאף שהאשה המקילה יש לה על מה לסמוך, מכל מקום המחמירה תבוא עליה ברכה.

כאשר ירד שלג רצינו לאכול ממנו, האם יש לברך על כך לפני כן, ואם אכלתי ממנו כזית האם יש לברך עליו ברכה אחרונה?

לפני שאוכלים שלג יש לברך "שהכל נהיה בדברו" כמו כל דבר שנהנים ממנו. הנותן שלג (עמ' 189) בשם הגר"ח קנייבסקי) ובמדרש איכה מובא שהנזירים היו שותים את השלג ובוודאי שהיו מברכים עליו שהכל.

אמנם אין לברך אחריו ברכה אחרונה, והטעם משום ששלג נקרא משקה ולא אוכל, וצריך לאכול שיעור רביעית בתוך 3 שניות (שיעור שתיית רביעית) ומכיון שאי אפשר לאכול כל כך הרבה שלג בבת אחת לכן אין לברך עליו ברכה אחרונה. הנותן שלג (סימן ה' אות א') בשם שו"ת יביע אומר (חלק ה' אורח חיים סוף ס"י יח) שהאוכל גלידה קרה ע"י

- בשבת זו מוציאים שני ספרי תורה, ובספר השני קוראים בפרשת "זכור את אשר עשה לך עמלק" והטעם כדי להסמך מעשה המן למעשה עמלק. (רש"י מגילה כ"ט) ונחלקו הראשונים האם מצווה זו מדאורייתא או מדרבנן, ולכן צריכים לזהר בקריאתה מאד ולכוין לצאת ידי חובה. שולחן ערוך (סימן קמ"ו סעיף ב').

- צריך השליח ציבור להודיע לציבור שיכוונו לצאת ידי חובת מצוות זכירת עמלק ומחייטו שהיא מצוות עשה מן התורה, ושגם הוא מכיון להוציא את השומעים ידי חובתם. שלחן ערוך סימן תקפ"ט (סעיף ט'). ועיקר הכוונה לצאת ידי חובה בקריאתו של השליח ציבור ואין צריך לכוין לצאת בברכות, והמחמיר תבא עליו ברכה. הגר"ח קנייבסקי (ארחות רבנו חלק ג' עמוד לב).

- מי שנאנס ולא שמע בשבת זכור קריאת פרשת זכור, כדאי שיקרא בשבת זכור פרשת זכור מתוך החומש, וכשיקראו בבית הכנסת (בחודש אלול)

משלוח מנות מופלא

שעת בין הערביים והערב רד על העירה ברדיטשב. ליל תענית אסתר, כל תושבי היהודים מגיל מצוות עד גיל שיבה כאחד החלו נאספים בבית הכנסת לשמוע את קריאת המגילה מפיו של המרא דאתרא הלוא הוא ר' לוי יצחק מברדיצ'ב זיע"א, המכונה "סנגורן של ישראל". בית הכנסת נתמלא חיש מהר מפה לפה. גם בעזרת הנשים, התאספו הנשים והבנות כדי לשמוע את קריאת מגילת אסתר. בעוד הקהל עומד להתחיל בתפילה, ניגש השמש אל הרבי, ולחש משהו לאזניו. הרבי קם מכיסאו ויצא את בית הכנסת. הקהל כולו קם לכבודו והפנו מבטי השתוממות על דמותו האצילה של הרבי שנעלמה אט אט מהאופק. רבי לוי יצחק נכנס ללשכתו שהייתה סמוכה אל בית הכנסת, שם חיכתה לו אישה ובידה תרנגול. היא לא הייתה בטוחה בכשרותו של העוף, ורעדה לעצם המחשבה שהרב עלול להטריף את התרנגול שהשיגה לחג בעמל רב. "רבי" - אמרה האישה בקול בוכים - "רבי, אוי ואבוי לי! שאלה יש בתרנגול... רבי". הסתכל רבי לוי יצחק על התרנגול, חשב כמה רגעים ואמר: "התרנגול אינו כשר ואסור לאכול אותו".

שבאמת אין בכל יום. יהודי "סוחב" צרות מחלות קשיים ובעיות, ובוכה כל השנה. אומרים לו: "איפה היית בפורים? האצרות היו פתוחים ובעל הבית עמד וחילק מתנות - למה לא באת לקחת?"

יהודים יקרים, אין שום עניין לעשות מסיבות בלילה. נצלו את הלילה הקדוש לתפילה כי בפורים "כל הפושט יד נותנים לו". אני מציע לכם לנסות להתפלל באריכות על ישועה גדולה הנצרכת לכם ותראו איך בכוח מרדכי ואסתר ובזכות העת רצון הגדולה של פורים - התפילות נענות.

וכמובן ששלוש התפילות עצמן צריכות להיות בכונה גדולה כראוי ליום כזה שהוא גבוה יותר מיום הכיפורים. אנחנו רוצים להיות זריזים לכן אנחנו הולכים לתפילה בהנף החמה כבר עם משלוח המנות ועם המתנות לאבינוים, ומיד לאחר התפילה וקריאת המגילה, אנחנו מקיימים את המצוות, ואנחנו יודעים שקיימנו את חובות היום בשמחה ובזריזות.

אורה ושמחה

לאחר התפילה צריכים לקבוע עיתים לתורה, וללמוד גם עם הילדים להרגיל אותם ואת עצמנו שאין דבר כזה יום שלא לומדים בו תורה, ובזוודאי לא ביום כזה קדוש. ומובא בהלכה שדווקא בפורים יש עניין להרבות בתורה כי "ליהודים הייתה אורה" - זו תורה, ובפורים היהודים קיימו וקיבלו עליהם את מתן התורה של שבועות והפעם מתוך אהבה ולא מתוך כפייה - ולכן זה יום גדול מאוד המסוגל לקבלת עול תורה וסייעתא דשמיא גדולה בלימוד.

אנחנו לא שותים טיפת יין לפני תפילת מנחה. מתפללים מוקדם ככל האפשר, ואז מתחילים את הסעודה. הדגש בסעודה הוא: **לא לשנות בלי הרבה תפילה.** ומי שמרגיש שהיין מוציא אותו מאיזון, שיפסיק לשנות. **העיקר הוא לשמור על יראת השמים ולהרבות בשמחה ובריקודים.** ואם שותים, זה רק מתוך הרבה מאוד תפילה ובכונה גדולה. אומרים את ה"לשם ייחוד" לאט ובכונה, ואפשר וגם רצוי להוסיף עוד ועוד תפילה אישית, ורק אז שותים, וגם אז לא לשכוח שהעיקר הוא לקום ולרקוד ולשמוח ולשמח בכל הכוחות.

רבי נחמן אומר שהשמחה והריקודים של פורים מבטלים את כל הגזירות הקשות וממתיקים את כל הדינים. כמה אנחנו צריכים את זה! וכמובן זה גם זמן לתפילות וישועות, כמו שאומר **המלך**, שהוא מלכו של עולם, **לאסתר המלכה**, שזה כל נשמה מישראל, **במשתה היין: "מה שאלתך וינתן לך..."** זה הזמן להתפלל על הכול, וביותר להתפלל על כל עם ישראל שיזכו לתשובה מאהבה ולגאולה ברחמים ולכל הישועות. ובזכות שמחת הפורים הנפלאה באופן הזה נזכה לפסח שהוא גאולה שלימה ומלאה עם ניסים ונפלאות פי כמה וכמה יותר מאשר ביציאת מצריים, במהרה בימינו אמן.

בברכת שבת שלום ומבורך

רבי לוי יצחק ב צ ע ד י ם מאוששים שמח אל בית הכנסת המגילה אל הקהל הרב שציפה לו בקוצר רוח ובדאגה. הציבור בבית הכנסת חיכה בחוסר סבלנות לאחדים מהם אף הפריע הצום הם ציפו לאכול משהו עם כניסת הפורים משנכנס רבי לוי יצחק, התחילו מעריב. כמנהגו מדי שנה בשנה קרא רבי לוי יצחק בעצמו את המגילה ברטט באימה וביראת כבוד. שנים רבות לאחר מכן סיפרו האנשים כי באותה שנה הייתה קריאת המגילה מיוחדת במינה. טוהר פני קדשו של רבי לוי יצחק האיר באור מיוחד, אור פנימי הנובע מפנימיות הלב האיר והשפיע גם על פני הסובבים כולם. אחר קריאת המגילה חזרו כולם לבתיהם, כאשר הגיע הרבנית אל ביתה מבית הכנסת, חיכתה לה הפתעה גדולה. היא נגשה אל עבר המטבח כדי להכין את הסעודה, ומה גדולה הייתה השתוממותה כאשר שום דבר לא נמצא במקום. אפילו אוזני הסן הטרויות נעלמו ואינם.

אובדת עצות נכנסה אל חדרו של הרבי, אולם בראותה את פניו הקורנות, הבינה מיד מי גרם להיעלמותם של הדברים ויצאה חרש סן החדר. היא כבר תשתדל לסדר ארוחה כלשהי סן השיריים שנותרו. בס"ד תוך זמן קצר הוכנה סעודה לתפארת.

סן העבר השני, בביתה של האישה הענייה שמחה וששון על הנס הפילאי שנעשה להם 'נס משלוח מנות סן השמים'. בזוודאי היה זה אליהו הנביא זכור לטוב, שהביא לה מנות יפות כאלו, אמרה לכולן. אך יהודי ברדיצ'ב הבינו כי רבם פילא הפעם את מקומו של אליהו הנביא. ודאגו לשלוח משלוחי מנות לרבי לוי יצחק ביד רחבה. וגם את הענייה, ילדיה ובעלה החולה לא שכחו. פורים שמח מעין זה הפורים, זמן רב לא היה בברדיצ'ב.

שומרים על קדושת ביהכ"ס - לומדים הלכה

אסור להתקשט
(לסדר בגדיו וכדומה)

בבית הכנסת ובבית המדרש
ולתלמידי חכמים מותר

(מתוך הספר: בית הכנסת כהלכה)

זהירות מרדיפה עצמית!!!

לכל אדם יש טבע לשפוט את עצמו, והוא אכן שופט את עצמו כל הזמן, אלא שהוא שופט את עצמו לא נכון, על פי מושגים מעוותים, שעל פי רוב מובילים אותו למסקנות שהוא לא בסדר, והוא לא יוצלח וכדומה. מובן שזו טעות המביאה את האדם ליפול בדעתו ולהתרחק מהבורא על ידי זה, ויוכל להגיע לכפירה, חס ושלום. חשוב מאד לזכור: היצר הרע אינו מעוניין כל כך בעבירה עצמה, כמו שהוא רוצה את העצבות הבאה בעקבותיה! כי כאשר אדם עובר עבירה, חס ושלום, עצם הפגם או העבירה שנכשל בה, אינם מרחיקים אותו מה' יתברך כל כך כמו העצבות והייאוש. ואם ישפוט את עצמו נכון, הוא יתקרב אל ה' יותר אחרי הנפילה והכישלון שלו, כי ההתעוררות שקיבל על ידי הנפילה והכישלון, יביאו אותו לשלמות. לכן הדבר הראשון שצריכים לדעת היטב, לפני שניגשים לכל עניין התשובה הוא, שהקדוש ברוך הוא לא בא בטרוניה עם בריותי. הבורא יודע שהאדם הוא לא מלאך, והטענה היחידה שיש לו על האדם בכל עבירה שעושה היא: מדוע לא ביקשת את עזרתי? וגם עכשיו, שכבר טעית ולא ביקשת מספיק את עזרתי ובגלל זה נכשלת, גם עכשיו אין לי טענה כל כך על עצם הכישלון, אלא על שאיך עושה תשובה על החטא.

כי הוא יתברך יודע היטב שהאדם קרוץ מחומר ועשוי להיכשל הרבה מאד. לכן גם על זה טענתו היחידה לאדם היא: ועכשיו שנכשלת, מדוע אינך מתוודה לפני ומבקש סליחה? כי להגיד

לך שלא לחטוא כלל - אני יודע היטב שזה בלתי אפשרי, שתקף ומיד תפסיק לגמרי לחטוא. אבל להגיד לך, שבכל פעם שנכשלת תעשה תשובה - זה אפשרי ואפשרי. לכן אדם שנכשל במה שנכשל - אפילו בעבירה החמורה ביותר - צריך דבר ראשון לזכור שיתשובה' אין פרושה לרדוף את עצמו ולהיות בעצבות, אלא 'תשובה' פרושה להתוודות ולהתחרט, שזה בלתי אפשרי לעשות בלי שמחה. לכן קודם לכל ולפני הכול יאמר: אין עוד מלבדו! ה' רצה להראות לי שאני לא יכול בלעדיו, כי הוא אוהב אותי ורוצה שאהיה קרוב אליו, והראיה לכך, שהרי אני הלכתי בלעדיו ותראה לאן נפלתי... עכשיו שנכשלת כבר, בוודאי השם רוצה הוא שאתחזק להיות בשמחה, ואמין שאין עוד מלבדו, שזה יביא אותי לתפילה, ואעשה תשובה.

אחר כך יאמר: ריבוננו של עולם, תודה רבה לך שאתה מראה לי שאני לא יכול בלעדיו, מעתה תזכה אותי שלא אשכח אותך, וכל דבר אבקש מסך, ולא אעשה שום דבר בלי תפילה וכו'.

רק אז - כאשר הוא שמח ומוחו משוחרר ומפוקח - יכול הוא לגשת הלאה לעבודה של תשובה וחשבון נפש, והכול בלי שום רדיפה עצמית ובלי שום עצבות, רק בבקשה ותחנונים אל ה' יתברך שישלח לו על חטאו, ויחזיר אותו בתשובה שלמה לפניו, ויקרב אותו, ושיעזור לו להבא לעשות רצונו, ושיואיל בחסדו לקשר אותו ולחבר אותו אל האמונה, ויאיר בו את אור האמונה שעל ידה יוכל לצאת מהחושך ושייתן בליבו יראת שמיים טהורה ואהבת ה' וכדומה.

התבודדות ומעלת התפילה הספר של הרב שלום ארוש 052-2240696

הרה"ק ר' נחמן מטשעהרין זיע"א י"ג אדר

לאורם נלך הילולא דצדיקיא

קו האמונה 02-6444250

בן אחר בן לרבנים יושבי על מדין ברצף של דורות שהתייחדו בגאונות וגדלות-המוחין.

כדרכם בקודש של הגדולים והגאונים האמיתיים - הבורחין סן הכבוד ומלאים שפלות כרימון, היו אלה גם ציוני דרך לכל אורך אורחות חייו של רבה של טשעהרין הוא רבי נחמן זצ"ל, כל כולו מלא היה התבטלות בפני אחרים, בריחה סן השררה ככל היותר, התרחקות סן הכבוד כמטחוי קשת, פניו הביעו שפלות, וענות אמת חפה עליו כל היום. מתנגדיו הרכיבו ראשם וקיבלו את מרותו עליהם עם יתר בני העיר, והר"ן היה אוהב היה על הבריות ושם שמים נתקדש על ידו. נגידים ובעלי בתים חשובים, עשירי העם ונכבדיו, העריכוהו אל נכון וסרו לכל משמעת אשר הורה רבם, ואף מדלת העם הקוריהו והעריצוהו ושמו נשא לתהלה בקרב העיר. וידוע הדבר, כי נגידי אג"ש בכל הנהגה הקשורה לכלל, לא פתחו בדבר טרם שמעם חוות דעתו, מתוך יראת הכבוד שנהגו בו; זאת ועוד, לא אחת כאשר קרה, וראה הר"ן מחובתו צורך להצליף את אלה בשבט מוסרו הנעים, אם על פיירצה קלה כחמורה או להתריעם לצרכי קודש, לא זזה ידם מחבבו בכל זאת, באהבתם אותו.

וכמו כך, גדולי העובדי ה' מתלמידי מוהר"ת כמחוטתו רבי משה ברסלבר, רבי פנחס יהושע, רבי אבאלע שו"ב בטשעהרין, רבי אברהם בער נכד אדמו"ר הק', ועוד מראשי עדת החסידים בטשעהרין וחשוביהו זצ"ל, חרדו לקראתו והעריצוהו במאד.

"לשון חסידים", "דרך חסידים", "פרפראות לחכמה", "לקוטי עצות המשולש", "מכניע דים", "זמרת הארץ", "נחת השולחן", "ויקרא דשבתא", ירח האיתנים, ועוד. על הצדיק ר' נחמן מטשעהרין ככל שנכתוב ברור לנו להתייחס בצורה, שהתעלומה גדולה והנסתר רב על הגלגה עשרות מונים, ורק מפני קוצר היריעה הכרחנו לקצר. זכותו תגן עלינו.

נולד לאביו הגדול הרב רבי הירש לייב אבד"ק ברסלב זיע"א, שהיה אחד משרפי מעלה; והיה מופלא בעבודתו את בוראו בהתלהבות עצומה.

אמרו על אביו כי את דרכו הנהגת קיבל בהרבה מעבודתו המיוחדת ותבערת לבבו של הר"ר שמאל אייזיק זצ"ל מתלמידיו הגדולים של רבינו הק', עליו העיד חברו מוהר"ת כי רביה"ק ניהלו והדריכו בעבודה על פי חוד החנית, ועבר עליה בשלום... וסיפר משמו הרב מטשעהרין, שאביו סיפר לו על כך כי מאד שראה את דרכו בעבודת הש"ת, לא שבט אף פעם נחת מתפילתו.

ר' הירש לייב היה אף הוא מתפלל בהתפשטות הגשמיות, מסופר שאת תפילת ליל השבת שלו היה מסיים לעיתים בחצות לילה, ובכלל כל תפילה שלו היתה עד כדי כלות הנפש, כך מספרים גם על בניו בצעירותם, שהיו ממתנים לאביהם שסיים את תפילתו, ובמשך זמן המתנים ושהותם שם, ניצלו השנים את זמנם הפני - וסיפרו כי הספיקו לגרום כמות עצומה של דפי גמרא שהגיעו לכדי מספר רב, בכל אותו פרק זמן שהאר"ק אביהם בתפלה. וא"כ לא פלא שזכה לראות דור ישרים כה מבורך כר' נחמן ובנו ר' חיים. אביו ר' הירש לייב בן ר' אהרון מברסלב נשא לאישה את זוגתו בתו של ר' חיים שרה'ס מברסלב, לאחר תשע שנים בהם לא נפקדו בפרי בטן. מקטנותו, ניצל ר' נחמן את התלהבותו של אביו בדקדוק המצוות לעמל התורה, תוך קבלה נחושה לסיים מסכת שלימה משך לילה, כשהיה עדיין יעק.

עוד משחר ילדותו הוכרו מטלותיו וכשרותיו הגאונים, חכמי לב חזו מראש כי לגדולות נוצר, ואכן כך היה שהיה מושלם בכל סיני מעלות רוחניות טובות.

הר"ן היה מגזע אראלים ותרשישים, ארזי לבנון ואדירי תורה,

סולת זכור

"הצילוני מקליפת הזמן עמלק וזכני לקדושת מרדכי ואסתר"

אופר"ת אורי סיון
אורי סיון
אורי סיון 30 יום
אורי סיון הצילוני
אורי סיון זמלק
אורי סיון
אורי סיון 30 יום
אורי סיון זמלק

תפילה לפני שתיית היין בפורים

ממורנו הרב שלום ארוש שליט"א

הכנה לשתית היין ביום פורים הקדוש, תפילה נוראה
שיש לומר לפני כל כוס וכוס:

בשלמות את קלפת המן-עמלק. שלא אתגאה ולא
ארגיש עליונות על שום אדם בעולם. שאזכה על ידי
שתית היין לזכה משמחו, שאזכה לזין המשמח.
ואזכה על ידי היין של פורים, לבוא לתוך שמחה
גדולה וחדוה רבה ועצומה מאד, לתוך שמחה
של פורים. ואזכה להיות בשמחה תמיד בכל לב
ולשמח גם אחרים. ותצילני מ'לא זכה משממו'.
ותצילני מעצבות ומהמדמה, שעל ידו בא שממון
שהוא שגעון, שהוא השכרות. ותצילני מיין המשכר
ושיתבטל ממני פגם עץ הדעת בשלמות. שאזכה
על ידי שתית היין הזה, לברור המדמה ולתקון
המדמה, שיהיה המדמה נכלל בקדשה ונתהפך
מהרה לטוב. שאזכה לאמונה ישרה דקדשה
בשלמות. שאזכה לבוא לראיה עלאה דעלאה,
שאזכה על ידי שתית היין להתעורר מהשנה
בגשמיות וברוחניות. ותשמרני שלא אפל לשנה
בגשמיות וברוחניות. ותרחם עלינו שלא תדיק לנו
שתית היין הזה, לא בגוף ולא בנפש. ונזכה להכניע
ולגרש ולעקר ולבטל מאתנו קלפת המן-עמלק
וזהמתו הגדולה, ולמחות שמו וזכרו מן העולם.
ולהמשיך עלינו קדשת מרדכי ואסתה קדשת
שער החמשים. ונזכה להמשיך שמחת פורים על
כל השנה כלה, לשמח תמיד בה' יתברך בשמחה
וחדוה רבה מאד באמת. שנזכה לקדשת וטהרת
ה'פרה אדמה' ולקדשת פסח באמת, ולא נכשל
במשהו חמץ כל ימי הפסח.

X2 { יהי נעם א-דני א-להינו עלינו ומעשה ידיו
כוננה עלינו ומעשה ידיו כוננה.

* יש לומר תפילה זו בכונת הלב אמתית ולא לשתות
אפילו טיפת יין ללא אמירת הלשם יחוד.

* אפשר לשתות כוס נוספת, בתנאי שיוודעים ומרגישים
שנחזיק מעמד וזה רק יועיל לנו ולא ח"ו ההיפך.

* כל התיקון הוא רק על ידי שתיית יין בלבד ולא שום
משקה חריף אחר.

פורים שמח!!!

באדיבות- מוסדות
"חוט של חסד"

הריני מקשר את עצמי בשתיית היין הזה, ביום
פורים הזה, לכל הצדיקים האמתיים שבדורנו,
ולכל הצדיקים האמתיים שוכני עפר קדושים אשר
בארץ המה, ובפרט לרבנו הקדוש, צדיק יסוד עולם,
נחל נובע מקור חכמה, רבנו נחמן בן פיגא מברסלב
זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אמן.

לשם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתיה, בדחילו
ורחימו, ורחימו ורחילו, ליחדא שם הויה ברוך הוא
אות יו"ד באות ה"א באות וא"ו באות ה"א ביחודא
שלים בשם כל ישראל.

הריני מוכן ומזמן לעשות רצון ה' יתברך לשמע
לדברי חכמים, אשר צוו לשתות יין ביום פורים,
כדי לזכות להכיר אותו יתברך ולדעת אותו יתברך.
ויהי רצון מלפניך י-ה-ו-ה א-להינו וא-להי אבותינו
שאזכה על ידי שתית היין הזה לזכה נעשה ראשי.
שאזכה להיות מקשר תמיד עם ראש בני ישראל,
שאזכה לתקון המוחין, וחנני מאתך חכמה בינה
ודעת, לדעת שכל מארעותי הם לטובתי. ואזכה
לעלות על ידי השתיה של פורים לשכל עליון וגבוה
מאד ולהמתיק את כל הדינים שבעולם, ואזכה
שיהיו לי תמיד מוחין דגדלות, שאזכה לדעת שאין
עוד מלבדו, לחיות את אפסיותי, שאזכה לענוה,
למחילת עוונות ולתקון הברית והיסוד. שאזכה על
ידי שתית היין הזה לעלות אל בחינת זכרון, לזכר
את מעשה עמלק. לעלות אל מקום ששם כלו טוב.
ותצילני מ'לא זכה נעשה רש', שלעולם לא יהיו לי
מוחין דקטנות, ולא תהיה לי עצבות, ותבטל ממני

האהבה לעם ישראל

פורים - כל הפושט יד נותנים לו-

לקט תפילות לפורים על אהבת ישראל

תן לכל לעמ" דעת שכדי לאהוב את עם ישראל צריכים להתפלל כל יום על עם ישראל.

תן בלב כל מי שמכנה את עצמו עובד השם להתפלל כל יום על עם" כי מי שאוהב את האבא מתפלל על הילדים.

תן לעמ" דעת שכדי לקיים בפועל את מצוות "ואהבת לרעך כמוך" צריכים להתפלל כל יום על עם".

עשה שעמ" יזכו שאהבת ישראל תהפוך לחלק בלתי נפרד מהמהות שלהם ויחיו את זה, ילמדו על זה, ילמדו את זה ויתפללו על זה.

תן לעמ" דעת שכל תפילה על עם ישראל משיכה לעולם את מידת האהבה ואין דבר שלם יותר מאשר שמידת האהבה תשלוט בעולם. כי כשמידת האהבה תשלוט בעולם בשלמות ממילא כל הרע יתפוגג ויעלם כלא היה והרשעים יחזרו בתשובה.

עשה שכולם יקיימו מצוות עשה של לאהוב את כולם ולהתפלל על כולם ותרבה בעולם את אהבת החיים ומידת האהבה תשלוט בשלמות בעולם.

תן לעמ" לחיות את העובדה והמציאות שלהגיע לשלמות ולתיקון השלם אפשר רק על ידי אהבת ישראל.

עשה שעמ" ידעו בידיעה ברורה שעם ישראל זה גוש אחד ואחד ערב לחבירו ומי שערב לחברו חייב להתפלל על חברו.

רבש"ע כתוב בספר המידות שעל ידי האחדות שתהיה בעם ישראל יבוא משיח ואתה רוצה לגאול אותנו אז תן אהבה ואחדות אמיתיים בעם ישראל.

תן לעמ" דעת שברגע שאדם אומר שהוא מקבל על עצמו מצוות עשה של "ואהבת לרעך כמוך" - זה בדיוק כמו שהוא אומר שהוא מקבל על עצמו לקיים את כל התורה ואת כלליות התורה ומתחייב לא לפספס אפילו מצווה אחת בתורה כי אהבת ישראל - התפילה היומיומית על עם ישראל היא כלליות כל התורה והמצוות.

ותן שכל עם" יברחו מחלוקות. שכל עם" יקבלו על עצמם לא לדבר ולא לקבל לשון הרע. שכל עם" יקבלו על עצמם לשים את ה"בן אדם לחבירו" במקום הראשון, ושקבלו על עצמם לרחם לוותר לעזור ולא לצעוק על שום יהודי. ונזכה לגאולה השלימה ברחמים במהרה בימינו אמן.

"זכני לנצל את ימי הפורים האלו "עד תומם" כי "כל הפושט יד נותנים לו" גם ברוחניות ולכן זכני להרבות בתפילה ובקשה על כלל ישראל ולפעול שתהיה אהבת ישראל לכל עם ישראל ובפרט ב - "משתה היין" שאז המלך אומר לכלל יהודי: "מה-שְאֵלְתָךְ וְיָתֵן לְךָ; ומה-בְּקָשְׁתָךְ עַד-חֲצֵי הַסֶּלֶכּוֹת, וְתַעֲשׂ." **לקט תפילות על אהבת ישראל: "לך כנוס את כל היהודים, "איש לרעהו"**

ריבוננו של עולם תן לעם ישראל את המתנה הגדולה ביותר שהיא אהבת ישראל אמיתית. זכה את כל עם ישראל להתפלל כל יום על כלל ישראל במסירות נפש למרות דוחק הזמן. תעשה שכולם יאהבו את כולם אהבה אמיתית. זכה את כל עם ישראל לאהוב אחד את השני אהבה עם דעת ישרה דקדושה שפירושו הוא שיאהבו את הנשמה האלוקית שברשעים אך יתעבו וישנאו את מעשיהם.

תן מעתה בלב כל עם ישראל אהבת ישראל אמיתית כי כל ההתחלות מפורים וזה החג היחיד שיש בו מצוות שהם "איש לרעהו ומתנות לאביונים" כי כל העניין של חג פורים זה "לך כנוס את כל היהודים" וכמו שמוזכר טעם המנהג: "טעם משלוח מנות הוא כדי שיהא שמח ושש עם אוהביו ורעיו ולהשכיח ביניהם אהבה ואחוה ורעות" (הב"ח). ולכן אנחנו מבקשים שמעכשיו תתן בינינו אהבה ואחדות אמיתיים ושלמים.

עשה שכל עם" יתפללו על כל עם" כי "מי שמתפלל על ישראל במסירת נפש הכל אוהבים אותו" וכך כולם יאהבו את כולם.

עשה שכל מי שצריך ישועה יתפלל על כל עם" כי מי שמתפלל על הילדים אי אפשר לשער ולתאר את גודל המתנות שהוא יקבל מהאבא ולכן התפילה על עם ישראל היא לא סגולה אלא מתכון וודאי לכל הישועות.

תן אהבה בלב כולם כי "כשזה קם זה נופל" - "בכלל מאתיים מנה" ואם תהיה לכל עם ישראל אהבת ישראל פשוט שכבר לא יהיו מחלוקות, לשון הרע, ומושגים חשוכים כמו קנאה, שנאה וצרות עין.

ותן בנו ותן לנו אהבת ישראל בשלמות - לאהוב כל יהודי ממש כמו הבן שלי.

עשה שעמ" ידעו בידיעה ברורה שאהבת ישראל היא תכלית התורה, תכלית הבריאה ותכלית האדם. ושידעו שאהבת ישראל היא ורק היא המפתח לגאולה, והיא המצווה החשובה ביותר בעולם. ועם הדעת הזו תן בהם רצון וחשק להתפלל על עם ישראל.

באדיבות

ילדון חידודון

מה הקשר בין קשיש, לא בריא ומלוכלך?

תשובה לפרשת כי תשא: חוקח ומרקחת- (ל, כה) ועשית אותו מרקחת מעשה רוקח. משחה- (לא יא) שמן המשחה. תרופה ברשי" (ל, לד) נטף מהקטורת מפרש רשי" צרי (צריך הוא שם נדף לתרופה (ירמיה ח, כב) הצרי אין בגלעד)

זוכה לפרשת כי תשא: דוד קוט, ירושלים.

al5308000@gmail.com | 02-5812252

אהבה | אדר

חוטב שאכשל
באהבת חינם מאשר
שאכשל חלילה
בשנאת חינם

לקבלת טורים מחוקים - 052-6672221

רוצה לזכות בפרס? שלח לנו סיפור תודה בעל תוכן ייחודי ותזכה בפרס ללא הגרלה
al5308000@gmail.com | 02-5812252

ילדים מספרים תודה

בעדשה של תודה

שלום, שמי אבישג.

בבית הספר שלנו ישנה פעילות בנות שנקראת "בתיא", ודאי שמעתן עליה, פעילות מלאת תוכן וחוויה. יום אחד כשהלכתי לבתיא לקחתי עימי את המצלמה שלי, שהיא ממש יקרה לי, השקעתי בה תמונות רבות ונסף. כשחזרתי הביתה ברצון להראות לאימי את התמונות, פתחתי את התיק וחשכו עיני, המצלמה והנרתיק לא היו בתוך התיק...

דבר ראשון התחלתי בחיפוש נרחבים בכל מקום הגיוני ולא הגיוני, חיפשתי בסלון, במטבח חיפשתי היטב במגירה שלי אך כלום, לא נמצאה המצלמה.

התפילה הנרגשת הוספתי כמה פעמים "מזמור לתודה" והודאה לה' על כל החסדים שעושה עימי ובמיוחד על המצלמה שאבדה.

הגיע יום המחר, לאחר שחזרתי מבית הספר פניתי לתלות את שלטים של השבת אבידה, אך חשבתי אולי יותר יועיל קודם כל לשים צדקה, ניגשתי למגירה שלי ברצון להוציא את הארנק כדי לשים כמה פרוטות בצדקה, מיד שפתחתי את המגירה הלא יאומן ביותר נגלה לעיני. כן ניחשתם נכון, המצלמה נחה לה בצד המגירה בתוך הנרתיק, נדהמתי, הדבר לא הגיוני בכלל מכיוון שכאשר ראיתי שהמצלמה לא נמצאת בתיק חיפשתי אותה בכל מילימטר במגירה ולא ראיתי אותה... אז מה המצלמה עושה פה?

לא חלפו מספר שניות וכבר נפל לי האסימון-אה, זה סוד של "התודה", המזמורי לתודה והתפילה מעומק הלב, הם אלו שהביאו לי את הישועה.

התקשרתי לחברותי ושאלתי אותן אולי הן ראו את המצלמה במהלך פעילות "בתיא" והן השיבו בשלילה.

תודה לה' יתברך על חסדיו. "הטוב כי לא כלו רחמיק, המרחם כי לא תמו חסדיך..."

באותו לילה כשעליתי לישון, לאחר שאמרתי קריאת שמע התפללתי לה' וביקשתי ממנו: "אבא שבשמים, אפילו שאתה לא חייב לי כלום אני מאמינה באמונה שלימה שתחזיר לי את המצלמה." לאחר

אמרת תודה והמצלמה נמצאה!

ששועון

פתרונות יש לשלוח עד יום שני למייל: al5308000@gmail.com
או לפקס: 02-5812252 | יש לציין שם מלא, כתובת מלאה וטלפון

ליצן קטן שלי

מצאו את פרצופו האמיתי של ילדון שעשועון ומצאו לו חבר ליצן

זוכה פרשת כי תשא: מאור משה אלאשוילי, לוד.

בדיחות הדעת

אישה מבורגת מתקשרת למשרתה כדי לדווח על פריצה לרכב. הגברת היסטורית ומתחילה להסביר למוקדן: "הם גנבו לי את ההגה והרדיו ואפילו עקרו את ידית ההילוכים, הגז והברקס! פשוט רשעים!" המוקדן עונה לה: "גברת תהיי רגועה, הניידת בדרך אליך". לאחר כמה דקות, השוטור מדווח חזרה למוקד: "הכל בסדר, הנושא טופל". המוקדן שואל: "כבר תפסת את הגנב?" עונה השוטור: "שלי, היא פשוט נכנסה למושב האחורי..."

העלון מוקדש להצלחת הונתן בן רחמים חי אברהם אשטו בן אביבה

להקדשת העלון: 02-5308000

לרצוי, דהיינו בין המצב שלי עכשיו לבין המצב שבו אני רוצה להיות. כאשר אני בודק את רמת ה"רצוי" שלי אני מוכרח להתחשב במכלול התכונות השונות שלי כאדם.

לדוגמא: ה"מצוי" של ילד א' הוא: שמנת המשכל שלו בינונית. הוא מוציא באופן קבוע 60% במבחנים וכך גם יחסו ללימודים, כאשר נעבוד איתו על מוטיבציה, נפרגו לו וניצור אצלו דימוי עצמי חיובי של ילד שיכול להצליח, לאחר עבודה נכח נניח להגיע לציונים של 80%, שמבחינתנו זה יהיה 100%, כי כך הם היכולות של הילד.

מול הפוטנציאל של עצמו

לכן כדי שהילד שלנו יצליח בלימודים בפרט, ובחיים בכלל, עליו ללמוד להכיר ולראות את מעלותיו ואת יכולותיו, ולהיות טוב ביחס למה שהוא יכול להיות מול הפוטנציאל של עצמו. הילד לבד בכוחות עצמו, לעולם לא יוכל להכיר את יכולותיו ומעלותיו, הילד מכיר את עצמו רק מ"הפידבק" שהוא מקבל מהסביבה שלו, דהיינו מאיתנו-ההורים. לכן יש לנו עבודה משמעותית, להאיר את הכוחות, היכולות, העבודה והמאמץ של הילד.

לשים לב לכל התקדמות ולכל רצון טוב, ולהשתמש במילים משמעותיות בשיחה עם הילד על ההשקעה שלו, ולהראות לו שהיא משמעותית בעינינו. לאט לאט תודעה זו תתפתח אצל הילד ותשריש שורשי מוטיבציה והצלחה, בהצלחה!

הרב אבוחצירא - יועץ, מאבחן ומטפל לייעוץ טלפוני ללא תשלום בימים ג' - ד' משעה 8-10 בערב נייד: 054-8434435

חינוך באהבה הרב יצחק אבוחצירא

מצליח "להפיל" אותנו.

אספר לכם סוד: גם לילד שלנו הוא מגיע, וגם אותו הוא מחליש כל הזמן. אם אנחנו עוזרים לו להחליש את הילד, לגעור בו ולהוכיח אותו על מעשיו וחוסר הצלחתו, מאין יושב את הכח להחזיק מעמד, להתאמץ ולהתגבר על בעיותיו?!

ועל זה נאמר: "ומה יעשה הבן ולא יחטא???" לכן אדרבה, נרים אנחנו את הילד, נעודד אותו, נחדיר בו אהבה בלי סוף ונאמין בו שהוא שווה ויכול, כי אם אנחנו לא נעשה זאת, אף אחד לא יעשה זאת במקומו.

אדרבה בגלל שיש לו בעיות

לכן הורים יקרים, העבודה הראשונה היא אצלנו-ההורים, להאמין ביכולות של הילד שלנו ולהחזיר בו את האמונה הזו. אמנם, לא נוכל לברוח מכך שיש לו קשיים ובעיות: מנת המשכל (IQ) שלו נמוכה, ויש לו קשיים בתפיסה, ובעיות קשב וריכוז, ובעיות רגשיות או חברתיות שבגללם אין לו מוטיבציה ללמידה, או אפילו יש לו בעיות שמיעה או ראייה ועוד כהנה וכהנה סיבות מסיבות שונות. אבל יש לנו גם אמונה ורצון חזק שהוא יכול להצליח, עם כל בעיותיו. כאשר נאמין בזה, ודווקא מתוך ההסתכלות האמיתית ש"בגלל שיש לילד כ"כ הרבה קשיים, עלינו מוטל לתמוך בו ולעזור לו", נוכל להתחיל בע"ה "בעבודה" מסודרת לקראת שילובו המקסימאלי בכיתה. כי האמונה בהצלחה, היא "הדלק" שניע בע"ה את כל "רכבת העזרה" וייתן לילד "פוש" ענק ויקדם אותו ע"י מכלול של עזרה וטיפולים מקצועיים להיות מצטיין ומצליח בלימודים.

המרחק בין המצוי לרצוי

כאשר אנחנו מדברים על "הצלחת הילד בלימודים", אין פירושו שמסחר הילד פתאום יקבל 100% במבחנים, או שמסחר ייעלמו להם כל הבעיות הלימודיות והרגשיות שלו. כאשר אנחנו מדברים על הצלחה, אנו מתכוונים ל: "רצון שנובע מאמונה שאני מצליח ויכול להמשיך ולהצליח עוד, עבודה אמיתית והתקדמות איטית".

עליו לדעת כי: בכדי להגיע להצלחה בחיים, הדבר האידיאלי ביותר הוא- להגיע ל"אזון הראוי" בין המצוי

לומדים להצליח פרק ג'

בפרק א' שאלנו: "כיצד נוכל לגרום לילד שלנו להצליח בלימודים?" הזכרנו מספר סיבות אובייקטיביות, שאכן יכולות לגרום לילד חוסר הצלחה או הצלחה מועטה, והגענו למסקנה שהסיבה העיקרית שתגרום לילד חוסר הצלחה היא "חוסר אמונה בהצלחה". ולכן עיקר עבודתנו היא: להחזיר בע"ה בילד שהוא יכול להצליח, על אף כל המגבלות והקשיים שלו.

לתת את מה שיש בי

למור הרב שלום ארוש שליט"א יש אקסיומה חינוכית ברורה: "אדם לא יכול לתת את מה שאין בו" ואם הגענו למסקנה ברורה שבכדי שהילד יצליח בע"ה בלימודים, אזי הוא צריך הורים ומורים שיאמינו בו שהוא אכן יכול להצליח, אזי אם אנחנו לא מאמינים בהצלחתו, מאין "ישאב" ויקבל את האמונה שהוא אכן יכול להצליח על אף כל הקשיים והחסרונות שלו? מספרים על גדולי ה"מחזקים" על רבי נתן מברסלב זיע"א, שפעם הגיע אליו אב אחד להיוועץ בו: "מה לעשות עם הילד שלו, שאין לו חשק ורצון ללמוד?"

רבי נתן שאל אותו: "ומה אתה עשית בכדי לגרום לו לרצות?!" ענה לו האב: "אני כל הזמן מדבר איתו, נתן לו מוסר ומוכיח אותו על כך, שאם לא ילמד הרי יהיה כמו גוי שייגץ" ענה לו רבי נתן: "תקשיב לי! אתה צריך לעשות שני דברים:

- א. להתפלל עליו כל יום שה' יתברך יפתח לו את הלב.
 - ב. לעודד אותו כל הזמן ולהגיד לו עד כמה הוא חשוב בעיני ה' ובעיניך, ועד כמה אתה מאמין בו שהוא יכול להיות גדול בישראל, ותראה שהוא ילמד יותר טוב..."
- אמר לו האב: "אם אני רק יעודד אותו, אז מי יוכיח אותו?!" ענה לו רבי נתן: "אל תדאג, היצר הרע שלו מוכיח אותו כל הזמן, אתה צריך רק לחזק ולעודד".

גם לילד שלנו הוא מגיע

ובאמת, הרי אנו מרגישים בעצמנו, עד כמה היצר הרע שלנו, מוכיח אותנו ומראה לנו שאנחנו לא שווים, הוא מנסה כל הזמן להחליש אותנו ולפעמים אפילו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש ט אדר ב תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 5:08 תל-אביב: 5:23 חיפה: 5:14 מוצאי שבת: ירושלים: 6:21 תל-אביב: 6:23 חיפה: 6:23 ר"ת: 7:01

פרשת ויקרא

כבוד הזולת

לשמור על כבודו של כל אדם באשר הוא !

נלמד מהפסוק: "ונפש כי תקריב קרבן מנחה וגו' והביאה אל בני אהרן" (פרק ב-א,ב)

וכתב רש"י: לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה: עני. אמר הקב"ה, מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו. עכ"ל. וכתב בעל הטורים: בעוף ובמנחה לא נאמר לפני ה' כמו בן בקר, לפי שעניים מביאים אותם ומתביישים להביא אותם לפני הכל, ולכך אמר לאהרן ולבניו שמינין בפרהסיא, והזהיר לאהרן לומר שאף הכהן הגדול אל יבזה מנחת הדל.

עד כמה החמירה התורה בשמירת כבוד כל אדם באשר הוא, ניתן ללמוד ממה שאמרו חז"ל בגמרא (ברכות כז): שבשעה שהעבירו את רבן גמליאל מנשיאותו, משום שפגע בכבודו של רבי יהושע, לא מינו את רבי יהושע במקומו, משום שעל ידו היה המעשה.

וביאר המאירי (שם) שאעפ"י שהיה רבי יהושע ראוי להיות נשיא, לא מינוהו, מפני שעלול להיות בזה לרבן גמליאל, חלישות דעת יתירה, וכפי שמצינו במחלוקתו של קרח "אמר אל אלעזר בן אהרן וירם את המחנות", לא רצה הקב"ה לומר כן לאהרן עצמו, כדי ללמד דרך ארץ בכך.

ותמה הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל (בשיחות מוסר-תשלב): בשלמא במעשה רבן גמליאל היה על חז"ל לחשוש לכבודו, אבל על מאתים חמישים איש מקריבי הקטורת, שחלקו על אהרן ואשר עליהם אמר משה "אתה וכל עדתך הנועדים על ה'", מה מקום יש לחוש לכבודם ולצוות ש"בעל המחלוקת" שלהם, לא הוא ירים את המחנות?!

אלא מכאן נלמד - אמר רבי חיים - שלא רק יש לחוש לכבודו של רבן גמליאל נשיא ישראל, אלא אפילו אלו אף שהיו בני מות ו"נועדים על ה'", בכל זאת אין כבודם הפקר, ועונשם נמדד ונשקל בדקדוק נפלא ולא ניתן להם אלא לפי חשבון מדויק זה, ואף שזה נחרת לדראון עולם, מכל מקום, העובדה שאהרן עצמו ירים את המחנות, היה עבורם עונש של בזיון יותר ממה שפגעו. ועל כן מנע הקב"ה את אהרן מכך.

נמצאנו למדים, שאף בזמן שעובר אדם אפילו על דבר חמור מאד ונענש בעונש גדול ביותר, עדיין לא הופקר כבודו לגמרי, ואין לתת לו כמלא נימה יותר ממה שמגיע לו.

לסבול ובלבד שלא לבייש...

כאשר התגורר הגאון מטשיבין - רבי זוב בעריש ווייזנפלד זצ"ל בארץ ישראל, נהג שלא לצאת לנופש במקומות מרגוע כמו רבנים אחרים. שאלוהו: מדוע נוהג כך, והרי בחז"ל נהג כמו שנהגו כולם לנסוע לנופש בעיירות מרפא ומדוע זה עשרים שנה שהוא בארץ, ולא עזב את ביתו?

השיב להם: אומר לכם את ההבדל. בעיירות המרפא בחז"ל היה נהוג להפגש עם גדולי עולם ולדבר בדברי תורה ותמיד הייתי נהנה מכך. אבל כאן אחרי השואה האיומה שניתכה על עם התורה, ירדה הרמה הלימודית פלאות, וכבר "נכוותי" פעמים מספר בלבייש אנשים כאשר התחלתי לדבר עמם בדברי תורה ולא ידעו במה מדובר.

על כן - הפטיר הרב מטשיבין - מוכן אני לסבול ולא לצאת מפתח ביתי לשום חופשה, מאשר לנסוע ולבייש אנשים שלא ידעו על איזו גמרא אני מדבר ובכך יפגע כבודם.

הלמות עמלים

איזהו מכובד? המכבד...

בשיחותיו בישיבה, היה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל מרבה לעורר על החובה לנהוג בכבוד הזולת והדגיש שרק כאשר קיימות מדות טובות ניתן לצמוח לת"ח אמיתי. באחד הקמפים שהשתתף והגיע עת ברכת המזון, כיבד בזימון את אחד מבני הישיבה.

הוא הסביר מדוע כיבד דוקא אותו בזימון? משום ששם לב שבזמן הסעודה, בכל פעם שהגישו אוכל לשולחן, חילק אותו בחור קודם כל את המנות לשאר יושבי השולחן ורק לאחר מכן לקח לעצמו, לכן ראוי הוא לכבדו בזימון...
בכל נפשך

"אני עכשיו קם לכבודך..."

מעשה ב'משולח' שהופיע באמצע סדר הלימוד בישיבת באר יעקב לבקש נדבות. ראש הישיבה הגרמ"ש שפירא זצ"ל קיבלו בהתלהבות ובשמחה כאילו הוא רב חשוב שממתין לו זה עידן ועידנים...

אותו יהודי נבהל כי היה בטוח שראש הישיבה מרוב ריכוזו בלימוד, חושב בטעות כי עומד לפניו אחד מגדולי התורה. על כן התנצל ואמר: "אין אני אלא יהודי פשוט".

"**אין** כזה דבר יהודי פשוט!" - זעק הרב שפירא בחרדה - "אתה יודע מה זה להיות יהודי? אני עכשיו קם לכבודך כי אתה יהודי!"

ואז התרומם ראש הישיבה לפני אותו אדם במלא קומתו והעניק לו מתנת יד הגונה. אותו משולח לא ידע את נפשו... ויצא מהיכל הישיבה בפנים קורנות.
אור פני משה

עלון "איש לרעהו" פרשת ויקרא הוקדש לעילוי נשמת

מרת זלדא ע"ה בת ר' חיים עבי ז"ל, אשת ר' יעקב קאפל עבי מנדל ז"ל
שיום היאהרעייט חל ביום שושן פורים ומנוחתה כבוד בהר הזתים ירושלים עיה"ק תובב"א
ת . נ . צ . ב . ה .

משפחת ר' נתן נטע אפטרגוט - אנטוורפן, בלגיה משפחת ר' יוסף בנימין הכהן - בני ברק, ישראל משפחת ר' מרדכי מנדל - וינה, אוסטריה

מעלה לאדם שמקטין עצמו ונוהג בענוה עם זולתו !

נלמד מהפסוק: "ויקרא אל משה" (פרק א-א)

וכתב בעל הטורים: א' ד"ויקרא" זעירא, שמשה לא רצה לכתוב אלא "ויקר" כדרך שנאמר בבלעם, כאילו לא נראה לו השם אלא במקרה. ואמר לו הקב"ה לכתוב גם ב"אלף" וכתבה קטנה. והכלי יקר הביא מהילקוט: "אלף" דויקרא זעירא. "אלף" לשון לימוד כמו "ואאלפך חכמה" (איוב לג-לג) ורמז שאין הלימוד מתקיים אלא במי שמקטין עצמו.

ענין הקרבנות שמקריבים על גבי המזבח מסמל את מדת הענוה. זהו בבחינת "אדם כי יקריב מכם קרבן לה'". שאדם מקריב עצמו ומבטל כל עצמיותו למען רצונו יתברך. וזה יתכן רק כשהוא מבטל עצמו בהכנעה גמורה ומשים עצמו כאין ואפס לעומת גדלותו של הבורא.

היסוד הראשון בעבודת ההקרבה של כל הקרבנות הוא ההכנעה לפני הבורא, וכך גם בזמננו שאין לנו בית המקדש והעבודה זו תפלה [ונשלמה פרים שפתינו] היסוד הראשון הוא ההכנעה לפני הבורא. זו מהותה של ההקרבה להשי"ת ששייכת בכל דור. הקרבה בתפלה, בתורה ומצוות, רק מתוך הכנעה, ענוה ושפלות.

לפי"ז ניתן לבאר את שאומרים אנו בתפלה, בברכת "רצה": "והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל ותפלתם באהבה תקבל ברצון" ולכאורה כל עוד לא נבנה ביהמ"ק, מה שייך לבקש שיתקבלו ברצון "אשי ישראל"? אלא הביאור הוא שיש כאן ב' שלבים: א) "אשי ישראל" הם ההקרבות שבני ישראל מקריבים מעצמם להשי"ת בהכנעה ובשפלות כדלעיל, ומתוך כך עושים את שלב ב) "ותפלתם" - תפלה מתוך ההכנעה ושפלות. את אלו מבקשים מהשי"ת שיקבל ברצון.

ורמז לכך בפסוק "מזבח אדמה תעשה לי". והיינו שלקרבנות אלו שאדם מקריב עצמו להשי"ת בהכנעה, מתאים לומר שהם קרבים על "מזבח אדמה" שאדמה מסמלת את הענוה בבקשתינו בסוף התפלה "ונפשי כעפר לכל תהיה".

אמרו חז"ל (ביצה טו:): "הרוצה שיתקיימו נכסיו, יטע בהם אדר [=אילן חשוב] שנאמר א"אדיר במרום ה'". והביא הגר"מ שכתר שליט"א (בספרו לקט אמרים) בשם הרה"ק רבי נחום מטשערנוביל זצ"ל (מספר ישמח לב) שביאר, כי הרוצה שיתקיימו נכסיו - שלא יבלו אלא יהיו תמיד בקיום, יטע בהן אדר כלומר "אלף דר", שיבין כי אלופו של עולם דר בכל דבר ואפס זולתו, שידע כי כל נכסיו ורכושו הם בהשגחתו הפרטית מאתו יתברך, וכי הוא הנותן לך כח לעשות חיל, והוא השומר הונך ואין לך דבר מבלעדו יתברך, ועי"ז נכסיו יתקיימו. וכ"ז כמובן רק ע"י ההכנעה, הביטול והענוה.

על סגולתה של הענוה אומרים חז"ל (עירובין נד:): "אם משים אדם עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו, תלמודו מתקיים בידו". מכאן נוכח להמליץ - בדרך צחות - תשובה לשאלת חז"ל (שרש"י מביא בתחילת פרשת בהר) "מה ענין שמיטה אצל הר סיני?" כי אכן, ניתן למצוא את הקשר בין שמיטה להר סיני, במדת הענוה! כשם שהר סיני נבחר ע"י הקב"ה שעליו תנתן התורה, משום ענוותנותו ושפלותו לעומת שאר ההרים, כך גם מצות שמיטה, כדי לקיימה נדרשת מבעל השדה מדת הענוה.

שכן רק אדם שמכיר בשפלותו ואפסיותו, יודע הוא שכל ברכת השדה אינה מכוחו ועוצם ידו אלא מברכת הבורא ית"ש, רק אדם כזה מסוגל לעמוד בגבורה ולהוביר ולהפקיר את שדהו כמצות הבורא. וכמו שהענין "משים עצמו כמדבר" שהכל דשין בו", כך גם בעל השדה "בגבורת ענוותנותו" מפקיר את שדהו ומשימו כמדבר שהכל דשין בו.

הנה כי כן, זהו הקשר בין "שמיטה" ל"הר סיני": אדם שביכולתו לסגל תכונת ביטול כזו של "הר סיני" ביחס לעצמו, יכול גם ליישם תכונה זו לענין קיום מצות שמיטה בשדהו.

דמעות על "כבוד שאיני ראוי לו"...

סיפר הרה"ג רבי שמעון ראזובסקי זצ"ל (אב"ד איישישוק): "בשנת תרפ"ה, כשהחליט החפץ חיים לעלות לארץ ישראל, בא לעירנו איישישוק, אשר למד בה שמונים שנה קודם לכן והיתה חביבה עליו כל ימיו, כדי להפריד מכל תושבי המקום טרם נסיעתו לארץ ישראל.

בהגיע הידיעה על דבר בואו של הצדיק, יצאתי עם כל אנשי העיר מחוץ לתחום, כדי לקבל את פניו, ובכבוד והדר כראוי, כאשר הבחין בי החפץ חיים, ביקש ממני לעלות ולהכנס לתוך העגלה שלו. כשנכנסתי כבקשתו, מצאתיו יושב ובוכה בדמעות שליש.

שאלתי את הח"ח: מדוע הרב בוכה? והשיב לי: "על הכבוד הרב שאתם חולקים לי שאיני ראוי לזה!" והזכיר את דברי הירושלמי, שאם חולקים כבוד לאחד עבור שתי מסכתות שהוא יודע, ובאמת יודע רק אחת, עליו להודיע ולגלות את האמת שהוא יודע רק מסכת אחת.

כמובן שניסיתי להרגיעו ולשדלו בדברים, אך ללא הועיל. דעתו של החפץ חיים לא נתקררה כשהוא טוען שאין הכבוד הזה ראוי לו. כשראיתי כך, אמרתי לו:

הנה בתפלת ברכת החודש אנו מבקשים: "חיים של עושר וכבוד". ולכאורה יפלא: הלא צריכים אנו לברוח מהכבוד? אלא התרוץ הוא שאנו מוסיפים מיד: "חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים". כלומר: מה שאנו מבקשים חיים של "כבוד" הוא כדי שתתרבה בנו אהבת תורה ויראת שמים, וכמבואר בירושלמי קידושין, שמתוך הכבוד שמחלקים לתלמידי חכמים נוסף אהבת תורה ויראת שמים בעולם. ובכן, על רבינו לשמוח, שכן מתוך הכבוד שאנו חולקים לו נתווסף אהבת תורה ויראת שמים!

כששמע הח"ח כל זאת, נחה דעתו והפסיק לבכות ונראה על פניו הטהורות קרן אור של שמחה.

עניו מתחילתו ועד סופו...

סיפר הגרש"פ שטיינברג זצ"ל: הכל היה החזון איש מסתיר מפנינו, אבל מדת ענוותנותו כמעט שלא היה באפשרותו להסתיר. ראינו אותה על כל תנועה מאבריו.

מי לא ראה את ה"שלום" הראשון שענה לכל אחד מיום שנכנס לבני ברק, ובאיזו הכנעה.

ומי לא ראה בליל שבת האחרונה לחייו, את עניית "שבת שלום" לכל אחד אף לילדים קטנים. עם אותה הכנעה...

פעם נתלווה אליו אחד מתלמידיו לטיולו הרגלי שהיה רגיל בו לצרכי רפואה. והנה פנה ילד קטן אל החזו"א ושאלו: "מה השעה?" מיהר התלמיד לענות. אמר לו החזו"א: הוא שאל אותי ועלי היה לענות לו..."

מעשה איש

"לא ימצאו בי לא צדיק ולא גאון..."

ענוותנותו הנשגבה של הגר"י קניבסקי-הסטייפלער זצ"ל באה לידי ביטוי במכתב מענין שכתב לגאון רבי חיים קרייזוויטר זצ"ל לבקשתו של רבי חיים שיואל לבקר בעירו אנטוורפן, וכך השיב לו הסטייפלער בין היתר על הזמנתו:

גם הבאים ורוצים לראות בי "צדיק", יוצאים על פי רוב מאוכזבים מאוד, מכיון שמכירים שבאמת אני איש פשוט, ומתפלל כאדם פשוט ומתנהג כאדם פשוט... וזהו חילול ה' ח"ו, כי האנשים אומרים בלבם, אם זה הגדול המפורסם, מה עם שאר התלמידי חכמים..."

"והנה ברור אצלי, שבאם אבוא לאנטוורפן, ירצו המונים לראות את ה"מפורסם" ויצאו מאוכזבים, כי לא ימצאו בי לא צדיק ולא גאון, וגם אילו לא היה שום איסור לצאת לחו"ל, היה בעיני איסור גמור מצד גורם לחילול ה' רח"ל..."

הלמות עמלים

שלא להכשל בגזל ממוזן חברו !

נלמד מהפסוק: "אדם כי יקריב מכם" (פרק א-ב)

וכתב רש"י: "אדם" למה נאמר? מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל. עכ"ל.

החפץ חיים מיעץ עצה טובה לכל מעביד (בספרו **שפת תמים** פרק ה'), כיצד להמנע ממכשול גזל העובדים וקיפוח שכרם, וכה כתב: ואגב אעתיק בכאן דבר עצה אחת הנוגעת לעוון איסור גזל ועושק שכר שכיר, והוא שכל אדם המבקש מחברו שיעשה לו איזה פעולה בשכר, יקצוב עמו המקה בתחילה, דאי לאו הכי, עלול מאוד להיות גזל ועושק שכר שכיר, אם לא ירצה להיות ותרון גדול בממונו כדי לצאת מן הספק.

ומצוי מאוד - כותב הח"ח - שאחר העבודה יש ויכוח בין האומן ובעל הבית בענין תשלום השכר, וכשיפרדו איש מרעהו, חושב כל אחד בנפשו שהוא נגזל מן השני אלא שאינו רוצה לריב אבל אינו מוחל בלב שלם... על כן הרוצה לצאת ידי שמים, יקצוב עם בעל המלאכה בתחילה ויצא מידי כל ספק. עכ"ד.

מן הראוי לציין כאן סוג פעולה, שאמנם אינה גזל ממש אך וודאי יש בה אבק גזל, והיא, כאשר מתרים אדם ממוזן מחברו לצרכי צדקה וכדומה והלה מתבייש לסרב לו, ואמנם נותן אך לא בלב שלם, יש בזה אבק גזל ואין זה לרצון לפני ה' שיקריב ממנו קרבן.

לפיכך, ציין הכתוב בפרשת תרומה: "מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו" - שתהא הנתניה בלב שלם, זהו ביאור הכתוב: "אדם כי יקריב מכם" - שיהיה לגמרי משלכם! שיהיה נקי מכל סרד גזל. וכך גם נוכל לפרש את הפסוק בפרשת ויקהל: "קחו מאתכם תרומה לה' (לה-ה) - שהתרומה צריכה להיות רק "מאתכם" היינו משלכם לגמרי.

"אתה עושה אותי לגזלן..."

רגיל היה הגר"י קניבסקי-הסטייפלער זצ"ל לומר בהדרכה למלמדים: "יותר מכל הדיבורים, מועילה היראת שמים של המלמד. אם התלמידים רואים ושומעים את המלמד מברך בכונה אז גם הם עושים כן". בהזדמנות אחרת אמר: "איזהו רב המועיל לתלמידיו? זהו המטביל את לימודיו באימרות מוסר ויראת שמים".

וסיפר הסטייפלער על אדם, לא חרדי במיוחד, שסיפר לו כי עד עצם היום הזה הוא נזהר מכל דבר שיש עמו ריח אונאה או גזילה, וזאת רק מפני המלמד שהיה לו בנעוריו, שהיה מתחנן בפני כל תלמיד מתלמידי: "למד בני, אל תתבטל! שכן אם אינך לומד, אתה עושה אותי לגזלן! כי שכר לימודך משתלם ע"י אביך חניס..."

תולדות יעקב

הזהירות הנדרשת...

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל הביע מורת רוח מאלו שנושאים כוס תה או קפה לבית המדרש, שכן מצוי שהקפה נשפך ומזיק וגורם גם לזילות בית המדרש. [ופעם תלו פתק באחד מבתי המדרש: "אסור ללגום קפה בבית המדרש, עיין שו"ע יורה דעה סימן פלוני" הלומדים השתאו ותמהו שכן לא זכרו שיש שם הלכה בנדון הזה. הלכו ופתחו את השו"ע באותו סימן, ומצאו שם כתם גדול של קפה...]

ופעם עמד הגאון **רבי בן ציון אבא שאול** זצ"ל קרוב לפתח בית המדרש וראה אברך פונה לבית המדרש כוס קפה בידו. עצר אותו רבי בן ציון ושאלו: "אמור לי, האם אתה אוכל בשר? "ודאי" - השיב הלה. חזר ושאלו: "האם בשר חלק בהכשר מהודר?" נרתע הלה מהחשד והשיב: "ודאי חלק בהכשר מהודר!"

אמר לו רבי בן ציון: "דע לך שהכנסת כוס קפה לבית המדרש חמורה יותר מאכילת בשר שאינו חלק! ראש הישיבה אסר והוא בעל הבית!"

יגילו במלכם

"זהשיב את הגזילה"

הנכשל בגזל ח"ו, עליו להשיב את הגזילה

נלמד מהפסוק: "זהיה כי יחטא ואשם זהשיב את הגזילה אשר גזל" (פרק ה-כג)

וכתב הרמב"ם (פ"א מגזילה א-ב): כל הגוזל את חברו שוה פרוטה, עובר בלא תעשה שנאמר "לא תגזול". ואין לוקים על לאו זה שהרי הכתוב ניתקו לעשה שאם גזל חייב להחזיר שנאמר והשיב את הגזילה אשר גזל זו מצות עשה...

אמרו חז"ל בגמרא (קידושין מט:): "המקדש את האשה על מנת שאני צדיק, אפילו הוא רשע גמור מקודשת, שמא הרהר תשובה בדעתו". ויש לשאול: האם הרהור תשובה כזה מועיל גם בעבירות שבין אדם לחברו כגון גזל ועדיין לא השיב את הגזילה, או רק בעבירות שבין אדם למקום?

רבינו ירוחם זצ"ל (נתיב כד ח"ד) הביא מחלוקת בזה. יש מפרשים שאם הוא רשע לבריות כמו גזלן, אינו "צדיק" עד ששיב את הגזילה. ויש אומרים דכיון שהרהר וקיבל על עצמו להשיב את הגזילה נקרא "צדיק".

עפ"י פלוגתא זו ביאר **רבינו החיד"א** ז"ל (בספרו **דברים אחדים**) את הפסוקים בפרשת הפיכת סדום: "ויאמר אם אמצא בסדום חמישים צדיקים... ויוסף עוד לדבר אליו אולי ימצאון שם ארבעים..."

ולכאורה תמוה: (א) מה פשר הלשון "אם אמצא" וכי יש ספק אצל הקב"ה אם יש או אין? (ב) מדוע שאל אברהם בתחילה "אולי יש" ובהמשך שינה ושאל "אולי ימצאון"? ו**אולם** לאור השיטות דלעיל ניתן ליישב ולבאר, כי אברהם חשב כשיטה הראשונה שהגזלן רשע עד ששיב את הגזילה ולא מועיל הרהור תשובה. לפיכך אנשי סדום שגזלו, בוודאי רשעים היו. על כן שאל אברהם בלשון "אולי יש" כלומר: האם יש עתה צדיקים שכלל לא גזלו?

ואמנם ההלכה כשיטה השניה. שנקרא צדיק. נמצא שאף אנשי סדום אם ירהרו להשיב את הגזילה יהפכו לצדיקים, ולכן אמר הקב"ה בלשון "אם אמצא" שהרי זה תלוי בבחירתם ואין הקב"ה גוזר מראש במה יבחרו. ובהתאם לכך שינה גם אברהם את לשון שאלתו ל"אולי ימצאון".

יעשה צרכי רבים...

מעשה בצעירה שעמדה להנשא. היא פנתה לגאון **רבי יעקב קמנצקי** זצ"ל והציעה בפניו שאלה שמטרידה אותה: בהיותה ילדה נפגעה ממכוננית והוריה תבעו את הנהג למשפט. עורך הדין הדריך אותם להעיד כי חצתה באור ירוק ואז פגעה בה המכוננית ואולם היה זה שקר. על סמך עדות זו קיבלה פיצויים בסכום גבוה וכסף זה הופקד עבורה בתוכנית חסכון. היא לא רוצה להתחיל את חיי הנישואין שלה כשבידה כסף שזכתה בו בדרכי מרמה, ונפשה בשאלתה מה עליה לעשות?

השיב לה רבי יעקב כי אין צורך להשיב את הכסף לנהג כי הוא היה מבוטח, ובאשר לחברת הביטוח הרי מזה זמן רב שהתייאשו מהכסף והמערכת הפיננסית של החברה אינה בנויה באופן שתוכל לקבל "מתנות" כביכול מאדם פרטי.

ואולם בוודאי שא"א להמשיך ולהחזיק בכסף הזה. הוא דחה את הצעתה להעניק את הכסף לצדקה, ונימוקו עמו: אם תתן את הכסף לצדקה, היא עלולה במשך הזמן לפתח בקירבה את התחושה כאילו כיפרה על עדות השקר שלה באמצעות קיום מצוות הצדקה. ולכן מציע למסור את סכום הכסף הזה שבידה לארגון ידוע של צרכי רבים (כמבואר בגמרא ב"ק צד:). שממנו נהנים כל התושבים.

רבי יעקב

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

השקעה משתלמת!

"לאמיר גיין צום זייגעראמאָקער!" [-הבה נלך לשעון!]

זו הייתה ברירת-מחדל של ילדי חיידר 'עץ חיים' בירושלים, כאשר חיפשו "אַטראַקצִייע" כלשהי בתום עוד יום לימודים מתיש.

מי בחיידר לא הכיר את ה'זייגעראמאָקער' החביב? ואת חנותו הקסומה? שם יכלו הילדים לנעוץ את עיניהם היוקדות והתמימות בשעונים יקרים ו...לדמיין.

"כמה עולה הדבר הזה?" מ-א-תִּיִים אמר השען בהדגשה מקומית, והם התרגשו לחלום על שעון שעולה מ-א-תִּיִים!

כיון שתם הריגוש הראשון המשיכו הלאה. הצביעו על שעון-יד שעולה כמניין המלגה שמשתכר אביהם חודש שלם בכיולל הצמוד לחיידר. "זה? אלף ומ-א-תִּיִים!"

-זה נגד מים:

זה בעד מים. זה מסתדר יופי עם מים בעומק של עד מ-א-תִּיִים מטר, כלומר מכאן ועד המוט של שעון השמש ב'זהרי חמה'.

-אתה מוכר גם שעון-שמש:

* * *

כיוון שנכנס לקוח חדש, התפנה ה'זייגעראמאָקער' לשרת אותו באדיבות, אך בכל דקה פנויה התרצה להשיב לשאלותיהם הטרחניות, המשמימות - והחוזרות על עצמן - של ילדי ירושלים.

מה השעון הכי יקר שיש לך פה:

-פששש:

פעם אחת לא יכל לקוח להתאפק ושאל אותו: 'כבוד השען, הרי לא משעמם לך, מה לך להשיב לשאלותיהם האין סופיות של הילדים האלה? אתה הרי יודע היטב שהם רק מתכוונים להעביר את הזמן, והם כלל וכלל לא באים לקנות! הדבר ברור לך כשעון-שמש, אז מדוע אתה מקדיש להם זמן?'

* * *

נעץ בו ה'זייגעראמאָקער' את עיניו החכמות והשיב: 'אתה חושב שאני טיפש - אָה?... תקשיב טוב; הילדים האלו לא יקנו אצלי שעון. הכסף היחיד שהם מחזיקים זה או "חנוכה-גֶּעֶלֶט" (דמי חנוכה) או "פורים-גֶּעֶלֶט", וזה לא בדיוק מספיק לשעון. אני יודע זאת היטב...'

'אבל מה, בעוד כמה שנים - וזה יקרה יותר מהר ממה שאתה חושב - הם יתארו. ואז, כשהמשפחה תחפש היכן לקנות 'זייגער' החתן ייזכר מיד שליד 'עץ חיים' יש שען חביב שפעם-פעם האזין לו והתייחס אליו יפה. חלומות הנעורים יתעוררו בו, הוא יחזור באחת לאותם רגעים יפים אותם בילה בחנות שלי - -'

'ותאמין לו; אלו לא תיאוריות, כשהם נכנסים לפה בבגרותם הם מזכירים לי את הדקות היפות שהעבירו כאן בשנות ילדותם. אז אני פשוט משקיע לטווח הארוך!'

* * *

המספר הירושלמי הוסיף לכך את המסר הבא:

'לפעמים קשה להתאזר בסבלנות לילדים. אם זה בבית, ואם זה במוסד החינוכי. הם לפעמים טרחנים, לא ממושמעים, ואפילו משתוללים. אם אתה עורך מולם רק את החשבון הנוכחי, אזי באמת לא קל לאזור כוח וסבלנות לעמוד מולם...'

'הפטנט הוא להתרומם קצת מהעכשיו - ולהפליג לעתיד!'

'בעוד עשר שנים הם יהיו בחורים בוגרים. ההתנהגות שלהם אז נגזרת מכמות הסבלנות שאתה משקיע בהם עכשיו. אל תצפה לפירות עכשיו, תשקיע לטווח הארוך והפירות - בוא יבואו ברינה!'

'ואז, גם הם עצמם, לאחר שיתבגרו ויבשילו, יידעו להעריך ולהכיר טובה למי שבאמת עמד לצדם בשנות ילדותם הטרחניות- - -'

* * *

המסר המדהים הזה נכון לא רק ביחס לחינוך, אלא ביחס לכל ההתנהלות בתחום של בין אדם לחבירו:

ברור שהשאיפה שלנו לקיים את המצוות בדרגה הכי נעלה שלהם, "לשמה" ללא נגיעות כלל. אך כבר קבעו חכמינו ש"מתוך שלא לשמה בא לשמה".

אם רק נתבונן טיפה נגלה כמות עצומה של רווחים שאנו גורפים - כאן ועכשיו - כאשר אנחנו נמנעים מלכעוס על הזולת, או משתדלים להיטיב איתו. כאשר אתה מוותר לזולת, אזי גם אם נעשה הדבר "שלא לשמה" הסימפטיה והאהבה שהזולת יגלה כלפיך כבר תהיינה "לשמה"!

לא משתלם!!

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?

ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

עלון "איש לרעהו" פרשת ויקרא הזקדש לעילוי נשמת האשה החשובה

מרת חנה נחמה (נעמי) בת הרב יעקב ישראל ז"ל

שיום היארצייט יא אדר ב'

ת . נ . צ . ב . ה .

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויקרא

"ויקרא אל משה" (א, א)

הרבה קולמוסים נשתברו לבאר את טעם הדבר למה נכתב בתורה ויקרא באל"ף זעירא.

ה"בעל הטורים" כתב טעם: שבענוותנות הרבה לא רצה משה לכתוב אלא "ויקר", כפי שנאמר אצל בלעם "ויקר הי אל בלעם וישם דבר בפיו", כאילו לא נראה אליו הי אלא במקרה, ואמר לו הקב"ה לכתוב באל"ף, מפני שלשון "ויקרא" מראה על מדרגה גבוהה יותר בנבואה.

על פנייה מכוונת מצד הקב"ה, נאלץ משה רבינו להסכים, אבל מרוב ענוותנותו כתב אל"ף זעירא...

שאל על כך הרה"ק רבי יצחק מוארקא זי"ע הרי גם בפרשת יתרו (פרק יט) אנו מוצאים פעמיים שכתוב "ויקרא": "ויקרא אליו הי מן ההר" (יט, ג) "ויקרא הי למשה אל ראש ההר" (יט, כ) ומפני

מה לא נכתבה אף שם אי זעירא? אלא הסביר ואמר: מכאן רואים, שלהיות עניו אפשר, כשאף אחד לא רואה! אבל עניויות רבים זו לא עניויות, זו גאווה!... בפרשתנו לא שמע איש את הקב"ה קורא אליו, אלא משה לבדו, כדברי רש"י: "הקול הולך ומגיע לאוזניו, וכל

ישראל לא שומעין", ולפיכך רצה משה, מחמת ענוותנותו, למעט את חשיבותה של הקריאה ולכתוב "ויקר" כפי שנאמר אצל בלעם, אולם

בפרשת יתרו, באה הקריאה במעמד כל ישראל, הכל שמעו אותה, ואם יבוא עכשיו למעט את דמות עצמו - מתוך התכחשות לדבר שהכל ראו ושמעו אותו - לא תיחשב זאת כענווה, אלא כגאווה, התענוות מתוך גאווה... (פנינים)

"ויקרא אל משה" (א, א)

הכלי יקר הביא מהילקוט: "אלף" דויקרא זעירא. "אלף" לשון לימוד כמו "ואאלפך חכמה" (איוב לג) ורמז שאין הלימוד מתקיים אלא במי שמקטין עצמו. הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל היה מכבד כל בן תורה, אף אם הוא תלמיד זוט, בכבוד גדול כאילו הוא ת"ח גדול שבדור. הוא נאלץ לבטל רצונו מפני

רצון הציבור בנוהג הנאה שנהגו במיוחד עדות המזרח, לנשק ידי הצדיק, ועשה זאת בצער רב, ואולם כשהגיע אברך בן תורה, היה שומט ידו בבהילות ולא הניח לו לנשקה. ולא זו בלבד. אלא מקדם היה פני כל אברך, יהא אשר יהא, בקימה של הידור לכבודו.

אמר רבא אעפ"כ הדור קבלוה בימי אהשורוש דכתיב (אסתר ט, כז) קימו וקבלו היהודים קימו מה שקבלו כבר (שבת פח, א) כשאדם וחנה עוד היו בשר אחד ממש, מחברים האחד עם השני, הם היו מחברים בצורה של 'אחור באחור', דבוקים זו לזה בגב. (עץ חיים שער הכללים פרק יג ב) הפנים של אדם הראשון היו לכונן אחד, ושל חנה - לכונן ההפוך.

האם נתן לקים כך חיים משתפים תקינים? האם חבור כזה הוא חבור אמתית ופנימי? ממש לא, להפך, זהו חבור מעיק ובלתי נסבל, חבור שמגיע מחסר בררה - וכלם מחכים לרגע הראשון להתפטר מהחבור הזה.

האר"י הקדוש אומר עוד יותר: חבור אמתית - זה חבור בשמוכנים להסתכל האחד לתוך העינים של השני! כשאדם וחנה היו מחברים כך - הם לא יכלו להסתכל זה לעיניו של זה! איזה מין חבור הוא זה!!! הבורא הרי רוצה שהחבור כאן יהיה אמתית! משמעותית! עמק! פנימי!

מה עשה הבורא? יצר 'הרדמה' למשך זמן מה, נתן להם פרק זמן של נתוק כלשהו - ואז, כאשר התעוררו מהנתות וחזרו האחד אל השני - הנה החבור משלם ופנימי! (קבלה - עץ חיים) הרעיון הזה שאנו רואים אצל אדם הראשון וחנה - הוא יסוד גדול מאוד בכל תחומי החיים: בקשר בין הורים וילדים, בקשר בין בני זוג - ובקשר הכי נחוץ לחיים: קשר עם הבורא. בספרות המקצועית על חנוך ילדים זה נקרא 'נפרדות'.

החבור הכי חזק בעולם הוא קשר בין הורים לילדיהם. ההורים מוכנים לעשות הכל בשביל ילדיהם! הם מטפחים, מאכילים, משקיעים כספים וכוחות, נותנים את כל הונם בשביל ההצלחה של הילד.

לכאורה, זה אמור להיות הקשר הכי פורה וחסד! ההורים היו אמורים לקבל כבוד מלכים מהילדים - כי הרי הילדים מקבלים מהם כל כך הרבה!

אלא הסביר ואמר: מכאן רואים, שלהיות עניו אפשר,

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויקרא

עד כאן תוכן המודעה שהניחו בחלון החנות ההיא בני ביתו של הנפטר. והחי יתן אל לבו, להזהר בדיני ממונות, מכל נדנוד גזל ואונאה ושאר איסורים התלויים בממון. (בדידי הוה עובדא)

וכאשר מחו על כך וטענו שאינם ראויים, ענה: "מנין לי לדעת אם ראויים או לא, ספק כבוד התורה לחומר!"... פעם הגיב לאחד המוחים: "למה לא אקום מפניך וכי אינך פוסק הלכות?" הלה נדהם: "מה פתאום? איזה פוסק?!" "ואני פוסק?" - שאלו. "הרב, בוודאי!" - השיב. "ובכן" - אמר רבי בן ציון -

פסקתי שעלי לקום מפניך, מה לך מהרהר אחר הפסקה?!" והיתה זו טענה שאין עליה תשובה...

"אדם כי יקריב מכם קרבן לה'" (א, ב)

מבאר רש"י, מדוע נאמר כאן לשון "אדם"? ללמדנו כשם שאדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל! מעשה שהיה ברבי ישראל מאיר הכהן, בעל ה"חפץ חיים", שהזקק לכתוב דבר מה והביאו לו נייר לכתובה. חשש החפץ חיים מאד שמא נייר זה יש בו ספק גזל, על כן, סירב לקבלו עד שיתנו לבעליו סך של שתי פרוטות! רבנו - תמהו העומדים סביבו - ודאי הבעלים מוחלים על סך פעוט זה...

אָבֵל זֶהוּ, שְׁלֵא. הַיְלָדִים, כֶּן מִתְבָּרֵר, חוּוִים אֶת הַנְּתִינָה הַבְּלִיתִי נִגְמַרְתָּ שֶׁל הַהוּרִים - כְּחִבּוּר חֶזֶק וְהִכְרַחֵי מְדִי, חִבּוּר מוּבָן מֵאֲלִיו. מֵה שְׂיוּצֵר תְּחוּשָׁה שֶׁל 'מְגִיעַ לִי' וְ'תִבְיֵאוּ'. הַחִבּוּר הַזֶּה, הוּא חִבּוּר לֹא תִקְיִן! הוּא לֹא חִבּוּר פּוֹרָה! הוּא חִבּוּר שְׂמִיגִיעַ מִתּוֹךְ הַכְּרַח - וְהִרְצוֹן שֶׁל הַיְלָדִים בְּקֶשֶׁר הַזֶּה נִרְאָה בְּהִתְאָם... תְּחַשְׁבוּ עַל עֲצָמְכֶם, מִתְחַבְּרִים בְּחִבּוּר הַדּוּק עִם אָדָם אַחֵר, חִבּוּר בְּלִיתִי פּוֹסֵק - וְשֵׁלָא שְׂאֵלוּ אֶתְכֶם לִפְנֵי כֵן... הָאֵם הַיִּיתֶם מוּכְנָיִם לְחִבּוּר כֵּזֶה? וְדַאי שְׁלֵא. אִזּוּ לְמָה שֶׁהַיְלָדִים יִרְצוּ קֶשֶׁר כֵּזֶה? לְכֵן, מְסַבִּירִים הַמְּחַנְכִים, יֵשׁ לִיצֵר 'נִפְרָדוּת'. לְתַת לַיְלָדִים אֶת הַתְּחוּשָׁה, שְׂיִבְיֵנו שֶׁהַחִבּוּר הַזֶּה אֵינוּ מוּבָן מֵאֲלִיו. הַהוּרִים לוֹקְחִים צֶעֶד אֶחָד אַחֲרֵינִי, מִפְּסִיקִים לְתַת מְכָל הַבָּא לֵיד, מְקַמְצִים אֶפְלוּ בְּדַבְּרִים הַכְּרַחִיִּים, כְּבִיכּוֹל הוֹלְכִים 'לִישָׁן' - וְהֵנָּה נִס מִתְרַחֵשׁ מוֹל הָעֵינָיִם: הַיְלָדִים מִתְחִלִּים לְחַפֵּשׂ בְּעֲצָמָם אֶת הַקֶּשֶׁר עִם הַהוּרִים! פְּתָאוּם הֵם מְעַנְיָנִים לְחֹזֵר אֶל הוּרֵיהֶם, לְשׁוֹב לְחִבּוּר הָאֵיתָן שֶׁהִיָּה קֶדֶם לְכֵן. לְמָה? כִּי נוֹצְרָה כָּאֵן נִפְרָדוּת... כְּשֶׁבְנֵי יִשְׂרָאֵל קָבְלוּ אֶת הַתּוֹרָה, הֵם עָשׂוּ זֹאת רַק כִּי חִיבוּ אוֹתָם. רַק כִּי 'כְּפָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם הֵר כְּגִיגִית'... אֵיזָה חִבּוּר פְּנִימִי יָכוֹל לְהוֹצֵר מִתּוֹךְ קֶשֶׁר שְׁלֵא בְּחֵרְנוּ בּוּ מִרְצוֹן? לְכֵן, אֵט אֵט הֵלֶךְ הַחִבּוּר הַזֶּה וְנִשְׁחַק, וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִגִּיעוּ לְמַצֵּב שֶׁ-הֵם לֹא הָיוּ מְסֻגְלִים לְהַבִּיט אֶל הָעֵינָיִם שֶׁל הַחִבּוּר הַזֶּה, הֵם הָיוּ מְנַתְּקִים בְּנִתְקֵי פְּנִימֵי הַרְסָנִי... מָה עָשָׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? כְּמוֹ אֶצֶל אָדָם הָרֵאשׁוֹן, כְּמוֹ אֶצֶל הוּרִים וְיְלָדִים - יִצֵּר 'הַרְדָּמָה'...

"אדם כי יקריב מכם" (א, ב)

מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל, שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל. (רש"י) כתב הגאון רבי שמואל דוד הכהן פרידמן שליט"א: "אמרתי לעורר את הלבבות ממה שראיתי בעיני זה עתה (בשנת תשס"ט) כשהייתי בעיה"ק ירושלים בלכתי בשכונת בית ישראל, יחד עם בני, ראיתי חנות אחת סגורה על מנעול ובריח, ובחלון החנות הייתה מודבקת מודעה, וזה תוכן המודעה: "בעל החנות נפטר לבית עולמו, ואחרי פטירתו בא לבני ביתו בחלום, והודיע להם כי אין לו מנוחה בעולם העליון, מחמת שלא נזהר בממון, והוא חייב כסף לאחרים מהסיבה שהיו באים לקנות בחנות שלו, ויש לו צער ויסוריין הרבה מזה בעולם העליון. בהתייעצות עם הרבנים פירסמו שיבקשו מכל מי שהוא חייב לו ממון שימחל לו על החוב, וביקש שכל אחד יאמר בפה מלא שמוחל לו."

לא ולא - אמר החפץ חיים - מסך פעוט של שתי פרוטות גזולות, עלול להיברא מלאך חבלה שבכוחו להפוך על פניהם את כל חומותיה של העיר פטרבורג!

החנות הייתה מודבקת מודעה, וזה תוכן המודעה: "בעל החנות נפטר לבית עולמו, ואחרי פטירתו בא לבני ביתו בחלום, והודיע להם כי אין לו מנוחה בעולם העליון, מחמת שלא נזהר בממון, והוא חייב כסף לאחרים מהסיבה שהיו באים לקנות בחנות שלו, ויש לו צער ויסוריין הרבה מזה בעולם העליון. בהתייעצות עם הרבנים פירסמו שיבקשו מכל מי שהוא חייב לו ממון שימחל לו על החוב, וביקש שכל אחד יאמר בפה מלא שמוחל לו."

"אשה ריח נחוח לה" (א, יז)

פירש רש"י (משנה סוף מס' מנחות) נאמר בעוף ריח נחוח, ונאמר בבהמה ריח נחוח, לומר לך אחד המרבה ואחד הממעט ובלבד שיכוון לבו לשמים.

לע"נ האשה החשובה מרת
מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויקרא

מלפנים בישראל כששמעו שאחד מדבר נגד תלמיד חכם, מצאנו הלכות רבות אם ואיך למחות, אבל היום צריך לשקול היטב כי ירדה חולשה לעולם, ובדרך כלל כאשר מוחים, ברוב המקרים, יענה הלה עוד יותר וילך הבזיון ויגבר, על כן עדיף לשתוק..."

"אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם" (ד, ג)

רבי אריה ליבוש מקישינב עמד פעם ווהוכיח את העם על מעשיהם, ובדרשתו אמר: "איני מתכוון אליכם, אלא מתכוון אני לעצמי, וכך היה מורי המגיד מקו'ניץ אומר בשם הבעש"ט הק', להסביר את הפסוק 'אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם', אם נמצאו אשמות וחטאים בעם, הרי זה בגלל שהכהן המשיח, רב הקהילה ומנהיגה, הוא נכשל בדבור או במחשבה, והוא שגרים לאשמת העם".

הַמֶּן הַרְשַׁע מְגִיעַ לְאַחַשְׁרוּשׁ וּמִסְפָּר לוֹ: "יִשְׁנוּ עִם אֶחָד!" אוֹמֶרֶת הַגְּמְרָא: הַמֶּן אָמַר לְאַחַשְׁרוּשׁ - אֲלוֹקֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל יִשָּׁן! הַבּוֹרָא אָמַר לְעַמּוֹ - אַתֶּם לֹא מְעַנְיָנִים בְּקִשְׁרֵי הַזֶּה בֵּינֵי וּבֵינֵיכֶם? זֶה מְעִיק עֲלֵיכֶם? אֵין בְּעֵינָהּ, תִּנְסוּ לְהַסְתֵּדֵר לְבַד, אָנִי הוֹלֵךְ כְּבִיכּוֹל 'לִישָׁן' - וְתִהְיֶה לָכֶם בְּסַעֲוֹדַת אַחַשְׁרוּשׁ... וּמָה הִיְתָה הַתּוֹצֵאָה שֶׁל ה'הַרְדָּמָה' הַזֶּה בְּקִשְׁרֵי? הַתּוֹצֵאָה הַסּוֹפִית בְּרוּרָה: "הִדָּר קְבִלְוִיהָ מֵאֲהָבָה!" פְּתָאוּם חֲזָרְנוּ אֶל הַתּוֹרָה, פְּתָאוּם קְבִלְנוּ אוֹתָהּ מֵתוֹךְ אֲהָבָהּ, מֵתוֹךְ רְצוֹן! וְלָמָּה? כִּי הִנְתוּק הַזְּמַנִּי הַזֶּה גָּרַם לָנוּ לְחוֹשׁ שְׁבִסּוּפוֹ שֶׁל דָּבָר - אֵי אִפְשָׁר בְּלִי חַיִּים עִם הַבּוֹרָא! כָּכָה זֶה גַם בְּחַיִּים עֲצֻמִּים: לְפַעֲמִים אֲנַחְנוּ מְרַגְּשִׁים שְׂכַבְּכִיכּוֹל הַבּוֹרָא עֲזָב אוֹתָנוּ חֲלִילָה, אֲנַחְנוּ מְבִיטִים עַל הַחַיִּים שֶׁל עֲצֻמָּנוּ, עַל הַקְּשֵׁי שֶׁפְּתָאוּם נִפְלָ עֲלֵינוּ, עַל הַכָּאֲבִים וְהַיִּסּוּרִים שֶׁאֲנַחְנוּ עוֹבְרִים, עַל הַתְּפִלוֹת שֶׁנִּרְאָה כִּי אֵינָן נִעֲנוֹת... הַמְצַב לֹא פָּשׁוּט. נִרְאָה כְּאִלוֹ הַבּוֹרָא 'הֵלֵךְ לִישָׁן'... לָמָּה הַבּוֹרָא יִצַּר מְצַבִּים כְּאֵלֶּה? כִּי רַק אֲזַ אֲנַחְנוּ מִתְחִילִים לְהַרְגִישׁ אֶת הַצָּרָה בְּקִשְׁרֵי, פְּתָאוּם אֲנַחְנוּ מְבִינִים שֶׁהַקְּשֵׁר הַזֶּה בֵּינֵינוּ וּבֵין אֲבִינוּ שְׁבִשְׁמִים הוּא קֶשֶׁר כֶּה נִצָּרָה! רַק אַחֲרֵי פְּרֻדָּה אֲנַחְנוּ מִתְחִילִים לְחוֹשׁ בְּצָרָה הָאֲמִתִּי בְּחִבּוּר! הַהַרְדָּמָה הַזֶּה, הַשְּׁנָה הַזֶּה - יִצָּרָה חִבּוּר אֲמִתִּי וְחֻדָּשׁ...

"אשר נשיא יחטא" (ד, כב)

בליל שבת, ישב ה'סבא' משפולי עם חסידיו והתאונן בפניהם, כי נדמה לו שאחר היום להדליק את הנרות. ניסו החסידים להרגיעו כי לא יתכן שתארע לו תקלה, אולם לבסוף שאל את תלמידו רבי רפאל מברשיד שהיה ידוע במדת האמת שבו, והוא אמר: "אין ספק שהרבי צריך לשוב בתשובה, והרי איסור שבת דבר חמור הוא!" אורו עיני הרבי וגער בחסידיו: "ראו נא, אילו הייתי שומע בקולכם, יכול הייתי למות בלי תשובה".

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר **משה אליעזר**
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

מסופר על האר"י הקדוש זיע"א, שהיה רגיל לשבח את תלמידו הגדול רבי חיים ויטאל זיע"א על גודל מעלתו ומעלת נשמתו.

פעם אחת הביע רבי חיים בפני רבו את פליאתו על דבריו אלו, וכך אמר: שאלתי את מורי איך הוא אומר לי שנפשי יש לה מעלה כל כך? והרי קטן שבדורות הראשונים היה צדיק וחסיד שאין אני מגיע לעקבו.

וענה לי רבי: דע כי גדולת הנפש אינה תלויה כפי מעשה האדם הנראה לעיניים, כי

בוחר לבות ה' ית', וכפי הזמן והדור ההוא, מעשה קטן מאוד בדור הזה, שקול ככמה מצוות בדורות הראשונים, כי בדורות האלו הקליפה והרע גוברת מאוד עד אין קץ מה שאין כן בדורות הראשונים.

"חטאת הקהל הוא... אשר נשא יחטא" (ד, כא-כב)

סמיכות הפסוקים לומר לך כל שבידו למחות ואינו מוחה מעלה עליו הכתוב כאילו הוא חטא. (בעל הטורים) אמר רבי אילעא

משום ר' אלעזר בר' שמעון: כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע, כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע. (יבמות סה, ב)

פעם שהה הגאון מטשעייבין - רבי דוב בעריש וויינדנפלד זצ"ל עם הרב מברוד (בעל המחזה אברהם) בסעודת שמחה, והנה לפתע הגיע אדם והחל לדבר דברי גנאי על אחד הצדיקים.

רצה הרב מטשיבין למחות בתוקף, אך הרב מברוד תפס בידו ומנע זאת ממנו בהסבירו לו: "שמע נא, הנך עדיין אברך צעיר. דע לך

ליקוטים וסיפורים נפלאים - ויקרא

זי"ע מבעלזא: כאשר מונה התורה את העבירות שעבר האדם, היא מונה מן הקל אל הכבד, שבתחילה כיחש בעמיתו בפיקדון (שבא לידו בהיתר) ולאחר מכן בגזל, כאשר שב היהודי בתשובה (פסוק כג) - "והשיב את הגזלה אשר גזל... או את הפיקדון אשר הפקד איתו" - מונה התורה מן הכבד אל הקל. בתחילה גזל

ולאחר מכן פיקדון. ויש להבין טעם הדבר. וביאר כ"ק מרן זי"ע: נשמות ישראל רחוקות הן מן החטא מטבען. וכן אנו אומרים "נשמה שנתת בי טהורה היא". אלא שאדם מורה היתר לעצמו בעבירות קלות מאוד, שבהן הוא רואה 'היתר' של ממש, כגון שהוא משתמש בפיקדון שהופקד אצלו ואינו שם על לב שהדבר אסור. עבירה גוררת עבירה ולפתע הוא מוצא את עצמו שקוע בגזל של ממש.

הגם שעבירה גוררת עבירה, לרוב מתעורר האדם לתשובה רק כאשר הוא שקוע בעבירות חמורות. לכן מונה התורה הכבד אל הקל, ואם

ישוב בתשובה על החמורות, סופו שיזכה לתקן גם את הקלות.

(במהחשבה תחילה)

"וַיִּקֶץ בְּיָשָׁן הַשֵּׁם - כְּגִבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִיַּיִן!" (תהלים עח, סה)
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְעוֹרֵר כְּמוֹ מִתּוֹךְ שְׁנָה, כְּמוֹ גִבּוֹר הַמִּתְעוֹרֵר מִיַּיִנוּ... מָה קוֹרָה כָּאן? מָה הַהֶסְבֵּר בְּזֶה??
הֲרֵי "צ"ר" אֲשֶׁר פְּרִינָד הָיָה מְסַבֵּיר אֶת הַפְּסוּק הַזֶּה: מִלְחָמָה עָזָה נִשְׁטֶשֶׁת בֵּין שְׁתֵּי מַחֲנֹת עֵנֶק. הַטִּילִים עָפִים, הַיְרִיּוֹת נוֹרוֹת בְּכַמּוּיּוֹת - וְהַמְּסַקְנָה בְּצַד הַמְּכָה, הִיא בִלְתִּי נִמְנַעַת: אָנוּ עוֹמְדִים בְּפָנֵי הַפְּסֵד צוֹרֵב וְקָשָׁה. הַמְּצַב אָבוּד.
אָבֵל פְּתָאוּם הֵם נִזְכָּרִים: רָגַע, הָרִי אֶצְלָנוּ בַּמַּחֲנֶה יֵשׁ אֶת הַגִּבּוֹר הָאֲגָדִי! אוֹתוֹ גִּבּוֹר שְׁאִין מִלְחָמָה שֶׁהוּא אֵינוֹ מְנַצֵּחַ בָּהּ! הֵיכֵן הוּא, הַגִּבּוֹר הַזֶּה??? לָמָּה הוּא לֹא נִלְחַם עִמָּנוּ בַּשָּׂדֶה הַקָּרֵב???
כָּלֵם אֲצִים רְצִים לִמְצֵא אוֹתוֹ - וּמְגַלִּים כִּי הוּא יֵשֵׁן שְׁנַת יִשְׂרָאֵל... אָמֵשׁ הוּא שְׁתָּה כְּהֶגֶן - וְהַבְּקֵר הַתּוֹצְאוֹת נִכְרוֹת...
הָאֵם הַלּוֹחֲמִים נוֹתְנִים לוֹ לִישׁוֹן? אוֹלֵי בְּמַקְרִים אַחֲרִים... כָּאן מְדַבֵּר בְּשִׂאלָה שֶׁל חַיִּים! כָּאן אֵין זְמַן לְגַנוּנֵי כְּבוֹד! כָּאן הֵם מְכַרְחִים לְהַצִּיל אֶת נַפְשׁוֹתֵיהֶם! וְלָכֵן הֵם מְגִיעִים אֶל הַמְּטָה שֶׁל הַגִּבּוֹר הָאֲגָדִי, מִתְחִילִים לְנַעֵנַע וּלְצַעֵק, דּוֹפְקִים, צוֹעֲקִים, זוֹעֲקִים - עַד שֶׁהַגִּבּוֹר מִתְעוֹרֵר... וּבְרָגַע שֶׁהַגִּבּוֹר מִתְעוֹרֵר - כָּל הַסְּפוֹר נִרְאָה אַחֲרֵת לְגַמְרֵי... וּכְשֶׁהַגִּבּוֹר יוֹצֵא - כָּל הָעֵסֶק מִשְׁתַּנָּה...
אָמַר ר' אֲשֶׁר: "וַיִּקֶץ בְּיָשָׁן הַשֵּׁם, כְּגִבּוֹר מִתְרוֹנֵן מִיַּיִן!"
תִּצְעֲקוּ לְרַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם! אֵין לָכֵם מִישֶׁהוּ אַחַר לְסַמֵּךְ עֲלֵיּוֹ! אַל תּוֹתְרוּ לוֹ! "רַב־ש"ע אֶתְּהָ מְכַרְחָ לְרַחֵם עָלַי, כִּי אִם לֹא - אָנִי אָבוּד!
אֶתְּהָ מְכַרְחָ לְהֶגֶן עָלַי עֲכָשׁוּ מוֹל הַקְּשָׁיִים שְׁלִי, הָרִי כָּל כֶּף קֶשֶׁה לִי, אָנִי לֹא מְצַלִּיחַ לְהַתְּגַבֵּר עַל שְׁטֵף הַתְּחוּשׁוֹת וְהַרְגָּשׁוֹת! אֶתְּהָ חֲזֵב לְעוֹר לִי - כִּי אֵין לִי שׁוּם יְכָלֵת לְעוֹר לְעַצְמִי!!!"
נְכוּן, זֶה נִרְאָה כְּאִלוֹ הוּא יֵשֵׁן, כְּאִלוֹ הוּא לֹא נִמְצָא אֲתָנוּ - אָבֵל זֶה רַק נִרְאָה כֵּךְ! בְּפִעֵל, הַבוֹרָא מְחַכֵּה לְרָגַע שֶׁנִּצְעַק אֵלָיו וְלֹא נִתְּרָ לּוֹ - וְאָז 'וַיִּקֶץ בְּיָשָׁן הַשֵּׁם'!
(נְקֻדוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִינְקָא)

"והיה כי יאשם לאחת מאלה והתוודה אשר חטא עליה" (ה, ה)

לאחים הקדושים רבי אלימלך מליז'ענסק ורבי זושא מאניפולי, היה אח נוסף שהתפרנס מבית מציגה שחבר באחד הכפרים.

ידעו האחים שהוא מסתיר את מדרגותיו ונסעו אליו כדי לתהות על קנקנו.

בבואם, ראו איכרים רבים נכנסים לשתות יין שרף ואחיהם עומד ומשרתם כשאר המוזגים.

הם לא ראו אצלו מעשים נעלים, אך ראוהו מפעם לפעם רושם משהו בפנסק קטן שעמו.

באישון לילה שמעו כיצד אחיהם קורא דבר מה ופורץ בבכי, וכך נשנה הדבר כמה פעמים.

תהו האחים אצלו על מעשיו והוא סיפר להם לפי תומו, כי נוהג הוא לרשום בפנסקו כל חטא ונדנוד עבירה, ובהגיע הלילה אינו שוכב לישון עד שהוא שב בתשובה שלמה.

התפלאו האחים ושאלו: "כיצד יודע אתה שתשובתך התקבלה"? והאח השיב: "כאשר רואה

אני שהכתב נמחק מהפנסק, יודע אני כי גם בשמים מחקו את חטאי".

"וכיחש בעמיתו בפיקדון... או בגזל" (ה, כא)

דקדק כ"ק מרן מהר"ש

א לט שבת

לקבלה במייל: LikutimNiflaim@gmail.com

{ אז נדברו }

פרשת ויקרא - זכור תשפ"ב | לסדר: "לא תשנה" | גליון מספר: 550

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

שבת זכור... שבת שכל כולה אפופת מסתורין...

עומדים אנו בערב שבת זכור... שבת זכור מאז ומעולם היתה שבת **אפופת מסתורין!!!** לפתע כולם מגיעים לבית הכנסת בכובד ראש כדי לשמוע "זכור..." יש יוצרת... יש אפילו קצת מתח באויר... משום מה שבת זכור די מזכירה לי את ראש השנה... כמו שבר"ה יש תקיעות לנשים בכל מיני שעות באחה"צ... ככה בפרשת זכור כולם מגיעים בקנאות לשמוע זכור...

אז מילא בר"ה או יום כיפור סוף סוף זה הימים הנוראים... כולם זוחלים ורועדים מיום בואך ורוצים להיכתב ולהיחתם לחיים טובים ולשלום... **אבל כאן? מה הסיפור???** יש איזה עמלק שצריך למחות אותו... **נ... ולכן מה? לכן כזו התרגשות?** ובכלל מה הנשים קשורות למלחמה הזו??

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מוכרת להחזר מס
(ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי: 052-7683095

תודה מראש!!!

בקיצור: לא צריך להיות סוכן שב"כ בשביל להבין שיש בפרשת זכור איזה מטען כבד מאוד עמוק ומשמעותי שכמוכן מתחבא מאחורי מסכות ואוירה פורימית עליזה עם שלל בדיחות... אבל מי שיש לו טביעת עין חדה מזהה שיש פה משהו מאוד רציני... **עד כדי כך רציני** שמוכרחים לרפד אותו בכזו אוירה עליזה ומבודדת של פורים... (לא יודע... ממתי שאני זוכר את עצמי... פרשת זכור מעוררת אצלי סערת רגשות... בפרט בהפטר... אני בוכה ואני אפילו לא יודע על מה... אגב: ביררתי קצת... מתברר שאני לא היחיד שככה מרגיש...) **כן... יש דימיון מסוים בין שבת זכור לשבת אופרוף!!!** דבר ראשון: שבת זכור הוא באמת האופרוף של פורים... שבת שלפני פורים... אבל מעבר לזה... שבת אופרוף היא תמיד שבת טעונה!!! יש פה חתן שעומד להקים בשבוע הקרוב את ביתו על כל המשתמע מכך... על כל העול והטירדה שכרוכה שכן (וחז"ל אפילו פוטרם אותו מק"ש) ובשביל לרפד את עומס הרגשות שעובר על החתן... לכן אנחנו עושים לו שמח... זורקים סוכריות... אוכלים הערינג... מלויים אותו... שרים לו... זורקים עליו מגבות ומצידי גם ביצים... אותו דבר בשבת זכור!!! בשבת זכור יש משהו רציני... יותר מידי רציני... יותר מפרשת שקלים או פרשת פרה והחודש... ובשביל לרפד ולאזן את עומס הרגשות... בשביל זה עושים מסביב הגיגה פורימית שלימה עם הרבה בדיחות וכל המנהגים העליצים של פורים... **ותכלס: כלפי מה הדברים אמורים???**

שנכון!!! עם ישראל **לא סתם** עושה צחוקים ובדיחות בימים האלו... כנראה שצריך את החרוסת הזו בשביל להמתיק עם המפגש השנתי עם החסה המרירה של עמלק... אבל ההלו... אל תתבלבל!!! מותר להתבלבל קצת אבל לא לגמרי להתבלבל... סו"ס אל תשכח שיש כאן כן משהו רציני מאוד ואל תפספס אותו... **אגב: במאמר המוסגר:** זו הסיבה שאצל החסידים עושים קבלת פנים לפני החופה או מצוה טאנץ אחרי השמחת חתן!!! ולמה? כי היות ועושים צחוקים ושמח בחתונה... ולמה?? דווקא ממקום של "פעולות הסחה" לגודל הרצינות של היום הזה... כתוצאה מזה עלול להיות חתן שטחי ורדוד שיקח את "פעולת הסחה" עד הסוף... יאלה מתחנתים... תזמורת... מצב רוח... בלונים... סיגריות... **אז זהו!!! שאנחנו כבר לא לוקחים סיכונים**... ובקבלת פנים מלבישים את החתן בבגדי מתים ומכים על קדקדו ומכניסים אותו בכח לעניינים... חתן חתן... תבין שהסיפור פה רציני... מאוד מאוד רציני... אתה קולט שזה רציני??? בטוח שאתה קולט?? אם ככה... כעת אפשר לצאת לדרך... תזמורת בבקשה... קדימה מצב רוח...

אבל אוי ואבוי לנו אם החתן יתקע שם בפעולות הסחה ויחשוב שהחתונה מתחילה ונגמר בסוג התזמורת והרמה של האולם וכל הפעלולים למיניהם... (ואוי... כמה כאלו יש לנו...)

אז זהו!!! שעל אותו משקל בפורים!!! כן... יש מצב רוח... יש רמקולים... יש צחוקים... תחפוש... שיכורים... יש את שבת זכור שכולם משתוללים... אבל ההלו!!! אל תתפתה לפעולות הסחה; אל תשכח שבסופו של דבר יש פה משהו רציני!!! ולא סתם אלא מידי רציני!!! ועד כדי כך רציני שהדרך היחידה איך להנחית אותו בעדינות זה רק עם מזרון קפיצי זהה של הרבה הרבה מצב רוח ואוירה של פורים... אז אל תתבלבל לגמרי... רק קצת... אל תשכח שיש פה משהו מעבר לבדיחות!

בקיצור: יש התבטאות של רבינו האר"י שאומר: פורים כ--פורים!!! כלומר: יום כיפור הוא **כמו** פורים... קטן נתלה בגדול... זאת אומרת: יש בחינה מסוימת שפורים זה יום עוד יותר גדול מיום כיפור... **וצריך להבין אחת ולתמיד: מה האר"י הקדוש מתכוין???** בינינו... ברגע הראשון המשפט הזה נשמע כ"כ לא הגיוני... מה... באמת פורים יותר גדול מיום כיפור?? בינינו... במושכל ראשון המשפט הזה כמעט נכנס לנו לרשימת הבדיחות של פורים... בתור בדיחה זה הרבה יותר נשמע הגיוני... **אבל לא!!! זו לא בדיחה!!! זה לא גם וורט מליצי**... זה כתבי האר"י!!! ובספרים הקדושים מובא שמבחינה מסוימת פורים גם יותר גדול מחג השבועות... (שהרי קבלו את התורה ברצון לעומת שבועות שקבלו בכפייה) וצריך להבין את זה אחת ולתמיד... מה המטען העמוק שמסתתר מאחורי כל התחפוש והשכרות של פורים?? מה פה הסוד הצבאי???

בא נשאל ככה: תכלס... איך להתנהג בפורים?? האם להסתובב עם פנים חמורות סבר כמו ביום כיפור?? מסתמא שלא!!! אז מה כן?? להסתובב עם טרבוש ולעשות צחוקים של פורים?? איך אפשר?? אומרים לי פה שזה יום כיפור?? בקיצור: איך זה הולך ביחד??

המשיח אוטוטו מגיע... השאלה מה עושים עם זה???

בימים אלו שכולנו דרוכים ומקווים שהנה... אולי הגיע קץ הגאולה... מאידך יש איזושהי מחשבה מסוייגת שיש כזו שמועה שכשהיהודים היו יותר מידי משוכנעים שהגיע הקץ ומשיח מגיע... הרי כשהתברר בסוף שהמשיח לא הגיע... בסוף זה עורר דינים בשמים רח"ל... (כי זה מעורר כביכול געגועים בשמים שבסוף נכזבים ואדרבה... זה מתהפך לצד השני וכו'. רח"ל) וכתוצאה מזה יש כאלו שדווקא נרתעים!!! עזוב... אל תדבר על המשיח... תעזוב אותו בשקט... כן מלחמת עולם לא מלחמות עולם... עזוב... מה שבטוח... אל תכניס את המשיח לטנגים של פוטין...

וזה מאוד מבלבל: כי מה... לא טוב לרצות שהמשיח יגיע?? מה הבעיה בזה... הרי סו"ס אנו הרי בלאו הכי מצווים לחכות ולצפות לביאתו... והנה... כבר יש משהו ברקע... וכולנו מקוים שאולי זה זה... **אז מתי זה בעיה ומתי זה לא בעיה???** על מה נאמר: **תיפח רוחם של מחשבי קיצין** ומתי נאמר: שאדרבה, ואע"פ שיתמהמה... אחכה לו בכל יום שיבא?

אז הנה!!! התשובה כתובה כמעט בפירוש במגילת אסתר...
אם תשים לב: כל הסיפור של מגילת אסתר... הכל מתחיל **מחישבו לא נכון של הקץ!!!** הכל התחיל מאחשוורוש שלפי החשבון שלו יצא שגלות בבל כבר הסתיימה ולפי זה עם ישראל אמורים לשוב מהגולה... וברגע שהוא ראה שזה לא קורה בפועל... אז הוא שמח והתרווח על כסא מלכותו ומיד ניגש למשתה של שמונים ומאת יום והשתמש בבגדי כהונה ובכלי בית המקדש... ותכל"ס... למעשה הוא טעה בחישוב ולכן קרה מה שקרה והתקלקלה הסעודה והרג את ושתי וההמשך ידוע... (פרטים נוספים בגמ' מגילה באריכות...)

זאת אומרת: הנה לך הדוגמא הראשונה לאדם שחישב קץ לא נכון וזה הסתיים בצרות וכמעט הסתיים בגזירת כליה על ישראל! **אבל שים לב: למה? למה זה הסתיים בצרות?**

כי היה פה בן אדם שחישב את הקץ!!! והגיע למסקנה שהיות והגיע זמן הגאולה... לכן מה?? לכן עושים סעודה... לכן כל היהודים הנמצאים בשושן עושים שמח... עושים האפלא... מה יש?? הגיע קץ הגאולה!!! **אה... אז המסקנה שלך??** אם הגיע קץ הגאולה המשמעות היא שהולכים לעשות מנגל על האש... **זה נגמר בצרות!!! זה נגמר בגזירת כליה!!!**

זה בדיוק הנושא... מותר לנו לרצות שהמשיח יגיע עכשיו... מותר לנו לקוות שהנה... יש עכשיו הרבה סימנים שזמן הגאולה קרב מתמיד... אין בעיה... המחשבות האלו הם טהורות ומוצדקות ואפילו מומלצות... **השאלה היא: מה אתה עושה עם זה??**

כן... ישבתי כעת חצי שעה והוכתיח לך באותות ומופתים שיש את כל הסימנים שהמשיח הולך להגיע אוטוטו... נו... ו...?? מה אתה עושה עם זה?? אתה הולך כעת לעשות סעודה 180 יום?? לא!!! זה גרוע!!! **אז מה כן??** אם המשיח באמת הולך להגיע... אז קדימה... יש לנו כעת לר"ז צפוף... יש הרבה שיעורי בית שצריך לעשות בזריזות רגע לפני שיהיה מאוחר.

ישנה נקודה מאוד חשובה (אולי בהזדמנות אפתח אותה בהרחבה): מה שנקרא "עניינו של משיח" לנו משום מה תקוע בראש שמשיח הוא כמו איזה דוד כזה שמגיע מאמריקה ומביא איתו מתנות... ואגב: זה נכון!!! וזה כבר סיבה טובה לחכות לדוד הזה שיגיע...

אבל צריך לדעת שמשיח זה בעיקר **שיעורי בית!!!** יש מה שנקרא **עניינו של משיח**... משיח זה לא רק שם של איש אחד שמגיע ומאז הכל ורוד... משיח זה בעיקר שם של הנהגה שאנחנו כבר נמצאים עמוק בתוך ההנהגה הזו במה שנקרא "שני אלפים ימות המשיח"!!! בקיצור: המושג משיח זה בעיקר שיעורי בית שצריך לעשות אותם **כאן ועכשיו**... כלומר: המשיח לא מתעכב בגלל שהוא נסע בכביש לא נכון והוא נתקע בפקק!!! אדרבה... הוא נעצר בגלל שאנחנו עדיין לא פנינו לו את הכביש... הכדור בידיים שלנו... לנו יש שיעורי בית שעדיין לא סיימנו לעשות אותם... (ויים אחד הוא יגיע למרות שלא נסיים את השיעורי בית) כך שמשיח זה לא רק "בית הלומותי..." משיח זה לא רק משהו שאם הוא הולך אוטוטו להגיע... אז קדימה... פותחים שמפניות ועושים על האש... לא!!! אדרבה... אם המשיח באמת הולך להגיע... אז אנחנו נכנסים למירון סביב השעון... **ובצורה הזו מותר לנו ואפילו מומלץ!!!** מותר לקוות ולרצות שהנה... המשיח אוטוטו הולך להגיע... **בתנאי שאנחנו עושים עם זה משהו!!!** אם התקווה שהמשיח הולך להגיע זה מתבטא רק כדי לגרום לנו שנהיה עוד יותר צמודים לחדשות ולקווי נייעס עד כמה צבא רוסיה קרוב לקייב... **זה גרוע!!!** אתה גם מחליט למשיח מתי להגיע... וגם ממשיך להתחפר בשמיכה ולא עושה כלום... עדיף כבר שלא תדבר עליו...

בקיצור: משיח משיח... הכל טוב ויפה... כל הדיבורים האלו הם רצוים בתנאי שאנחנו עושים עם זה משהו... **נו... אז מה?? מה אני כבר יכול לעשות עם זה??**

אז ככה: תתפלל לשמוע... כמה שנראה לנו שהמשיח הוא כ"כ מיוחד ויעשה לנו ניסים יותר גדולים ממה רבינו... אבל יש משהו אחד די משעמם ודי נדוש שהמשיח יאלץ לעשות מיד ברגע הראשון שהוא יגיע... תנחש מה הדבר הראשון שהמשיח יעשה?? **הוא יעשה את כל מה שאנחנו היינו אמורים לעשות ולא עשינו!!!** המשיח יהיה עסוק בלהכריח אותנו להשלים אחד עם השני ולהפסיק לריב כמו תינוקים... המשיח יצטרך להסתובב בכמה חנויות בערים החרדיות ולקבוע עובדות בענייני צניעות וכדו'... וכשהמשיח יצטרך לעשות את זה... זה יהיה מאוד לא נעים כ"י... כי הוי באמת... **לא יכולתם לעשות את זה בלעדי??** לפני שהמשיח יסגור את כל הבתי חולים... הוא קודם כל ינקה את הבתים שלנו מהרשת הלא חסומה... **וזה יהיה מאוד לא נעים!!!** כי מילא לסגור את המחלקות האונקולוגיות זה דבר שרק משיח יכל לעשות אותו... נו... חיכינו מתי בן דוד יבא ויגאלנו... אבל לעשות חסימה לאינטרנט? נו באמת... **לא יכולת לעשות את זה לבד? בקיצור: מה זה עניינו של משיח ברובד הבסיסי ביותר??** הוא פשוט יאכוף אותנו על מלכות ה' ויכריח אותנו לעשות את מה שאנחנו גררנו רגלים ודחינו ולא עשינו... אז קדימה!! יש! יש לנו הרבה שיעורי בית לעשות... במקום להקשיב לחדשות עד כמה פוטין התקדם לכיוון קייב... עדיף שנתמקד במה שאני צריך להתקדם... תשמע לי... **הייתי ממליץ לקחת דף ועט ולעשות רשימת משימות נקודתיות!!!** מה הייתי רוצה להספיק עוד לפני שהמשיח מגיע?? איזה קבצים הייתי רוצה למחוק רגע לפני שמשיח מגיע... עם איזה "בגדים" הייתי רוצה לקבל אותו... על איזה מחדל מתמשך הייתי שמח לסמן וי לפני שמשיח מגיע... ועם איזה שכן להשלים... וקדימה... להתחיל להתקדם לכיוון קייב... סליחה... להתקדם בענייני של משיח... לא להשאיר לו עבודה מיותרת... לא להשאיר לו לטאטאות את הבית... להתכונן!!! להיות מוכן **לפתאום** הזה שיבא האדון אל ביתו...

ניתן לקנות את הקונטרס

והיה כאסר ירים משה ידו-

וגבר ישראל

בענייני ימי הפורים והמסתעף, מלוקט מתוך

מאמרים שנכתבו בגיליון זה,

בפלא': 0548446691 - 0527117271

ניתן להשיג במוקדי המכירה:

אופקים: שפירא: 0534112035

אחיסמך- שרגל: 0527171721

אלעד- 03-9073067

אשדוד- 0504120311

בית שמש: נהר הירדן 9 רמה ב', מש' צוויבל.

רחובות: 0548423047

תפרח: 0556705003

בני ברק: קבוץ גלויות 9- 0556728458

חזון איש 34 (פינת דסלר, דרייפוס) 0527117271

ירושלים: מרכז העיר: רחוב נחמיה 10.

בית וגן: רח' הרב פרנק 29 קומה ב'.

רמות ד"ר רובין 47 קומה ב'

רוממה: המ"ג 29 0527682281

הר נוף- 0533148861

קרית ספר: 052-7174781

חפץ חיים 14 089742750

פיצוחי בראשית- ברנפלד: 0527137444

גרין פארק- 0527644795

צפון: חיפה: שטיבלאך נדבורנא/ תפארת ישראל.

רכסים: הורדים 44' קריצלר לתאם 0548415410

ברמאל- 0527136165 משפחת שטיימן.

עפולה- 0527686876

מה בחוברת??

- א. מפני מה ישראל שבאותו הדור נעשו, מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע... מה הבעיה?? בסה"כ נהנו... מה הבעיה ליהנות... הרב... אבל אני נהנה מזה...
 - ב. שאלה במתמטיקה: מה המכנה המשותף בין שמונים ומאת יום של משתה אחשוורוש לבין זמן חורף מעובר??
 - ג. מאמר מיוחד למי שמרטיב את הכרית בלילה ולא מצליח להירדם... תן ניחוש: מי עוד לא נרדם באותו לילה??
 - ד. בשביל מה צריך לתת משלוח מנות?? מה רע בצ'ק מכוונ או זיכוי ברשת מזון מפורסמת? בשביל מה צריך להתקשקש עם עוגות וצלופנים??
 - ה. למה משה רבינו לא יוצא למלחמה מול עמלק?? למה ידיו כבדות והוא צריך תמיכה... ומה יתן תעצומות נפש להגיע ל-"וגבר ישראל" בו בזמן שרואים משה רבינו בעצמו כ"כ צריך תמיכה וידיו כבדות??
 - ו. אני מקנא באחשוורוש, חור כרפס ותכלת, אחוז בחבלי בוץ וארגמן... גם אני רוצה...
- החוברת תשלח למנויים במייל בע"ה.

היא אוירה של גן ילדים... היום אסור לך להעמיס... אסור לדבר כבד... הכל צריך להיות עליז... באוירה קלילה... גן ילדים... הכל נעשה עם מוזיקה ועם הפעלות... מיותר לציין שיש לנו היום המון ניסיונות... מול מה?? מול אבא תן לי... מתחשק לי... בא לי... אין לי כח להתאמץ... בקיצור: גן ילדים... בגן ילדים האוירה היא **לא רצינית!!!**

וזו הסיבה שכ"כ קשה לנו היום להעריך את עצמנו!!! כי באמת כל ההולך ילך הוא לא רציני... ילד לא יכול להרגיש אישיות בו בזמן שכל כולו תינוקי... חסר אחריות וחי כל הזמן בבועה שלו ולקבל מה שהוא רוצה...

אז נכון!! אנחנו כעת לא מנסים לשנות את העולם... אם בגן ילדים יש אוירה לא רצינית ואנחנו כעת בגן ילדים... אז זה מה שיש!!! אני לא הולך עכשיו אוירה כבידה בגן ילדים?? אני לא אלך להתחיל לספר להם שיש גהינם ויום אחד מתים?? עזוב... זה מה שיש בדור שלנו וזה...

אבל!!! מה כן נדרש מאיתנו להבין??

ילד מתוק של אבא שבשמים... נכון... אתה בגן ילדים של דור 2022 והעסק פה לא רציני... אבל אל תשכח שזה נכון רק בייחס אליך!! אל תשכח שבייחס לאבא שבשמים אתה **לא צחוק!!!** אתה נמצא אצלו במקום הכי רגיש... הכי דואג... והכי חשוב... אל תשכח שגם אחרי שהילד בגן הוא לא רציני... אבל יש לו הורים... ובייחס להורים שלו הילד הזה הוא לא צחוק!!! **ואת זה אנחנו כן מסוגלים להבין!!!** כשהיינו בגן לא הבנו את זה... כשהיינו בגן ושחקנו בפלסטלינה... לא קלטנו שאמא יושבת בבית ודואגת... מה קורה לילד שלי... מה עובר עליו לאחרונה...

זה מה שנדרש מאיתנו להבין... נכון שאני מרגיש אפס... אני מרגיש לא שווה... אבל אבא שבשמים מאוד מאוד מתעניין ביי! מה שאצלי רציני או לא רציני... אצל אבא שבשמים **זה לא צחוק בכלל!!!**

זה מה שקרה בפורים... הגיע המן והסביר למלכו של עולם עד כמה עם ישראל ישנו מן המצוות... הם לא שוים... **ולמלך אין שווה להניחם...** אם תעיין קצת בתרגום שני על המגילה... המן כ"כ מנומק... הוא מגיע עם כל המידע... הוא פשוט מסביר לרבש"ע את מה שאני יודע כ"כ טוב... רבש"ע: יש לך עסק עם **ילדים קטנים...** עם ישראל האלו **הם לא רציניים...** הם לא עושים את רצונך... במקום להיות עבדי ה' ולקחת את העניינים ברצינות הם חושבים שתפילה זה פלסטלינה ועבודת ה' זה גזור והדבק... בקיצור: ולמלך אין שווה להניחם!!! המן בסה"כ צודק!!! אוהו... מי כמונו יודעים עד כמה... **אבל רגע: שאלה לי אליך:**

מערכת כיפת ברזל זה משהו מאוד יקר!!! כל ירוט עולה למדינה הון תועפות... תגיד לי: שווה להפעיל את המערכת הזו בשביל פלסטלינה של ילדים בגן?? שווה לבזבז ירוט בשביל להציל את הכובע ליצן שהילדים הדביקו ושלא יפול שם טיל ויהרוס את הדפי עבודה ואת מי שעשה אותם? בינינו.. אנחנו

הילד חי בעולם של דמיון... הילד עצמו לא רציני!!!

אבל זה לא סתירה שהוא הנכש והרכוש הכי יקר לאבא שלו! המקום שהוא תופס בחיים של ההורים שלו זה לא צחוק לילדים בכלל!!!

ואגב: אותי זה מאוד בלבב בתור ילד... לדוגמא: ילד יכול להגיע לאבא... אבא תשחק איתי... ואיפה... לאבא אין זמן לשטויות של הילד... למה?? כי אבא עסוק עכשיו במשהו מאוד רציני... מה יש?? אבא עכשיו מוביל איזה עתירה יצוגית יחד עם ועד השכונה והם כעת בדרך לפגישה מתוכננת עם נציגנו בעיריה... **תנחש בקשר ל-מה??** בקשר למחסור חמור בגינות משחקים לילדים בשכונה!!! הבנת את הסתירה מיניה וביה??

אה... איך זה הולך ביחד?? אין צורך לענות... כולנו מבינים ש-

זה לא סתירה!!! הילד עצמו אמנם חי בעולם של משחק... בעולם לא רציני!! אבל אם לא יהיה לילד שלי איפה לשחק... **זה לא צחוק!!** זו בעיה שתדיר שינה מהחלונות הגבוהים ביותר וכל המבוגרים הקשוחים יתעסקו בזה... לא חסרים הורים שעקרו ממקום מגוריהם בגלל שילדים לא היה עם מי לשחק... רוב הבעיות הכי קשות והכי מורכבות של המבוגרים... זה סביב כל מיני פיצ'ופקעס של הילדים שלהם...

איך מישוהו פעם אמר לי?? אי אפשר לסמוך על ילדים קטנים... אני לא הייתי שולח את הילד שלי לחנות אפילו עם מאה שקל ביד... אבל יש משהו אחד שאני כן מפקיד בידיים של הילד שלי... תנחש מה?? **את הלב שלי!!!** הלב שלי נמצא בידיים של הילד!!! אם ח"ו קורה לילד משהו זה עולה להורים בחיים... נו... אז ילד זה רציני או לא רציני??

מה התשובה?? הילד מצד עצמו ממש לא רציני... אבל זה שהילד לא רציני... זה לא סתירה **שזה לא צחוק!!! לא צחוק בכלל!!!**

הילד משחק עם הלב של ההורים שלו... הוא יכול למלאות את הלב שלהם בכזו נחת... ובמקביל הוא גם יכול להוריד אותם אבל שאולה...

עד כאן ברור?? בחורים מסתמא לא מבינים... אבל נשואים כן...

זו נקודת ההבדל בין יום כיפור ל-פורים...

יום כיפור זה יום רציני!!! יום כיפור זה בית משפט!! יום כיפור זה רציני כי אנחנו עומדים מול המלך הקדוש!! המלך המשפט!! והיום יעמיד במשפט כל יצורי עולמים וזה **רציני ורציני מאוד ורק רציני...**

אבל אחרי חצי שנה מגיע פורים... ובפורים אנחנו נכנסים לגן ילדים של הרבש"ע... כן... לרבש"ע יש ילדים קטנים ואהובים... ובדור 2022 זה לא רק זה... זה כבר גן ילדים לכל דבר!! בדור שלנו הילדים של הרבש"ע מרגישים ילדים קטנים ולא שוים... בגדול אנחנו מרגישים ללא אישיות... כל האוירה הכללית

מה ההבדל בין רציני

ל-לא צחוק??

מצאתי הגדרה קולעת למכנה המשותף בין יום כיפור לפורים...

יום כיפור **זה רציני!!!** לעומת זאת פורים **זה לא צחוק!!!**

אני חוזר שוב על ההגדרה: יש-- **רציני!!** ויש-- **לא צחוק!!**

יום כיפור זה יום רציני!! ואילו פורים ? ! ? אי אפשר להגיד שפורים זה יום רציני... אז מה כן?? פורים זה לא צחוק!!!

מה אני מתכוון?? מה ההבדל בין רציני לבין לא צחוק??

בנק זה מקום **רציני**... בית משפט זה מקום **רציני**... מי שניגש לא רציני לתביעה בבית המשפט הוא עלול לסיים את החיים שלו בכלא...

לעומת זאת גן ילדים ? ! ? גן ילדים זה מקום רציני?? **ממש לא!!!**

גן ילדים זה מקום לא רציני בכלל... אדרבה... בגן ילדים יש תינוקות קטנים... צוחקים... משחקים... משתובבים... מוחאים כפיים... גוזרים... מדביקים... פלסטלינה... צבעי גואש... ידים על הראש... אם תנסה להשוות גן ילדים לבית משפט... בית משפט זה מקום רציני וגן ילדים הוא מקום ממש לא רציני... נכון... גן ילדים זה בהחלט לא רציני... **אבל!!!**

מאיך גיסא גן ילדים זה **לא צחוק בכלל!!!**

כי אם ישלח טיל מעזה והוא יפול סמוך לבית המשפט השלום באשקלון זה לא מרגש אף אחד... אבל אם חס וחלילה חס ושלום יפול טיל ליד גן ילדים... שה' ישמור ויציל... **זה לא צחוק!!!** אתה יודע מה זה שלושים תינוקות בני שנתיים וחצי?? **זה הלב של ההורים שלהם!!!**

ולכן כשיש הסלמה בדרום דווקא הבית משפט הרציני... דווקא הוא לא בטוח ישבות... (כנראה שכן... כי הוא תמיד שובת) בסידור... אפשר להמשיך לנהל דיונים... מקסימום ילכו למרחב מוגן... יסתדרו איכשהו... אבל גני ילדים זה המקום הראשון שיושבת!! לא לוקחים עליו סיכונים!! למה?? כי... כי גן ילדים **זה לא צחוק!!!** יש לך מושג מה זה טיל שעלול ח"ו לפגוע ב-30 תינוקות קטנים?? זה אבל לאומי... זה להחריב את עולמם של שלושים הורים שכולים... רק לדמיין על זה... זה חלומות ביעותים בלילה...

נו... אז תגיד לי... לכן גן ילדים נהפך להיות מקום **רציני??**

לא!!! הגן ילדים ימשיך הלאה להיות עם קירות צבעוניים ועלזים... הילדים ימשיכו לקפץ ולהתגלש ולצחוק ולרקוד לצלילי הריטמיקאית... ונכון... זה ממש לא רציני... אבל זה לא סתירה **שזה לא צחוק!!!**

בקיצור: אצל ילד יש צווי (-שני) דינים!!! יש את הילד ויש את ההורים שלו!!! הילד עצמו לא רציני... הוא חי בעולם ילדותי... יש לו ראש קטן של ילד...

באותו רגע נופל טיל בגן ילדים של אבא שבשמים!!! ולידער ליידער... כמה תינוקות קטנים אבא שבשמים איבד מסוג הטיל הזה... כמה נשמות יהודיות יש בינינו שלא מאמינים בגרוש בעצמם ולא מעלים על דעתם כמה ה' מחשיב כל דף עבודה שאנחנו עושים למענו... בעצם עזוב... בא לא נדבר על אחרים... בא נדבר על עצמנו... אם הייתי מעלה על דעתי כמה ה' משתשעשע בכל ציור וכל דף עבודה שאני מקשקש עם כל הלב למענו... בטח הייתי הרבה יותר מתאמץ למענו יתברך!!! הייתי זוכה הרבה יותר לשעשע אותנו... **אז למה זה לא קורה??**

כי אני מרגיש שאני בגן ילדים... ועמלק מגיע ולועג וצוחק עלי ואומר שאני יוצא מהשורה והציור שלי בכלל לא מדויק... ואני מרגיש לא שווה... ולכן אני פחות מצייר לאבא שבשמים... ומי בוכה??? **אבא שבשמים!!!**

הבן יקר לי אפרים... למה אפריימקה לא מבין?? שהוא ילד שעשועים... למה הוא לא מבין **שעל קנו!!!** על כן המו מעי לו?? למה הוא לא מבין שאני מחפש את הלב הטהור שלו ואת הנכונות שלו על אף כל המעידות וכל היציאות מהשורה שמאפיינות את דור 2022 של גן ילדים...

עכשיו אתה מבין למה פרשת זכור יושבת על חבית נפץ???

עכשיו אתה מבין למה פרשת זכור מתחבאת מאחורי כ"כ הרבה צחוקים ובדיחות של פורים?? כן... אנחנו בגן ילדים... והאווירה לא רצינית וה' רוצה אותי משם!!! ה' רוצה שאני אבין שאני חשוב לו גם בתור גן ילדים... לא מספיק לה' העבודת ה' הצרופה שלנו ביום כיפור!!! ביום כיפור התאמצנו לגדול בשנה... התאמצנו לחייך מול המצלמה ולהתעלות מעל עצמנו... להתנהג כמה ימים בהתנהגות מופתית מתוך נקודת הנחה שרק ככה ה' אוהב לראות אותי... בסיידר... עברנו את יום כיפור... התנהגנו יפה... הבטחנו להשתפר וחזרנו לגן ילדים...

כעת ה' רוצה לראות אותנו גם עכשיו!! בתוך הגן ילדים... שובין שגם הציור המקושקש והלא משרטט שלי גם הוא שעשועים לפנינו...

נצא למלחמת עמלק שמגיע אלינו דווקא באווירה הלא רצינית הזו!!! נתחיל להעריך כל מעשה טוב... כל נכונות... להתחיל להאמין גם בעבודה חלקית... להבין שה' תולה על המקרר דווקא את הציור המשובט שלי... לא חסרים לרבש"ע ציורים מרהיבים... סו"ס אין צייר כאלוקינו... אבל ה' רוצה דווקא את הציור של אפריימקה הילד שעשועים...

מה הפלא שפורים זה יום שאפשר לפעול בו ישועות... זה היום שבו אפריימקה חוזר הביתה עם כל המשיגעון של ילד בגיל שלוש... אבל הוא מגיע עם דפי עבודה לאבא שבשמים ומגיש לו... אבא... תראה מה ציירתי לך... מיוחד בשבילך!!! מהיום אני מקבל את התורה ברצון... לא בכפיה... בכפיה זה פרפרקויוניסטיית!! להיות מושלם!! אני מושלם כבר לא אזכה להיות... אבל לפחות אתאמץ לתת לך את הכי הכי שאני יכול... הנה לך קבלת התורה ברצון...

הרבש"ע!!!

אבא שבשמים לא תמיד מחפש עבודה מדויקת... אני לא האיש מקצוע של הרבש"ע!!! **אני בן שלו...** הוא רוצה את הלב שלי... את הנכונות שלי... הוא רוצה שאני אצבע לו עם כל הלב... הוא רוצה שאני מצדי אשתדל לא לצאת מהשורה ולצייר הכי יפה שיכול להיות... מה יצא בסוף???

לא עליך המלאכה לגמור... סו"ס אתה ילד שעשועים...

זו הסיבה שפורים זה באווירה כזו פורימית... כן... בפורים אנחנו מתעסקים עם הגן ילדים של הרבש"ע... יש שם בהחלט אוירה לא רצינית... אוירה של גן ילדים... ונדרש ממני להבין שהאווירה הזו בעצמה **היא לא צחוק!!!** להבין שהגן ילדים הזה... כמה שזה נראה לך שהכל שם נעשה בצורה ילדותית ולא רצינית... לאבא שבשמים זה עולה בדם לבו!! אבא שבשמים מאוד מאוד מתעניין ואיכפת לו איך אני מתנהג בגן ילדים הזה... הדף קשר שלי מאוד מאוד מעניין את אבא שבשמים... **למרות!!!** למרות שאני ברמה של גן ילדים ואבא שבשמים מלא כל הארץ כבודו...

זו הסיבה שפורים מבחינה מסוימת הוא יותר מיום כיפור!!!

כי יום כיפור זה בית משפט... וביום כיפור יש איום... ממי?? מהשטן והיצר הרע שמגיע לקטרג... נו... הרבש"ע לא מוטרד מהטיל הזה... גם אם הטיל הזה ישלח לבית משפט... סו"ס הבית המשפט הזה הוא בידיים של הרבש"ע... יש בבית משפט כל מיני מרחבים מוגנים... גם אם היצר הרע ינצח במשפט... ה' תמיד יכול לטאטא את הגזר דין מתחת השלחן... תסמוך על הרבש"ע... **אבל יום אחד מגיע פורים...** וכאן מגיע עמלק!!! עמלק לא מתעסק עם הרבש"ע... הוא לא מעיז לשלוח טילים וחיצים כלפי מעלה... **הוא משקיע בזירה אחרת לגמרי!!!**

הוא שולח טילים לכיוון הגן ילדים של הרבש"ע... הוא מגיע אלי ואלך ופשוט מזנב אותנו... מסביר לנו ומשכנע אותנו כמה שאנחנו לא שוים... הוא משכנע אותנו שאין טעם להשקיע במערכת היחסים עם אבא שבשמים... הוא פשוט דואג לכך את היחסים המתוקים והמששעשים והאהובים בין אפריימקה הבן שעשועים לבין אביו שהמו מעיו לו...

זה הרבה הרבה יותר מסוכן!!! טיל שנשלח לכיוון גן ילדים זה הכי רגיש!!! כי ילדים קטנים לא תמיד יודעים לברוח למרחב מוגן... והם ילדים קטנים ושביריים שלא תמיד יודעים להתגונן... וברגע שעמלק מגיע לשם ומתחיל לשחק להם ברגשות הוא עלול להצליח לקחת לאבא שבשמים את אפריימקה הילד שעשועים שלו... **זו הסיבה שפורים הוא הרבה יותר רגיש מיום כיפור!!!** עם יום כיפור השי"ת כביכול מסתדר... סו"ס המושכות אף פעם לא יוצאים כביכול מהידיים של הרבש"ע... אבל כאן אפריימקה של דורנו יושב לו ומנסה לצייר ולשרבט איזה ציור יפה לאבא שבשמים... רווק הדר בעיר מנסה לגזור לאבא שבשמים איזה עמידה בניסיון ותכל"ס זה יוצא עקום... אבל הוא עושה מצידו את הכל... ואז מגיע עמלק ומסתכל על דפי העבודה ומתחיל ללעוג... תראה איך שאתה נראה... הרבש"ע שונא אותך... תראה כמה פעמים נפלת... מה יש לרבש"ע מהפה ושם שאתה מתגבר למענו?? אין לזה שום צורה...

אנשים מבוגרים... אנחנו מדברים פה על עסקים חובקי עולם... יש לנו זמן להתעסק עם גני ילדים והשטיות שלהם??

נו... מה התשובה?? מה הרבש"ע עונה להמן?? **יש לך טעות חמורה!!!** עם ישראל האלו זה הילדים שלי... אתה יכול להגיד עד מחר שהם משחקים בפלסטלינה... ואתה יכול עד מחר לזלזל בדפי עבודה שלהם... אבל הם ילדים שלי!!! הבן יקר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מידי דברי בו זכור אזכרנו עוד **על קנו!!! על כן** המו מעי לו!!!

אבא שבשמים מדגיש: על מה המו מעי?? על הילד שעשועים!!! זה לא עניין של תוצרת והספקים... אני לא צריך את הפלסטלינה של הילד שלי... אני רוצה להשתעשע עם הבן יקר לי. אני משתעשע עם הציור המקושקש שהוא צייר במיוחד לכבוד אבא... אני לא מחפש שהציור יהיה מקצועי... לא זה הנושא... זו סוגיה של מערכת יחסים רגשית בין אבא לבן...

לך תסביר את זה לגמרי!!! לך תסביר להמן שאהבה שיש לאבא שבשמים לילדים שלו זה לא יחסי עובד ומעביד ש... ש... שאני רוצה רצינות!! אני רוצה לראות עבודה!!! אני רוצה לראות שעומדים בהספקים!!! לא!!! במערכת יחסים של אב ובן יש טקטיקות אחרות לגמרי... גם כשהילד ממש לא רציני... גם כשהוא מביא הבייתה דפי עבודה שהוא גזר והדביק וצייר וקשקש אבא יושב על זה וכשיענקי הקטן אומר לאבא... את זה ציירתי במיוחד בשבילך זה... זה נקודת השיא!! זה כל העניין!!

זו בדיוק הנקודה של מלחמת עמלק!!! עמלק מגיע עם תפיסה מקצועית ועניינית... עמלק מבין שאם ה' בחר בעם ישראל... כנראה שהם העם הכי מקצועי... כנראה שהם מביאים את התוצרת הכי טובה... ואז עמלק מגיע ומתחיל לזנב... הוא מגיע לילד הקטן של אבא שבשמים ואומר לו: אה... אתה בכלל לא רציני... אתה מתנהג כמו תינוק... התפילה שלך נראית כמו איזה קשקוש... ה' ביקש ממך להתגבר ולגזור!! לחתוך!!! ואיפה... אתה גוזר עקום... בזיגג... אתה בכלל לא עושה עבודה מדויקת... ה' לא יקבל את העבודה הזו... **והוא מממזה צדוק!!!**

אני מסתכל על העבודת ה' שלי... והיא באמת נראית מרוטה מכל הכיוונים... אני ממש לא מקצועי בעבודת ה'!!! כן... אני כ"כ מקנא בחבר שלי... העוייב הזה... הוא עובד ה' מקצועי... אצל הכל מושלם... הכל מדויק... לפי כל הכללים... ואני?? איפה אני... עבודת ה' שלי נראית בדיוק כמו הדפי עבודה של הילד שלי... יוצא מהשורה... גוזר לא מדויק... מדביק אחד על השני... ועוד אני מתלהב מול הילד שלי ואומר לו: אוה... איזה יפה עשית... נו... אז מילא אני... אני אוהב את הילד שלי ומחמיא לו... כי בשבילו זה באמת יפה... והוא חמוד כזה והוא באמת השקיע...

אבל עבודת ה' שלי שנראית כמו הילד שלי... איזה פרצוף יש לזה???

מה התשובה?? קנו!!! יש לזה בדיוק אותו פרצוף!!! העבודת ה' שלי זה הדפי העבודה של התינוק של

קצת המיית לב וגעגועים ל-קרב יום... רם הודע כי לך היום....

השעה חמש בצהרים... במדינת אוקראינה אי שם באחת הערים הרחוקות... לפתע תכונה אדירה!!! אלפי אלפי גוים אוקראינים מצטופפים ומתגודדים מתחת לאחד הבניינים... מה יש?? מה קרה?? מה... אתה לא יודע... יש פה משפחה יהודית!!! יש פה אבא ואמא ושני בנים שהם יהודיים!!! הם בעצמם יהודיים!!! ועוד כמה שעות הם אמורים לצאת לכיוון ארץ ישראל ולעלות לירושלים לבית המקדש... וכולם פה רוצים לזכות להיטפל אליהם... לישא אותם על כפיים וללכת איתם... והדריכות הולכת וגוברת... והצפיפות הולכת ומתעצמת... ואכן לפי התכנית בשעה שש בצהרים לפתע נצפה דמותו של היהודי!!! שעד לפני כמה ימים בקושי ידע שהוא יהודי... עד לפני כמה ימים הוא ממש התבייש והשתדל להסתיר את מוצאו... אבל בימים האחרונים הוא אפילו זכה לעשות ציצית כמו ידיו... הוא קשר את החוטים בבגד לשם ציצית ואח"כ פתל אותם כדינם... ואז!!! הוא רק יוצא מהבית ומתחילים הדחיפות... "כח אמר ה' צבקות בימים ההמה אשר יחזיקו עשרה אנשים מכל לשונות הגוים והחזיקו בכנף איש יהודי לאמר נלכה עמכם כי שמענו אלוקים עמכם!! וריש לקיש עושה את החשבון (שבת לב): שעשרה אנשים מכל לשונות הגוים הכוונה היא שמכל אומה יש נציגות של עשרה גוים!! ואם יש שבעים אומות אז זה יוצא שבע מאות והרי יש ארבע כנפות... אז שבע מאות כפול ארבע זה יוצא 2800... אבל חכה... זה רק סביב הציצית של האבא... אבל קבלנו עידכון שיש עוד שני ילדים!!! אז יש מקום לעוד 2800 ועוד 2800... בקיצור: התאספו שם יותר מ-10,000 גוים שכולם רוצים ומשתוקקים לזכות לעלות יחד עם יהודי ולהיטפל אליו ואיתו לזכות להגיע לבית ה'... הדחיפות מתחת הבית היו מוצדקות כי באמת לא כולם זכו... רק 8400 גוים זכו לעלות יחד עם שלושת היהודים לבית ה' והשאר נשארו... נשארו שם על אדמת אוקראינה... מחפשים בנרות עוד כמה יהודים כדי לזכות להתעלות איתם... להתרומם על ידיהם... הללו את ה' כל גוים שבחוהו כל האומים כי גבר עלינו חסדו!!! אם גבר עלינו חסדו הרי הגוים עצמם זוכים לעלו. הגוים מסתובבים ומחפשים בנרות איזה יהודי. איזה בן של ה' שאפשר להיצמד אליו... להיטפל אליו... אבל למה לכם?? למה אתם צריכים כ"כ לטרוח??

היו פה כ"כ הרבה יהודים במשך הדורות שהתנכלתם אליהם... רצחתם אותם בדם קר... זרקתם אותם לבור... קברתם אותם חיים... נו... בדיק את מושקה אתם צריכים פתאום?? חסר לכם מושקה?? פעם היו פה רבבות מושקה שמסרתם אותם לגרמנים ושמחתם להתפטר מהם אז מה קרה פתאום?? **הלכו אליך צוחו בני מענין השתחוה על כפות הרגליך כל בנאציק וקראו לך עיר ה' ציון קדוש ישראל, תזות היתך עוובה ושלואה ואין עובר ושמתיך לנאון עולם משוש דוד חזיר, את הפסוקים האלו אנחנו קוראים מידי שנה בשבעה דנחמתא יום אחד זה יקרה!!! האם זה יקרה בימים הקרובים או בחודשים הקרובים?? זה לא כ"כ משנה... יום אחד זה יקרה!!!**

יום אחד אלפיים שמונה מאות גוים יצמדו לציצית שלי וינשקו אותה בכיסופים ובערגה... ולי לא נותר אלא לנצל את הימים האחרונים שיש לי לעמוד לבד בבוקר אפרורי מול הציצית שלי ולנשק אותה בחום ולהגיד לאבא שבשמים... אני מחבב וזוכר את מצוותיך עוד לפני ש-קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עלייך זרח!!! אני לא חיכיתי עד שהחושך יכסה ארץ וערפל לאומים ועלייך יזרח ה' וכבודו עלייך יראה... לא חיכיתי שתסנוור עלינו את כל העולם... גלוי וידוע לפניך שגם כשחרפוני צוררי באמרם אלי כל היום איה אלוקיך... גם אז באתי ביתך ואשתחוה אל היכל קדשך ביראתך... יום יבא וכולם יחפשו בנרות איפה יש יהודי שחרד לדבר ה'... כי הגוים ירצו להקריב מנחה לה'!! והם הרי לא יולדים... (גוי לא יכול להקריב מנחה) אז המנחה היחידה שהם יוכלו להקריב... זה להקריב את היהודי עצמו!!! להקריב ולקרוב אותו בכמה צעדים נוספים לכיוון בית ה'... פסוק מפורש בסוף ישעיה: **הזבואו את כל אוזיכם מכל הגוים מנחה לה' בסוסים וברכב ובצבים ובפרדים ובכרכרות על דרך קדשי ירושלים אמר ה', כאשר יביאו בני ישראל את זבואתם בכלי טהור בית ה'...** (כאשר יביאו ישראל מנחה בכלי טהור לרצון, כך יביאו את אחיכם למנחת רצון- רש"י) התיאור הזה מרטיט... מרגש... עוצמתי... מידי עוצמתו...

בשביל מה צריך כ"כ הרבה גוים וכ"כ הרבה לימוזיונות בשביל לקחת יהודי אחד כמו מנחה לבית מדרש?? אתה שואל בשביל מה?? הנה... כמה קשה לי היום להגיע לבית מדרש... עד שאני זז... חסר לי מוטיבציה... אין לי מספיק חשק ללמוד... מי יתן לי איזה לימוזינה מסנוורת... לא ביקשתי אפילו לשבת בתוכה... לפחות לראות אותה... שיהיה לי קצת משהו בעיניים... אז זהו שלא!!! יהודי יהודי... רוץ לבית המדרש בשמחה... כדי שתוכל לומר לאבא שבשמים: אני רצתי אליך לבית המדרש עוד לפני שהגיעו הלימוזיונות של הסוסים והרכב והצבים והפרדים והכרכרות שכל הגוים הולכים לפאר ולרומם ולהעריך את העבודת ה' שלנו...

אני הקרבתי לפניך מנחת עני עוד הרבה לפני ש"הודיע ה' ישועתו, לעיני הגוים גילה צדקתו"!!! אני התגברתי על עצמי ונלחמתי בשיני מול ניסיונות בקדושה עוד לפני ש"זכר חסדו ואמיתו לבית ישראל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלוקינו"... עוד לפני שמלאה הארץ דעה את ה' וכולם פקחו עיניים לראות כמה היה שווה כל מלחמת הכי קטנה מול היצר ואיזה פעולה נשגבה כל מצוה הכי קטנה פעלה בשמים... אני זכיתי להקדים אותך ית' ולעבוד אותך עוד לפני זה!! עוד כשהמניה הזו היתה בקרשים... כשישבת פה והרגשתי כמו סמרטוט סחוט לאחר עוד מעידה רוחנית... עוד ניסיון שכשל... ובכל זאת אספתי כוחות והמשכתי להיאבק למען יתברך... עשיתי את זה עוד לפני שסינוורת את העולם והראית לעיני כל "מה רב טובך אשר צפנת ליריאך"... אני לא חיכיתי לרגע שתפקח לנו את העיניים במאור תורתך ו"יהיה ביום ההוא לא יהיה עוד אור יקרית וקפאון", כן... יבא יום ודברים המכוסים מכס בעוה"ז עתידים להיות צופים בעוה"ב... אבל אני לא חיכיתי לבהירות הזו... אני ישבתי מול מסכת יבמות ושברתי את הראש וגם את השיניים למען יתברך... אני לא חיכיתי ליום הזה שבפתע פתאום יהיו כל בני אדם בן מרגישים מתיקות ועריבות טוב התורה ואז כולם יהיו משתגעים ומתלהטים אחריה... לא חיכיתי ליום שכולם יהיו פתאום מסוממים על התורה... לא!!! אני ישבתי פה מול הגמ' בסוף זמן גם כשלא היה טיפת חשק... ולא עזבתי... לא פרשתי... המשכתי לדבוק בתורה והמתתי את עצמי עליה... זכיתי להקדים אותך אבא שבשמים!!! זכיתי להפגין לפניך נאמנות עוד לפני שהתברר שזה כ"כ שווה... אז זהו!!! שהרש"ע לא ישאר חייב... יום אחד בהיר "זכר חסדו ואמנותו לבית ישראל..." יום אחד ה' יופיע מול כל אותם היהודים שהסכימו לתת אימונן... והוא יזכור חסדו ואמנותו!! הוא יזכור את הנאמנות שלנו... את הנכונות שלנו לעבוד אותו יתברך גם בלי פידבק... גם בלי לימוזיונות... וגם אם קול מגדפים ומחריפים מאי אהני לן רבנן... ולא נותר לנו אלא לנצל את ה-מי יודע כמה זמן שעוד נותר... לחטוף עוד נאמנות... לחטוף עוד נכונות לתת לה' גם ללא פידבק!! לחטוף עוד מעשים טובים... ועוד שעה עסק התורה בעמל ויגיעה... ועוד שבריר רגע של עמידה בניסיון... רגע לפני שהמניה הזו תמריא לשחקים והנאמנות הזו תהפוך ללא רלוונטית!!! לנצל הזדמנות אחרונה לתת!!! לתת לה'!!!

שאלון למתחילי מסכת יבמות...

יש לי מתנה בשבילכם... יש לי שאלון מעניין שעקרונות השאלון הזה אמור להיות רלוונטי רק כשנסיים את המסכת בעיתו ובזמנו... אבל הגעתי למסקנה שאדרבה... הרבה יותר יעיל ומומלץ להביא את השאלון כבר עכשיו... שהשאלון הזה יעמוד לך מול העיניים כבר עכשיו... עכ"פ אתה אמור לענות על השאלון הזה במעמד הסיום על מסכת יבמות... עד אז תעדכן את התשובות לפי הענין... ובכן: לדוגמא... נתחיל מהשאלה הראשונה: איזה הדרך היה לך הכי קשה במסכת יבמות?? אם נשאיר את השאלה הזו לסיום של מסכת יבמות אתה תצטרך לקמט את המצח ולנסות להיזכר... אז זהו שלא!!! אני מביא לך את השאלה הזו כבר עכשיו... וכל דף קשה שלמדת בס"ד תזכור לסמן אותו כאופציה שאולי היה הדרך הכי קשה... ותהיה כמובן ערוך להתפתחויות... לך תדע... עוד יכול להגיע דף שאתה תגיע למסקנה שהוא עוד יותר קשה... בקיצור: תתבשל עם זה... תבנה את התשובות על השאלון תוך כדי... אז זו היתה השאלה הראשונה... **השאלה השנייה:** מאיזה דף ואילך הרגשת שנכנסת לשוונג והתחברת בכל נימי נפשך ליבמות???

שאלה שלישית: האם אתה יודע להצביע על דפים מסוימים במסכת שנושאבת אליהם ופשוט לא יכולת לסגור את הגמ' מרוב גישמאק??

(אל תחכה לסיום... אם יש לך כזה דף תסמן אותו כבר עכשיו בכרטיס זכרון)

שאלה רביעית: באיזה דף או דפים במסכת יבמות... היה לך בדיק יום קשה או שבוע שבועיים קשה... והיה לך קשה מאוד לעזוב הכל וללכת ללמוד ובכל זאת התאמצת והרי הדפים האלו הם בגדר תורה שלמדתי באף?? אני מתכוין לדפים האלו שאתה רק רואה אותך... זה מציף לך איזה נוסטלגיה עמוקה של תורה שלמדתי באף (כידוע: אין דבר נוסטלגי יותר מדף גמ'... אין דבר שיכול להחזיר אותי לתחושות כמו מפגש עם דף גמ' מהעבר... הדרך שלמדתי בליל ל"ג בעומר בשעה 2.00 בלילה... לנצח זה יחרת אצלי ברקע של הסירנות והמסוקים של קרבנות מירון... ופרק ראשון של שבת לנצח יחרת אצלי עם ריח של אלכוהול... או זהו... שאני מתכוין לה...)

שאלה חמישית: איזה דפים מבחינתך היו לך הכי קלים במסכת??

שאלה ששית: איזה דפים במסכת יצא לך ללמוד בסיטואציה יוצאת דופן... אם זה ברכבת, או בהמתנה בקופ"ח, או באמצע הסקנדל של ערב פסח, או בשעה 4.00 לפנות בוקר לאחר החתונה של... או בשכרות של פורים וכו' וכו'... בקיצור: תציין דפים שאותם למדת לא כ"כ "בשבתך בביתך" אלא יותר "ובלכתך בדרך"...

שאלה שביעית: תציין את ימי השפל של מסכת יבמות... שהתחלת לדפדף בחוסר עניין ולראות מתי כבר גומרים... ומתי זה חלף לך??

שאלה שמינית: איזה דף ממסכת יבמות זכית לחזור עליו הכי הרבה פעמים... או במקביל: איזה דף אתה הכי זוכר אותו??

בקיצור: כל השאלות האלו... אם אני אשאל אותך בסיום של מסכת יבמות זה יהיה מאתגר... אתה תצטרך יותר מידי להתאמץ כדי להיזכר... ובינינו... אז זה כבר פחות רלוונטי... זה כבר יהיה נוסטלגיה... אבל אם השאלון הזה יעמוד לפניך כבר עכשיו!!! אני חושב שזה יכול להיות אטרקטיבי!!! אז יהיה דף אחד קשה במיוחד... בסדר... בשביל זה הוא כבר מסומן אצלי באופן רשמי בתור הדרך קשה של המסכת... והוא מסומן אצלי בצורה חיובית!!!

אם היה לי יום קשה או שבוע קשה בלימוד... כשיידר... או מסומן אצלי... יש לו את המשבצת שלו... זה לא שקשה לי ודי... אדרבה... זה יהיה היום או השבוע שזכו להיכנס למשבצת של תורה שלמדתי באף... גם על זה אני אחגוג בסיום... תגורר את השאלון הזה!!! קח אותו איתך... תשים אותו כמו סימניה בגמ'... ותעדכן את עצמך בשעת מעשה לפי העניין... ובעוזה"ש בח' בתמוז תקבלנה תשובות קולעות וחדות וברורות... כל המסכת תעמוד לפניך... כל דף והסיטואציה שלו... היותר נחמדה או היותר קשה... **מה שכמותו אנחנו הולכים על זה!!! בשעה טובה.**

באחד באדר משמיעין על השקלים...

אנחנו כעת בעיצומו של חודש העיבור... חודש אדר ב'!! החודש הששי ברציפות של החורף!!! המשמעות היא שיש כאן עוד חודש נוסף בישיבות... עוד חודש נוסף במוסדות... ולכולם זה קצת... קצת קשה!!!

זה לא סתם **עוד** חודש נוסף... אלא החורף עצמו **כבר** ארוך בלאו הכי... חמשה חודשים זה **כבר** הרבה... וברגע שלא זו בלבד אלא מוסיפים על זה **עוד!!! עוד חודש!!!** זה כבר קשה לרוב האנשים... (מכובן חוץ מה"יריבים" שלי... אוהבי השגרה המושבעים) אז הישיבוחד שלנו שכבר די... אין לו כח... הוא ב"ה הוכיח את עצמו... ואם עד עכשיו החזקת מעמד ועשית שטייגן... ה' יתן לך כוחות לסיים את הזמן מתוך ברען... אז הבחור ישיבה עוד יסתדר... אבל אני רוצה לדבר כעת על משהו אחר... על אותם אלו שנושאים בעול!! בעול הכספי... הפיננסי!! בעול הכלכלי של **עוד!!! עוד חודש נוסף!!! ולמה חשוב לי לדבר על זה??**

כי פעם לא הבנתי את זה!!! למה הבנתי למה קופת העיר עושה עסק מחודש העיבור... מה... חודש יותר או חודש פחות... זה הסיפור?? ננו... מי שהצליח לשרוד את כל חודשי השנה... לא יכול לשרוד עוד חודש אחד?? גם בישיבה שלי... היו שנים דחוקות שמנהל הישיבה היה מבקש בעדינות ממארגני הת"ת אם הם מסכימים שהמגבית השנה שלפני פורים תלך להוצאות של הישיבה בחודשים הקשים האלו... והיה לי קשה להבין את זה... הרי המגבית של הת"ת לא מספיקה בשביל להחזיק את הישיבה... אז בשביל מה לאסוף כסף... רק בשביל אחזקת הישיבה בחודש הזה?? מה... מה יש בדיוק בחודש אדר שבדיוק כשאנחנו יוצאים לאסוף כסף... בדיוק אז מנהל הישיבה נזכר שקשה לו?? אם הוא הצליח לשרוד את כל השנה... שימשיך לשרוד גם את חודש אדר?? מה יש בחודש הזה??

אז זהו!!! שברגע שטיפ טיפה נכנסתי לתמונה... (בהוצאות המינוריות של העלון הזה...) פתאום התחלתי לראות את הדברים בעין אחרת...

דבר ראשון: להוי ידוע לך: העול הכספי של **השוטף והחודשי!!!** זה משהו שמכביד!!! זה מעיק!!! מחניק!!! זה תקוע לך בגרון ודופק על הראש ולא נותן מנוחה ולא מרפה!!! (אני מדגיש דווקא העול של השוטף והחודשי, למעט קרן הבנין ומעוף של כל התכניות שמעבר וכדו') **ומענה:** כשמדובר בעול כספי שוטף... מה שהכי יכול להקל ולתת כח לנושאים בעול... זה מה שנקרא **'מרווח נשימה'!!!** זה שיש פה ושם בקיץ או בחודש תשרי איזה שבועיים או חודש של הפוגה שההוצאות לא דופקות... זה מעניק **מרווח נשימה** כדי להתאזן ולהדביק פערים ולנשום את הנשימה העמוקה לקראת המשך המירוץ... הסיפור הגדול פה זה המרווח נשימה... (זו לענ"ד הסיבה שהלואה זו מצות עשה כ"כ גדולה... כי הלואה זה משהו שאמור להעניק מרווח נשימה!!! שזו הטקטיקה הכי קריטית בעיניי כספים...) וברגע שיש לך חורף אחד ארוך ארוך בלי שום מרווח נשימה... זה נהיה כמו מונה שדופק... שבע ועוד שבע... חודש ועוד חודש... ואין לך את הריווח שבין פרשה לפרשה...

לכן תמיד!!! בכל שנה חודש שבת ואדר זה החודשים הכי קשים... **בגלל הרצף הבלתי פוסק!!!** וברגע שכעת הגיע חודש אדר ב'... אז בכלל!!! (מי שרוצה לקבל קצת מושגים... הרי היום מאוד מקובל לעשות שבתות גיבוש שמפחיתות... אם יצא לך פעם לברר כמה עולה רק הבקטיורינג ל-150 נפשות **לשבת אחת**... תחשוב שלמנהל ישיבה יש את ההוצאה הזו כל שבת כל שבת!!! והו דופק... עוד שבוע ועוד שבוע... כשקולטים את זה פתאום מבנים למה הנהלת הישיבה מתעקשת להקדים לסיים את הזמן בישיבה לפני שבת... או לאחר את החילת הזמן ליום ראשון שאחרי שבת... כי כל שבת בישיבה זו הוצאה משמעותית בפ"ע שהיא לא בטלה בשישים... מה שנקרא "דבר שיש בו רוח חיים ואפילו באלף לא בטל...") והיות ועד שלא הכרתי את זה מקרוב לא הבנתי את זה... לכן אני מרגיש צורך לשתף אותך - קורא יקר... **שתדע שזה מה שעובר על מחזיקי תורה בתקופה הזו דייקא!!!** בקיצור: לא לחינם נהיה מושג יודי כזה שבחודש אדר אוספים כסף למוסדות התורה!!! כי זה הזמן הקשה... אז **אני פונה אליך!!!** אתה היהודי היקר שקורא שורות אלו... תעשה משהו עם המידע הזה... תעביר את המידע הזה הלאה... תתגריס!!! תיריתם למען החזקת היותר!!! תתרומם למוסדות תורה לתת להם גב תומך ובעיקר דווקא בתקופות האלו... כי הם החזקות היותר קשות בשנה...

עכשיו: תוך כדי שאני כותב שורות אלו... אני פתאום בהלם מעצמי... כי אני מוצא את עצמי מקדיש מאמר מיוחד לנושא של צדקה והחזקת תורה!!! **ו... ורגע... בעצם לאן אני חותר??** לאיזה מוסדות אני כעת הולך להתרים אותך?? לאיזה מציג אני חותר לגייס אותך שתעזור לי להגיע ליעד?? לא!!! שום דבר... אני בהלם מעצמי... מה... יש כזה דבר?? האם שייך כזה דבר לעורר על החזקת תורה בלי לסיים עם איזושהי פניה אישית שאנא... תעזור לי להגיע ליעד?? האמת היא שאני מתקשה להאמין לעצמי... בינינו... נכון שאתה כבר פזלת לסוף המאמר לראות לאיזה קישור אני רוצה להפנות אותך?? נכון מאוד ברור לך שאני חותר לאיזשהו כולל או מוסדות תורה וחסד שהחלטתי להתרים פה לטובתם?? **אז זהו שלא!!! ממש לא!!!** אני אמנם כן מדבר פה על צדקה והחזקת תורה בפרט בימים אלו... אבל למי?? זה כבר עניין שלך... תפקה את העיניים ימינה ושמאלה ותראה מי צריך תמיכה...

ואגב: אם כבר... אני כן מוכרח בהזדמנות זו להודות מעומק עומק לב לכל אלו שלפני ג' חודשים הרימו ה"רק" צדעה או תרמו וממשיכים לתרום להוצאות גיליון זה... **שבזכותם!!!** בזכותם יש לי כעת את הישוב הנתן (וה"מרווח נשימה" המדובר) שאני מסוגל לכתוב מאמר על החזקת תורה **ולא בשבילי!!!** לא!!! אני מודיע מראש... לא לגיליון אז נדבר!!! (אמנם לא שיווק לכתוב כזה דבר... כי יל' תדע... אולי אנשים יבטלו את הה"ק מהגיליון כי הם יראו שאתה כבר מסתדר... אז זהו!! שאני בס"ד מסתדר אבל בזכותם... בקיצור: לא מקובל עלי הגישה שאתה חייב תמיד לשרד שאין לך כסף ואתה רגע לפני קריסה... מכובן שתמיד אפשר לתרום ויש בשביל מה... אבל לא על זה באתי... עכ"פ-) בזכות כל אותם שותפים בעול... יש לי כעת את הישוב הדעת להטריד את עצמי (והלוואי ואצליח גם אתכם) בייחס למחזיקי תורה אחרים שההוצאות שלהם הרבה יותר גדולות משליל!!! ונו... קדימה... תתרמו... תתרמו...

אגב: הגעתי למסקנה מעניינת: שלמרבית האבסורד... דווקא הנושא של צדקה והחזקת תורה צריך הרבה חיזוק!!! **ולמה זה אבסורד??**

כי על פניו... זה הנושא האחרון שצריך חיזוק... אין יש בלע"ר כ"כ הרבה גלבויות והתרומות ישראל קדושים נתבעים ונותנים... אז במושכל ראשון אין צורך לעורר ולחזק בנושא הזה... **אבל לא!!! במחשבה שניה פתאום אני קולט** שכל מי שכבר מעורר על החזקת תורה נאלץ לפנות בנימה אישית לדאוג לגלבויות שלו... כך שבשוורה התחנתנה אף אחד לא שומע פה צליל טהור של חיזוק בצדקה ובהחזקת תורה... הנימה האישית מאוד גונבת את החיזוק הטהור של זה... אז הנה... אולי זו ההזדמנות...

רבות: החזקת תורה זו ההגנה שלנו בפרט בימים אלו!! גדולה צדקה שמביאה רפאות לעולם... אין כאן המקום להרחיב... (מה שבטוח... אם כן הייתי צריך לעמוד ביעד של המציג... הייתי מוצא מקום להרחיב... ודו"ק)

כפי שסיכמנו אני לא אומר לך למי לתרום... אבל אם יש לי כן מה לומר לך בנושא הזה... בינינו... אם אתה שומע לי... תחפש דווקא את הכולל הקטן הזה בשכונה עם ה-13 אברכים וכדו'... כן... הראש כולל הצנוע הזה שמחזיק את הכולל שלו במסירות נפש ובעקביות וקורע את עצמו להשיג מידי חודש 6000 שקל... תצמד דווקא למחזיקי תורה החלשים יותר... דווקא אצלם ניגן לזכות ב"ברוך אשר יקים את דברי התורה" יותר מכל מקום אחר... **ולמה??** כי היום בכל תחום הרשתות הענקיות מובילות וכולם נדחקים לפינה... אם היתה פעם מכולת שכונתית שגדלנו עליה... היום איפה... הגיעו כמה רשתות מזון ענקיות והמכולת נסגרה מחוסר עניין... פעם היתה חנות ספרים עם כיפות וגמרות ומזוזות... והיום יש כמה רשתות גדולות וזהו... תם עידן החנות ספרים של פעם... ככה זה במפלגות... וככה זה כמעט בכל תחום...

טוב... כל זמן שזה קורה במשך ובשוק העבודה שיהיה... **אבל לא יתכן שזה יקרה גם בייחס לעולם התורה!!!**

לא יתכן שפעם היה כולל אברכים צנוע ושכונתי ועסקו שם בתורה... והנה נפתחו כמה רשתות תורה גדולות וידחקו אותם לפינה... עד כאן!!! אין לי שום התנגדות לרשת ענקית של כוללים... ברור שזה דבר נפלא וחובה קדושה לתרום להם להרים קרן התורה... אבל לא על חשבון המקומות תורה הקטנים והצנועים!!! לא יתכן שמקומות תורה הקטנים ישארו ללא תרומות וללא הוראת קבע בגלל שאין להם את השיניים ואת התקציבי עתק לעשות פרסומות ענק ולצאת עם מציג'ג שהרשתות תורה הגדולות יכולות להרשות לעצמם...

אדרבה!!! אם אתה שואל אותי מה זה החזקת תורה הכי אמיתית?? זה בראש ובראשונה ללכת לבית כנסת שממול הבית שלך ולפגוש שם את הכולל אברכים הותיק (כ"ש אם הוא חדש) ואם הכולל הזה לא שייך לשום רשת כוללים... מה זה אומר?? זה אומר שאומר שהחטא היחיד שלו שהוא לא יודע לשווק את התורה שלו... **ואני בעד!!!** תורה זה לא משהו שמשווקים אותו... עסק התורה זה משהו צנוע... לא כתוב בשום מקום שתורה זה משהו להרשים מישהו... (אדרבה... אם כבר, תורה הולכת עם צניעות)

רק מה?? לך תבנה מדינה... סו"ס בדור שלנו צריך הרבה רעש וצלצולים ומציג'ג ופרסומות... טוב... אז בשביל זה הרשתות הגדולות של התורה נאלצו ללמוד איך לעשות רעש וצלצולים וב"ה יגידל תורה ויאדיר ותורמים להם... אבל מי ידאג להחזקת תורה של הכולל הקטן והצנוע שבפאתי השכונה?? בשביל זה יש מעט יהודים צנועים ופנימיים ששייכים לשפיות של פעם ולא מתרשמים מחיצוניות והם לא זקוקים לרעש וצאקאלקות... ואם אתה אחד מהאנשים הנדירים האלו אז אנא ממך... את התרומות שלך תשמור דווקא למקומות תורה הקטנים האלו... ואדרבה... דווקא בגלל הצניעות שלהם תתמסר אליהם במלא הגב והתמיכה...

אני באופן אישי חושב שיהודי שיש לו חמימות לתורה... אמור דבר ראשון לעשות סבב וסקירה בשכונה... מה הם מקומות התורה המקומיים שנמצאים כאן ברחוב ובשכונה שהם תכל"ס... החומה שלנו!!! הם אלו שמגינים על השכונה שלנו בתורה שלהם... קודם לפנות אליהם ולתמוך בהם... עוד לפני שהם פונים אליך!!! ולמה?? כי לתרום למקום תורה השכונתי זה אינטרס שלך... זה תקציב הבטחון שלך... וממילא אתה צריך לרוץ אחריהם לפני שהם רצים אחריך (בפרט שכפי שהקדמתי... המחזיק תורה הקטן הוא מתבייש ויש לו פחות אומץ לפנות אליך) אחרי שסיימת לתרום שבשכונה שלך... עכשיו תתפנה לרשת הארצית של מוסדות וכוללים שהם יבואו ויתרמו אותך... סו"ס הם לא מכאן... הם באמת צריכים לבא ולהתרים אותך ולשכנע אותך כדי שתדע במה מדובר...

אבל כשמדובר בלומדי תורה של השכונה... הם צריכים לבא אליך?? מה איתך... מה... נראה לך שאפשר לחיות בשכונה שאין קול התורה נשמע בה?? מה... חשבת לקרא את המגילה ב"א י"ב י"ג כמו בני הכפרים?? למה לא? כי אתה מבין שיש פה עשרה בטלנים שעוסקים בתורה... וזה מה שנותן לכפר שלך שם של עיריות גדולות!!! אדרבה... ככל שהמקום תורה הקטן פחות מרשים... ככל שיש לראש כולל הזה פחות תמונות ומצגות להרשים אנשים זרים שלא מחוברים... וממילא רק אתה יכול לעזור... אתה שמבין עניין ויודע שתורה לא שייכת לתמונות מרהיבות של מלא מלא... דחוס דחוס... מי יתרום לראש כולל שלא יודע לשווק את התורה שלו וטוב שהוא לא יודע... ממתית התורה צריכה לשווק את עצמה?? התורה זה משהו צנוע... שנדרש ממני וממך להבין את הכח העצום שטמון בה ולהיתרם לזה... כן... תכניס את עצמך לזה... תן כתף... תחפש דווקא את הכולל שעוד רגע נסגר כי כשל כח הסבל ותזכה להקים!!! להקים את דברי התורה הזאת... (וכמובן!!) תתמקד בשוטף!!! תתרום לחודש... פחות לנברשות ולמודים דרבנן... טוב... לזה יש שוק יותר גדול... יש יותר אנשים שמוכנים לתרום למבני קבע... מאשר אנשים שיועדים להעריך מה זה עשה של תורה!!!)

סו"ס אנחנו צריכים הרבה ישועה בתקופה הזו... צריכים להינצל מחבלי משיח... ועל לומדי התורה נאמר בתהילים: **"ולי מה יקרו רעין קל מה עצמו ראשיהם... אספרם מחול ירבון!!!"** כתוב כאן שיש כ"כ לומדי תורה שאם נספור אותם זה יותר מחול... והגמ' בבבא בתרא שואלת במקום: וכי ממתית יש כ"כ הרבה עמלי תורה?? עונה הגמ': שהכונה היא לזכויות שלהם!!! כלומר: יכול להיות לך כולל של עשרה אברכים... לא רציני... לא מרשים... לא מיוחד... אבל הזכויות שלהם הם כמו חול... והגמ' מסיימת ואומרת: שלא לחינם תלמידי חכמים נמשלו לחול... מה חול מגין על הים כך ת"ח מעשיהם מגינים עליהם... כידוע: ההגנה הכי טובה במלחמה זה שקי חול... עמל התורה זה כח עמיד כמו שקי חול... כשאתה זוכה לעסוק בתורה או לכה"פ להחזיק תורה יש לך שקי חול מוכנים לעת הצורך שישמרו על כלנו ויצילו אותנו מחבלו של משיח ונזכה במהרה לראות בשבוב ה' ציון...

גיליון מס' 465 פרשת ויקרא-זכור
תשפ"ב שנה עשירית

לקבלת הגליון בפקס
יש לחייג מדי שבוע
למספר: 073-3518015

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי שליט"א

מעניני הפרשה

כפר העלם דבר אין עדים על השוגג

וְאִם כָּל עֵדוֹת יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְנִעְלַם דְבָר... וְנִדְעָה הַחֲטָאת אִשָּׁר
חָטָא עֲלֶיהָ (ד' י"ג - י"ד)

מדוע דווקא כאן בפרשת העלם דבר, כתוב הלשון וְנִדְעָה הַחֲטָאת, דמשמע שנודע להם מעצמם, ואילו בשאר מקומות (נשיא, חטאת יחיד) הלשון או הוֹדַע אֱלֹוֹי חֲטָאתוֹ (ויקרא ד' כ"ג, כ"ח) דמשמע גם כשנודע ע"י אחרים?

וכתב רבינו:

יש לומר, כי שאר מקומות דחייב בשגגת מעשה, יכול להיות שנודע לו על ידי עדים (כריתות י"א ב' ועי' תוספות שם שמדובר ששותק ולא מכחיש), אבל פר העלם דבר מביאין דוקא אם נעלם ההלכה מהסנהדרין, ומוכרח להיות שנודע להם הטעות רק מעצמם שחזרו בהם, וזהו וְנִדְעָה הַחֲטָאת, שנודע מעצמם ולא מאחרים.

(שבענו מטוביך)

לראשונה אחרי מאה שנה:

רשכבה"ג מרן שה"ת שליט"א מברך את הקמיעות שיחולקו לתורמי ועד הרבנים:

1. כל קמיע התברך על ידי רשכבה"ג שר התורה מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א, 2. כל קמיע כתוב על קלף בידי סופר יר"ש, 3. הקמיע הוא העתק מדויק מהמקורי שעל ידה הושיע רבי ישעיה מקרעסטיר את ישראל בשמירה עליונה ובישועות מעל הטבע, 4. אחד המקורות הוא בספר שו"ת בית הלל לרבי הלל מקולומיא מגדולי תלמידי החת"ס, 5. כל התרומות יוקדשו לקרן מס' 6000 בועד הרבנים לעניני צדקה בארה"ק להאכלת אלפי ילדים רעבים, לקבלת הקמיע המקורי עד הבית ניתן להתקשר לועד הרבנים

1-800-22-36-36

מחזור ויטרי סימן תק"ח: מה טעם מתחילין בספר ויקרא דתניא א"ר יוסי מתחילין לתינוקות וכו' יבואו טהורים ויתעסקו בטהרות ומעלה אני עליכם כאילו הקריבו קרבן לפני, ומפני מה מרגילין אותו לנענע בגופו כשהוא לומד. שכן מצינו בנתינתה של תורה. וירא העם ויננע

שאלות שונות מקבוצת מלמדים.

א. האם נכון שהמלמדים בזמן השיעור ידברו דברי מוסר וסיפורים מגדולי ישראל, האם לא נחשב הדבר לביטול תורה?

הכל לפי הצורך. אם רואים ענין בזה, ידברו. מורי ורבי הגרמ"י ליפקוביץ גם דיבר באמצע השיעור הרבה מוסר, במה שראה צורך וענין לדבר.

ב. האם נכון לדבר עם התלמידים על עונשי שמים, גיהנום וכיוצא בזה, או לחשוש שישבור את התלמידים. בוודאי (א.ה. בוודאי לדבר).

ג. תלמיד שחלש בכישרונות כיצד אפשר לעודדו שילמד טוב? ללמוד אתו מוסר לפי דרגתו. וגם לומר לו [בדרך חכמה] שלא יתייאש כי גם הילד החלש ביותר יכול להצליח בסיעתא דשמיא.

ד. מהי הדרך להכניס בתלמידים שאיפה לידיעת הש"ס? אם וכאשר רואים בבית אורה כזו זה משפיע על הילד.

ה. מה אומרים וכיצד מכוונים את הילד לכך שיתפלל תפילה בכוונה?

להתחיל אתו עם ברכה ראשונה, לחנכו לכוון בה פירוש המלות, ועל ידי כך יתרגל לברוך הכל בכוונה.

ו. בדור זה ישנו מצב של "ירהבו נער בזקן" מה יש לעשות כדי שהילדים לא ישלבו בזה? לפעמים, על זה צריך להכותו. וצריך ללמוד מוסר על זה.

ז. ילד שבא מבית שיש אינטרנט, יש מגדולי ישראל המורים שלא לקבלו בת"ת, אנו שואלים מה אשם הילד במה שהוריו נכשלים? גדולי ישראל הללו, סבורים שגם אם הילד לא אשם, אבל על ידי כך ההורים יזרקו את המכשיר הטרף מביתם, ובסוף הם יכנעו.

א.ה. עי' רמ"א יו"ד ס' של"ד ס"ו ויש רשות לבית דין להחמיר עליו שלא ימולו בניו, ושלא יקבר אם ימות... ולגרש את בניו מבית הספר ואשתו מבית הכנסת, עד שיקבל עליו הדין.

(כל משאלותיך)

משלוח המנות

שיתן אור בבית בכל השנה!

פורמט אלבומי ענק 25*25

ניתן להשיג בחנויות הספרים המובחרות, לרכישת כמויות

עבור מתנות / משלוחי מנות

עם אפשרות להטבעה במחיר מיוחד

נא לחייג: 053-41-30-502

ניתן להשיג במחיר מוזל

במערכת "דברי שי"ח": 053-3145900

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכו'. נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת

על גדולי הדורות

חדשי! עובדות חדשות ונדירות!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת צו - שר התורה הגאון רבי יוסף ראזין זצ"ל 'הרוג'ז'וכער ('יא אדר).

פרשת שמעי - מרן הגר"ח זוננפלד זי"ע, ירושלים (י"ד י"ט אדר ב')

גלין פסח - מוגדל - אודות הגה"צ רבי אריה לוי זצ"ל ומשפחתו (י"ד ט' ניסן)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

גאון הגדול רבי דוד פוברסקי זצ"ל ר"י פונבי'ז (ב)

תמונה לא שגרתית, בה נראים מימין לשמאל: רבי דוד פוברסקי, רבי אהרן ליב שטינמן, הרב שך (עומד), האדמו"ר ר"א אלטר מגור,

לא לשנות מהרגילות

פעם נכנסו אל רבי דוד, השליח ציבור של הישיבה בתפילות הימים נוראים הגר"ר צבי אייזנשטיין שליט"א עם להבחל"ח המשגיח הגר"ר אליעזר גינזבורג זצ"ל ושאלו כי יש כמה מקומות שמנגנים בפיוטים באופן שמשנה את כוונת הפייט, ויש לשנות לכאורה את הרגילות של בני הישיבה.

וכגון שרגילים לשורר 'דגול מרבבה, הוא שח ויהי', ואחרי כן 'וצוה ונבראו זכרו לנצח' וכן הלאה, וזה היפך כוונת הפייט כי הנכון הוא לומר 'גבור ונערץ דגול מרבבה', והפיסקה הבאה 'הוא שח ויהי' וצוה ונבראו, וכן הלאה.

כמו כן בפיוט האוחז ביד משפט, רגילים לשורר בניגון 'וכל מאמינים שהוא קל אמונה הבוחן ובודק גנזי נסתרות', ובקטע הבא 'וכל מאמינים שהוא בוחן כליות, הגואל ממות ופודה משחת', ואילו הסדר הנכון הוא לומר 'האוחז ביד משפט, וכל מאמינים שהוא קל אמונה', וכן הקטע שאחרי 'הבוחן ובודק גנזי נסתרות' וכל מאמינים שהוא בוחן כליות' כי כך ייסד הפייט באלפא ביתא המתאר שבחו של הקב"ה, שאנו מאמינים על כל אחד מהשבחים שכן הוא.

הגר"ד זצ"ל שמע את השאלה והשיב שהם צודקים בטענתם אבל בשביל להכריע אם לשנות יש לשאול את הגר"ח קניבסקי. ואמר שני טעמים לדבריו, הראשון כי הוא בקי בכל התורה ויודע אם אין בעיה כל שהיא לשנות, והשני כי דבריו מקובלים בשמים.

ואכן הם הלכו אליו והשיב שהם צודקים אבל כיון שכבר הורגלו לשורר כן לא כדאי לשנות (עין רמ"א סימן תרי"ט ס"א). (מפי הרא"צ פוברסקי, והרא"ל כהנמן, והגר"ש שטינמן שליט"א העיד שזוכר את העובדא).

רבינו משתתף בשמחת בר מצוה לכבוד אחותו הרבנית ברמן ע"ה, משמאל: מרן הגר"ד זצ"ל

תמונה נדירה של מרן הגר"ד זצ"ל בשמחה משפחתית, לצידו אחיו ליב קאנטרוביץ שעלה באותה עת מברית המועצות, ורבי דוד טרח לקרבו וללמדו מה שנמנע ממנו בעשרות שנות השלטון הסובייטי

נראים עוד מימין: הגר"ח ליבוביץ, הגר"ד פוברסקי (נואם) (צילום: ש. לרר)

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

📍 רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק

☎ 077-2092005 📠 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדירים פלוס" בבתי הכנסת, יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדירים פלוס 7630585-03 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310